

THE MEDIAEVAL ACADEMY OF AMERICA
PUBLICATION NO. 78

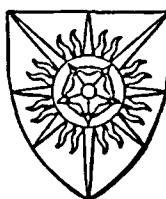
CORPVS PHILOSOPHORVM MEDII AEVI
CORPVS COMMENTARIORVM
AVEROIS IN ARISTOTELEM

CORPVS
COMMENTARIORVM AVERROIS
IN ARISTOTELEM

CONSILIO ET AVSPICIS ACADEMIAE AMERICANAЕ MEDIAEVALIS
ADIVVANTIBVS ACADEMIIS CONSOCIATIS

Ediderunt:

HENRICVS AVSTRYN WOLFSON
SHLOMO PINES
ZEPH STEWART

Versionum Hebraicarum
VOLVMEN I, a (Medium)

COMMENTARIUM MEDIUM IN
1. PORPHYRII ISAGOGEN
2. ARISTOTELIS CATEGORIAS

THE MEDIAEVAL ACADEMY OF AMERICA

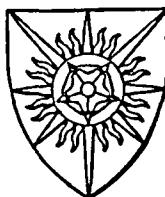
Cambridge, Massachusetts

1969

AVERROIS CORDVBENSIS
COMMENTARIVM MEDIUM IN
PORPHYRII ISAGOGEN ET
ARISTOTELIS CATEGORIAS

TEXTVM HEBRAICVM RECENSVIT ET
ADNOTATIONIBVS ILLVSTRAVIT

HERBERT A. DAVIDSON

Published by
THE MEDIAEVAL ACADEMY OF AMERICA
Cambridge, Massachusetts
and
THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA PRESS
Berkeley and Los Angeles

1969

© 1969, by
MEDIAEVAL ACADEMY OF AMERICA

Library of Congress Catalog Card Number 68-24426

PRINTED IN THE UNITED STATES OF AMERICA
PRESS OF
1010 ARCH STREET, PHILADELPHIA, PA. 19107

In 1931, the Mediaeval Academy of America undertook the publication of Averroes' Commentaries on Aristotle in accordance with a "Plan for the publication of a *Corpus Commentariorum Averrois in Aristotelem*" published in *Speculum* VI (1931), 412–427, and revised in *Speculum* XXXVII (1963), 88–104. The Plan provides that, besides the required introductions, critical apparatuses, glossaries, and indexes, editors of texts may also add notes and studies and translations into English.

This volume is being published by the Mediaeval Academy of America and by the University of California Press under the auspices of the Near Eastern Center, UCLA. Publication was made possible in part by a contribution to the Academy from Mr. Berton Steir.

CONTENTS

	PAGE
English Introduction.....	ix

HEBREW SECTION

Introduction.....	8
Sigla.....	11
Text of Middle Commentary on Porphyry's <i>Isagoge</i>	1
Text of Middle Commentary on Aristotle's <i>Categories</i>	31
Editor's Notes to Commentary on <i>Isagoge</i>	93
Editor's Notes to Commentary on <i>Categories</i>	113
List of Aristotle's Works Cited in Notes.....	139
Bibliography.....	140
Hebrew-Arabic-Latin-Greek Glossary.....	143
Greek-Hebrew Glossary.....	156
Index of References.....	161
Index of Names.....	164

INTRODUCTION*

The present volume offers a critical edition of two of Averroes' philosophical commentaries, one a commentary on an Aristotelian work, and the other, one of Averroes' few philosophic commentaries on a work not written by Aristotle.¹ In the third century Porphyry, the student of Plotinus, wrote an introduction to Aristotle's *Categories* which became so popular that it was incorporated into the *Organon*, the corpus of Aristotelian works on logic.² Porphyry's introduction, or *Isagoge*, took its place as the first volume in the *Organon*, and the *Categories* followed it as the second volume. In Averroes' time the *Organon* contained nine works: *Isagoge*, *Categories*, *De Interpretatione*, *Prior Analytics*, *Posterior Analytics*, *Topics*, *De Sophisticis Elenchis*, *Rhetic*, and *Poetics*. Averroes wrote an *epitome*³ and a *middle commentary* for all nine books, and in the present volume we are publishing his middle commentary on the first two: the *Isagoge* and Aristotle's *Categories*. The exact date of the composition of these two commentaries is not known, but there is evidence that Averroes wrote the middle commentary on the *Categories* before 1168⁴ and the commentary on the *Isagoge* after the commentary on the *Categories*.⁵ No Arabic manuscript of the middle commentary on the *Isagoge* is known to exist.⁶ Several Arabic manuscripts of the commentary on the *Categories* do exist, and on the basis of them M. Bouyges published a critical edition of the Arabic original of that work.⁷ In the thirteenth century both

* This introduction is a slightly abbreviated translation of the Hebrew introduction which appears in another part of the present volume, with the omission of a section on Averroes' method which is included in the English companion volume.

¹ C. Brockelmann, *Geschichte der arabischen Literatur*, I (Leiden, 1943), 605, and Supplement, I (Leiden, 1937), 834, names only a work by Galen and Plato's *Republic* as other non-Aristotelian works commented on by Averroes.

² On the name *Organon*, cf. E. Zeller, *Die Philosophie der Griechen*, Vol. II, Part II (4th ed.; Leipzig, 1921), p. 187 n. 3.

³ Cf. M. Steinschneider, *Die Hebräischen Übersetzungen des Mittelalters und die Juden als Dolmetscher* (Berlin, 1893), pp. 54–57. The Hebrew translation of the epitome was published under the title *Kol Meleket Higgayon* (Riva di Trento, 1559).

⁴ Cf. M. Bouyges, *Talkhiç Kitab al-Maqoulat* (Beyrouth, 1932), p. xiii.

⁵ Cf. below, note to 31.24.

⁶ Cf. M. Bouyges, "Notes sur les Philosophes Arabes . . .," *Mélanges de l'Université St. Joseph*, VIII (1922), 13.

⁷ *Talkhiç Kitab al-Maqoulat* (Beyrouth, 1932).

commentaries were translated into Hebrew by Jacob Anatolio and into Latin by William of Luna, and it is Anatolio's translation that has been edited here. In the sixteenth century the commentaries were re-translated into Latin by Jacob Mantino, this time from the Hebrew. Mantino's version is frequently helpful for understanding the text but contributes nothing to establishing it.

Following the lines laid down for the Hebrew volumes of the *Corpus Commentariorum Averrois in Aristotelem*, my text is based upon a collation of the Hebrew, Arabic, and Latin manuscripts. It is accompanied by three critical apparatuses containing the variants of the manuscripts in those three languages, and by explanatory notes and multilingual glossaries. An annotated English translation is being published in a companion volume.

ANATOLIOS COMMENTARY

All that is known concerning the circumstances of Anatolio's translation is contained in several remarks that he makes in the introduction and epilogue to his translation. According to the introduction, he was already engaged in translating certain astronomical works when he was asked by acquaintances from Narbonne and Beziers, in southern France, to translate Averroes' middle commentaries on the logical corpus.⁸ At first, he writes, he hesitated to assume the added burden, but finally agreed to "sow in the morning in the science of astronomy, and in the evening my hands will be steady in the science of logic."⁹ After completing his translation of the *Posterior Analytics*, the fifth book in the expanded *Organon*, Anatolio expresses his gratitude to God, with whose aid he was able "to complete the translation of the works of the science of logic at Naples, in II Adar, 1232."¹⁰ Then he continues: "I have translated five books, four of which are Aristotelian, . . . and before beginning to translate those remaining, I plan to make a studious review of the translation of the aforementioned books in order to correct the mistakes as far as I can. Then I shall undertake to complete the task with the aid of Him Who giveth aid to all that stand in need of aid, Who has led our lord, Emperor Frederick II, a lover of science and students of science, to provide for me generously. . . ."¹¹ These remarks of Anatolio's contain all that is known about the present translations

⁸ Cf. below, 1.21–24.

⁹ Cf. below, 2.24–25. Anatolio is using phrases from Eccles. 11:6 and Exod. 17:12.

¹⁰ Cited from Paris MS No. 925 by L. Dukes in *Literaturblatt des Orients*, IX (1848), 195–196.

¹¹ *Ibid.*

and, in fact, almost all that is known about his life.¹² Still, meager as they are, they do provide the date and place of the conclusion of the work as well as the name of Anatolio's important patron. If Anatolio was already receiving an allowance from the court of Frederick II when he began his work, he surely would have mentioned the fact in his introduction. It must be assumed, therefore, that he came to Naples only after having begun his translation, and there received a subvention. The fact that the translation was completed in Naples is of interest since the Latin manuscripts report that William of Luna also prepared his translation in that city. However, there are no grounds for supposing any connection between the two translations.¹³

Anatolio apparently was unable to carry out his plan "to complete the task" and translate the remaining commentaries on the *Organon*. Hebrew translations of the remaining commentaries exist, but they are the work of men who lived a generation or two later.¹⁴ It is hardly conceivable that Anatolio translated those commentaries as well and that his translations were immediately lost so that others had to redo them. For some reason, therefore, he was unable to continue, perhaps because the support of the Emperor ceased.

Anatolio acknowledges the necessity of making "a studious review of the translation of the aforementioned books in order to correct the mistakes," but there are indications that he failed even to do that. The indications are given by several passages where, after having translated an Arabic word by a given Hebrew word, he translates the same Arabic word in the same sense by a different word in Hebrew. Occasional inconsistent translations are to be expected even from one who, like the majority of medieval translators, attempted to be as precise as possible. What are significant are the cases where Anatolio's second rendering is superior, and follows soon after his first. For example, in translating Averroes' description of the contents of a certain chapter, Anatolio renders the term خشن as "not smooth." But a few pages later, when translating the chapter itself, he renders this word by the Hebrew word ו, which can be taken in the required sense of "rough."¹⁵ Apparently no satisfactory translation occurred to Anatolio when he first met the term خشن, and therefore he translated it by negating the opposite: "not smooth." By the time he reached the word a second time, a more

¹² Otherwise concerning Anatolio, cf. E. Renan, *Les Rabbins Français du Commencement du XIVe Siècle* (Paris, 1877), pp. 580–589; for bibliography, see Steinschneider, *Die Hebräischen Übersetzungen*, p. 990.

¹³ I was, in fact, able to discover no information concerning William of Luna.

¹⁴ Cf. Steinschneider, *Die Hebräischen Übersetzungen*, pp. 62–63.

¹⁵ Cf. below, note to 71.2.

or less adequate translation did occur to him. Significantly, however, he did not turn back two or three pages to harmonize the earlier translation with the later. To cite a second example, Anatolio first translated terms derived from the Arabic root حَسَنْ (“to sense, perceive”) by terms derived from a similar Hebrew root: חָסַן. But when he came to the active participle of that Arabic root, he seems to have felt that the active participle (חָסֵן) of the Hebrew root which he had been using was inappropriate, perhaps because in some common Hebrew expressions that participle has a different sense from the philosophic “to perceive.” Whatever his reason, Anatolio employed the participle of a different Hebrew verb: לְהַרְגִּישׁ. Significantly, he then proceeded to translate the other forms of the Arabic root حَسَنْ by forms of the new Hebrew verb לְהַרְגִּישׁ.¹⁶ He could hardly have been unconscious of the change he had made or of the importance of being consistent so that the Hebrew reader would not be misled into supposing that two different terms underlay the two Hebrew renderings. Nevertheless, he failed to turn back a few pages to harmonize the earlier passages with the later ones. These and similar instances¹⁷ indicate that he worked rapidly and did not allow himself the time even to make his translation consistent, let alone to review it completely.

Anatolio’s acknowledgment of the need “to correct the mistakes,” together with a confession in his introduction of a “lack of knowledge of Arabic,”¹⁸ are to be taken at face value, for there are some mistakes in his translation. To cite an example that is repeated, the Arabic word اولى appears several times in such sentences as: بَانِ . . . اولى النَّوْعِ. . . .¹⁹ Anatolio takes this word as derived from يَكُونُ جَوْهِرًا مِنَ الْجَنْسِ اول and understands it to mean “prior.” In the present context, however, the word is to be taken as a comparative adjective of the root ولى, and the correct translation is: “The species . . . is *more properly* substance than the genus. . . .”²⁰ In general, Anatolio had a certain amount of difficulty with Arabic words that lie outside the standard philosophic vocabulary, such as, to take another example, the names of the colors.²¹ About a dozen mistranslations are pointed out in the notes.²²

Despite his occasional inconsistencies and errors, Anatolio must be

¹⁶ Cf. below, note to 61.74.

¹⁷ Cf. notes to 69.76–77, 75.58, 79.39, 84.7.

¹⁸ Cf. below, 2.42.

¹⁹ Cf. Bouyges, *Talkhiç*, p. 15, lines 11–12.

²⁰ Cf. below, 38.17, as well as 38.18, 41.66.

²¹ Cf. notes to 72.26, 79.37, 79.39.

²² In addition to the instances already mentioned cf. notes to 12.50, 17.49, 33.20, 36.64, 45.34, 46.47, 60.49, 68.65, 69.81.

given his due, for on the whole his translation is excellent. As his aim was to represent the Arabic original as closely as possible in Hebrew, he usually provides a very literal translation, preserving even the order and syntax of the Arabic. In this he was employing a mode of translation followed especially by the Ibn Tibbon family of which he was a member by marriage.²³ But like the better medieval Hebrew translators, Anatolio is not absolutely bound by his literalness. The art of those translators lay in discovering the smallest possible change that would give a satisfactory Hebrew sentence. Anatolio possessed the art, and his translation, while very literal, remains smooth and always clear to those familiar with the genre.

THE HEBREW MANUSCRIPTS

The number of manuscripts that have survived in Arabic, Hebrew, and Latin is revealing. No Arabic manuscript of the commentary on the *Isagoge* is known to exist, and there are only three or four manuscripts of the commentary on the *Categories*. There are four Latin manuscripts containing both commentaries. But more than fifty Hebrew manuscripts are extant.²⁴ Steinschneider observes that this is the largest number of manuscripts known to exist for any book translated into Hebrew in the Middle Ages.²⁵ The Hebrew manuscripts were intended for actual and frequent study, as is shown by the large number of glosses and variants written into their margins. From the handwriting in some of the manuscripts it is obvious that they were copied, not by professional scribes, but probably by students for their personal use. There also exist about twenty supercommentaries in Hebrew,²⁶ whereas to my knowledge there are none in Arabic or Latin. These data serve as further confirmation of the fact that the works of Averroes, although written in Arabic, found their warmest reception among the Jews.

The Hebrew manuscripts presented an *embarras de richesses*, since it was hardly practical or even desirable to collate all or most of them. Some selection had to be made, and the method I pursued was as follows: First, inasmuch as many of the manuscripts are carelessly written and contain frequent meaningless variants, I classified them on

²³ In the introduction to his book, *Malmad ha-Talmidim* (Lyck, 1866), p. 12, Anatolio refers to Samuel Ibn Tibbon as his father-in-law.

²⁴ Cf. Steinschneider, *Die Hebräischen Übersetzungen*, pp. 59–60.

²⁵ *Ibid.*, p. 59.

²⁶ *Ibid.*, pp. 65–94.

the basis of a rapid reading. However, carelessly copied manuscripts may be derived from others that are reliable, and consequently may preserve superior readings. Therefore I prepared a list of doubtful and difficult passages in the commentary on the *Isagoge* and tested the Hebrew manuscripts at those cruxes, and also compared the Hebrew manuscripts with the Arabic original of the commentary on the *Categories*. In all, at least a partial examination was made of thirty-nine manuscripts, from which six were selected, four of them containing the commentary on both works, one the commentary on the *Isagoge*, and one the commentary on the *Categories*. The text of each of the commentaries printed in the present volume is thus based on five Hebrew manuscripts. The manuscripts that were chosen are generally far superior to those that were rejected. Each of them by itself could have given a text that would be satisfactory at almost all points and very close to the original, as is revealed by the collation with the Arabic text of the commentary on the *Categories*. Most of the disagreements among them are negligible, being differences in word order, gender or number of nouns, tenses of verbs, or the addition or omission of particles that do not affect the sense. The six selected manuscripts, like virtually all the surviving Hebrew manuscripts of Averroes' commentary on the logical corpus, belong to the fourteenth or fifteenth century.

The six manuscripts that were used are:

- ۸. Florence, Biblioteca Medicea-Laurenziana, No. 88:45 (*Isagoge* only)²⁷
- ۹. Munich, No. 106²⁸
- ۱. Leipzig, No. 41²⁹
- ۷. Parma, No. 2762³⁰
- ۷. Hamburg, No. 260³¹
- ۱. Paris, No. 925 (*Categories* only)³²

An attempt to trace the stemma of the manuscripts as an aid to editing the text was not successful. A tabulation of all the instances of

²⁷ Cf. A. M. Biscioni, *Bibliothecae Mediceo-Laurentianae Catalogus* (Florence, 1757), pp. 523–524, Plut. 88:45.

²⁸ Cf. M. Steinschneider, *Die Hebräischen Handschriften der ... Staatsbibliothek in München* (Munich, 1895), No. 106.

²⁹ Cf. F. Delitzsch, *Catalogus Librorum Manuscriptorum ... in Bibliotheca ... Civitatis Lipsiensis: Codices Hebraici ac Syriaci* (Leipzig, 1838), No. 41.

³⁰ Cf. I. B. De Rossi, *MSS. Codices Hebraici Biblioth. I. B. De-Rossi* (Parma, 1803), No. 458.

³¹ Cf. M. Steinschneider, *Catalog der Hebräischen Handschriften in der Stadtbibliothek zu Hamburg* (Hamburg, 1878), No. 263.

³² Cf. H. Zotenberg, *Catalogues des Manuscrits Hébreux et Samaritains de la Bibliothèque Impériale* (Paris, 1866), No. 925.

agreement or disagreement among the Hebrew manuscripts that were used revealed no relationships or patterns except that manuscript ፳ offers unique readings to a somewhat greater extent than the others. As far as could be judged on the basis of the list of cruxes that was prepared, the same situation obtains among the manuscripts that were not used: No characteristics could be discovered which might have served as sufficient grounds for judging that certain manuscripts derived from others.

Nevertheless, something concerning the relationship between the manuscripts, more especially concerning the extreme complexity of that relationship, is revealed by nine additions to the *Isagoge* which are to be found in a number of Hebrew manuscripts. The *Isagoge* is a study of the five "predicables"—genus, species, differentia, property, and accident—and in the second part of his book Porphyry considered the predicables by pairs and listed their similarities and differences. To the lists given by Porphyry and Averroes, some Hebrew manuscripts of the commentary add one new *similarity*, five new *differences*, and three other *differences*, which are not really new at all, but simply duplications, with minor changes, of sentences that immediately precede them. An examination of all the available manuscripts revealed that the nine additions appear in manuscript ፳ and two other manuscripts, and that they are absent from manuscript ፷ and five other manuscripts, although two of the five give some of the genuine *differences* in a peculiar order. Of the remaining manuscripts hardly any agree. Manuscripts that avoid some of the additions contain additions that are avoided by others and vice versa, or else they give the additions in variants that are peculiar to themselves. Of thirty-eight Hebrew manuscripts of the commentary on the *Isagoge* which were examined, a total of twenty-eight different sets of additions and variants appeared. Moreover, manuscripts that remained free of the additions frequently have them written into their margins in various hands. Since none of the passages in question appear in Porphyry or in the Latin translation of Averroes, they clearly were interpolated by Hebrew readers who considered the lists of Porphyry and Averroes incomplete.³³ Consequently, manuscripts that do not contain the additions are to be considered superior, at least in this respect, to manuscripts that have them. But the extraordinary number of versions precluded any further inference.

Another passage in the commentary on the *Isagoge* gave rise to an

³³ Porphyry and Averroes invited additions when they wrote that the predicables have "other things common and peculiar to them in addition to those we have enumerated, but this should be sufficient for our present purpose." Cf. below, 27.94-95.

unusual number of variants in the Hebrew manuscripts. When defining "genus," Porphyry explained that in addition to the well-known philosophic sense, the Greek term has two nonphilosophic senses, which he illustrated from Greek mythology.³⁴ Averroes substituted examples from Arabic legend, and Anatolio translated the Arabic literally.³⁵ One of the examples seems to have caused the Hebrew readers and scribes trouble, for the thirty-eight manuscripts offer no less than thirty different versions.

To explain the state of the manuscripts we may assume that this popular work existed in many more copies than have reached us, and that interpolations and variants passed from one to another. The marginal glosses in some of the manuscripts that still exist — such as א and ב — show how easily such contamination could have occurred. These glosses include the aforementioned additions and variants as well as conjectural corrections, sometimes clearly marked as variants. Presumably the manuscripts that are no longer extant contained similar glosses. When the book was copied by scribes and students who were not particularly concerned with the purity of the text, they introduced from the margins whatever readings appealed to them and thus produced the bewildering number of variants.

THE ARABIC AND LATIN MANUSCRIPTS

M. Bouyges published the Arabic original of the commentary on the *Categories* on the basis of three manuscripts:³⁶

C (پ)	Cairo, No. 4076
F (ف)	Florence, Biblioteca Medicea-Laurenziana, No. 180:54
L (ل)	Leiden, No. 1691

Manuscripts L and F are early and generally reliable, while C was copied in the eighteenth century and has frequent corruptions. In C and F there are several interpolations, and in the latter manuscript, two interesting interpolations criticize Averroes for having misrepresented Aristotle's position by following incorrect interpretations by Alfarabi.³⁷ Bouyges considered L to be the best of the Arabic manuscripts and usually followed it in his edition.³⁸

³⁴ Cf. the original Greek of Porphyry's *Isagoge*, ed. A. Busse (Berlin, 1887), p. 1, line 20 — p. 2, line 10.

³⁵ Cf. below, 4.16–18.

³⁶ Cf. Bouyges, *Talkhit*, pp. xiv–xviii.

³⁷ *Ibid.*, p. 20, lines 7–8; p. 88, line 3.

³⁸ *Ibid.*, pp. xxvii, xxxv.

According to *L' Institut des Manuscrits Arabes* in Cairo, an additional manuscript of the *Categories* is to be found in the library of the Iranian parliament, the Mesjid, in Teheran,³⁹ but I was unable to acquire a photograph of it.

As sources of the Latin translation, the four extant manuscripts and the first printed edition were used. These are:

- ¤. Venice, Biblioteca Nazionale di San Marco, Lat. VI.53⁴⁰
- 1. Florence, Biblioteca Nazionale Centrale, No. I.III.6⁴¹
- ¤. Vatican, Urb. No. 221⁴² (the manuscript breaks off one quarter of the way through the *Categories*)
- v. Erfurt, No. 2°-318⁴³
- ¤. First edition, Venice, 1483⁴⁴

Although in each of the Latin manuscripts both books are written in a single hand, the character and interrelationship of the manuscripts and edition differ as they pass from the commentary on the *Isagoge* to the commentary on the *Categories*. In the commentary on the *Isagoge*, the Florence and Vatican manuscripts stand quite close to one another, the Erfurt manuscript is corrupt almost to the point of being worthless, and the text of the first edition is so similar to the Venice manuscript that it seems to have been printed directly from it. The situation changes in the commentary on the *Categories*. Here the Erfurt manuscript is far less corrupt, and all the manuscripts stand in a more or less close relationship to one another, in opposition to the printed edition, which has a number of unique, frequently superior, readings. All the manuscripts were written in the fourteenth or fifteenth century.

DETERMINING THE TEXT

In determining readings for the present Hebrew text, I proceeded as follows: When all the Hebrew manuscripts agreed on a single reading, that reading was accepted. When they did not agree, a decision was

³⁹ Cf. *Revue de l'Institut des Manuscrits Arabes*, III (1957), 27. According to the description, this manuscript contains Averroes' commentaries on the *Categories*, *De Interpretatione*, and *Prior Analytics*.

⁴⁰ Cf. G. Lacombe, *Aristoteles Latinus* (*Pars prior* [Rome, 1939]; *Pars posterior* [Cambridge, 1955]), No. 1611.

⁴¹ *Ibid.*, No. 1404.

⁴² *Ibid.*, No. 1814.

⁴³ *Ibid.*, No. 878.

⁴⁴ Cf. *Gesamtkatalog der Wiegendrucke*, II (Leipzig, 1926), Nos. 2337, 2338.

made on the basis of the sense and of the Arabic and Latin versions. If these criteria were insufficient, but four of the five Hebrew manuscripts agreed on a single reading, that reading was accepted; the majority was also generally followed when three manuscripts agreed, and the remaining two each gave different readings. In all other instances, manuscript 7 was followed. The text is therefore basically that of 7 with the aforementioned exceptions. Only twice, when the readings given by the Hebrew manuscripts were meaningless, did it seem necessary to make a conjectural emendation with the aid of the Arabic and Latin.⁴⁵ In two other places, small incorrect additions by Anatolio are printed in brackets.⁴⁶ There were several reasons for regarding 7 as most reliable. It differs from the Arabic original of the commentary on the *Categories* a significantly fewer number of times than the other manuscripts, and where the manuscripts of the commentary on the *Isagoge* do not agree, 7 again gives the minority reading a significantly fewer number of times. 7 is also the only one of the manuscripts used which avoided the nine additions to the text of the *Isagoge* described earlier.

The printed text was punctuated by the present editor.

APPARATUSES AND NOTES

Manuscript variants and glosses are recorded in a Hebrew and a Latin apparatus for the commentary on the *Isagoge*, the Arabic original of that work having been lost, and in a Hebrew, an Arabic, and a Latin apparatus for the commentary on the *Categories*. The decision as to what type of variants should or should not be recorded differed somewhat for the three apparatuses. The Hebrew apparatus contains all readings in the Hebrew manuscripts which differ from the text printed here, as well as all glosses, with the exception of differences in spelling. In spelling, the Hebrew manuscripts are not even internally consistent, and the only rule that could be discovered was the commonsense rule that the more likely any word is to be confused with another, the more likely it is to be written in a form that avoids ambiguity. Since the scribes had been pragmatic, I was pragmatic as well. A tabulation was made of all appearances of variant spellings in all the manuscripts, and then the forms that appeared the largest number of times were preferred to the alternative forms and were used throughout. The only

⁴⁵ Cf. below, 12.47, 69.81, and notes.

⁴⁶ Cf. below, 50.7-8, 60.49, and notes.

variants in spelling that I recorded in the Hebrew apparatus are variants in proper names, and variants that could indicate an actual difference in reading, as, for example, when a manuscript has בְּנָה for בְּנָן. All the words that appear in the manuscripts in more than one spelling, and the preferred and rejected forms of those words, are listed in the Hebrew introduction to this volume.⁴⁷

The Arabic apparatus for the commentary on the *Categories* was prepared from Bouyges' edition and not from a fresh collation of the Arabic manuscripts. In each case, the readings of the Arabic manuscripts and their glosses were inferred from Bouyges' text and apparatus, and every reading that differs from my printed Hebrew text is recorded. Where the Arabic manuscripts differ among themselves but all offer readings which could have given rise to the Hebrew text, those differences are not reflected in the Arabic apparatus. In manuscript C (7), words have sometimes been corrupted into meaningless jumbles of letters and those also are not recorded in the apparatus. When, however, a confusion of letters happens to have produced an Arabic word, it is recorded even when it makes no sense in the context and there could be no doubt as to how the corruption occurred. In practice, then, every Arabic variant that could be translated into Hebrew is recorded. The Arabic variants are given both in the original Arabic (printed in Hebrew characters for reasons of economy), and in Hebrew translation.

The Latin manuscripts are distinctly poorer than both the Arabic manuscripts and the Hebrew manuscripts that were used for this edition. They have frequent lacunae due to homoeoteleuton, as well as corruptions due to the widespread use, and subsequent misreading, of abbreviations by the Latin scribes. Since the object of the Latin apparatus is to present the character of the Latin translation rather than the accidental corruptions of the manuscripts, it seemed unwise to inflate the apparatus with scores of meaningless variants which could only obscure those that are significant. Therefore, whenever the reading of the printed Hebrew text is preserved in at least one Latin manuscript, variants in the others are not recorded — on the condition that they are obvious corruptions. However if none of the Latin manuscripts offers the reading of the Hebrew, all variants, no matter how corrupt, are recorded. And again, wherever it is at all conceivable that a manuscript is not merely offering a careless corruption, its reading is recorded.

The medieval Latin translations of Averroes' commentaries were published several times beginning in 1483. All the printed editions of

⁴⁷ Cf. Hebrew introduction, p. 178.

the commentaries on the *Isagoge* and *Categories* that I was able to examine give the same text, and apparently they were copied from one another. The collation of the first edition of 1483 revealed that while the printed edition of the commentary on the *Isagoge* is virtually identical with the Venice manuscript, the edition of the commentary on the *Categories* sometimes offers correct readings which none of the manuscripts have. When such readings occur they are recorded in the Latin apparatus, but otherwise the results of the collation of the printed edition of the Latin are not recorded. The Latin apparatus is given only in Hebrew translation (again for reasons of economy).

In the notes an attempt has been made to trace not only Averroes' sources but also sources and parallels for the statements of Porphyry and Aristotle. It turned out that Averroes' sources were chiefly the other works of Aristotle and the logical treatises of Alfarabi.⁴⁸ When an explanation of the text is required it has been provided, as far as possible, by quoting earlier commentaries, such as the Greek commentaries on Porphyry and Aristotle, and the Hebrew commentaries on Averroes by Messer Leon⁴⁹ and, most important, Gersonides.⁵⁰ Frequently the peculiarities of Averroes' paraphrase and commentary can be clarified by comparing the Greek original with the Arabic translation from which he worked.⁵¹ Whenever that comparison produced results of any significance, they are given in the notes.

At the end of the volume there are two glossaries of the philosophic terms that appear in the text, the first a comparative glossary in Hebrew, Arabic, Latin, and Greek, and the second a list of Greek words with their Hebrew equivalents.

In preparing this edition it was my good fortune to enjoy the assistance of a number of institutions and individuals. The following libraries supplied me with photographs of manuscripts in their collections: Wissenschaftliche Bibliothek, Erfurt; Biblioteca Medicea-Laurenziana, Florence; Biblioteca Nazionale Centrale, Florence; Staats- und Universitäts-Bibliothek, Hamburg; Universitätsbibliothek of the Karl-Marx-Universität, Leipzig; Bayerische Staatsbibliothek, Munich; Bodleian Library, Oxford; Bibliothèque Nationale, Paris; Biblioteca Palatina,

⁴⁸ Cf. notes to 33.26–40, 67.58, 68.63–64, 74.50–55, and also M. Steinschneider, *Al-Farabi* (St. Petersburg, 1869), pp. 17, 44.

⁴⁹ Cf. Steinschneider, *Die Hebräischen Übersetzungen*, p. 81.

⁵⁰ *Ibid.*, pp. 68–69.

⁵¹ The translation is preserved in a single manuscript, Paris, No. 2346, and has been printed several times. See Hebrew introduction, n. 12.

Parma; Apostolic Library, Vatican; Biblioteca Nazionale di San Marco, Venice. During the progress of my work I received a grant-in-aid from the American Council of Learned Societies and research grants from the Academic Senate of the University of California at Los Angeles. On various problems I was able to consult with Professors H. Wolfson, S. Pines, Z. Stewart, M. Perlmann, and P. Levine. In particular, Professor Pines was kind enough to read through the entire work and offer a number of valuable suggestions. At every stage, from collation to proof reading, my wife Kinneret was unsparing of her time and her never-failing critical gifts. To all these I express my very warmest appreciation.

רְשָׁרֶן	118	אַלְרָן, ה, 93, 109
שְׂטִינְשְׁנִיְידֵר א, ב, ג, ח, י, יָא, יָם, 94, 96,	113,	צְנָקְרָן
שְׂטָרָן ב, ג	114	קְלָבְרִילִיב
שִׁירְטָן	93	קְלָצְקִין
שְׁמוֹאֵל אָבִן חַבּוֹן ח, י		רוֹס 122
חַהְרָאָן יָד		רְלָבִּיגִין ד, ה, י
		לְגַעַת

מפתח השמות

וילהלם מלגה א, ב, ח, יד	אבן אל-טיב ב
ולפסון 100, 114, 121, 136, 122	אבן בנ'ה 111
ולצדר ז	אבן סגיא ז, ג, 95
ויז'ן 120, 119	אהואני ג
ונציה יד	אל-אברה ב
ווטנברג יא	אלמאלי 114
טריקו, 120, 102, 131	אלדרטשקין
טרנדלנברג 109	אלחסןaben סווואר ז, 113
ירעה הבדרשי 93	אלערב 96, 4
יהורה נתן 114	אלפראובי ב, ה, ז, יד, 6, 111, 28
ינגר ד	אלפרונאי 94
יסטרוב 129	אנדרטס 96, 5
יערב בן קחטאן 5, 96	אסחק בן תנין ג
ליין 132, 124, 118	אפלטון 107, 96, 95
לקומב יד	ברדי ג
מנק 113	ברדש ז
מורסיהה, 28	בויין א, ג, ד, ח, ו, ט, יג, יד, טז, 113, 121,
מיניו פלאולו ה, 120	133, 131, 123
טיפר לאון ז	ボיתוֹס 102
מנטינו ב, 124	בוניטץ ז
תשאים 95	בוסה ג, טו
נאוק 98	בישוני יא
נדרים ז	בעט 94
נטולי ז, ח	בקר טו
גרבנה ז, 2	ברוקמן א
סטואה 95, 108	ג'וסף 106
סימפליקטים 122	גורג ז, 113
פולק ג	גולינוס א
פטלמיום 94	דה רוסי יא
פרדריק השני ח	דוקס ח
פרנקל ד, ח, 97, 108	דליטש יא
	דנלוּט 113, 111
	הילין 96
	הוראני 127
	הרקליס 96

ג. ספרים עבריים

רלבין		משל
פירוש לבאור ס' המכוא 96, 97, 100, 103, 104, 107	94	כב, ג.....
פירוש לבאור ס' המכאות 111, 109, 110, 111	94	ל, ה.....
פירוש לבאור ס' המכאות 118, 115, 116, 117, 118		פדרי אבות
פירוש לבאור ס' המכאות 121, 124, 125, 126, 127, 128	94	פרק א.....
פירוש לבאור ס' המכאות 129, 133, 136, 137	94	ב, יד.....
רמב"ם		בבא קמא
טורה נוכחים 93, 94	94	פב, עט' ב.....
פתייה 93, 94		שיטאלאן אבן תבון
א, לנ' 93	94	קדימה לשמונה פרקים.....
א, לר' 94		יעקב אנטוליו
ג, נד' 94		ס' מלמד התלמידים.....
הש"י		מיסיר לייאן
פירוש התלמוד 129		פירוש לבאור ס' המכוא 95, 100, 106
		פירוש לבאור ס' המכאות 120, 133

109	2, א, 1034—34, ב, 1033, 8, VII	ס' ההויה וההפסד	
100	2, א, 1035, 10, VII	136	27—25, א, 317, 2, I
104	21—18, ב, 1037, 12, VII	136	27—10, א, 320, 5, I
121	20, ב, 1052, 1, X	136	3—2, א, 321, 5, I
118	9—8, ב, 1057, 7, X	125	7—4, ב, 333, 6, II
135	13—10, ב, 1069, 2, XII		
135	33—31, א, 1088, 1, XIV	ס' הנפש	
		125	19—15, א, 426, 2, II
			III, III, 1.
134	15—13, ב, 1108, 8, II	ס' החוש והמוחש	
		110	13—12, א, 442
		128	1, א, 460
99	תרומות לטני של ס' המבואה	ס' מה אחר הטבע	
		96	8—4, 998, 3, III
		101	22—20, 998, 3, III
97	עמ', 2, שורה 18	101	28—26, א, 999, 4, III
101	עמ', 6, שורות 16—13	101	34—33, א, 1003, 2, IV
107	עמ', 14, שורות 20—19	135, 120	27—26, ב, 1011, 7, IV
109	עמ', 19, שורה 1	96	34, אילך, 1012, 1, V
114	פרוש לט' המארות	95	20, א, 1015, 5, V
		104	28—26, א, 1016, 6, V
		122	31—26, א, 1018, 10, V
137, 134, 125, 122, 117, 114	פלייפטום	129	34—33, א, 1020, 14, V
		137	11, א, 1023, 23, V
		95	9, ב, 1024—29, א, 1024, 28, V
125, 123, 120	סימפליקיוס	101	16—15, ב, 1024, 28, V
		110	14—13, א, 1027, 2, VI

ב. ספרים ערביים

אלנואל'	אבן סינא
100	אל-ג'אנאַת
	ב, ג,
	אל-שְׁפָא
	ג, י'
אלפַאֲרָבִי	אבן רشد
98—97	באורים לט' ההויה וההפסד
	ב, ד,
ס' המארות	באוידים לט' השטע הטבעי
, 128, 125, 120, 116, 115, 113, 102	ד, ה,
137, 134, 132, 131, 130, 129	111, 100
111	ב, 127
	ככל פלאכת הגיון
	כתאב פצל אל-טְקָאֵל

מפתח מראוי המקומות

א. ספרים יווניים ולטיניים

<p>105</p> <p>98</p> <p>97</p> <p>105</p> <p>97</p> <p>97</p> <p>118</p> <p>106</p> <p>101</p> <p>104</p> <p>109</p> <p>106</p> <p>107</p> <p>101</p> <p>100</p> <p>107, 101</p> <p>103</p> <p>129</p> <p>104</p> <p>108</p> <p>99</p> <p>106</p> <p>109</p> <p>126</p> <p>103</p> <p>106</p> <p>110</p> <p>101</p> <p>117</p> <p>121</p> <p>121</p> <p>121</p> <p>121</p> <p>129</p> <p>136</p>	<p>18, א, 102, 5, I 19—18, א, 102, 5, I 35—31, א, 102, 5, I 7—4, ב, 102, 5, I 28, א, 103, 7, I 16—15, ב, 103, 8, I 30, א, 119, 5, III 14—13, ב, 121, 1, IV 6—5, א, 122, 2, IV 17—16, ב, 122, 2, IV 1, א, 123—39, ב, 122, 2, IV 7—6, א, 123, 2, IV 15—14, א, 123, 2, IV 30, א, 123, 3, IV 32—30, א, 123, 3, IV 7—6, ב, 127, 6, IV וילך 18, ב, 127, 6, IV 27—26, א, 128, 6, IV 5, א, 129—34, ב, 128, 1, V 1, א, 133—36, ב, 132, 4, V 27—26, א, 141, 4, VI 28, ב, 141, 4, VI 29—28, ב, 141, 4, VI 31—28, א, 142, 4, VI 9—8, ב, 143, 6, VI 10, ב, 144, 6, VI</p> <p>השטו המבעי</p> <p>25—23, ב, 188, 5, I 8—7, א, 207, 6, III 24—14, א, 210, 3, IV וילך 7, ב, 211, 4, IV 6—5, א, 212, 4, IV וילך 19, א, 214, 7, IV 7—6, א, 218, 10, IV 28, א, 226, 2, V 33—29, א, 260, 7, VIII</p>	<p>אלכסנדר</p> <p>פרוש לס' הגאות, 104, 99, 98, 97</p> <p>אמוניות</p> <p>פרוש לס' המבוא, 106, 100, 98, 97</p> <p>פרוש לס' המאמרות, 125, 122, 117, 114</p> <p>אפלטון</p> <p>טימאוס, E-D67</p> <p>פיליבוס, 16</p> <p>אריסטו</p> <p>ס' המאמרות</p> <p>7, 24, ב, 1, 3—1, א, 1, 1 107, 7—6, א, 1, 1 118, 22—20, א, 1, 2 102, 7—6, ב, 1, 2 118, 34—19, א, 2, 5 119, 16—15, ב, 3, 5 103, 9—8, א, 4, 5 120, 6—5, ב, 4, 5 121, 28—18, א, 5, 6 125, 15, ב, 7, 7 125, 12, א, 8—22, ב, 7, 7 103, 34—32, ב, 10, 8 134, 30—29, א, 12, 10</p> <p>ס' המליצין</p> <p>93, 4—3, א, 16, 1 102, 40—39, א, 17, 7</p> <p>ס' ההורק</p> <p>104, 20—18, א, 32, 13, I</p> <p>ס' הגאות</p> <p>111, 23—21, ב, 100, 1, I 97, 39, ב, 101, 5, I</p>
--	--	--

τόδε τι	רמות אליו	πτώσις	שמוש
τόπος	טוקום	πυκνός	טקשי
τραχύς	עוי	πυκτיקός	ספנו
τρίγωνον	משולש	πῦρ	אש
τρόπος	אופן, פן, צד	πῶς ἔχον	איך הוא
τυφλός	עוור	σημαίνειν	הורה על
τυφλότης	עוורון	σκληρός	קשה
ἡγιαίνειν, ἡγίεινα	בריאות	σπουδάῖος	חשוב, מושבח, צדיק
ἡγιεῖνός	בריאי	στέρησις	העדר
ἢλη	חמר	στιγμή	נקדרה
ἢπάρχειν	נמצא, השין	στοιχεῖα	אותיות פשוטות
ἢπερέχειν	העדיף	συγκαταριθμεῖσθαι	נמנה
ἢπογράφειν	רשם	συλλαβὴ βραχέῖα	נור קזר
ἢποκείμενος	נושא	συλλαβὴ μακρά	נור נמץ
ἢστερογενής	היה לו חדש אחר	συλλαμβάνειν	חבר
ἢστερος	משמעותו, מהחרר	συμβαίνειν	קרה
ἢφιστάμενον	עומד	συμβεβήκος	מקרה
ἢփίστασθαι	נמצא	κατὰ συμβεβήκος	מקרי
φαίνειν	נראה	συμπληρῶν	השלמים
φαίνεται	גלי	ἄνευ συμπλοκῆς	נפרד
φαλακρός	נכח	κατὰ συμπλοκήν	מורכב
φανερός	גלי, יראה, מבואר	κατὰ μηδεμίαν συμπλοκήν	נפרד
φαῦλος	מנונה, רשע	σύμπτωμα	סקרה
φθορά	הפסדר	συνάγειν	חבר
φύσει	בטבע	συναἱρέειν	חבר
φύσικός	טבעי	συναἱρέεῖσθαι	עללה
φύσις	טבע	συνάπτειν	נדבק
χρεμετιστικόν	צוהל	σύνεγγυς	קרוב
χροιά	גבראה	σύνεστάς	מורכב
χρόνος	זמן	συνεχής	דבוק
ἢ μέλλων χρόνος	עתיד	συνίστασθαι	קיים
ἢ νῦν χρόνος	עתה	συντίθεσθαι	הורכב
ἢ παρεληλυθώς χρόνος	עובר	συνώνυμος	שם מילים
χρῶμα	גבראה	συνωνύμως	בהסתכמה, בדרך ההסתכמה
χωρίζειν	הבדיל	σύστασις	בריאה
χωριστός	נכדלו, נפרד	σχέσις	התיחס
ψευδής	כוב	σχῆμα	תמונה
ψεῦδος	שקר	σῶμα	וגף, נשם
ψυχή	נפש	τάξις	סדר, סדר
ψυχρότης	קור	ταράττεσθαι	סופק
ἀρισμένως	על השלמות	κύκλους τετραγωνισμός	רביע העגול
ἀς	מדרך מה הוא	τετράγωνον	רבובע
		τετράποντος	בעל ארבע רגליים
		τιθέναι	היה
		τιμώτερος	מעולה
		τις	נרטמו אליו, עניין

פָּרֹוְתַּה ούσια όψις	עַצְם רָאשׁוֹן רָאוֹת	κυρίως κυριώτατα	בָּאֵמֶת בָּאִמְתָּהוֹת
παθητικός	החותט, החותעל,	λέγεσθαι	נֶשֶׁך
πάθος	המעילות, החותילות	λεῖος	חֲלָק
παλαιότερος	עתיק	λογυκόν	דָּבָר
παραμόνυμος	יווֹתָר נָשָׂא, עֻומָּד	λογυκός	מִדְבָּר
παρώνυμος	הגנוֹר שָׁמוֹ	λόγָיָס	נוֹדֵר, דָּבָר, מָאֵר
παρωνύμιας	על דָּרְךָ הַגּוֹרָה	לָגָיָעַ χַרְחַסְתָּהָא	הַעֲשָׂה הַדְּבוּרָה
παρωνύμιας λέγεσθαι	גָּנוֹר	לָנְסָאָה	הַתְּהָרָה
πάσχειν	יְפָעַל, שִׁיחְפָּעַל; החותעל (פָּ)		
πείός	הוֹלֵךְ	μαλακός	רֹךְ
περιαιρεῖσθαι	גָּעַלְהָ	μάלִיטָה	הַמִּיחָר
περιέχειν	כָּלָל, הַקִּיף, נָעַדרָּף	μָלָלָוּן	יִתְהָרֵר, יִתְהָרֵר רָאוּי, יִתְהָרֵר
περιλαμ্বάνειν	כָּלָל	μανִיקִיָּה אֶקְסָטָאָסִיס	חַסְרֵה הַשְּׁכָלָה
οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου	המְשָׁאִים הַהוֹלָכִים	μαנִיקָּס	סְפָוִי
περισσεύειν	הַעֲדִיף	μָנָס	נוֹרָל
περιτίθεσθαι	חוֹבָר	מְגָיָס	שְׁעוֹר
περιττόν	חוֹטְפָת	מְגָיְבָס	חַסְרָה
περιττός	גָּפָר	מְעִוָּסְתָּהָא	חַסְרוֹן
πέφυκε	מוֹדְרָכוֹן	מְעַלְוָסִים	חַלְקָה
τὸ πεφυκός	אַשְׁר מַדְרָכוֹן	מְרוֹסָה	אִישׁ, חַלְקִי
πικρότης	מוֹרִירָות	מְקָטָאָה מְרוֹסָה	מְמוֹצָעָה
πλείων	רָבָב	מְסָסָה	אַמְצָעִי
πλεονάξειν	גָּעַדְרָף	מָדָאָה מְסָסָה	הַשְּׁחָנָה
πλήθος	רָבָיָה	מְטָבָּאָלָלְהָאֵין	חַלְוףָה, שְׁנָויָה
ποιεῖν	שִׁיפָּעָל	מְטָבָּוָלָה	הַשְּׁתַּחַתָּה
ποιόν	אַיְךְ	מְטָבָּעָה	קָטָן
ἐν τῷ ποιόν τι, ἐν τῷ ποιόν τι ἔστι		מְקָרָבָה	יִתְהָרֵר נִשְׁאָר
ποιός	מַדְרָךְ אֵיהָ דָּבָר הָאָ	מְוַיְמָרָה	חַלְקָה
ποιότης	אֵיהָ, אַיְךְ; בָּעֵל אִיכּוֹת	מְוַיְמָרָה	צְוָרָה, תָּאָר
πολιούσθαι	אִיכּוֹת	מְוַרְפָּה	חַוְלִי
πολύς	שִׁיבָה	נוֹסְדִּין, νόσσος	חַוְלִי
πολυχρονιώτερος	רָבָב	נוֹסָדָהָס	נוֹסָדָהָס
ποσόν	כְּפָהָה		
ποτέ	טָרִי	οἰκειώτερος	יִתְהָרֵר חָקָרָהָאֵוּוֹת
πού	אָנָה	δָּלִיגָס	מַעַט
πρᾶγμα	דָּבָר	δָּלוֹס	כָּל
πρᾶξις	מְעַשָּׂה	δָּמוֹיָס	דוֹמָה
πρεσβύτερος	שָׁן	δָּמָוָנָסָמוֹס	שְׁטוֹמוֹ נִקְרָה
προεπινοεῖσθαι	קָרְדָּם בְּשַׁכְלָה	δָּמָוָנָסָמוֹס	בְּשַׁחַוףָה הַשְּׁם
προηγουμένως	עַל הַכְּנָה הַרְאָשָׂוָה	δָּמָוָנָסָמוֹס	נִמְצָא
προοίμιον	חַפִּיחָה	דָּנוֹמָה	סְלִיזָה, שָׁם
πρός	בְּצָרוֹף, בְּצָרוֹף אַל	דָּנוֹמָטָוּקוּיְהָנָיָה	הַגִּיחָה שָׁם
πρός τι	הַצְּטָרְפָּות, מַצְטָּרָף	דָּרוּגָיָה	כַּעַם
πρότερος	קוֹדָם	דָּרוּגִילָס	כַּעַסְפָּן
πρότερος τῇ φύσει	קוֹדָם בְּטַבְעָה	דָּרוּקְיָה	גַּבְלָן
προφανής	פְּשָׁוֹת	דָּרוּסְמָה	נוֹדֵר, גַּנְדרָה
προχειριζομένω	בְּחַפּוֹשָׁה	דָּרוֹס	נוֹבָל, גַּנְדרָה
ἐκ τῶν καθ' ἔκαστα προχειριζομένων	בְּרֹדִישָׁה וּבְחַפּוֹשָׁה	δָּסָס . . . τοֹסְסָמֶtos	בְּהַגְעָתָה
πρώτως	בְּקָדִימה	אַנְתָּδָס δָּסְפָּקֶר ἔστιָל, ούτָס δָּסְפָּקֶר ἔסְטִיל	מַהוּתוֹ
πτηνός	מַעֲופָה	ούסָאָה	עַצְם
		δְּεֻנְתְּרָה ούסָאָה	עַצְם שְׁנִי

ἐπιφάνεια	חַטָּשׁ	διαιρεῖσθαι	חלק, נחלק
ἐπιφέρειν	הַשְׁאֵל	διαιρεῖσις	חלוקת, חלוקה
ἐστερῆσθαι	נִעֲדר מִמֶּנוּ	διαμψισθητέν	מן
ἐν τῷ τε ἐστὶ	סְדָרָךְ מִתְהָוָה	πλείστη διάστασις	חכלית המרחק
ἐτερόμηκες	אַרְוֹן	διαפְּרֵעֶנ	החולף
ἔτερος	מְחוּלָף	διאפְּרֵוֹן	טחלהף
ἐτερότης	אַחֲרוֹת	δיאפְּרֵוֹרָה	הברל, חלוּף, טבידיל
ἐπ' εἰθείας	שָׂוָה	δיאפְּרֵוֹרָה סְעוּסָטִיקָה	הברל מקיימ
εἰθύς	ישָׁר	διαιρְגִּתְקָה δיאפְּרֵוֹרָה	הברל מחלק
εἰθύντης	יוֹשֵׁר	δִּיאָסְקָאַלָּה	לטוד
ἔχειν	לֹו	דִּיאַסְטָּאַנָּא	הרחק, רחוק
ζήτημα	חַקִּירָה	δִּיקָּאֵוּס	ישר, צדק
ζώον	בָּעֵל חַיִּים, חַי	δִּיקָּאַוְּנָה	ישראל, צדק
ἡμισυς	חַצִּי, מְחַצֵּית	δִּיטְלָאָסְטוֹס	כפל
ἡρεμεῖν, ἡρεμία	מְנוּחָה	δִּיטְלָאָסְטוֹס	בעל שני גרגלים
ἡττον	פְּחוֹת	דִּיטְלָאָסְטוֹס	מחלקל
θερμότης	חַזָּם	דָּוָרִיסְמָאָנוֹס	נחشب
θέσις	מְגֻחָה, מִצְבָּה	דָּוָקְעָנ	מחשבה
ἰατρεύειν	רְפָאוָה	דָּוָרְוִיכָּס	טכרכר
ἴδιον	סְלָה	דָּוָרְמָאָקָּס	בכח
ἴσος	שָׂוָה	דָּוָרְמָאָקָּס	כח
καθεύδειν	שִׁינה	דָּבְרָנוֹס	כח נבעי
καθόλου	בְּכָלְל	דָּבְרִיקָּוְתָּאָטוֹן	אפשר
κακία	סְפִיחָוֹת	דָּבְרִוְּפִּוְּיָס	קשה ההטרה
κακόν	(ר ע (ש)	דָּבְדָּס	קשה החגועה
κακός	(ר ע (ח)	דָּבְרָאָי	אבנים
καμπύλος	סְעוּוֹת	τί ήν εἶναι	מן המינים
καμπύλοτης	עֻוּות	καθ' ἔκαστον	מהרש המין
καταμετρέεσθαι	שְׁעוּר	ἔλλειπον	מין, צורה
καταριθμέεσθαι	סְנוּי	ἔμψυχος	ישות, מציאות; נמצא (פ.)
κατάφασις	מְחַיּוֹת	έναντίος	עצמ
καταφατικός	מְחוּיָב	έναντιוֹתָς	חלק, נפרד
κατάψυξις	וֹר	ένδέχεται	חסרון
κατέχειν	קְתֻעָה	ἐνεργεία	בעל נפש
κατέχων	סְתוּכָּבָה	έντιμότερος	הפרק, ההפך
κατηγορεῖσθαι	נִשָּׁא, צְדָקָה יְאָוֹתָוֹן	ἔνυδρος	הפטון
κατηγορία	מָאמֵר	ἔξεִירְגְּיָסְתָּהָי	אפשר
κατηγορούμενος	נְטוֹא	ἔξις	בפעול
κείμενος	מְנוּחָה	ἔօיקְיָה	טעילה
κείσθαι	בָּהָה, מִצְבָּה	ἔօיקְנָאָיָה	שח
κινέσθαι	הַתְּנוּעָה; עַתְּנוּעָה	ἔπָאָגָּיָה	עצר
κινησις	תְּנוּעָה	ἔπָאָגָּיָה	קיין
κοινός	כּוֹלָל, מְשׁוֹרָה	ἔְפִּיאָסְדִּימָוְדָּהָס	יתיר נראה
κοινωνεῖν	הַשְׁחָחָה	ἔְפִּיאָדְּחָאָסְתָּהָי	דרמה
κοινωνία	כּוֹלָל, שְׁחוֹת	ἔְפִּינְוִיָּה	חפות
κοινῶς	בְּכָלְלָה	ἔְפִּיסְנָה	נכנס
κομήτης	בָּעֵל קְוּזָצָוֹת	ἔְפִּיסְתָּהָמָה	מקבל, קבל
κτῆμα	נִקְנָה, קִינְיָן	ἔְפִּיסְתָּהָתָס	דומה
κύκλος	עַנוּל	ἔְפִּיטָּאָסְטָּהָס	כל

מלון יווני-ערבי

ἀριθμός	מספר	άγαθός	טוב
ἐν ἀριθμῷ τινι	נכָלְל	ἄγεσθαι	הוועתק
ἀρτιος	זון	ἄγνοια	סכלות
ἀρχή	החולה	ἀδικία	על, רשות
ἀσώματος	בלתי נשם	ἀδόκος	רשע
ἀτομος	איש	ἀδύναμία	לא כח טבאי
αἴξεσθαι	נוטי, צמח	ἀδύνατος	אי אפר
αἴξησις	צמיחה	τῶν ἀδυνάτων	בחכילה הבטול
αὐτό δ καθ' αὐτό	בעצמו, נפרד	αέλ	בכל עת, לעולם, חמיד
καθ' αὐτό	בעצמו	ἄθροισμα	חברו
καθ' αὐτόν	עצמי	αἰσθήσις	הרנש, חוש, מרנייש
αὐτός	בעצמו	αἰσθητικός	מוחש, מורנש
δ αὐτός	אחד בעצמו	αἰσθητός	סבה
ἀφή	חווש המשוש	αἴτιον, αἴτιος	חייב המציאות
ἀφορίζειν	הפשיש	τοῦ εἶναι ἀκολούθησις	קצח
ἀφορίζεσθαι	נדר	ἄκρον	אמות
ἀφορισμός	הפרש	ἀληθής	השתנה
ἀφωρισμένως	לטמי, על השלמות	ἀλλοιοσθαι	השתנות
ἀχώριστος	בלתי נפרד	ἀλλοιώσις	חוק ההבדל, רוחק
γεγραμμένος	מציריך	ἀλλοτριώτατος	בלחי דבר
γελαστικόν	צוחק, חזוק	ἀλλογον	בלחי סברך
γελαστיקός	חזוק	ἀλλοցוס	יחד
γενεalogía	יחס	ἄμα	ἄμא בטבע
γένεσις	הוויה	ἄμα τῇ φύσει, φύσει ἄμα	הצערץ בהכרח, יחויב, מחויב
γενικότατον	יחסים, סוג הסוגים	ἀναγκαῖον	נעלה, נפקד
γένος	יחס, סוג	ἀναιρέσθαι	דומה
προσεχές γένος	סוג קרוב	ἀνάλογος	הקש
γεωμετρεῖν	גיאומטריה	ἀναφορά	חסרין, פחות
γῆρας	זקנה	ἄνεσις	בלחי שוה
γίγνεσθαι	חווש	ἄνισος	בלחי דומה
γλυκύτης	טמיות, מתח	ἀντιδημένος	חולק
γνώμων	משמעותן	ἀντιδηρήσθαι	נחלך
γνῶναι	ידיעה	ἀντικατηγορέσθαι	החוחר במשא
γνωριμώτερος	יוחר חוק הורעה, יוחר שלם	ἀντικέίμενος	מקביל
γραμματική	ההורעה	ἀντικείσθαι	הקביל, הקובל
γραμματικός	דרודק, כתוב, ספרות, צחווה	ἀντιστρέψιν	נופך, התהפהך, שב בהפוך, שב אל חברו ביחס ההפוך
γραμμή	צ	ἀντιστρέψων	מחהפהך
δεῖ	זהה מחויב, ראיו	ἀπειρος	בוחות חכליות, מאין תכליות
δεκτικός	מקבל	ἀπλῶς	softmax
ἐπιστήμης δεκτικός, ἐπιστήμης	קבול הוכחה	ἀπόδειξις	הצערף
εἶναι δεκτיקόν	גלווי	ἀποδίδοσθαι	סופק
δῆλος	ההורעה על	ἀπορέն	שוללות, שוללות
δῆλον	עגין	ἀπόφασις	שולל
διάθεσις		ἀκοφאתיקός	חויבות, יתרון
		ἀρετή	

مقعر	convexitas	שעור	שלמות	49.87
convexitas	66.43	mensura	كمال	بسيط
هبة	forma	[15b21] μεγεθος	complementum	superficies
forma	52.36	(ε): شعر (ε)	64.6 على التفصيل	[4b24] ἐπιφάνεια
غالية	ultimitas	49.93 شعر	secundum	71.6 سطح
ultimitas	9.7	قدر	complementum	superficies
بخلول الكلية	[p. 6, l. 12] ἀπειρος	mensurari	64.10 complete	15.15 شب
بغير نهاية	9.7	[4b33] καταμετρεῖσθαι	[8a36] ὠρισμένως	canescere
infinitus	ماين كلية	83.98 شرك	[8b4] ἀφωρισμένως	[p. 12, l. 16] πολυσύνθατος
[p. 6, l. 13] ἀπειρος	infinitus	كاذب	32.14 هـ	شينا
دراها و م عرقيم: بطول، مراك	infinitus	falsus	اسم	نوم
تلמיד	discipulus	[13b3] ψεύδος	nomen	somnus
متلم	70.98	31.6 رشد	[1a1] δόνυμα	[p. 12, l. 26] καθεύδεσσι
شكل	figura	اصل	33.18 شعما	4.10 (ε) شبل
[10a11] σχῆμα	22.26	principium	الذى اسمه متواطئ	عقل intelligi
دائما	semper	9.4 شحو	id cuius nomen est univocum	عقل (ε) شبل
[p. 18, l. 13] ἀει	56.92	اشتراءك	[1a6] συνώνυμος	روم intellectus
شرط	conditio	communitas	32.13 ششمو	[p. 1, l. 11] ἔκπνοια
: تنا	تنا	[p. 6, l. 10] κοινωνία	الذى اسمه مشترك	47.61 חוץ
56.92	الثنا	9.3 باتفاق الاسم	id cuius nomen est equivocum	خارج الذهن
اشترط	conditionari	per communitatem no-	[1a1] δημόνυμος	extra intellectum
12.58	عنوان	minis	32.13 نوكرا	70.94 כסර הכל
حركة	disponi	[p. 6, l. 8] δημόνυμος	الذى اسمه متفق	كانه القل
حركة	communicare	19.83 השחות	id cuius nomen est com-	demens
89.81	[p. 16, l. 4] μερέχειν	اشتراءك	mune	[10a2] μανικός
movus	[15a22] κοινωνεῖν	90.87 شرك	[1a1] δημόνυμος	70.93 כסר הכל
[p. 9, l. 1] κινεῖσθαι	:	communicare	33.22 הנגור	تي العقل
[15a13] κίνησις	(ε): تار	[p. 16, l. 1. 4] μερέχειν	المشتقت اسمه	dementia
mphar החנעה	70.98	55.80 (1) (ε)	denominativus	[9b36] μανική ἐκστασις
سرع الحركة	dispositio	تار	[1a12] παρώνυμος	دراها نم عرقيم: در
facilis mutationis	70.98	وصفت	32.23 ראה נם عرقيم: نوت,	سلوه:
67.54	70.98 (2) تار	انتصف	شتو	عل الظل
اعسر حركة	70.98	disponi	33.23 تصريف	على الاطلاق
difficilis motus	7.52	55.80 (1) (ε)	[1a13] απώσια	[p. 8, l. 21] ἀπλῶς
[9a5] δυσκινητήτερος	7.52	صفة	شنه (ε):	سلل:
56.88	70.98 (2) تار	dispositio	47.59 الش هنا	80.54 سلل
اصلاح	70.98	خلفة	تنفس	سلب
emendatio	70.98	forma	transmutari	negari
	7.52	[10a12] μορφή	[4a30] μεταβάλλειν	سلم (ε):
	7.52	زيادة	90.92 استحال	13.69 الحل
	7.52	superfluum	alterari	تم
	7.52	[p. 3, l. 20] περιεπέραν	[15a29] ἀλλουσιόνθαι	complere
	7.52	تحل	67.48 شني	[p. 9, l. 20] συμπληροῦν
	7.52	دراها عرقيم: برياه، مثقبة	82.87 transmutatio	سلم (ε):
	53.53	53.53	[8b31] μεταβολή	دراها عرق: الودعة

שורף:	45.27 רמו אלוין	multitudo 10.11 multa	possessio [8a24] κτήμα 79.40 נקי
השדרל 61.68	مشار אלה cui innuitur [3b10] τόδε τι 79.40 רע (נ.)	[p. 2, l. 13] αληθίος 61.68 רבוּן הענוֹל כה	טרוף extremum [12a23] ἔκποντος קזרה: ראה ערך: נור 15.12 קירה
Finch 61.68	malus [12a24] κακός 85.21 רע (ש.)	quadratum circuli [7b31] κύκλου τετραγωνισμός גלום:	עرض accidere [p. 12, l. 13] συμβαλνειν 71.5 קרוב
ינח inquirere 55.76	malum [13b36] κακόν 15.13 רפומ	quadrupe [p. 14, l. 16] τετράποδος 23.45 בעל שחי גללים	مقارב appropinquare [10a21] σύνεγγύειν ראה גם ערך: סוג 68.66 השה
שוב: שב בהופך 58.24, שב בחתך 55.76	طب medicina [p. 12, l. 14] λαρρεῖν 87.51 ריצון	בעל ארבע גללים 18.53 ذו ארבע ذו אربع	صلب durus [9a24] σκληρός ראה גם ערכיהם: הסורה, חנוכה ראה: יראת 71.8, 81.59 יראה
رجع بالكانفر redire per conversionem [7a4] ἀντιστρέφειν	غرض intentio 50.10 רקוּם	ذו ארבעה ארجل 22.30 ذו ארבעה ארجل	يظهر apparel [10a25] φανεῖν [12b17] φανερός ראי 74.44
שב אל חברו ביחס ההופך 57.12	خلاء vacuitas 31.7 רשות	quadrupe [p. 14, l. 16] τετράποδος 23.45 בעל שחי גללים	بني opus [11a20] δέξι 71.4 יותר
رجع على صاحبه في النسبة بالكانفر redire super suum compar in proportione convertendo [6b28] ἀντιστρέφειν 54.66 شוה	رسسم descripicio 5.23 (ב) רשם	دوال bipes [p. 19, l. 8] δίποδος 69.81 רוּח	آخر convenientior [10a19] μᾶλλον ראיות: 41.69 יותר חוק הראיות אשד מלאמת fortius conveniens [2b9] οἰκειότερος ראיות 78.23 بصير visus
مساوي 71.6	رسسم significare 31.7 describere [p. 2, l. 15] ὑπογράφειν 72.25 (נ.) רע	رسسم longinquus [10a21] διεστάναι 92.21 ابعد	بنفي est opus [11a20] δέξι 71.4 יותר
مساوي equalis [6a26] ίσος [10a22] ἐξ' εὐθελα 19.82 בשוה	رسسم significare 31.7 describere [p. 2, l. 15] ὑπογράφειν 72.25 (נ.) رع	رسسم longinquier [15b28] ἀλλοτριώτατος 85.15 רחם	آخر convenientior [10a19] μᾶλλοן ראיות: 41.69 יותר חוק הראיות אשד מלאמת fortius conveniens [2b9] οἰκειότερος ראיות 78.23 بصير visus
غير مساوي unequalis [6a26] άνισος 80.55	رسسم iniquus [10b15] ἀδικος 46.54 طالح	رسسم matrix 68.66 רך	[11b22] δέξι 5.24, 46.41 رب
ساب سالב negativus [12b7] ἀποφατικός 79.40	رسسم impius 83.89 malus [4a20] φαῦλος 72.24 (ש.) רע	لين mollis [9a24] μαλακός 85.22 רך הלבן	كثير multus [p. 2, l. 16] πλείων [3b31] πολὺς 5.21 רבוי
ساب سالب negatio [12a23] ἀπόφασις 78.22	رسسم injustitia [10b13] ἀδικία 53.55 ישׂאיל	جن timiditas [p. 18, l. 24] συντίθεσθαι	كثرة khera
ساب سالبة negatio [11b19] ἀπόφασις 35.54 פש	اجتبل mutare 46.52 שכח	رقبרכב: 84.4 הרכיב	
ساب aquatilis 88.70 natabilis, natatilis [1b19] θυελός	حمد laus	ركب componere 23.35 הורכב	
		انتف componi	
		[p. 18, l. 24] συντίθεσθαι	

[p. 21, l. 12] προεπινοέσθαι	בצורך אל	72.24
θαί	בלاضת אל	عدل
49.87		justice
خط	in relatione ad	[10b12] δικαιοσύνη
linea	[5b36] πρός	15.18 צוֹהָר
[4b23] γραμμή	זכ:	
51.15	59.27 הזריך בהכרה	סִבְיל hinnibilis
קודם	אַسְטֶר esse necesse illi	[p. 12, l. 21] χρεμετιστικός 23.45 פְּרִזְק
מתقدم	[7a6] ἀναγκαῖον	
anterior, precedit	זכ:	
86.39 prior	58.16 הזריך	25.75 ضاحك risibilis
[5a29] πρότερος	אַסְטֶר comparari	[p. 19, l. 6] γελαστικός 17.37 ضحك risibilis
קודם במשמעות	[6b37] ἀποδίδοσθαι	[p. 13, l. 17] γελαστיקון 7.55, 14.95 צורה
19.70	13.64 כובל הוכחה	formă
اقلم في الطبع	קבול العلم acceptibile scientie	[p. 3, l. 22] μορφή
86.42 متقدم بالطبع	[p. 9, l. 12] ἐπιστήμης εἶναι φεκτικός	[p. 11, l. 12] εἶδος
precedere per naturam	قابل العلم 18.63 قابل العلم	18.64 خلقة forma
18.58 prior per naturam	receptio scientie	[p. 15, l. 6] μορφή 33.23 פְּזָק
86.42 prior natura	[p. 15, l. 5] ἐπιστήμης δεκτικός	
[p. 15, l. 18] πρότερος τῷ φύσει	57.9 כבל قبل recipere	فصح facundus
::	[6b20] ἐπιδέχεσθαι 80.58 קבל	[1a14] γραμματικός 15.16 פְּרִזְק
83.95 توיזוק	قابل opponi	
عزل ذو جهة	[12b10] ἀντικεῖσθαι 81.59 הובך לopponi	ضحك ضاحك risibile
habens comam	تقابل	[p. 12, l. 18] γελασտיקון 33.23 פְּזָק
[13a35] κομῆτης	opponi	
67.51, 68.70 רוח	[12b16] ἀντικεῖσθαι 87.54 קידמה	فصاحة facundia
برودة	תណdem prior	[1a14] γραμματική 90.88 (פ. פ) פְּטִמְזָנָה
frigiditas	39.41 בקדימה	
[8b36] κατάψυξις	בתaqdimim	نحو modus
[9a31] φυγρότης	secundum anterioritatem	[14b8] τρόπος
52.27 نمك, 46.41 נטף	[2a11] πρώτως 86.40 דם precedere	ראה נס ערך: מטרים 72.25 צוֹר מִן עֲדָל justus
صغير	תណdem precedere	[10b15] δίκαιος 46.54 صالح justus
parvus	26.83 קדם בascal	83.88 bonus
[3b31] μικρός	وقع في الظم قبل precedere intellectu	[4a21] σπουδাওς (פ. פ) נשיאות
33.29 כיון		ראה ערך: נשיאות
قام		
esse		
: (פ. פ) כיון		
50.3 כיון		
تقorum		
constare		
[5a16] συνίστασθαι		
: كل		
ראה ערך: הסורה		
56.99 (1) כיון		
ملكة		
habitus		
[6b2] ξένοις		
62.89 (2) כיון		
ملك		

בצורך אל	72.24	ראה נס ערכיהם: פעל, יחפצל
בלاضת אל	عدل	72.20 فعل (פ. פ)
in relatione ad	justice	فعل verbum
[5b36] πρός	[10b12] δικαιοσύνη	בעдел 14.88 بالغלו in actu
זכ:	15.18 צוֹהָר	פרק 61.72 فقد perimi
59.27 הזריך בהכרה	סִבְיל hinnibilis	[7b37] ἀναιρεῖσθαι פרטבו: 62.82 מזר חפרסום من جهة الشجرة secundum famosum modum
אַסְטֶר esse necesse illi	23.45 פְּרִזְק	פרק 32.2 فعل capitulum
[7a6] ἀναγκαῖον	זכ:	37.10 differentia
58.16 הזריך	اضيف risibilis	פרק: 45.34 המ:right
אַסְטֶר comparari	[p. 19, l. 6] γελαστικός	ميز, فرز separare, differre
[6b37] ἀποδίδοσθαι	13.64 כובל הוכחה	[3b20] ἀφορίζειں 76.70 واضح manifestus
קובול العلم	قبول العلم acceptibile scientie	[11b12] προφανής
[p. 9, l. 12] ἐπιστήμης εἶναι φεκτικός	[p. 15, l. 12] εἶδος	ראה נס ערך: מתריות 87.50فتحة
قابل العلم	قابل العلم 18.63 قابل العلم	صلدر modus
recipere	[p. 15, l. 5] ἐπιστήμης δεκتיקός	প্রোগুস prologus
[6b20] ἐπιδέχεσθαι	57.9 כבל recipere	[14b3] προσίμων 87.54 أذر
قابل	قابل recipere	نحو modus
opponi	[1a14] γραμματικός 15.16 פְּרִזְק	[14b8] τρόπος
[12b10] ἀντικεῖσθαι	قابل opponi	ראה נס ערך: מטרים 72.25 عدل justus
80.58 הקbijל	قابل opponi	[10b15] δίκαιος 46.54 صالح justus
قابل	[12b16] ἀντικεῖσθαι 87.54 קידמה	83.88 bonus
opponi	תណdem prior	[4a21] σπουδাওς (פ. פ) נשיאות
81.59 הובך לopponi	תណdem precedere	ראה ערך: נשיאות
قابل	secundum anterioritatem	
opponi	[2a11] πρώτως 86.40 דם precedere	
תណdem	תណdem precedere	
prior		
39.41 בקדימה		
בתaqdimim		
secundum anterioritatem		
[2a11] πρώτως		
86.40 דם precedere		
תណdem		
precedere		
26.83 קדם בascal		
وقع في الظم قبل		
precedere intellectu		
	in comparatione	
	[6b8] πρός	

[p. 9, l. 11] καθ' αὐτὸν	substantialis	עטידה	privari	ספְּקָאַת
83.93 ערך		נברט	[12a35] ἀστερήθειαι	תִּשְׁכֵּךְ
ען		firmitas	50.99 יוֹבֵר	facere dubitationem
impedire		حال	מַגְשִׁין	73.34 סופְּרָם
[13a31] έξεργασθαι		dispositio	preteritum	שְׁלֵךְ
: עשה		[6b2] διάθεσις	[5a8] δι παρεληγυθώς χρό-	dubitari
ואה ערך: דבר		33.22 (2) עין (2)	νος	[10b31] ἀπορεῖν
: ען			71.99 תִּוְיָה	74.44 תִּשְׁכֵּךְ
15.16 בכל ען		معنى		dubitari
		sententia	inflexio	[11a20] παραττέσθαι
في كل وقت		50.4 intentio	[10a13] καμπύλετης	47.55 סְפָּרָה (ט)
semper		[1a12] τις	לָוֶל	שְׁלֵךְ
[p. 12, l. 17] ἀεί		: יְמֻמָּה		dubitatio
50.98 פון		50.1 δροῦν		62.80 dubium
آن			גּוֹרֵר	71.8 סְפָּרָה (ט)
nunc		implere	injusticia	عد
[5a7] δι νῦν χρόνος		[5a9] κατέχειν	86.32 crudelitas	numerare
50.99 דון		36.61 אָצַע	[14a1] ἀδύκια	סְפָּרָה 34.36
مستقبل			וּמְרָאָת	كتابة
futurum		جوهر		grammatica
[5a8] δι μέλλων χρόνος		substantia	[p. 13, l. 5] ὑφίσταμενος	[1b3] γραμματική
86.41 פון		[1b26] οὐσία	תָּבִת	86.32 סופְּרָם
اعن		ما هو الشيء، معنى	fixus	على الاطلاق
senior		substantia	[9b20] παραμόνιμος	88.64 بطاطق
[14a28] παλαιότερος		[p. 12, l. 3] τι ἔν εἴναι	וּרוֹעֵר	absolute
: פון		56.96 ذات		[14a17] ἀπλῶς
83.89 פון		essentia	אֲعֵמִי	65.30 נאמר מה מה
نقل		40.58 אָצַע אָצַע	[12a32] τυφλός	اضطرار
transferri		جوهر أول	וּרוֹדוֹן	dicci absolute
[13a24] έγεσθαι		substantia prima		73.40 גּוֹלָה
13.67 פון		[2a35] πρώτη οὐσία	דָּאָרָה	دائرة
اقل		39.43 אָצַע אָצַע		circulus
minus			וּרְיוֹן	[11a11] κύκλος
[p. 9, l. 17] ηττον		substantia secunda		יעַדְךָ:
20.98 نقسان		[2a14] δευτέρα οὐσία	תְּנִפְתָּח	19.74 גּוֹלָה
minus		47.59 אָצַע אָצַע		فضل
[p. 17, l. 7] ἀνεοις			בְּנִשְׁתָּה	abundare
ראה גם عرق: معلا		بنفسه		[p. 15, l. 22] πλεονάζειν
57.5 ضياثوتا		52.28 بدأت	חַשְׁשָׁנָה	24.56 حوى
ردبلة		52.29 يعني		superare
vitium		in se ipso	[10a17] τραχύς	[p. 19, l. 21] περιέχειν
[6b16] κακλα		per se	לְלָבָל	14.86 עדיף לה
87.55 פון		idem	17.48, 60.50 גּוֹלָה	فضل
وجه		[4a30] αβρός	אַרְתָּעָה	superare
modus		[5b16] αὐτὸν καθ' αὐτὸν	aufserri	
[14b9] τρόπος		[5b21] καθ' αὐτὸν	61.66 tolli	
: (ט) פון		ראה גם عرق: آخر	[p. 14, l. 10] ἀναιρέσθαι	71.7 superfluere
על		41.73 אָצַע אָצַע	[p. 14, l. 22] συναιρέσθαι	[p. 10, l. 22] περισσεύειν
69.83 עלמה			[7a32] περαιρέσθαι	[10a24] ὑπερέχειν
انفع		جوهرية	60.49 הַלְּעָם	עדך:
pati		substantialitas		נעדר סמו
[9b15] πάσχειν		13.63 אָצַע אָצַע		عدم
		בדאות	רָפַע	

סבה	87.56	מלך	4.10	מתקנות, מחק נון
سبب		possessio	9.2	מתקנות
causa		[15b26] κτήμα	32.3	dulcedo
[14b12] αἰτιον		نكبة	ens	[9a29] γλυκύτης
[14b19] αἰτιος		17.41	85.16	4.12
سبבא	87.53	הקייף	existens	כברל
اعتقاد		حوى	[1a20] δν	مقارך
15.11		اطاف	[p. 1, l. 10] ὑφίστασθαι	separatus
טוליה		comprehendere	71.11	[p. 1, l. 12] χωριστός
خاصة		[p. 13, l. 23] περιέχειν	تابع	40.54
proprium		נראה:	sequens	נוויל
[p. 12, l. 12] ιδιον		ראאה ערך: שם	ראאה ס ערך: נון	משתכל
סדרו	51.15 (1)	ראאה:	85.18	denominatus
ترتيب		נראה:	معدום	66.35 derivatus
ordo		71.3	privatus	ראאה ס ערך: שם
[5a29] τάξις		شب	79.32 (1)	noch:
סדרו	60.56 (2)	similis	فرد	52.34
قانون		[10a18] σόκε	impar	وضع
canon		34.40	[12a6] περιττός	ponere
סדר	87.48	נרטו אליון	33.24, 36.60, 36.66	87.48 proponere
مرتبة		مشار אליו	(2)	[5b30] τιθέναι
ordo		demonstratus	مفرد	59.27
[14a35] τάξις		[1b4] τις	simplex	הניח שם
5.29		השווה ערך: רמת אלין	[1a17] ξνεν συμπλοκῆς	وضع אסא
جنس		5.24, 33.26	[1b25] κατὰ μηδὲμίαν συμ-	ponere nomen
genus		حمل	πλοκήν	[7a5] δνοματοποιεῖν
[p. 2, l. 19] γένος		predicari	[2a5] αὐτὸν καθ' αὐτὸν	: נון:
8.74		[1a20] λέγεσθαι	10.15 singularius	90.92 המתעה
סוג הסוגים		Nassar:	[p. 6, l. 22] τὸ καθ' ἔκα-	تحرק
جنس الاجناس		66.46	στον	movei
genus generum		ابقي	13.62	[15a28] κινεῖσθαι
[p. 4, l. 16] γενεκάτατον		permanentior	separabilis	16.20 נשוא
10.19		[8b28] μονιμώτερος	[p. 9, l. 7] χωριστός	موضوع
סוג קרוב		[8b30] παραμόνιμος	בלתי נפרד	subjectus
جنس قريب		Nassan:	12.50	[p. 12, l. 24] ὑποκείμενος
genus propinquum		57.5	غير مفارق	33.20 נון:
[p. 7, l. 3] προσεχές γένος		لحق	inseparabilis	متغذ
45.34		sequi	16.21 non separabilis	nutribilis
סימן		[6b15] ὑπάρχειν	[p. 8, l. 13] ἀχώριστος	כלל
علامة		35.48	34.36	في عدد ما
signum v. nota		محمول	نفس	comprehensus
57.6		predicatus	anima	[p. 6, l. 12] ἐν ἀφιεμῷ τινι
scalota		[1b11] κατηγορούμενος	[1b2] ψυχή	26.85 נכנס
جهل		35.48	בעל נפש	دخل
ignorantia		Nassiot:	8.77	intrare
[6b17] άγνοια		حمل	מתنفس	[p. 21, l. 14] ἐπεισοδιάθη
71.2		predicatio	animatus	מכאן:
متخلخل		41.60	[p. 4, l. 23] ξμψυχος	55.80 הוכר
rarus		צד נושא מה	חוץ לנפש	תמיין
[10a17] μανός		صلق حمل	خارج النفس	33.26 נמצאו
56.95		vere predicari	extra animam	موجود
سفוק		[2a37] κατηγορέσθαι	50.97	quod est
شك		Nassar:	נדירה	
dubitatio		49.80	punctus	
74.44		התיר	[5a2] στιγμή	
تمديد		حل	92.20 (.ש.)	
numerandum		solvere	נקנה	

مشترك communis	كيف spissus	بوساطة mediante . . .	volatilis [1b18] πτηνός
32.14 associabilis [4b25] κοινός	[10a17] πυκνός 7.58, 69.78	مزورٌ مزورٌ	45.40 םצָה
ראה גם ערך: טם 71.12 (1) مشي (2)	لَنْ color	مسافٌ مسافٌ	قليل paucus
لاحق sequens	[p. 4, 1, 4] χρώμα [9b9] χροιά 13.77	مُسَارِعٌ relativus	[3b31] ἀλίγιος 87.52
مشي (2) لاحقة consequentia	مُرَجِّي مرجى	متزايدٌ [6a36] πρός τι 87.43	شرف dignitas
مشي (2): مشي (ك) 50.8	حساسٌ sensibilis	وجودٌ essentia	87.52 מעליה اقل شرف minus nobilior
مندراك يفك وروية accipiens in cogitatione et speculatione	[p. 10, 1, 4] αἰσθητικός	اكتشافٌ inventio	46.52 فعل
مشي (ك): مشي (ك) ولي	حسانٌ sensus	يكونٌ esse	عمل actio
69.83	[9b5] αἰσθητικός	[14a30] εἴναι	[4a15] πρᾶξις 31.8 موروث
تابع sequi	71.1	مزدوجٌ ضدٌ	مشهور probabilis
56.88	[10a14] τετράγωνον	[78.21] τριβή	56.89 مشهور famositas
تاريل consequi	52.36	متقابلٌ oppositus	56.95 مشهور famousus
51.16	بعدٌ longitude	[11b25] ἀντικείμενος	68.65 محاضر
ماتأخر posterior, sequitur	53.54 المترافق ultimum elongationis	46.50 مكبلٌ	pugillator [9a19] πυκτικός 62.79 مفترس
[5a30] έπειτα 87.43	[6a14] πλείστη διάστασις	قابلٌ receptibilis	ماذى: ماذى ماذى
ماتأخر converti	68.70 πορών	52.40 recipiens	16.24, 17.48 ويجد
[14a30] ἀντιστρέψων 80.52	مرأةٌ amaritudo	[4a11] δεκτικός	inveniri [p. 13, 1, 4] ὑπάρχειν
متصف dispositus	[9a29] πακρότης	[5b34] ἐπιδέχεσθαι	[p. 14, 1, 11] είναι 49.86 مذهب
5.24	مشاء:	49.88 مكانٌ locus	ووضع
مختلف differens	(راها عرق: الفرق (ك)).	[4b24] τόπος	75.65 موضوع positio
[p. 2, 1, 16] διαφέρων 89.84	مشائين: المشائون peripatetici	72.21 مکورٌ	[4b21] θέσις [11b10] κείσθαι 75.66 بعل مذهب
مخالف diversus	[p. 1, 1, 15] οὐ ἐκ τοῦ περιπάτου	مصدرٌ مكيّم:	ذر ووضع
[15a15] έπειτα 58.14	مشوّبةٌ 79.37	راها عرق: البذرل	habens positionem 33.16 مصور
متناير mutatus	محمودٌ laudabilis	50.10 مكثٌ	pictus [1a3] γεγραμμένος متوزع: متوزع
49.85	[12a14] σπουδαῖος 71.1	محيطٌ complectens	51.18 بمأواه
منفصل discretus	مثلثٌ triangulus	16.19, 69.84 مكرةٌ complicata	
[4b20] διωρισμένος 36.62	[10a14] τρίγωνον	[p. 12, 1, 24] συμβεβηκός	
متى quando	مشوشٌ: حس المنس	[9b20] σύμπτωμα	
[1b26] ποτὲ	69.78 حوش المنسا	13.63 مكريٌ على طريق العرض	
	sensus tactus	63.2 عرضيٌ accidentalis	
	[9b8] ἀφή	[p. 9, 1, 11] κατὰ συμβεβηκός	
	مشوشٌ	71.2 مكرشٌ	
	49.90	متكتشفٌ	

medius	טִיס	טחרד:	[p. 2, l. 16] ἐτῷ τῷ ἔστι
[p. 5, l. 6] μέσος	مَاء	מחדרת המין	[p. 14, l. 3] ἀλε
מְפֹשֵׁש	aqua	حدث لنوع	33.27 מהות
68.70	טִים	renovans speciem	סָמִיתָ
ملوس	35.58	[p. 8, l. 16] εἰδόκούσ	quidditas
palpabilis	מַאיִ	79.35	מהות
כְּנָה:	aquatilis	טְחִיב	56.96 מָיִינָה
74.45	7.54 (1)	واجب	eius quidditas
נְמָה:	טִין	necessē	[6a36] αἴτις δύσπερ ἔστι
عد	نوع	[12a12] ἀναγκαῖον	[6a38] αὐτὸς δύσπερ ἔστι
56.94	species	59.42	50.7 מִתְבְּלָג
عد	[p. 3, l. 22] εἶδος	consequens	مُحدَّد
numerari	7.64	90.90	determinatus
[11a22] συγκαταριθμέσθαι	טִין אחריו	היה מחויב	32.15 מִתְדָּר
69.86	ultima species	كان يجب	ـمُحدَّد
מנגה	[p. 4, l. 13] εἰδίκωτατον	esse necesse	58.15 מִוחָש
عاده	טִין המינים	[15a26] δὲ	محسوس
consuetudo	species specierum	80.55	sensatus
34.41	[p. 4, l. 17] εἰδικώτατον	מִתְחִיב	[6b36] αἰσθητός
על המנהג הhabiי	ראאה נס ערך: מחרד	مرحب	מִohnה
على الجري الطبيعي	81.70 (2)	affirmativus	60.44 מִוסְפָּחָה
naturaliter	טִין	[12b7] καταφατικός	موضوع
13.62, 90.2	صـنـف	36.67	positus
مناخة	modus	טְחִיבָה	31.6 suppositus
سكنون	71.11	ראאה ערך: הבדל	[7a27] κέλματος
quies	نوعي	36.64	72.17 מִופְשָׁת
[p. 9, l. 8] ἡρεμεῖν	specificus	نصف	مجرد
[15b1] ἡρεμά	87.51	dimidius	exscoliatus abstractus
74.55	מכוון	[2a1] θύμασ	4.6 מִופְתָּח
معدود	modus	47.55	برهان
numeratus	intentus	טְחִיבָה	demonstratio
[11a38] καταριθμέσθαι	68.65	putatio	[p. 1, l. 6] ἀπόδειξις
90.93	מכרכר	[4a22] δέξια	87.49 היבוא מותח
علم	مسارع	اعقاد	برهن
gnomon	cursor	credulitas	demonstrare
[15a30] γνώμων	[9a19] δρομικός	56.89	61.75 מִורְשָׁה
: מסכימים	31.2	חלה מהטבבה	مسحسوس
ראאה ערך: שם	טְלָאכָה	88.58	[8a3] αἰσθητός
6.34	صناعة	بادع الرأي	sensibilis
מספר	ars	principium apparentie	55.77 טורה
عدد	32.3	ראאה נס ערך: משי	دادل
numerus	מלחה	31.8	significans
[p. 2, l. 26] ἀριθμός	لغظ	خاص	מורכב
67.54	dictio	proprius	مقوم
מתוך	56.97	92.17	33.25 مركب
retinens	حرف	מخصوص	compositus
[9a6] κατέχων	conjunctio	propriatus	[p. 11, l. 13] συνεστώς
71.1 πηγή	69.85 dictio	54.69	[1a16] κατὰ συμπλοκήν
منبع	9.5	המיוחד	69.82 מוג
reflexus	טְלִיצָה	اخص	مزاج
[10a15] καμπύλος	اسم	magis proprius	complexio
87.52	dictio	[6a34] μάλιστα	
اشرف	[p. 6, l. 10] δνομα	60.43	
nobilior	טְהָרָה:	מייחס	
[14b4] τιμώτερος	ראאה ערך: חנוועה	מנسوب	
[14b6] ἐντιμότερος	טְפִזְצָה	proportionatus	
35.54	טְפִזְצָה		
طائز	متوسط		

לְשׁוֹן 72.16	כָּנֶה 36.61	secundum primam intentionem	ישׂ 86.41
لَانٌ	كَمٌ		اسْنَ 86.41
lingua	quantitas	[p. 17, l. 9] προηγουμένως	antiquus
89.71 מַחְоֹרָה	[1b26] ποσόν	47.57	[14a27] πρεοβλέπετος
مُتَأْخِرٌ	51.18 כָּמָתָה	كَذَبٌ	71.1 (1) יָשָׁר
posterior	קִميָּה	falsus	مستقيم
[14b39] οὐστερός	quantitas	36.68 falsitas	rectus
47.55 (1) מַמְרָה	70.93 כָּעֵם	[4a24] ψεύδης	[10a15] εὐθεῖς
قُولٌ	غَضْبٌ	18.57 חָרָגָה	72.16 (2) יָשָׁר
oratio	ira	قوَةٌ	عادل
31.2 sermo	[10a1] δργή	potentia	justus
[4a22] ἀλγός	70.94 כָּעֵם	[p. 14, l. 21] δύναμις	[10a32] δίκαιος
73.30 (2) מַמְרָה	غَضْبٌ	כָּחֲבֵעַ	يَعْدِلُ:
مقولة	iracundus	قوَةٌ طَبِيعِيَّةٌ	36.62 إِيمَانٌ
predicamentum	[10a2] δργήλος	potentia naturalis	ان يُنفَعُ
[10b21] κατηγορία	36.64 כָּפָל	[9a16] δύναμις φυσική	pati
73.35 מִנְמָרָה	ضَفْ	לَا כָּחֲבֵעַ	[1b27] πάσχειν
مارى	duplus	لَا قُوَّةٌ طَبِيعِيَّةٌ	57.9 (1) יָחָרָה
nolle	[2a1] διπλάσιος	non potentia naturalis	اَكْثَرٌ
[10b32] διαμφισθητέων	87.49 כָּחֵבָה	[9a16] ἀδύναμία	magis
35.53 מִבְדִּיל	كَاتِبَةٌ	18.57 בְּכָחַ	46.43 plus
فصل	grammatica	بالقوَةِ	[6b19] μᾶλλον
differentia	[14b1] γραμματική	in potentia	20.98 زِيَادَةٌ
[1b17] διαφορά	לְבָבָה	[p. 14, l. 21] δύναμει	magis
64.5 מִבְוָאָר	ראַהֲרָה עֲרָךְ רַךְ	כָּל 62.85	[p. 17, l. 7] ἐπίτραστος
بَيْنَ	לְבָבָיִן	كُلٌّ	72.23 (2) יָחָרָה
manifestus	محَصَّلًا	totus	فَاضِلٌ
[8a37] φανερός	stans	[8a16] ὅλος	virtuosus
79.37 مَنْوَنَةٌ	لُ	כָּל שָׁנָה 60.44	13.72 زِيَادَةٌ
منسوم	לְ	فَضْلًا عَنْ	additio
vituperabilis	habere	multo magis	[p. 9, l. 21] ἐπίτραστος
[12a13] φαῦλος	[1b27] ἔχειν	כָּל (כָּ) 45.36	66.47 (2) יָחָרָה
6.46 מִדְבָּר	68.71 נִיחָלָה	حُصْرٌ	فَضْلِيَّةٌ
ناطق	رطوبة	includere	virtus
rationalis	humiditas	[3b22] περιλαμβάνειν	[8b29] ἀρετή
[p. 3, l. 11] λογικός	לְמוֹד	5.21 حُرْجٌ	9.3 (n.) כָּלָל
13.77 בְּלִי מְדֻבָּר	تَلْمِيمٌ	comprehendere	عَامٌ
غير ناطق	disciplina	[p. 2, l. 13] περιέχειν	communis
irrationalis	56.89 disputatio	63.4 تَضَمَّنٌ	33.28 universalis
[p. 10, l. 4] άλογος	87.49 doctrina	continere	[p. 6, l. 9] κοινός
סה:	[p. 1, l. 4] δύσασκαλία	12.53 בְּכָל-	22.23 (v.) כָּלָל
סדרך מה הוא 21.5	تَلْمِيمٌ	الْجَمِيلَةِ	مشتركة
من طريق ما الشيء	doctrina	universaliter	communitas
22.28 على طريق ما الشيء	22.27 لِعُولَمٍ	[p. 8, l. 17] καθηλόν	[passim] κοινωνία
in eo quod quid est	ابْرَأْ	כָּלְלוֹתָה:	כּוֹהֶה 31.2
in quid	semper	כָּלְלוֹתָה עֲلָםָה	غَرضٌ
[p. 17, l. 10] ἐν τῷ τι ἐστί	[p. 18, l. 13] ἀεὶ	[p. 8, l. 8] κοινῶς	intentio
5.24 من طريق ما هو	לְעַמְּנָה	כָּלְלִי 32.4	על הכוונה הראשונה 21.1
ex via quid est	صَبَرٌ	كَلْيٌ	على القصد الأول
17.44 ex via qua est	aloë	universalis	

[7b15] ἀμα τῇ φύσει [14b27] φύσει ἀμα :(.ε) θε 60.52 θε نسب proportionari 9.97 (1) (.ε) θε نسبة genus [p. 6, l. 3] γενεαλογία 56.97 نسبة proprio 4.15 (2) θε جنس genus [p. 1, 1, 17] γένος 9.6 ιδιότητα جنس ايجناس genus generum [p. 6, l. 11] γενικώτατον 62.77 ιδιότητا اسطقس elementum يم: 90.93 نسق تزيد crescere [15a30] αὔξεσθαι طالع: 36.62 شماعل ان يفعل agere [1b27] ποιεῖν 75.59 علّف ينفعل pati [11b1] πάσχειν اصبح: 60.59 حاز استبط inveniri يه: 45.27 הורה על دل على significare super 71.5 significare [3b10] σημαίνειν [10a20] δηλοῦν 15.4 תוש انية esse [p. 12, l. 3] εἶναι	64.9 טעות غلط sophisticie 68.69 טעם طعم sapor 90.96 טעה تجة disputatio 67.49 טרדה اشتغال rubritatio (sic; fortasse: turbatio) 58.15 יוז علوم scitum [6b34] ἐπιστήτρος 56.99 ידעה علم 64.11 مجرفة scientia [6b3] ἐπιστήμη [p. 1, l. 4] γνῶναι יעד 33.26 הוריע عرف denotare 68.71 יבש بريسة siccitas 70.98 (1) יזר استقامه rectitudo [10a12] εὐθεῖη 72.16 (2) יזר عدالة 85.22 عدل justicia [10a31] δικαιοσύνη 13.67 יותר اكثر magis [p. 9, l. 17] μᾶλλον 52.40 יזר مسا simul [5b34] ἀμα 61.61 יהר בטיבע مسا بالطبع simul per naturam	per inductionem ראה נס ערך: דריש 57.13 חיז نصف medietas 61.62 dimidius [6b30] ἁμασυς 4.9 חוקה طالية quesitum [p. 1, l. 9] ζήτημα חוב: 45.27 נשבה ظن putari 71.3 اعتد credi [3b10] δοκεῖν 72.22 שובה مجتهدة studiosus [10b8] σπουδαῖος 83.90 פاضל virtuosus 57.5芝בות فصيلة virtus [6b16] ἀρετή ² 26.85 טבע طبيعة 69.82 طبيع natura [p. 21, l. 14] φύσις 81.71 בטבע بالطبع per naturam [12b37] φύσει ראה נס ערכיהם: יהר, קודם 67.60 טבע طبيعي naturalis [9a16] φυσικός ראה נס ערכיהם: כת, מנגנ 79.40 טוב جيد 85.21 غير bonus [12a24] ἀγαθός	[14b34] ἀντιδιγρῆσθαι [14b37] διαιρέσθαι 13.74 קל' ח قسم dividere [p. 10, l. 2] διαιρεῖσθαι 71.2 (.ε) חל' املس lenis [10a17] λεῖος 66.33 בלתי חל' خشן asper 33.29, 49.85 חל' جزء pars [1a24] μέρος [4b22] μόριον 8.82, 91.3 חלקי جزئي particularis [p. 4, l. 31] δ κατὰ μέρος [15b2] δ καθ' ἔκαστον 14.95 חסר مادة materia [p. 11, l. 12] ϕλὴ ² 71.12 هبلوي materia 71.12 هبلوي materialis 90.88 חסר (.ε) نقص diminui [15a24] μειοῦσθαι 89.82 חסר نقص diminutio [15a14] μελασίς 7.52 نقصان diminutum 13.72 diminutio [p. 3, l. 20] ἀλλαγῆστον [p. 9, l. 21] ἀνεοισι 85.21 טבוח استقرار inductio [13b37] ἐπαγωγή ² בחפות بالاستقرار

82.75 ייחוב يجب necessitate	חדרש (פ.): 90.93 חדרש حدث renovari	69.84 החפulletot (ח. נ.): انفعالي passibilis	52.28 הקש قياس relatio
[13a4] ἀναγκαῖον ראה סמ' ערך: מחייב 83.96 חיוב ايجاب affirmatio 87.57 חיוב המצדיאו לزום البروج consequentia inventio nis	[15a31] γλγνεσθαι [15a31] γλγνεσθαι 60.59 اخترع renovari 69.81 החדרש حدث renovari [9b17] γλγνεσθαι חוליו آن يعرض 67.48 مرض egritudo [p. 9, l. 9] νοσεῖν [8b32] νόσος חוליו 67.61 صراص egrotativus [9a15] νοσώδης חולק قسیم divisivus	[9b34] παθητικός passibilis [8a30] λύσαι 79.31 גז زوج par [12a6] ἄρπιος מן (פ.): 59.42 איה הדרטן אי אנטק מן (ש.): 49.88 זימן tempus [4b24] χρόνος מן (פ.): 67.53 אורך ומן אורך 66.46 גז اطول زمان longi temporis longioris temporis [8b28] πολυχρονιώτερος 56.99 שוח حس sensus [6b3] αἰσθησίς ראה נם ערך: משוש חוק (פ.): 49.87 החווין اشتعل comprehendere חוק (נ.): ראה ערכיהם: הבדל, הורעה, ראויות 5.24 חי حي animal [p. 2, l. 17] ξένοι חיה: 80.54 חיוב وجب affirmari 90.87لزم consequi	56.96 comparatio [5b20] ἀναφορά 73.40 مقاييسة equatio 61.74 הרוש حسن sensus [8a3] αἰσθησίς 26.80 הרחיק تباعد elongatio [p. 21, l. 6] διεστάναι 84.6 הרכבה تركيب compositio 90.97 השאלה استئارة communicatio nominis (sic; fortasse: commun tatio n.) 89.82 השתנות استحالة alteratio [15a14] ἀλλοίωσις ההתקף (ש.): ראה ערך: שוב 5.17 החללה مبأدا principium [p. 2, l. 1] ἀρχή ^{8.86} התימה نسبة proprio [p. 5, l. 7] σχέσις הנחה 56.88 اشتراط conditio 69.76 החפעעל (ש.) انفعال passio 68.69 החפעעל (נ.) انفعالي passibilis [9a28] παθητικός 69.80 החפעעל תולע انفعال passio [9b11] πάθος
[14b12] τοῦ εἴναι ἀκολού thetais 41.72 חיוב حيوانية animalitas חיה: 6.45 בעל חיים حيوان animal [p. 18, l. 20] ξένοι 34.35 חכמה علم scientia [1b1] ἐπιστῆμη 21.10 חוליו (1) مخالفة diversitas [p. 17, l. 17] διαφορά 89.83 (2) חוליו تغير mutatio [15a14] μεταβολή ^{4.6} 88.70 חוליו, חוליקות قصة divisio [p. 1, l. 6; 14b35] διαιρεσι חוליו: 70.90 התחוללה اختلاف diversificari 5.33 مختلف differre 66.45 diversificari [p. 2, l. 23] διαփרեנ חולק (פ.): 88.69 חולק أنقسام تقسام 89.72 חולק dividi	[14b33] ἀντιδιαφοράμενος 67.51 חום حرارة caliditas [8b36] θερμότης 56.99 שוח حس sensus [6b3] αἰσθησίς ראה נם ערך: משוש חוק (פ.): 49.87 החווין اشتعل comprehendere חוק (נ.): ראה ערכיהם: הבדל, הורעה, ראויות 5.24 חי حي animal [p. 2, l. 17] ξένοι חיה: 80.54 חיוב وجب affirmari 90.87لزم consequi	[15a30] περιτίθεσθαι 53.43 اجتماع conjungi חדוש: היה 26.84 היה לו חדוש אחר حدولة بعد est ei renovatio post [p. 21, l. 14] έστρερογενής	جع aggrego [p. 6, l. 18] συναρτεῖν [p. 6, l. 18] συνάγειν [p. 6, l. 23] συλλαμβάνειν 90.92 חובר اضيف adjungi [15a30] περιτίθεσθαι 53.43 اجتماع conjungi חדוש: بعد est ei renovatio post [p. 21, l. 14] έστρερογενής

converti	[p. 12, l. 21] ἀντιστρέψειν	univoce	اکبل تریفنا
التحفظ بمثابة	20.91	ωνύμως	completioris doctrine significans
كما في العمل		الصورة:	[2b9] γνωριμώτερος
converti in predicatione		كل الاحسارة	الهوا:
[p. 16, l. 12] ἀντικατηγο- ρεσθαι		وشيك الزوال	90.97
46.41		facilis permutationis	الحالة
شد		67.48	تکون
46.50		عسير الزوال	generari
مفتاد		difficile mobilis	الهوا
contrarius	[3b31] ἐναντίος	[8b30] ὀντοκίνητος	کون
82.85		85.24	88.64
مضادة		الصدقانة	تكون
contraria	[13a16] ἐναντία		[15a13] γένεσις
66.37			35.54
تضاد			مشاء
contrarietas			gressibilis
عکس	90.91		[1b18] πεζός
conversum			ザها نم عرق: مشائين
45.38			33.19
مضاد			الزراوة
57.6		per transeundo (sic; for- tasse: pretereundo)	دلاع
مضاد		اقطاع	significatio
contrarius	[3b24, 6b16] ἐναντίος	90.99	48.73
16.20		sufficientia	انقضاض
نساد		על درך העברה	56.88
corrumphi	89.82	مقنיע	تعقب
[p. 12, l. 25] φύρα	89.82 corruptio		reiteratio
69.81		rhetoricus	الصرارة
الفعل		78.21	60.56
انفعال		عدم	تمييز
passio		privatio	discernendum
68.69	68.69 العللות	89.83	الهدا
انفعال		στέρησις	36.60
passio			بحصرها
[9a29] πάθος		translatio	ضرورة
45.34		53.51	ex necessitate
تمييز		الهدف	56.93 necessario
separatio	[3b22] ἀφορισμός	55.74	55.73
71.12		مضادة	تمثيل
differentia		contrarietas	exemplum
36.61		[6a11] ἐναντίοντος	النها
ال Attribution		53.41	وضع
اغتسال		על درך	situs
ad aliquid		الهدف	[1b27] κείσθαι
[1b26] πρὸ τού	80.53 الكبالة	Shaw	71.5 positio
قابل		(هـ) (فـ):	[10a19] θέσις
oppositio		87.57	56.87 تقرير
[12b3] ἀντίθεσις		كاما	positio
		converti	الصيغة:
			בדרך
			בבוסכמה
			19.84
			الاصناف
			19.73
			بالتوابع
		15.17	9.3
		التحفظ	علي طريق
			19.73, 19.84
			التوابع
		انكس	
		88.67	
		تکانا	

من شأن	de proprietate eius	[14a15] περιφύκε	asher madrano
	14.99	14.99	الذى من شأنه
	de cuius propriete	[p. 11, l. 18] τὸ περιφύκε	الحال
	38.30	38.30	القياس
			البدل
			فصل
			differentia
		[p. 8, l. 7] διαφορά	[14.81] διαφοر
		32.8	different قاسم
			differentia divisiva
		[p. 10, l. 9] διαιρετική διا-	[14.81] διابر
		فصول مقسم	الفصل المقسم
			differentia constitutiva
		[p. 10, l. 5] διαφορά συ-	[14.81] شديد المباينة
		راتيفي	87.53
			enunciationis
			63.93
			تحديد
			diffinitio
		[8a29] δρουμές	[14.81] 71.9
			الجنة
			بلغ
			applicatio
			51.23
			بهجة
			بمبلغ
			per applicationem
			[5b7] δοσο... τοσούτος
			48.73
			الردد
			اتصال
			الهدا
			يؤثر حوك الورعه
			اشد تمريضا
			docens fortius
			[2b33] γνωριμώτερος
			41.69
			يؤثر شلب الورعه

שִׁיבֵּה 54.67	similis	4.12	בלמי שם	corpus	69.82	חולת הביראה
[6a33] δύμοιος			غير جسم	[15b21] σῶμα		أول الخلقة
74.43 הדומה			non corpus	(נור פ.)		principium creationis
الشبيه			[p. 1, l. 11] ἀσώματος	72.16		כריות 13.62
similitudo		49.85	דכום	اشتق		ان يصح
[11a15] δύμοιος			continuus	derivari	67.50	صحة
54.67 בלמי דומה			[4b20] συνεχής	[10a34] παρωνύμως λέγεσθαι	[p. 9, l. 9] ὑγιαίνειν	sanitas
غير شبيه	dissimilis	49.87 (1)	דבורה	(נור ש.):	[8b37] ὑγεία	כבריא 67.61
74.43 غير الشبيه	dissimilitudo		قول	49.93		مسح
[11a16] ἀνόμοιος			oratio		[9a15] ὑγιεύειν	sanativus
74.51 דין		80.55	sermo	[4b33] συλλαβὴ μακρά	49.90	כבול 49.90
فقه		[4b23] λόγος		50.94		حد
judicalia (?)		87.50	خطبة			terminus 31.6
74.47 דיןין			sermo	قطع مقصور		diffinitio [4b26] δρος
فقه	judicia (?)	74.49	אחרותם הרבורה	[4b34] συλλαβὴ βραχέα		גבורה 85.22
74.54 decreta			וואخر الكلم	77.10 (1)		شجاعة
69.81 דין			fines dictionum			fortitudo 83.95
ס		17.46 (2)	דבורה	enunciatio		גבורה
sanguis			نطاق			אصل calvus
רְמָה 18.63			ratio	: (נורה):		[13a35] φαλάκρος
اشيه	assimilari	[p. 14, l. 8] λόγῳ χρῆσθαι	[p. 14, l. 8] λόγῳ χρῆσθαι	secundum viam deno-	51.22	כבול
[p. 15, l. 6] ἐουκένεια		:		minationis		حد
16.22 דומה		49.90	דבוק	[10a28] παρωνύμως		determinare
توهم	imaginari		اتصل	15.13 נימטריא		[5b5] δρόκειν
[p. 13, l. 1] ἐκποθήσθαι			continuari		53.52	בנייה
64.12 דעתך		[4b26] συνάττειν		בעל נימטריא		مقمر convexio
توهم	extimatio	88.61 (1)	דבר	61.68		46.41
74.47 דיקוט			منطق			كبير magnus
نحو	grammatica		logica			[3b31] μέγας
[11a27] γραμματική		13.64 (3)	דבר	72.28, 89.83	9.92 (פ.):	درد
درشاه:			نطاق			حد
40.59 بدريשה وبخوض			ratio			diffinire
بالتصفح والاستقراء	per inquisitionem et inductionem	[p. 9, l. 11] λογικά	בלתי דבר	[10b19] δῆλος	[p. 5, l. 17] διφορέζειαι	
[2a36] ἐκ τῶν καθ' ἔκστατα προχειριζομένων		15.1	غير ناطق	[15a15] φανέρος	4.6, 12.60 (ש.):	
در:			non ratio	71.3		حد
ראיה ערכיהם: איה, נורה,				ظاهر		diffinitio
הסכמה, העברה, הפטור, מה		[p. 11, l. 19] μλογον		manifestus		[p. 1, l. 5] δρισμός
הוא		14.96	דומה	[10b19] δῆλος		[p. 9, l. 4] δροס
טדרכו				apparet		9.5
86.31				[10a20] φαίνεται		diffinitio
				46.52		[p. 6, l. 11] λόγος
				וננו		92.16 (ו.):
				دم		بدن
				vituperium		
				8.77 סש		
				جسم		
				corpus		
				[p. 4, l. 22] σῶμα		

מלון עברי-ערבי-לטיני-יווני

מראי מקומות דוגמת 15.5 מצינים עמוד ושרה בכרך זה.

מראי מקומות דוגמת 15. p. 5 מצינים עמוד ושרה במקור היווני של ס' המבוא, מהדורות בוספה.

מראי מקומות דוגמת 15a5 מצינים דף, עמוד ושרה במקור היווני של ס' המאמרים, מהדורות בקר.

ארצى 35.58	ברى 51.17 بالحقيقة	ראה גם ערך:ISON (פ.)	26.91 ابنوس
silverster 81.71	secundum veritatem [5a38] κυρπλως אמתה:	66.43 كيف qualis	ebenus [p. 22, l. 7] ἔβενος
نار ignis [12b38] ἀγέρ	39.41 באמתתו بالحقيقة	36.61 qualitas [8b25] ποιός איך הוא	אודר 53.53 هوا'
بادر 92.25 تلخيص commentum	secundum veritatem [2a11] κυρπλάτא 56.91 אמתי	كيف هو quomodo est	אוויר aer 87.56
31.2 explanare بدلى	يقيني certus	[p. 17, l. 11] πός ξχον איזות	نحو modus [14b8] τρόπος 87.50
14.99 فرق separate [p. 11, l. 19] χωρίζειں بطול:	حقيقي verus	كيفية qualitas	أوقيا فصواته أحيانا المعجم littere v. elementa [14b1] στοιχεῖα
53.48 بتأليل البطلول في غاية الاستحالة in ultimata impossibilis- litatis [6a7] τῶν ἀδυνάτων	انسانية humanitas	[p. 17, l. 11] πός ξχον איזות	واحد بميته unus et idem [p. 11, l. 19] διάτος أهداون:
53.43 بطل محال مستحيل impossibilis [74.56] بواس: رאה عذر: صوفت	يمكن potest	habens qualitatem [10a27] ποιός 9.7	رآها عزرة: دبره آهدا
براء: بعل: رאה عרכى: ايكوت, نيمطريا, حيم, مصب, نفس, كوزوت,	16.24 possibile est	[p. 6, l. 13] ἄπομος 8.78	آهداه 12.47 آهداه
69.82 برارا: فطر creatri 70.87 برياه جبلة creatio [9b22] στοιχεῖα	[p. 13, l. 1] δύναται [p. 13, l. 3] ἐδύξεται 83.94 اي يمكن ليس يمكن non est possibile [13a34] ἀδύνατος :	شخص singularius [p. 4, l. 24] δικαία μέρος 11.31 individuus	غيرية diversitas [p. 8, l. 10] ἐπερότης 45.31 حيز
درنلتم: براء: بعل:	اردن (ن.) (ا.) رאה عذر: صوفت	[p. 13a34] δύναται 69.76 اللبي aloe	اي quidam [3b15] ποιός
براء: بعل:	اردن (ن.) (ا.) راه عذر: صوفت	صبر aloë 79.31 امצעي	مدرك أيه درب هو من طريق اي شى هر 6.44
براء: بعل:	73.40 اردن (ا.) مستطيل [11a10] ἐπερότηκες	متوسط 81.70 وسط medius	من طريق اي شى من طريق اي شى 21.5
براء: بعل:	53.53 آرץ ارض	[12a2] δύναται μέρος 83.98 صادق صدق	ex via qualis est 21.5 in eo quod quale est 22.28 in quale
براء: بعل:	terra	47.56, 83.98 verus 36.68 veritas	[p. 3, l. 10] εν τῷ ποιόν τι
		[13b2] μληθής	ἐστιν [p. 17, l. 11] εν τῷ ποιόν τι

- Averroes. *Talkhiq Kitab al-Maqoulat*. Ed. M. Bouyges. Beyrouth, 1932.
- Avicenna. *Al-Shifā'*; *Isagoge*. Ed. A. Ahwani. Cairo, 1952.
- . *Al-Shifā'*; *Categories*. Ed. M. Khudayri and A. Ahwani. Cairo, 1959.
- Boethius. See Porphyry.
- Bouyges. See Averroes.
- Dunlop. See Alfarabi.
- Encyclopaedia of Islam*. Leiden, 1911–1988.
- Georr, Kh. *Les Catégories d'Aristote dans leurs Versions Syro-Arabes*. Beyrouth, 1948.
- Hourani, G. F. *Averroes on the Harmony of Religion and Philosophy*. Trans. of *K. Faṣl al-Maqal*. London, 1961.
- Jastrow, M. *Dictionary of the Targumim*. . . New York, 1903.
- John Philoponus. *In Aristotelis Categorias Commentarium*. Ed. A. Busse. [Commentaria in Aristotelem Graeca, Vol. XIII, Pars I.] Berlin, 1898.
- Klatzkin, J. *Thesaurus Philosophicus Linguae Hebraicae*. Berlin, 1928–1933. 4 vols.
- Lane, E. *Arabic-English Lexicon*. London, 1863–1893.
- Mantino. See Averroes.
- Minio-Paluello. See Aristotle.
- Munk, S. *Mélanges de Philosophie Juive et Arabe*. Paris, 1859.
- Plato. *Timaeus*.
- Porphyry. *Isagoge*. Ed. A. Busse. [Commentaria in Aristotelem Graeca, Vol. IV, Pars I.] Berlin, 1887.
- . *Introductio [Isagoge] . . . a Boethio translata*. Ed. A. Busse. [Commentaria in Aristotelem Graeca, Vol. IV, Pars I.] Berlin, 1887.
- . *Isagoge*. Trans. into French by J. Tricot. Paris, 1947.
- . *In Aristotelis Categorias Commentarium*. Ed. A. Busse. [Commentaria in Aristotelem Graeca, Vol. IV, Pars I.] Berlin, 1887.
- Prantl, C. *Geschichte der Logik im Abendlande*. Vol. I. Leipzig, 1855. Vol. II. 2d ed. Leipzig, 1885.
- Ross. See Aristotle, *Metaphysics*.
- Simplicius. *In Aristotelis Categorias Commentarium*. Ed. C. Kalbfleisch. [Commentaria in Aristotelem Graeca, Vol. VIII.] Berlin, 1907.
- Steinschneider, M. *Al-Farabi*. St. Petersburg, 1869.
- . *Die Arabischen Übersetzungen aus dem Griechischen*. Graz, 1960.
- . *Die Hebräischen Übersetzungen des Mittelalters und die Juden als Dolmetscher*. Berlin, 1893.
- Trendelenburg, A. *Geschichte der Kategorienlehre*. Berlin, 1846.
- Tricot. See Aristotle; Porphyry.
- Waitz. See Aristotle.
- Walzer, R. *From Greek into Arabic*. Oxford, 1962.
- Wolfson, H. A. *Crescas' Critique of Aristotle*. Cambridge, 1929.
- Zeller, E. *Die Philosophie der Griechen*. Vol. II, Part II. 4th ed. Leipzig, 1921. Vol. III, Part I. 5th ed. Leipzig, 1923.

ביבליוגרפיה

(רשימת כתבי היד והספרים המובאים בהערות)

- בן רشد. כל מלאכת הגיון. ריווא דטראינו, 1559.
- . הבאר האמצאי בספר המליצה. כ"י מינכן 106.
- . באורים על ספר ההוויה והפסדר. עורך בידי ש. קורלנד. קטברידג', 1958.
- אלפראדיabi. ספר חמשה פרקים מאבונצ'ה היירה להגיון. (עין למטה: Alfarabi, *Introductory Risālah on Logic*). כ"י וטיקן 49.
- . פרקים . . . במלאת הגיון. (עין למטה: Alfarabi, *Introductory Sections on Logic*). כ"י מינכן 297.
- . איסאנונו' [מכוא]. כ"י פריז 898.
- . ספר קאטאנוריאס והוא ספר המאמרות. כ"י פריז 898.
- לי בן נרשות. פרוש לבאר האמצאי של בן רشد על ספר המכוא וספר המאמרות. כ"י בורלייאנוּס 209 Mich 499.
- מיסיר לייאן. פרוש לבאר האמצאי של בן רshed על ספר המכוא וספר המאמרות. כ"י בורלייאנוּס Mich 499.
- משה בן מיטון. מורה נבוכים. בעריכה י. אבן-שיטאול. ירושלים, 1947.
- . שפואל אבן חבון. הגדמה לשמה פרקים. ברלין, 1927.
- Alexander of Aphrodisias. *In Aristotelis Topicorum Libros Octo Commentaria*. Ed. M. Wallies. [*Commentaria in Aristotelem Graeca*, Vol. II, Pars II.] Berlin, 1891.
- Alfarabi. *Introductory Risālah on Logic*. Ed. D. M. Dunlop. *Islamic Quarterly*, III (1956), 225–230.
- . *Introductory Sections on Logic*. Ed. D. M. Dunlop. *Islamic Quarterly*, II (1955), 266–274.
- . *Eisagoge*. Ed. D. M. Dunlop. *Islamic Quarterly*, III (1956), 118–127.
- . *Paraphrase of the Categories of Aristotle*. Ed. D. M. Dunlop. *Islamic Quarterly*, IV (1957), 169–183; V (1959), 21–37.
- Algazali. *Maqāṣid al-Falāsifa*. Cairo, n.d.
- Ammonius. *In Porphyrii Isagogen*. Ed. A. Busse. [*Commentaria in Aristotelem Graeca*, Vol. IV, Pars III.] Berlin, 1891.
- . *In Aristotelis Categories Commentarius*. Ed. A. Busse. [*Commentaria in Aristotelem Graeca*, Vol. IV, Pars IV.] Berlin, 1895.
- Aristotle. *Organon*. Ed. Th. Waitz. Part I. Leipzig, 1844.
- . *Categoriae*. Ed. L. Minio-Paluello. Oxford, 1956.
- . *The Works of Aristotle Translated into English*. Ed. W. D. Ross. Vol. I. Oxford, 1928.
- . *Catégories*. Trans. into French by J. Tricot. Paris, 1936.
- . *Metaphysics*. Ed. W. D. Ross. Oxford, 1924. 2 vols.
- Averroes. *Aristotelis Opera cum Averrois Commentariis*. Vol. I, Part I. [Jacob Mantino's Latin Translation of the Middle Commentaries on *Isagoge* and *Categories*.] Venice, 1562. Reprinted: Frankfurt, 1962.

ספריו אריסטו המוכאים בהערות

Categoriae	ספר המאמרות
De Interpretatione	ספר המליצה
Analytica Priora	ספר ההקש
Topica	ספר הנזוח
Physica	ספר השמע הטבעי
De Generatione et Corruptione	ספר ההוויה וההפסד
De Anima	ספר הנפש
De Sensu et Sensibile	ספר החוש והמוחש
Metaphysica	ספר מה שאחר הטבע
Ethica Nicomachaea	ספר המדרות

91.3 וחתנוועות — החלקיות (3). הרלב'ג, דף 296, עמ' א', מסביר: "ר' אללה המתיניס אשר קדרמו לתנוחה [היינו: של התנוועה], ההפכים לה[ם] שניים, והם [א] המנוחות החלקיות עם [ב] התנוועות החלקיות המקבילות להם".
 91.3-4 זו דוגמה למנוחה חלקית שהיא הפעה של תנועה חלקית.
 91.4-5 וכן — החסרון. אלו דוגמאות לתנוועות חלקיות שכן הפעים של תנועות חלקיות אחרות.

91.7 התנוועה הנשארת. היינו ההשתנות באיכות.
 91.13 במאמר לו. דין בלו: ס' המאמרות 15ב, 32-17. והוא הוא החלק החמיší מן השער השלישי, עין למעלה, הערכה ל-2.77. בחלק זה נמנוט שhortae של המונח 'לו' (עניאָן), שرك אחת מהן היא המאמר לו. הרלב'ג, דף 293, עמ' א', מער בסוף השער השני, היינו בסוף הדין בעשרות המאמרות: "והתמה איך הוסיף עוד לבאר בסוף זה הספר מאמר לו, והיה ראוי שהיה מקומו הנה [עם שר המאמרות]".

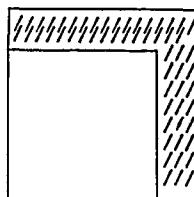
91.14-15 ידיעה... חשבות. אלו שתי דוגמאות לכך; עין לעיל, 66.47.
 91.15-17 על (2) — ברול. ביוונית אפשר לומר "יש לו גנד" במובן שהוא לובש גנד". (השווה גם ס' מה אחר הטבע V, 1023, 23, 11A).

92.17 במאמר לו. היינו המאמר השמייני בעשרות המאמרות; עין לעיל, 36.62.
 92.17 אצל המفردים. אלפרארכי כותב בס' המאמרות שלו, עמ' 24, שורות 13-7 בהוצאה הערבית ודף 27, עמ' ב', עד דף 28, עמ' א' בכתב היד העברי. לו הוא ייחס הנשם המודבק בשוה על שתו או על חלק ממנו, כשהיה המודבק... יעתק בהעתק המטסובב בו, כמו הלבישה הנגעילה ולביישת כליזן... ואמנם המים אשר בכללי, ובכלל, הנשם במקומות, אינם בסוג [לו] כי הכללי לא יעתק בהעתק המים". גם פילופונס, עמ' 204, שורות 26-27, כתב כי ההורה דשלשית של 'לו' זהה עם המאמר לו.

92.18 בעשותו. בשימושו.
 92.20 הנקנה. הרכווש.
 92.20-21 שזה העניין. היינו "לוasha".

90.91 וְשִׁיחָוֵב — זה. הרלב'ג, דף 295, עמ' ב', מסביר: "ר'יל אם הייתה היא ואחת משאר התנועות דבר או זה, יחויב גם כן הפך זה...".

90.92 הד בר — מ סומן. גם בתרגום ספר המאמרות לעברית יש בטוי דומה לה: אולם במקור היווני כתוב רך (מוסטן), ולפי הענין יש לפרש שכונה כל הבטווי כאן הוא רך (מוסטן). המוסטן (*mosomon*) הוא הצורה הנומטרית הנתרת מרבוע (או כל מקבילית אחרת), לאחר שמורידים ממנו רבוע (או מקבילות) דומה, בעל זוית משותפת עם הרבוע הראשוני (או המקבילית הראשונה). כנון זה:

90.93 כ בר נום פ. מטרת הדוגמה שניתנה כאן היא להראות שהרבוע, "צמח" אבל לא השתנה, זאת אומרת, לא שנה את אילותו, ונשאר רבוע. באמת כתוב אריסטו כאן *υαγράντης* עולם, "כבר צמח". אולם מתרגם ס' המאמרות לעברית שנה כתוב فقد תזאייד, "כבר נום פ", וגם אבן רشد כותב فقد תזאייד, "כבר נום פ". השינוי הקטן בתרגום מתאים למסקנות של אבן רשם, לעומת, שורות 96-97, כי שם הצמיחה לא יאמר על זה העניין; זאת אומרת. במקרה זה יש הסופה בלבד ולא צמיחה.

90.94 לא — ה ש תנו. הרבעו — שהוא צורה נומטרית, ועל כן אחד ממי האיכויות, כפי שהסביר לעיל, 1-70.98 — נשאר רבוע, ולפיכך אין השתנה באיכותו.

90.95 זו זאת — ה תנו וות. הוספה אבן רشد.

90.96 על דרך העברה. מפנה. זאת אומרת, הטענה נראהית, אולם היא אינה הוכחה ממש; השווה ולפסון, קר שק ש, עמ' 397. הרלב'ג, דף 295, עמ' ב', מבחין בדברי אבן רshed שתי סבות שבגללן אין הטענה שלפנינו הוכחה אמיתי: [א] שאין החוספת בשיטה, צמיחה; [ב] וכבר יתבאר בטבעיות שהשני יחויב שיקדם לתנועת ההוויה והצמיחה.

90.96-97 כי — בה שלא לה. זאת הסבה הראשונה: דינמת הרבע מתחילה כי אין בה צמיחה; יש צמיחה רק כאשר גדים כל חלקו הצעמתי, כמו בעולם האורוני. עיין ס' ההוויה וההפסד I, 5, 321, 2-3; הברור האמצעי של אבן רshed לס' ההוויה וההפסד, הוצאת קורלנד, עמ' 26, שורות 80-81; קצورو של אבן רshed לס' ההוויה וההפסד, הוצאת קורלנד, עמ' 48, 103.

90.97 על — ש ית הוה. זאת הסבה השנייה שבגללה אין טענת אריסטו הוכחה ממשית. אריסטו כתוב לעיל, שורות 91-92, כי מה שצמח או התנווע תנעה אחרת... [לא] השתנה. אולם, אומר אבן רshed, על דרך האמת כל מה שייזמח כבר השתנה וכך כן כל מה שיתהה.

90.97 כ ל (1) — ה ש תנו. כן כותב אריסטו, ס' השמע הטבעי VIII, 7, 260, 38-29.

90.97 ובמו — ש ית הוה. לא ידוע שאריסטו כתוב כי כל מה שמתהווה גם משתנה. אולם דעה זו הובעה בימי הביניים; עיין ולפסון, קר שק ש, עמ' 519-520, 628.

90.99-1 אין — ה תנו וות. אריסטו מציע הוכחה אחרת לכך שהשתנות שונה מן ההוויה וההפסד בס' ההוויה וההפסד I, 2, 27-25; 317, 2, 27-25; והוכחה אחרת כי ההשתנות שונה מן הצמיחה והחדרון, שם, 5, 320, 27-10.

- נמצא לאחר...". בהתאם לכך, יש לכנות דברים שאין מתחפכים בחיוב המציאות, קודם ומאותר בטבע. 87.43 ר' ל — המאוחר. אלו היו מתחפכים במציאות, או כשהיה הקודם הנמצא, היה נס המתואחר נמצאו.
- 87.43 א' בל כשנעלה. הויל ואינם מתחפכים במציאות, כשנעלה.... 87.50 קודם מות. התרגום צריך להיות. קודמת".
- 87.50 המועלה — קודם. אריסטו כתוב, "המעוללה", נחשב בו שהוא קודם בטבע" ודבריו חורנו בדיק בתרגם ס' המאמרות לעברית. ابن רشد משנה את המשפט וכוחב כי המעללה בטבע... קודם" במקום, "המעוללה... קודם בטבע", מכיוון שהוא כבר חאר את המין השני של קדרמה בקדימה בטבע. עיין לעיל, הערא ל-86.42.
- 87.53-54 וזה — הקדים. בשרותות אלו ابن רشد משנה קצת את דברי המקור. 87.54 וזה — הקדים. הכרוניה היא שהויל וצד זה הוא המועלה ביוירר. הוא נס הידוע ביותר אצל ההמון.
- 87.56-58 והוא (1) — הקודם. אפילו אם יתהפקו שני דברים בחיוב המציאות ועל כן לא יקדם אחד לשני. בטבע" (עין לעיל, 43-86.42), אפשר שיקדם אחד לשני בסבב:
- 88.59 ובשנמא — האדם (2). ועל כן אין האדם קודם למחשכה בטבע. 88.59 וזה האדם. ואילו האדם....
- 88.60-61 שבת — לנפש. עין ס' מה שאחר הטבע IV, 7, 1011, b, 26-27: להגדר שהנמצא איןנו נמצא, או שהבלתי נמצא נמצא, הוא שקר; שהנמצא נמצא והבלתי נמצא. הוא אמרת.
- 88.61 לאחד שני המקבילים שיוכלים לשמש כנשאים לאותו נשא, כמו יושב ולא-יושב, הנשאים על זיד במשל שהובא לעיל. 80.58
- 88.63 המ אמר ביחיד. ס' המאמרות 14, b, 24 — 15, a, 12. וזה הוא החלק השלישי, בשער השלישי; עין לעיל, הערא ל-77.2.
- 88.64 הוא תם. בעברית כתוב *תָּקוֹנֶה*, היינו התהווות. 88.67-68 מזולח — חברו. כאשר אחד סבה לשני, או הוא קודם לו בסבב; עין לעיל, 87.56-57.
- 88.70 וזה ש. והשזה.
- 89.74-75 המ — בטבע. ראה הגדרת "קודם בטבע" לעיל, 44-86.42.
- 89.81 המ אמר בחתנו. ס' המאמרות 15, a, 13 — 15, b, 16. וזה הוא החלק הרביעי בשער השלישי. עין לעיל, הערא ל-77.2.
- 89.84 מבludeי החתנות. ברור שאר מיני התנוועה שונים אחד מן השני, אולם הדבר פחות ברור בקשר להשתנות.
- 90.86 החתנות — האיכויות. השווה למטה, הערא ל-88-90.87.
- 90.86 אשר ספרדnom. לעיל, 32-65.28.
- 90.87 ולא יחויב להם. בערבית כתוב *وَلَا يَلْزَمُهَا*. יותר נכוון לתרגם. ולא יחויב לה — היינו להשתנות —, על סמך האמור למטה, שורה 89. הכרוניה היא שלא ובלבד שאין שאר התנוועות והות עם ההשתנות, אלא אפילו אין צורך שיופיעו יחד אתה.
- 90.87-88 כי — בשר. בס' מה שאחר הטבע XII, 2, 1069, b, 13-10, XIV, 1, 31-33, 1088, ארכיסטו מסביר שהחויה והഫסר הם תנוועות במאמר העצם, הצטמיחה והחזרון הם תנוועות במאמר הכלמה, העהתקה היא תנוועה במאמר האנה, ואילו ההשתנות היא תנוועה במאמר האיכות.
- אבן רشد משנה קצת את דברי המקור.

- 82.82–83 מ אשר — חט יד (1). זו היא האפשרות השלישית שנזכרה לעללה, 81.70–71
- 83.89–93 וזה — הום נ. אבן אורחא, מסבירים אריסטו ואבן רشد בצד רשע הופך לצדיק.
- 83.89–90 כמו שיאמר אריסטו. לא מצאת את המקור.
- 83.91 בדרכיהם החשובים. היינו בדרכיס המוסריות. בעברית כתוב **ב**טריפה היפסילון, **ב**דרך החשובות, היינו בדרך המוסריות.
- 83.91 ואמ (1). אפילו אם רק.
- 83.94–95 אחר — בעתי. עיין לעיל, 80.44. לעללה, ס' המאמרות 12, 29–30, כאשר הגדריר אריסטו את ההעדר, הוא לא הזכיר את התנאי **מולחת** — בעתי, ובו רشد הוסיף אותו שם על סמך מה שאристו כתוב כאן.
- 84.5 במקבילים — זה קניין. אין הספק מתוורר בקשר לממצאים, כי ברור שגם מופיעים שני ממצאים נשואים אחד בשני משפטיים, אין צורך שייהי אחד מן המשפטיםאמת והשני שקר. ברור, למשל, שאפשר שייהו המשפטים **א** והוא **א'**, **ב** הוא **ב'**. שניהם אמת או שניהם שקר.
- 84.6 ר"ל — הנדיות. היינו כשהם נשואים במשפט.
- 84.7 ז'יד (1) — פקח. דוגמה למשפטים נשואיהם קניין והעדר.
- 84.7 פקח. בעברית כתוב **ב**סיביר, מלה שעכשו תרגומה: **רוואה**; עיין, למשל,
- 80.51 84.13 זיהיה. והתנאי השני הוא שייהי . . .
- 84.14–15 אם (2) — פקח. הן המשפט **ז'יד עור**, הן המשפט **ז'יד פקח**.
- 85.18 או נעדן. כמשמעותו נמצאו, המשפט **סקראט איננו חוללה** הוא אמת.
- 85.22–25 85.22–25 ואננס — רע. משפט זה מבוסס על שיטת אריסטו, האומרת שmailtoות מסוירות הן תכונות ממוצעות בין שתי תכונות קיזזנות, שתיהן חסרונות; עיין ס' המדרות II, 8, 1110ב, 15–28.
- 85.28 הчи כלו. כל בעלי החיים.
- 86.29 ועוד — בר א. הוספה אבן רشد.
- 86.33 הקרווב. אבן רشد מוסיף מלה זו לדברי אריסטו, בעקבות אלפראובי שום כן הוסיף את המלה **קרוב** במקומות זה בס' המאמרות שלו, עמ' 28, שורה 25 בהוצאה העברית. מטרת ההוספה היא להראות את ההבדל בין האפשרות הראשונה המוחכרת כאן לאפשרות השנייה. האפשרות השנייה היא שהפכים נמצאים בשני סוגים הפכים, כגון **ישור** ו**ועל**, אשר סוגיהם ה חויבות | וה פחיתות |. אולם החשיבות והפחיתות נכללים בסוג אחד, הקניין, ואם כן אף לפוי האפשרות השנייה נכללים יושר וועל תחת סוג אחד. על כן אלפראובי ואבן רشد מסבירים כי שטויות הראונה היא שהפכים נמצאים בסוג אחד קרוב, ואילו האפשרות השנייה היא כי, אין ממעל להם סוג, מחייב שהיו ההפכים נמצאים בשני מאמרות שונים.
- 86.36–37 מיסיר ליאון, דף 147, עמ' א', מhalbבת בשאלת מה הם שנ' המאמרות שביהם נמצאים הטוב והרע, ומסקנתו היא שהטוב נמצא באמאר **יפ על והרע** במאמר **ית פ על**. (פ' לפופנוס, עמ' 190, שורות 20–22, אינו נתקל בקשי זה מאחר שהוא מתחזר את הטוב והרע כמושגים עליונים, השונים מן המאמרות ומופיעים בכלם).
- 86.38 החק השני. היינו החלק השני בשער השלישי; עיין לעיל, הערכה ל-2.77.
- 86.39 המאמר בקודם ומחאוחר. ס' המאמרות 14, 26 — 23, ב' 14.
- 86.42 הקודם בטבע. אבן רshed מוסיף את המלה **בטבע**. למטה, 67–68, דברים מתווארים ב**ב' ע'** כאשר **יתהפקו** בחזוב המציגות, ר' ב' כי כשם נמצאה אחד מהם

80.48 מ' — ה ק נ י (2). הינו גושא הקניין וההuder. הבדיקה המופיעה במקום זה אצל ארכטו שונה במקצת. ארכטו מבחין בין "להיות בעל קניין" ו"קניין", ובין "להיות חסר קניין" וההuder".

80.50-51 צ ד ק — ה ע ו ר. כונתaben רשות, כנראה, היא שכادر שני דברים זהים, אפשר שינשא כל אחד על השני.aben רשות שנה כאן את הטענה. ארכטו טען שגם שני דברים זהים, אפשר שינשאו שניהם על גושא אחד; זאת אומרת אלו היו "עור" ו"עורון" זהים, או כאשר המשפט "האדם עור" צודק, צודק גם המשפט "האדם עורון".

80.51 ל ע ו ר — ר א ו ת. כנראה, היתה לאנטוליו נרסה משובשת. בכתביו היד הערביים שיש בידינו, חברו עורון והראה ראות.

80.54 80.54 ה ד ב ר. אפשר לפרש כי "הדבר" המוחכר כאן הוא המושג "ישיבה" המחויב לוייד במשפט. זייד ישב' ומכלול ממו במשפט. זייד לא ישב' (עין להלן, שורות 57-58); ואפשר גם לפרש כי "הדבר" המוחכר כאן הוא פעלות הישיבה עצמה. השווה לעיל, הערה ל-33.24. הרלבץ', דף 293, עמ' ב', מציע את הפרוש השני, כי לדעתו אין עינו [של ארטוטוליס] הנה [בס' המאמרות] באומר [הינו באדם שאומר משפט], אבל האומר, [ארטוטוליס] ייענו בו בספר המליצה; אבל היה עינופה באלה המקבילות מצד מה... [שחווץ לנפש].

80.56 80.56 מ ה — ה נ פ ר ד ת. מספר מליטים הממלאות מקום מלא אחת. מיסיר לייאן, דף 139, עמ' א', נותן את הדוגמה הבאה: במשפט "הצומה הוא נשם בעל נפש, אמן מה כל הנו. תבות [הינו, נשם בעל נפש], כח מלאה אחת פשוטה".

81.60-61 81.60-61 כ מ ו — ה ה צ ט ר פ. עין לעיל, 56.96-97.

81.61 81.61 ב י — ל ר א ו ת. אליו היו הקניין וההuder מצטרפים, הינו אומרים שהראות ראות לעורון; אבל אין העניין כן.

81.62 81.62 עד ש י א מ ר. פיגאל. במקור היווני וברתגום ס' המאמרות לעדביה כתוב: "אלא יאמר".

81.62 81.62 ע ו ר ו נ ה ר א ו ת. בן כתוב גם במקור הערבי של באורaben רשות. אולם במקור היווני של ס' המאמרות וגם בתרגם ס' המאמרות לעדביה כתוב "הuder הראות".

81.63 81.63 כ מ ו ש נ א מ ר. לעיל, 57.12.

81.67 81.67 מ ד ב ר ים א ל ו. מן ההוכחות הבאות. לפי הוכחה הראשונה, יש שלוש אפשרויות להופעת הפסים בנושאים, ואחת מהם לא תתכן בקניין וההuder.

81.67-69 81.67-69 א מ — ח י י מ. זאת אפשרות אחת.

81.68 81.68 כ מ ו ש נ א מ ר. לעיל, 79.30-31.

81.69-70 81.69-70 ו א מ — מ ש נ י ה מ. זאת אפשרות שנייה.

81.70 81.70 ו י י ח ד — מ ש נ י ה מ. עין לעיל, 79.34-35.

81.70-71 81.70-71 כ ש ל א — ה ק ו ר. זאת אפשרות שלישיית.

81.71 81.71 ב ט ב ע. ואינו נעדך מנתוא לעולם.

82.75 82.75 ל א — ב מ ק ב. ולכון אין האפשרות הראותה מתקימת בקניין וההuder. 82.75-76 82.75-76 ו א מ נ ה מ — מ ה מ. זאת אומרת, חייב שירות אחד מהם בנושא רק בזאת שמדדך הנושא שיקבל את הקניין. מהגרדרת ההuder שניתנה לעיל, 79.43-44, נובע כי כאשר אין מדרך הנושא שיקבל את הקניין, אפילו ההuder אינו נמצא בנושא.

82.81 82.81 ב מ י נ — מ ש נ י ה מ. זו היא האפשרות השנייה שנזכרה לעולמה, 81.69-70.

82.81 82.81 ה ה פ ב י י מ. בכל כתבי היד הערביים כתוב المتוסטט, "האמצעיים", אבל ברור שיש בכך טעות, כמו שרומו בוי', עמ' 102, שורה 12 בהוצאה הערבית. סמכתי על הנוסחה "ההpecificים" או "ההpecific", המופיעה בשני כתבי ייד עربיים, אם כי תיכון רק תקון סופרים על פי השערה.

82.81 82.81 ב. מ. בן גם במקור הערבי, אבל לפי הקשר צריך להיות ב'. ב'.

- אבן רشد והסביר שבשער שלishi זה ארטשו יודיע ... המשניים הכלולים והמקרים המשותפים לשינויו כל המאמרות או רבם במה שהם מאמרות".
- 77.2 77.2 המכמר שאלות. ס' המאמרות 11ב, 16 — 14א, 25. וזה הוא החלק הראשון מן השער השלישי. בשער זה יש עוד ארבעה חלקים, הדנים בקדום ומתארח, "יחד", תנוועה, ולר'.
- 77.3 77.3 בזזה השער. הינו "שער" (בלב) הראשון של "שער" (الجزء) השלישי.
- במלה "שער" אנטוליו מתרגם שמי מילים ערביות שונות.
- 77.4 77.4 הר אשון. ס' המאמרות 11ב, 23-17.
- 77.5 77.5 השני. ס' המאמרות 11ב, 38-24.
- 77.6 77.6 הר ביע. ס' המאמרות 11ב, 38 — 12א, 25.
- 77.7 77.7 החמישי. ס' המאמרות 12ב, 5-16.
- 77.8 77.8 השש. ס' המאמרות 12ב, 25-16.
- 77.9 77.9 השביעי. ס' המאמרות 12ב, 36 — 13א.
- 78.10 78.10 השמיני. ס' המאמרות 13א, 35-13ב.
- 78.11 78.11 התשיעי. ס' המאמרות 13ב, 36 — 14א, 6.
- 78.12 78.12 אחד (1). דבר אחד.
- 78.13 78.13 העשר. ס' המאמרות 14א, 19-6.
- 78.14 78.14 האחד עשר. ס' המאמרות 14א, 25-19.
- 78.15 78.21 שני המצוות פים. זוג של מצטרפים.
- 78.21 78.21 ההפקים. *contraria*. לפי ההגדרה שניתנה למעלה, 53.55-56, ההפקים הם אשר המרחק בינויהם במציאות תכלית המרחק.
- 78.21 78.21 וההעדר והקניין. העדרה של חכונה והמצאותה.
- 78.22 78.22 והמחייבות והשוללות. המשפט התיובי והמשפט השלילי.
- 78.24 78.24 וההפרש. אבן רشد משמשת כאן קטע (11ב, 27-38), שرك חור על מה שכבר נאמר לעיל, 56.96-97, על אורות המצטרפים.
- 78.25 78.25 יאמר — היח. עיין למעלה. 56.96-97.
- 79.37 79.37 והירוק. מקור הינו כחוב עטפה, היינו אפור. בתרנגול הערבי של ס' המאמרות ובבאור אבן רshed כחוב אדקן, שחרחר או אדרדרם, לפי המלון של ליין.
- 79.39 79.39 הצחוב. בערבית כחוב לאדקן, אותה המלה שאנטוליו חרגם "הירוק", לעיל, שורה 37; עיין בהערה הקורטת.
- 79.39 79.39 והאדום. בערבית כחוב ולאصفר, אותה מלה שאנטוליו חרגם "הצחוב", לעיל, שורה 36.
- 79.43 79.43 וזה הסוג. אבן רshed רומו שיש עוד סוג העדר, בכלל דברי אלפראabi בס' המאמרות שלו, עמ' 29, שורות 6-1 בהזאה העربית ודף 32, עמ' ב' עד דף 38, עמ' א' בכתב היד העברי: "וההעדר על חלקיים: [א] מהם, שלא ימצא בנושא מה שדרכו שימצא בו בעית אשר דרכו שימצא בו, אלא שהוא אפשרי שימצא לו במא שאחר כן באו וה עת שקרה מן העתיד ... [ב] מהם, שלא ימצא בנושא מה שדרכו שימצא בו בעית שדרכו שימצא בו מבלח שיתכן מציאתו בעתיד ... [ג] מהם, מה שלא ימצא בנושא מה שדרכו שימצא בו [בעית שדרכו שימצא בו] כמו שדרכו שימצא בו". ההגדרה השנייה ניתנת על ידי אלפראabi מתחילה להעדר" שבו עוסק ארטשו.
- 80.44 80.44 מזולת — בעתיד. תנאי זה חסר אצל ארטשו ואבן רshed מוסיף אותו להגדרת העדר על ספק מה שכחוב למטה, 13א, 36-33 במקור היווני, ר-95-94.
- בספר זה. אבן רshed העתק את התנאי מלה במלה מדברי אלפראabi המובאים בהערה הקורטת.

- 74.47 הדקדוק והדינין. מדע הדקדוק ומדוע המשפטים (الفقه).
- 74.48–49 אלא — הדבור. אין הדקדוק מצטרף בעצמו; אולם הדקדוק הוא ידעת אחרונות הדברו, ולכן הוא, "אמיר בצווף מדרך סגנו", שהוא הידיעה.
- 74.49 אחרונות הדבר. סיומות מלים, כגון אלו המציגות זכר, נקבה, יחיד, רבים.
- 74.46–55 וכאשר — מctr פ. הוספהaben רשם. עיין לעיל, הערכה ל-74.46.
- בכתוב היד הערבי פ' (עיין בויז', עמ' 88, שורות 3–8), השתרבב למקומות זה קטע שבו מותקףaben רשם על כך שדבריו אלה מבוטסים על שיטת אלףארabi ואינם הולמים את דעתו של אריסטו. ההוספה רומות, כאמור, לדברי אלףארabi בס' המאמרות שלו, עמ' 182, שורה 25 עד עמ' 183, שורה 10 בהזאה הערבית ודר' 24, עמ' ב' בכתוב היד הערבי. הארכופים כבר ישינו דברים רבים ממיini האיות וסוני, ויקר... [כיב] היו שמות מיini וזה הסוג לא ירו עליהם מאשר הם מצטרפים כל Abel היה שמות מורים עליהם מאשר הם איקוויות... ויפול הספק בו ויפלא איך יהיה הסוג מן המצטרף, וממיini [ו] תחת מאמר אחר. והסביר בו הבלתי... היה מהפני מנים, ولو היה זה הסוג שני שמות, שם יירה עליו מאשר הוא איות ושם אחר יירה עליו מאשר הוא מצטרף, וכן במניini, לא יפול הספק. וכן [בדרך זו מוסבר] מה שקרה עליו וזה הינו איך דבר אחד נמצא בס מאמר המצטרף ונום באחד] משאר המאמרות, כמו העצים והמצטחולות זה.
- 74.50 איןם מן המctrף. הכוונה היא כי אין להם שמות מאשר הם מצטרפים, כמו שאבן רשם כותב למטה, שורות 54–55.
- 74.50–51 והם — הא' כת. הואיל והמין נמצא במאמר מסוים הבודה לסונו, אם המין נמצא במאמר האיות, מן ההכרה שהיא גם הסוג איות.
- 74.52 נט' א' כת. נמצא כאיות בnal הידיעה.
- 74.52–55 אבל — מctr פ. עיין דברי אלףארabi המובאים לעיל בהערה 74.50–55.
- 74.55 ואיננו — סגנו. אלה שוב דברי אריסטו.
- 74.55–56 אבל — הבטל. פרושaben רשם.
- 75.57 החק חמיש. ס' המאמרות 11ב, 1–10.
- 75.58 המ אמר. הדין (القول).
- 75.58 ו' פ' על. בנין נפעל. זה הוא המאמר הנקרא "ষיחפעל", למעלה, 36.62.
- 75.59–60 י' חמם — ל' חמם. בערבית כתוב יסخן... לירד ויבירד... ליסחן. אנטוליו הבין שארבעת הפעלים הם מן הבניין הערבי הראשון והם פעלים עמודים.
- 75.60 על סמך המקור היווני, יש לפרש כי שני הפעלים הראשונים הם מן הבניין הערבי השני והם פעלים יוצאים. לפיכך, התרגומים צריכים להיות "יהם הפכי ליקיר...," ותהיה לנו דוגמה גם למאמר "יפעל".
- 75.61 י' חמם. עיין ההערה הקודמת.
- 75.63 בז' המకום.aben רשם רומו שבמקומות אחרים אריסטו מקדים לשאלת זו דיון רחוב יותר. טרנדלנברג חוקר מקומו אלה, עמ' 130–131.
- 75.64 ה' החק הש'. ס' המאמרות 11ב, 10–16.
- 75.66–68 וכבר — המ אמר. עיין לעיל, 57.2–4, וההערות שם.
- 76.69 אשר ספרנו. לעיל, 36.61–62.
- 76.71 ושאר — בם. לעיל, 36.64, ניתנו דוגמאות גם ל'מת'.
- 76.71–72 ב' — הנה. גם בשאר כתבי אריסטו נאמר מעט מادر על אורות המאמרות מה' אנה, וכן; עיין טרנדלנברג, עמ' 140–142. בקשר למאמר לו, עיין גם למטה, 92.17, ובהערה שם.
- 77.1 השר השר לשיש. ס' המאמרות 11ב, 16 — 15ב, 32. למעלה, 10–31.9.

72.16 הַלּוּבָן. בס' המאמרות של ארسطו ובברור ابن רשות, מופיעה עוד דגמה, החסירה בתרגום העברי. בוניות כחוב: *sòd ðéktaikuv g̲z̲t àp̲d sòd* קְדֵמָה מִתְּמָרָה גֶּזֶת בְּאַפְּדָה; ובברור ابن רשות: *וּבְלִיָּה* המשתכוֹן מִן אֶسְם **הבלגה**. למלחה, 33.23, המלה *מִתְּמָרָה גֶּזֶת* חורנהה לעברית: *الفصيحة*, ואטוליוֹן חרגם אותה לעברית: *الخطأ*. המלה צח, הינוּ בעל כשרונן לנאמ, חחאים נם תרגום המלה **بلغ**, ولكن הדגמה שאטוליוֹן השמייש כאן היא: *الخطأ النادر مسم الخطأ*.

המיניה של חבר יד ו' החומר את ההשיטה על ספק העברית; עיין האפרט העברי.

72.16 הַזְּרָה. הבלתי רנייל. 72.17 שֵׁם (1). לפי העברית, התרגום צריך להיות *سمות*, ועל כך מעידה נם המלה **מהם**, הבאה מיד אחריו כן.

72.18 בְּאַשְׁר יֹאמֶר. בסוג הנקרא

72.19–20 לְאַ—מִכְרָבָר. כי אין מלים כאלה בינוין.

72.20 כְּמוֹ—עַדְבָּ. בערבית, בנndo ליוונית, התארים *Μέφων* ו*Μερκέρ* גנורים מן **המקודר** (مصدرن) *Μέφων* ו*Μερκέρος*.

72.21 וְאַוְלִיָּה. בערבית כתוב *وربماً*, שפירושו: *ولפעמים*.

72.22–23 שֵׁם — יְתָר. *Τιτρόν*, במובן מעלה טוסרית, הוא איכות מופשטת. בוניות, בנndo לעברית, שם התואר המקביל לאיכות מופשטת זו גנור משרש אחר.

72.24 וְכָבָר. *لְפָעֵם*.

72.26 לְיִרְוֹק. בוניות כתוב *עַקְרָבָע פָּא*, בערבית, הן בתרגום ס' המאמרות לערבית הן בברור ابن רשות, כתוב *لَلَّاْشَقْرِن*. לפי זה התרגום לעברית צריך להיות *לאדרם*.

72.27 וּבְכָלְלָה אֵיכְיוֹת הַמְמַצְעֹות. הוואיל והפכים הם, אשר המהלך בינויהם במציאות תחילת המהלך (לעיל, 53.55–56), אי אפשר שייהיו הפכים לדברים שאינם קיצונים, כי אם ממוצעים.

73.34 וּמָמָה — מְנוּשָׂא יְהָם. הדגימות *צְדִיק* ו*לְבָנָן* בשורות הקודמות הן שמות גנורים.

73.36 וְאַמְנוּם מָה שָׁאָפְשָׁר. *לְפִי דֻּעָה זֹה*, מה שאפשר הוא רק

73.36–37 וּכְמוֹ—הָעֲנִין. לא ברור לי מדוע מתעורר ספק זה רק לנבי הענינים, מהווים חלק אחד בלבד מן הסוג הראושון של האיות.

73.37 וְאַמְנוּם. בקשר לצדוק ובריאות נשאר הדבר בספק; אולם כאן הדבר ברור.

73.40 הַאֲרוֹד. *المستطيل*, הינוּ הפלבן.

73.41–42 אַיִן כָּל הַאִיכְוָת. אלא חלק ממנה בלבד.

73.42 מְאַלּוּ אֲשֶׁר זָכְרָנוּ. הינוּ שהאיות בעלת הפכים, ושhai מקבלת פחות ויתר.

73.42 סְגָלָה אִמְתִּית. שהרי הסגלה האמיתית שיכת לכל הנושא ורק לו; עיין לעיל, 15.16.

74.44 שְׁהָוָא. שארسطו.

74.46 כִּי (1) — הָעֲנִין. על כן הם מצטרפים; עיין לעיל, 1–96.

74.46 כִּי (2). בזה מתחילה התהווון. ארسطו כתוב תקופה שנייה הנקנים והענינים נמצאים במאמר המצטרף ורק מיניהם נמצאים במאמר האיות. אולם הוא סיים שבין לה לא יהיה, מוחר שימנה [דבר אחד] בשני הסוגים". ابن רשות מבין שהဟURA אהרונה זו, ארسطו דחה את דבריו הקורומים, ושלפי האמת, הן סוגי הKENIN והענין הן מיניהם שיכים לשני מאמרות, למאמר המצטרף ולמאמר האיות. פרשו של ابن רשות מבוטס על פרוש אלפראכני; עיין להלן, הערכה 74.49–55.

- 69.81 הנוי. הינו אשר הגיע אל הדם והרוח, חול בהם. אין הגרסה "הגיא" מופיעה בכתבי היד העבריים, אבל חקנית על סמך המקור הערבי, התרנום הלטני והתקן. בערבית כחוב عن *انفعال* נאל الدם والروح, ובטלנית: ... a passione capiente ... המניה בכתיב יד ו' הבהיר את כונת אבן רשו; עיין באפרט העברי.
- 69.81 הדם והרוח. הכוונה היא שארדיימות הבישן היא חוצאה מהפעולה שללה בדם, וירוקות הפחנן היא תוצאה מהפעולות שללה ברוח.
- 69.85 במרגש. בנווג שבעולם.
- 69.85 מנו. מלה זו איננה מופיעה במקור הערבי.
- 69.85 החפע. הכוונה איקוח הפעילות. בערבית כחוב انفعالي, הפעלי.
- 70.87 החפע. בערבית כחוב *الكيفية الانفعالية*, האיקוח ההפעלית.
- 70.87 זהם של זה. מטרת המשל היא להראות שرك צבע קבוע נקרא איקוח בלשון בני אדם (כוכבון בינויו).
- 70.87-88 נאמר ... איך הוא. מקור בטוי זה (בשרה זו, ובשרה 99) הוא בתרכום ס' המאמרות לערבית, ולא במקור היווני. השווה לעיל, הערכה ל-66.43.
- 70.89 הtout. הפועל מצין שהופעת הצבע זמנית.
- 70.93 חסר ה-*shab*. השעון.
- 70.95 משוע. לפי הערבית התרגום ציריך להיות *כען*.
- 70.97 החפע. הכוונה איקוח הפעילות.
- 70.97 זהה — העומד. באוורו של אבן רשו.
- 70.98 התחמונה והתאר. משורה 1, משמעו שהמשולש והמורבע הם תמונה ולא תארים. מכך יש להסביר שהתחמונה והתחומרם כאן הם שונים אחד מן השני, וצורות נאותרויות הן תמונות.
- 71.2 וזה. והמחוספס. בערבית כחוב *والخشن*. לمعלה, 66.33, אנטולי טרנוב את המלה הזאת: *בלתי חלק*. גם רשי' משתמש במלה *עו'* מבון זה; עיין פסחים ל' עמ' ב' ד' ירוקי, וכחותיות קי' עמ' ב' ד' חירוי שרוו. עיין גם מלון ייטרובר, ערך *עו'*.
- 71.4 במאמר המצח. היינו במאמר ההנחה, המאמר השביעי מעשרה המאמרות, המcona על יידי אריסטו *ταῦθας καὶ*. אריסטו כתוב כאן *ταῦθας φαίνεται υἱὸν μορφὴν ἐκάτερον ὡῶτ*, נראה יותר שככל אחד מהם מורה על מצב מסוים של החלקים, בלי להזכיר בפרט את מארם המצב או ההנחה. השווה לעיל, הערכה ל-57.8.
- 71.10-13 ירצה — הআইচোট. פרוש אבן רשו. הוא מסביר שהאיוכיות אריסטו לאמנה כאן הן הבדלים המחלקים את הסוגים למינים. גם אלה איוכיות, אולם הן איוכיות במינן; עיין ס' מה לאחר הטבע V, 14, 33-34; סי השמע הטבעי V, 2, 226, 28; ס' הגזוח IV, 6, 27-26. ספר המאמרות דן רק באיכות הממצאות באנשים.
- 71.10-13 нам אלףראבי, עמ' 176, שורות 9-11 בהוצאה הערבית, פרש את דברי אריסטו באופן זה.
- 71.10 הם — במניהם. הרלבין, דף 290, עמ' ב', מסביר: "יראה [כ'] ... הם במאמר העצם, כמו הבדלים".
- 71.11 או — המניות. אולי הכוונה כאן לסגולות, לפי מה שכתוב לمعלה, 71.11-72: מציאות הסגולה חמוץ *لמציאות המין*: אולם מצאות בכתביו אריסטו רק כי הבודל מוחאר נאיוכיה במין. עיין לעיל, הערכה ל-13-10.
- 71.11 ואלו האיכיות. אלו שאנו דנים בהן בספר זה.
- 71.14-15 ובעל — ברבם. הרלבין, דף 290, עמ' ב', מסביר: הרצון הנה שאליה איוכיות כמשמעותו על האנשים יהיה על הרוב שמות נגירים ממשות המקרים [היו המקרים המופשטים].
- 72.15 ההמשלים הרשוניים. אלה שתוארו בפרקים הקודמים.

- ה'מתמששים', היינו אחד מימי הפסוג השלישי של האיכות. لكن ابن רוש דומו שהחומר והקור המוחכרים كانوا שונים הם, והבונה היא לחום והקור שבסעלי חיים, הנודדים לביריות וחול. 67.52 י. א. בון נפעל.
- 67.53 ב. לשון יונן. הוספה ابن רוש; הוא מדגיש שהדריון הנוכחי מיסודו של שמו של שון ביוונית, שאינם מצויים בעברית.
- 67.54 מ. סת בר. נאחו.
- 67.54 י. ורנש בו. ניכר.
- 67.55 כ. מו שנאמר. זה לא נאמר על ידי אריסטו, כי אם בס' המאמרות של אלפראדי, עמ' 176, שורות 18-13 בהוצאה הערבית ודף 18, עמ' א' וב' בכתבת היד העברית: 'והקין והענין [הם] כל חכמה בנפש וכל חכמה בעבון נפש במה שהוא בעל נפש. והתקינות אשר בנפש, מהם מה שיוציאו ברצון והרגל... וממה טבעיות'. הרלבינג חולק על אלפראדי בפרט אחר, כי הוא סובר שהקין והענין הם דוקא תכונות, אשר הנעתם באומנות ובכחירה'. לפיכך, לדעתו, אין בינהם תכונות טבעות. עיין דבריו המוארים למעלה בהערה ל-66.45-69 ב. נפ. נפ. בס' המאמרות של אלפראדי, עמ' 176, שורות 15-16, 19-20 בהוצאה הערבית ודף 18, עמ' א' וב' בכתבת היד העברית, מוסבר כי התקינות אשר בנפש הן בינו, 'וחכמות ומלאות והמדות וממה שיזרען מזרצחים', והתקינות אשר בעבון נפש מצד מה שהוא בעל נפש הן, כמו הכריאות והחול. בעבון נפש נמצאות גם תכונות אחרות שאין בו מצד מה שהוא בעל נפש אלא מצד מה שהוא נפש. 67.60-61 ו. ס. גו — ט. ב. ע. הרלבינג, דף 289, עמ' ב', מסביר 'שה הפסוג איננו מצד הבחירה והאומנות אבל מצד הכתנת המוג לקלבל ההפעלה'.
- 67.61 ב. ר. א. ו. ח. ו. נ. הרלבינג, דף 289, עמ' ב', מסביר שכאן מדובר בבריאות אשר מצד המוג והטבע, לא אשר מצד הבחירה והאומנות, כי הוא מסוג הקין והענין'.
- 68.63-64 ר. ל. — ב. ק. ו. ש. אין מילים אלו מבוססות על דברי אריסטו במשמעותם, כי אם על הרחבה שבס' המאמרות של אלפראדי, עמ' 176, שורה 26 עד עמ' 177, שורה 1 בהוצאה הערבית ודף 18, עמ' ב', בכתבת היד העברית. אלפראדי כתוב: 'ומה שייאמר בכך טبعי הם ההכנות הטבעיות אשר בהם יפעלו הנשימים במחירות [צ'ל: בקהלת] ויתפעלו בקשי, ומה שייאמר בלא לכך טבעי הם ההכנות הטבעיות אשר בהם יפעלו הנשימים בכבדות [צ'ל: בקשין] ויתפעלו בקהלות'.
- 68.63 ו. פ. ע. ל. בנין נפעל.
- 68.65 ט. פ. ז. בערבית כחוב מحاضرין, היינו רץ מהיר.
- 68.65 ו. מ. כ. ר. כ. בערבית כחוב מصارע, היינו מומחה בהאבקות.
- 68.69 ח. ת. פ. ע. ו. ה. פ. ע. ל. ו. ת. בערבית כחוב קיפفات אפקالية וانخفאלות, א'כויות הפעליות' (משמעות ה פ. ע. ל. ת) 'והפעליות' (לשון רבים מן השם המופשט ה פ. ע. ל. ו. ת). לעיתים אנטוליו מתרגם את המונחים האלה בבלון החפעל ולפעמים בבלון נפעל, אבל במקור הערבי אין שום הבחנה המקビילה להבדלים בתרגומו.
- 68.72-73 י. ש. א. — ב. מ. הנוסח בצורת שאלת ותשובה הוא של ابن רוש: השווה למעללה, הערכה ל-66.48. יש לציין שגם רוש מפרש כי המהיקות והלובן א'כויות מכיוון ששאליהם א'יך הדבש במתוקו' וכדומה, ולא מכיוון ששאליהם, א'יך הדבש' או א'יך הבנד' ועונם 'מתוק' או 'לבן'.
- 69.75 ט. ה. ת. פ. ע. ל. כתוצאה מהפעלה.
- 69.76-77 ב. א. ל. ו. ב. י.... ב. ל. ע. נ. אנטוליו מתרגם בשתי מילים אלו מלה ערבית אחת, **الصبر**, היינו aloe.
- 69.78-79 ו. א. מ. נ. — ב. ר. א. ו. ת. הרלבינג, דף 290, עמ' א', מעיר כי כבר התברר בחכמת הטבעית [השוואה ס' החוש והמוחש 460, 1] שאליה כולם יתפעלו מהם מרגניותם הפעלה מה, אלא ידבר הנה באליה הדברים مصدر הפרסום'.

- ולא כח טב ע. ביוונית: *αἰματομάδης*. 65.26
- הרבי ע. ס' המאמרות 9, 28 — 10, 10. 65.27
- 65.27 איכות החרפה וההפעלה. חרגורם יותר מדויק הוא: האיכות ההפעלית, וההפעליות.
- 65.28 החרפה (1). הינו איכות הפעלית.
- 65.29 הפעלה. החרגורם צריך להיות: הפעליות.
- 65.29 על החרפה. ולא על הפעליות.
- 65.29 לעניין. מאותה סבה.
- 65.31 החמייש. ס' המאמרות 10, 11-16.
- 66.33 השש. ס' המאמרות 10, 11-16.
- 66.33 בספוגי. בקהל (מלשון ספוג).
- 66.33 ובמקשי. ובספיר, במעובה.
- 66.35 השבוי. ס' המאמרות 10, 11 — 10, 11.
- 66.37 השמנני. ס' המאמרות 10, 12-25.
- 66.37-38 באיכות... באיכות. ابن רشد כתב كيف, איך, ולא كيفية. אולם עיין לעיל, הערכה ל-24'. 65.24
- 66.39 התשייע. ס' המאמרות 10, 26 — 11, 15.
- 66.40 העשירי. ס' המאמרות 11, 1-19.
- 66.41 האחד עשר. ס' המאמרות 11, 11-20.
- 66.42 אשר — הם. אריסטו כתב *ποιοιον ποιεύσαται λέγεται* *καθ' ήν*, שבאמצעותם נאמר כי דברים הם כך וכך. בעברית אין חרגורם מדויק למלה זו, ומתרגם ס' המאמרות לעברית כתוב *תני بها יقال في الاشخاص كيف هي*, אשר בהם יאמר באשים איך הם. ابن רشد הבין מכאן שהaicות היא חכונה המאפשרת לשאל איך; כל פעם שאלת איך מוחכרת בשורות הבאות, מקורה בכאורה של ابن רshed ולא בדורי אריסטו. 66.45 קניין. *dispositio, disceptatio, habitus*. וענין: *καὶ τὸν κατόπιν*. 67.58-59
אבן רshed מסביר שהקניין והעוני הם דואקים, החכוות הנמצאות בנפש ובבעל ופש מצד מה שהוא בעל נפש". הרלבני, דף 289, עמ' א', מוסיף כי "זה הסוג... מיויחס אל העוניים אשר הגעתם באמנות ובבחירה"; ואת אומרת שאין הקניין והעוני חכוות הנמצאות בבעל נפש בלבד, כי אם תכוונות שהוא רוכש לעצמו. עיין למטה, הערכה ל-58'. 67.58-59
- 66.47 והיתרונות. המעלות המוסריות.
- 66.47 כשותלם מלאה. אריסטו כתב: *καὶ τὸν μετρίως καὶ τὸν μετρίως καὶ τὸν μετρίως*, אם מישחו כמה חכמה במדה הגונה, ורביריו תורונטו כמעט בדיקות בחרגורם העברי של ס' המאמרות: *وأن كان الإنسان إنما شدأ من العلم*. אולם ابن רشد כתב: *וזا حصل صناعه، وفرضوه: كasher النعنة [يريدون ليدي كل شيئاً ملائكة]* כנראה, כונת דברי ابن רshed היא שאין ידיעות האדם ראויות לשם קניין עד שהן מסודרות במחשבתו כמדוע. בקשר למלה שדא, עיין חרגרומו של הוראי לכתחביב פצל אלטמאל, עמ' 105, הערכה 136. 67.48 מה. כל זמן. 67.48
- 67.48-49 או — הטרדה. או שלא חפל עליו טרדה אחרת.
- 67.49 עם אורד הזמן. אף על פי שהידיעה התקימה זמן רב. אין הכוונה שהמחלקה ממושכת.
- 67.50-51 הבריאות — והקור. מאחר שהרלבג פרש שהקניין והעוני הם תכוונות אשר הגעתם באמנות ובבחירה" (עיין לעיל, הערכה ל-45), הוא מעד לכך, דף 289, עמ' א': ירצה בוה הבהירות אשר הגעתו מפה את הבחירה וההנינה האומנית, וכן החולי כאשר היה הבחירה רעה, וכן העניין בחום ובקור". 67.51
שם — והחול. הופתת ابن רshed. למטה, 68.70, חום וקור ננים בין

- 62.83 מ צ ד — ע צ מ. הוספה ابن רשם, אשר לדעתו, איןנו רוחוק מהיות הדבר האחד מני בשני מאמרים... בשני צדדים. עיין למטה, 74.55, וההערה שם.
- 62.85–86 אדם לד ב ר מ.ה. במקור היווני כתוב, 'אדם מה למשהו', ובתרגם ס' המאמרות לערבית כתוב, 'אדם מה לדבר'.
- 62.86 מ ה (1). מסויים.
- 62.86–87 יד אדם מה. במקור היווני כתוב, 'יד מה למשהו', ובתרגם ס' המאמרות לערבית כתוב, 'יד מה לאדם'.
- 62.88 וכן יד אה ה ע נ י נ. שאינם מצטרפים.
- 62.89 מ צ ד. הוא מצד.
- 62.89 ק נ י נ. רכוש. ביוונית: *αυτήτας*; בערבית: מלך. אין זה הקניין (ביוונית: *τις*); בערבית: (ملקה) המוכר למטה, 66.45, כאחד ממיני האיקות.
- 63.93–94 כאשר אמרנו. לمعלה, 56.96–97.
- 63.95 אלו ה עצם ים. יד, ראש וכדומה.
- 63.96–98 הם — ה צ ר ו פ. אריסטו כתוב כאן כי לפי ההגדרה המודיקת של מצטרפים, אשר היהם הוא עם היותם מצטרפים", בנWOOD להגדרה הראשונה, לمعלה, 6, א, 37–36, שלפיו המצטרפים הם הדברים שרק "נאמריהם" בהקש אל דברים אחרים. השווה ס' הגזוזה. 31–28, A142, 4, VI.
- 63.97 מדריך — חברו (2). בערבית: *من حيث الوجود تلك الماهية انها مضافة الى قرينة*. כנראה, הכוונה היא שבתווך מהות הדבר המצטרף נכללו מושג ההצטרפות, כמו שמוסבר בס' המאמרות של אריסטו; עיין בהערה הקורמת.
- 63.97–98 באיזה — ה צ ר ו פ. עיין לעיל, 56.97.
- 63.1–4 ואنمם — האמת י. הסבירו של ابن רשא.
- על סמך הכתוב כאן, הרלבין, דף 286, עט, ב', מוסח חדש את דמסקנות שהסיקו אריסטוوابן רשא למעלה בקשר לצירוף בין בעל הכנף והכנף (עיין 58.23–25), והראש ובעל הראש (עיין 59.34–35). הרלבין מסביר שהוא שמו של הכהן, על צד העבריה, כי כל הדגימות היו עצמים ולא מצטרפים. לדעתו, כאשר נרצה שיחיה הצורף ישר, נדרש שם לבנק מצד שהוא מצטרף לבעל כנף, ונאמר הבעל כנף הוא בעל כנף בכנף-בעל-כנף, ושב ביחס הפוך, כמו שנאמר בכנע-בעל-כנע הוא בעל כנף... [וכן] נאמר בעל כנף-בעל-כנע לו בכנע-בעל-כנע-בונצח... [וכן] נאמר ראש-בעל-ראש הוא בעלי הראש, ויתהפק, בעלי הראש לו ראש-בעל-ראש, (אני הספתי את המקבים).
- 63.1 שחشب. לפי הערבית התרגום צריך להיות, *שהחשב*.
- 64.8 אחד שני. אחד פשטי.
- 64.16 ה הינדרה. אין התרגום מדויק. בערבית כתוב *الحكم*, היינו השפט, ההחלטה.
- 64.17–18 אין בו קושי. אריסטו כתוב *εν στάσει ἀχρηστόν*, א. איןנו חסר חולעת. בתרגום ס' המאמרות לערבית, תרגמו מלים אלו: *فلיס* مما לא דרך فيه. כנראה, לא הבין ابن רשא נכוונה את הבטווי לא דרך فيه, ולכן הוא פרש לפי העין, וכותב אין בו קושי. טעותו של ابن רשא תקינה בתרגומים פרשו לLEFTINITY, בודאי על סמך תרגום ס' המאמרות של אריסטו לLEFTINITY.
- 65.19 ה חלק הר ב ע י. ס' המאמרות 8, 25 — 11, A, 38.
- 65.22 הר אשון. ס' המאמרות 8, 26–25.
- 65.23 ה שני. ס' המאמרות 8, 26 — 9, A, 13.
- 65.24 ה איך. לא גלית הבחנה בין השימוש כאנ במלה *كيف*, "איך", לבין השימוש בשורות הבאות במלה *كيفية*, "איךות".
- 65.25 לה יותם. הסבה היא היותם.
- 65.26 ה שלishi. ס' המאמרות 9, A, 27–14.

61.61–82 ו'. בס' המאמרות של אריסטו כתוע זה פותח במשפט (7ב, 15): «כפי הנראה (ταῦτα) המ策רפים נמצאים יחד בטבע»; אבל הוא מופיע (7ב, 22–23; 8א, 11–12) כי, כפי הנראה, יש מ策רפים שאין נמצאים יחד בטבע. אכן רشد סובר שהמשפט הראשון הוא ה策רף והוא הנותן את דעומו של אריסטו, וכן אכן רشد מנסה לסלק את הקשיים שבו.

61.62–63 כ.י.(2) – החר. וו היא הגרתת הרברטים הנמצאים יחד בטבע; עיין למטה, 88.67.

61.63 ש. הידוע. היינו הדבר שנិיחן לידיעה.

61.64–65 ואם – ב.ט. ע. אריסטו כתוב במקומות אחרים, כגון ס' ההוויה וההפסדר II, 6, 333ב, 7–4, כי מה שקרה מחוון לידר הרגנלי אינו לפי הטבע. לפיכך, אפילו אם לעתים רוחקota מההוויה הידע ייחד עם הידע, לפי ה.ט. ע. אין הידע מתחווה יחד עם הידעם כלל.

61.64–65 ע. – מ.ה. כדוגמה לזה, נשחרבבה לתוך כתוב יד ד' הערכה, כמו הברהם.

61.67 כ.פ.י. – ז.ה. למטה, 44–42.

61.69 ו.הו – ע.ת.ה. ועל כן הידע נמצוא, ואולם אין ידיעת הידע נמצאת.

61.69 אם היה ידוע. אם הוא באמת נמצא וניתן לידיעה.

61.69–70 ועוד. וזה הערתת אכן רشد, והוא אינה חלק מן הטענה.

61.70 ח.על.ה. הידועה. שהרי רדק למיון האנושי יש ידיעה.

61.74 המרנייש והחרנו. עד עכשו תרגום אנטוליו את צורות השרש הערבי חסן בצורות שרש עברי דומה, «חוש» (محسوس = מחשש). בשורה זו מופיע השרש חסן ככינוי (חָתֵן) בפעם הראונה, ואנטוליו חשב, כנראה, שאין הבינו הערבי, «ח'ש» מתחאים. לכן הוא מתרגם, «מרנייש», ומכאן ואילך הוא משתמש בפועל, «להרנייש» במקומ הפעל, «לחוש»; הוא מתרגם מحسוס: «מוונש»; חסן: «הרנס». יש לשים לב לכך שאנטוליו לא חזר להנוגג עיקות בתרגם; לפיה הנראה, הוא מחד לנדר את עבדותו ולא הספיק לעבד עליה ולחקנה. השווה המבויא לברך זה, עמ' י.א.

61.75–76 הנשם החם והקר. היינו הדומים.

62.79 ו.ה.פ.ר.ש.ים – ה.ס.פ.ק. אריסטו בעצמו לא הצעיר תרוץ. עיין לעיל, הערה ל.61–82.

62.79–81 כ.ש.נ.ל.ק.ח.ו – ב.פ.ע.ל. אכן רشد מצא פרוש זה בס' המאמרות של אלףראבי, עמ' 181, שורה 24 עד עט' 182, שורה 3 בהזאה הערבית. הפרוש מופיע כפרק משני באמוניים, עט' 76, שורות 23–30, ואחריו בפילופונוס, עט' 123, שורות 12–11. הרלבג', דף 287, עט' א', משיג כאן: «הוּא מִבְּוֹא שֶׁ אָמַר לְקַחְנוּ הַיּוּדָעַ מִצְרַיִם הַצְּבָרָתָה, רַיִל מִצְרָה מִתְּהֻאָה יְדֹועַ [ולֹא בְמַדָּה שָׁהָוָא נִמְצָא בַּמְאָמָר אֶחָר], ... שָׁאַי אָפְשָׁר שִׁיהְיָה יְדֹועַ וְלֹא תְּהִיה בָּו יְדֹועַ ... וּמִפְנֵי שַׁהֲדֹועַ אִינְנוּ קָדוּם לִיְדֹועַ מִצְרָה מִתְּהֻאָה יְדֹועַ, וְהוּא הַצְּדָד אֲשֶׁר בּוֹ מִתְּהֻאָה, לֹא הַשְׁתָּדֵל אַרְיסָ[טּוֹטְלִיס] בְּהַתְּרֵזָה הַסְּפָקָה». פרושים של הרלבג' מופיע בפרש העברי באמוניים, עט' 76, שורות 18–21, בפילופונוס, עט' 122, שורות 25–30, ובסימפליקיטס, עט' 194, שורות 3–1.

62.79–80 אם – ב.פ.ע.ל. זאת אומרת שכאשר הידע הוא בכח, יש עליו ידיעה בכח, וכאשר הידע הוא בפועל, יש עליו ידיעה בפועל. הרלבג', דף 287, עט' ב', משיג: «וְרִאָה שֶׁלֹּא יוֹתַר בּוֹ אֶלָּה הַסְּפָקָה בְּכָלְלָם וְהַהְנִיחָה שֶׁלֹּא נִעַל הָאָדָם תַּעֲלָה הַיּוּדָעַ בְּפְעָל וְהַיּוּדָעַ בְּכָח, וְכֹבֵר יִמְצָא הַיּוּדָעַ יְדֹועַ בְּכָח, רַיִל שְׁבַטְבָּעוּ שִׁיהְיָה יְדֹועַ אֵם הַיּוּדָעַ ... וּמִפְנֵי זה, הַהְנִיחָה הַיּוּתָר נָאות בָּה הוּא מִתְּהֻבָּנוּוּ».

62.82 מ.קוּם אחר. יתכן אכן רشد מתקון לפ' הנפש III, 2, גא, 15–19: פעל (מְעַזְקֵעַן) המרנש ופועל ההרנשה ... יפסרו יהוד ויישארו יהוד ... אולם [בחושם] הנאמרים בכח אין זה מחויב».

- 57.5 וכבר — ה פ כי ים. למטה, 29-24, מוסבר שם שני דברים מצטרפים אחד לשני, אי אפשר شيינו הפקים אחד לשני. כאן מוסבר שכאשר שני מצטרפים אחד לשני, יתכן شيינו הפקים אחד לשני.
- 57.5 ה ח שיבות. מדה טוביה, מעלה, *virtus*.
- 57.6-57.7 ה ח שיבות — ה מ צרף (1). הם מצטרפים הוויל והם קנים (עיין ס' המדרות II, 5, 1106, 12-11, וא', 285). הרלבג', דף 99.66).
- עמ' ב', מסביר שהחשיבות מצטרפת בכך שהיא חשיבות לחשוב והחשוב ילקח בנדרו'.
- 57.7 ל' לשזה ה כ פ ל. ט. פ' שלש.
- 57.8 וכמו — שוה (2). אולם אין "שהה" מקבל פחות ויתר.
- 57.9 וכבר ייחש ב. בטיעות.
- 58.17-58.19 ר' ל — הוא. פרשו של ابن רשד למלים, צורף ישך'.
- 58.17 מ' צא. אנטוליו והתרנס הלטני נרסו יונקל, "ימצא", אבל הנרצה יונקל,
- "ילקה", המופיעה בשני כתבי ייד עربיים, יותר מסתברת; עיין האפרט הערבי. הכוונה היא שכאשר צורף איננו "ישך", הסבה היא שמנסח הצורף טעה ולא, "לקח" מונחים מתאימים.
- 58.19 ב' על הנוץ (1). ארسطו כתוב כאן *αιωνός*, צורף, "עוֹף", אבל מתרגם ס' המאמרות לעברית כתוב "בעל הנוץ". בראה, לא מצא המתרגם הערבי מלא בערבית המתאימה לבדוק ל^{ז'}עוקב, כי המלה העברית הרגילה טיר, "עוֹף", יכול להול על כל מה שעה, לרבות שרצים (עיין מלנו של ליאון), ולפיכך אינה מתאימה כדוגמתו למונח שהוא יותר צרמן בעל כנף, כפי שדרוש בדרכו הנוכחית.
- 58.21 שכבר — נוץ (2). כנון מני שרצים.
- 58.22 ו' ח. ס. אם כי ייחס . . .
- 58.22-23 של בעל נוץ, לכל בעל נוץ יש בנה.
- 58.25 כנף בנוצה. כנף עם נוצות, "ala pennata" בחרונו של מנוטינו.
- 59.27 ה מ צרף. זה שמנסח את הצורפים.
- 59.28 ה מ של — ה ס פוֹן. בינוי לא היהת מלה לצין, "בעל הנוץ", והוא רשות שצרכים להמציא מלה כו' כדי שהצורף יהיה ישך ויתהפהך.
- 59.28 ש ה מנה יג. שהנהנה.
- 59.28 ה ס פוֹן. הספינה.
- 59.29-30 כ' מו — מנה יג. בין המשפט הווא: אין המנהיג מצורף אל הספן מצד שהספרון ספון . . . כמו שהמנהיין מצורף אליו מצד שהמנהיין מנהיג.
- 59.32 ול קוּח — ט ה. מ. ולקוח משני הזכות בענין אחד.
- 59.40 ל א — אחד. ابن רשד מוסיף מלים אלו, כי לדעתו, איננו רחוק מהיות הדבר האחד מני בשני אמרדים; עיין למטה, 74.55, וההערות שם.
- 59.42 ה מ חוי ב' ים. מלה זו מוסכת על המלה "חארים".
- 60.44 ו' א. ס. אפילו אם.
- 60.49 ה שינן (1) ה היחס ה מצורף ים. לפי הערבית התרנום צריך להיות: השיג היחס [את] המצטרפים. הרלבג', דף 287, עמ' א', גורם (או מפרש): "השיג היחס אל המצטרפים", ובמקרה, כתוב יד משובש אחד (3) Cesena IIPI 28 Cod (3) גוזן את הנרצה הכוונה.
- 60.55 ה ת א. כתבי הייד הערבאים המוסמכים גורסים "לחאר", ונרצה זו מתאימה יותר לתכנן.
- 60.56 ב' סדור. בערבית כחוב *كالقانن*, *ככללי* או *כחך*.
- 60.59 ש' יוזא בנין הפעול, עחד.

78.24–29, שני דברים המציגים אחד לשני אינם הפקים אחד לשני. סימפליקיס, עמ' 148, שורה 5, הציע את שני התוצאות; הוא כתב שאפשר לפרש שהמילים העלין והמקום התהוו הפקים מצד שהם נמצאים במאמר האנה, או מצד שהם נמצאים במאמר הציגתו. 54.62–63 ולא (2) – אחר. זאת אומרת, אין שעה מסוימת פחות או יותר שעיה משעה אחרת.

54.64 באשר – ה פ. השווה לעיל, 51.24, 45.38.

54.64–65 ובאשר – זה יתר. השווה לעיל, 54.61, 46.43.

54.69 לא בא מקרה. הרלבֶּן, דף 285, עמ' א', מסביר: «זה מבואר מה שקדום [לעיל, 51.17–23] שאם יאמר בלובן שהיה שוה ללובן מה, הוא מצד שקרה להם שיהיו בשתחים שווים... לא מצד האיות».

55.70 הח לך השלי. ס' המאמרות 6א, 36 – ב, 24.

55.73 הדר אשון. ס' המאמרות 6א, 36 – ב, 14.

55.74 השני. ס' המאמרות 6ב, 19–15.

55.75 השלי. ס' המאמרות 6ב, 27–19.

55.76 הדר ביע. ס' המאמרות 6ב, 28 – ב, 31.

55.79 החמש. ס' המאמרות 7א, 31 – ב, 14.

55.79–80 כשליך חו... שהתר. כאשר נלקחו..., או התאר....

55.85 הש. ס' המאמרות 7ב, 15 – ב, 12.

56.87 השבי. ס' המאמרות 8א, 13 – ב, 35.

56.88 בתנות. בכך שהוא מוסיף חנאי.

56.89 רשם. ארسطו רשם את המציגף.

56.92 השמי. ס' המאמרות 8א, 35 – ב, 24.

56.97 שהנדול. שהיותר גדול. ביוונית כתוב *υστέαμψα*, ובערבית כתוב *אל-קבר*. 57.3 המצב (1). ארسطו כתוב כאן *ιστέαμψα*, ואילו את המאמר השביעי מעשרה המאמרות הוא בינה *ιστέαμψαι*. שני המונחים דומים אבלאים והם ולכון קשה להחלה אם ארسطו הוכחן למאמר היגיל, בכתביו *ιστέαμψα*. בחורונים הערבי של ס' המאמרות המונה *ιστέαμψαι* מתחורות: وضع, והמונה *ιστέαμψαι* מתחורות: موضوع, ובהתאם להה כתוב כאן وضع. גם אכן רشد כתוב כאן وضع. אולם הוא מכנה את המאמר השביעי מעשרה המאמרות גם وضع (עיין רשימת עשרה המאמרות, עמ' 12, שורה 6 בהזאתה בווי') וגם موضوع (עיין בווי', עמ' 90, שורה 2), ובעקבותיו אנטוליוס מכנה אותו גם, «הנחה» (36.62) וגם, «מצב» (75.65; 71.4). לאחר שאבן רشد ואנטוליוס משתמשים במלה, «מצב», בשם נרדף למאמר «הנחה», יש להסביר מהם מבנים כי, «המצב», שארسطו מדבר בו כאן הוא המאמר השביעי מעשרה המאמרות. כך הבין גם הרלבֶּן את דברי ארسطו; עיין ההערה הבאה.

57.3–4 והמצב – ה מצב (2). הרלבֶּן, דף 285, עמ' ב', מסביר: «הרzon בוה שההסבה היא מן [מאמר] המציגף כי הנה תושכל בהקש אל המיסב והוא ילקח בונדרה, ומסב הוא מן [מאמר] המציב כמו שיזכר אחר זה, והוא מן המציגף בצד בו כמו שנזכר במה שאחר הטעב [לא מצאתי מקור לדבריו שם]. ואולם ישב ויעמוד הם נלקחים מmissib ווישב ועומד שהם ממאמר המציב, כי אמרנו יסוב הרzon בו, «היה מסב', וכן כולם. ומפני זה הוא מבואר שאלה גנוורים מהמיסב אשר במאמר המציב, ר' במה שמננו ממאמר המציגף».

במלים אלו, הרלבֶּן רוצה, כמובן, לסלק סתיירה. כאן כתוב כי «ההסבה והעמידה והישיבה הם מן המציב», ואולם למטה, 75.67–68, כתוב כי השכיבה וההסבה ממאמר המציגף».

בשימושו בהבחנה בין «הסבה», מסב', ובין, הרלבֶּן מסביר כי (א) «הסבה» נמצאת במאמר המציגף; (ב) «מסב'» הוא אחד מן, בעלי המציב... שמותם גנוורים ממאמר המציגף», כמו שכתוב למטה, 75.66–67, והוא בעצם נמצא במאמר המציב; (ג) «יסב'», פרשו יהיה מסב.

52.36–38 וזה — תכליות. תוספת באור של אבן רשות, המבוססת על הנדרת ההפכים, למטה, 56–55: «הם אשר המרחק בינויהם במציאות חכלית המרחק והם בסוג אחד».

52.39 וראיה של ישית. נראה מוזר שלעיל, שורות 26–27, הוכיר אבן רשות רק «שני עניינים», ואילו כאן הוא מונה דראיה שלישית. אולם, «ראייה שלישי» וזה היא ריק סעיף מטור הטעונה השנייה, הויאל ונס היא מוכיחה שאין הנדול והקטן הפכים — בנוור לטענה הריאונה שהוכיחה שאין הנדול והקטן ממאמץ הכמה. כל הטענות שכאן מופיעות אצל ארטשו, אבל אריסטו לא מונה אותם.

53.43–44 ולזה — המקבילות. הוספה אבן רשות.

53.43–44 הוכרכנו להודאות שהנדול והקטן הפכים, הינו צריכים לפרש שהם נמצאים בנושא אחד רק מבחינות שונות. אולם עכשו אין צורך בפרש דוחק כזה. מלים אלו לא היו ברורות לנמרי לסופרים העברים ולכן רבבו שינוי הנוסחאות; עיין באפרט העברי.

53.44 כמו — המקבילות. למטה, 22–21, מוטבר כי «המקבילות ארבעה מינים: שני המctrפים ושני ההפכים וההעדר והקני והמלולח». כאמור, מהכוון אבן רשות בשאר מיני המקבילות, פרט לההפכים, אפשר שיחובו שתי מקבילות יחד בנושא אחד שני צדדים. אולם זה ברור לי רק בקשר למctrפים; אפשר, למשל, שארם יהיה אב ובן בכת אחת, משתבח ביחסות.

53.51 ויתר — המקום. השווה לעיל, 49.88.

53.51 בסוג — המקום. השווה לעיל, 49.88.

53.52–53 ר.ל — האויר. דברי אבן רשות. כונתו היא שהמקומות החתוון איננו הנקרה המרכזית של העולם, כי אם השתח הפנימי של הנשים המקיף את הארץ; השווה הנדרת המקום, לעיל, 11–10, ולפסון, קר ש ק ש, עמ' 445, מצין מקור לדעה זו בסימפליקיס.

53.53 הלו. נושא המשפט הוא, «בני אדם» או משחו דומה.

53.55 מזוה השם. מן השם. מרחק. 53.55–56 שמן — אחד. גם בס' מה שאחר התבע V, 10, 1018, נוthon אריסטו הנדרות דומות.

53.56 והם בסוג אחד. בתנאי שהם בסוג אחד. לעומת זאת כותב אריסטו למטה, 86.33–35: «ובכל שני הפכים אם שייחיו בסוג אחד בעצמו... ואם שייחיו בשני סוגים הפכים... ואם שייחיו הם בעצםם שני סוגים הפכים איי מועלם להם סוג». גם במקרים אחרים בכתביו מנסה אריסטו את ההנדרה בשתי הדריכים: לעיתים הוא כותב שהפכים נמצאים בסוג אחד דוקא, ולפעמים הוא כותב שיש שהפכים נמצאים בשני סוגים; עיין המקורות המובאים על ידי רום בפרשו לס' מה שאחר התבע, כרך א', עמ' 314–315.

54.58–60 אמרתי — הפו. אריסטו כותב חילה כי, «ஸגולות הכמה שאין הפכי לו» (למעלה, 51.24), ואולם אחר כך הוא עורך קשיה בקשר למקום, בכתבו כי יתכן שההפק שיג הכמה בסוג ממנו שהוא המקום» (למעלה, 53.51). הויאל ואריסטו לא חרץ את הקשיה, מציע אבן רשות פחרון משלו. הוא טוען כי יש מקום הפרק רק בمرة שהמקום נמצא במאמר האנה».

54.58 הכתה. הינו המקום, שהוא סוג אחד של הכמה.

54.58 במאמר האנה. ואת אומרת, המקום נמצא במאמר הכמה מבחינה אחת ובמאמר האננה מבחינה אחרת (השווה למטה, העלה ל-56–55), והוא מקבל הפכים בمرة שהוא במאמר האננה.

54.59 ולא — מctrף. אמוניוס, עמ' 65, שורות 1–3, ואחריו פילופונוס, עמ' 99, שורה 25, הציעו את התזרען שאבן רשות דוחה כאן, הינו שמדובר העלין והמקום והחותון הפכים רק מצד היהום במאמר הatzטרפות. יתכן שאבן רשות דוחה תזרע זה מכיוון שכחוב למטה,

- 49.80 ח חמיש. ס' המאמרות 5ב, 11 — 6א, 18.
- 49.80 נם ב. אין זאת סנהה של העצם בלבד אלא נם של הכמה.
- 49.82 ה שי. ס' המאמרות 6א, 19—25.
- 49.83 ה שביע. ס' המאמרות 6א, 26—35.
- 49.83 לו ב. ה. לכמה, בסנהה הזאת.
- 49.83 49.85 ו מנו (2) — מ צ (2). זאת חלוקה אחרת.
- 49.93 ש הוא (2) — מ מנו. בס' מה שאחר הטבע X, 1, 1052, 20, אריסטו כותב כי "זה היא מה שבמציאות יושן הכמה"; ובס' השמע הטבעי IV, 10, 7–6, 218א, הוא כותב כי "החלק מודד". מכך מסיק ابن רشد שהכמה "שועור בחלק ממנו". אריסטו כותב כאן רק שהרבור "שוער בהברה ארוכה וקצרה".
- 49.93–94 49.93 ו זה — אל. ابن רشد שאב דוגמאות אלו מס' המאמרות של אלפראבי, עם' 172, שורות 9–10 בהזאה העربية, שם הדיוון הרבה יותר רחב.
- 49.93–94 נזר — לא. הברה בעלת חנעה ארוכה כמוו. לא.
- 50.94 קוצר כמוו אל. הברה בעלת חנעה קצרה כמוו. אל.
- 50.98 ה עתה. נקודה, בומן, ולא דוקא הנקודה הנוכחית.
- 50.1 ית עסקו בו. יملאו אותה, היינו את המקום. עיין באפרט העברי.
- 50.4–7 שי הינו — מ מנו. מדרבי אריסטו, ס' המאמרות 6, 5א, 20–26, 28–29, מסיק ابن רشد כי כל "כמה" שיש להקליו מצב אחד לנבי השני מקים שלשה תנאים: (א) כל החלקים נמצאים יחד; (ב) כל חלק נמצא לצד מסוימים; (ג) החלקים דבוקים זה בזו.
- 50.5 נמצאים יחד. הרלבין, דף 283, עמ' א' וב', מסביר: מפני שהח заб הוא מוקמי, תהיה הכוונה באמרו שיהיו כל החלקים נמצאים יחד, שייחו יחד במקומות... ומזה יסור הספק במספר כמה אמר [להלן], 51.12 שאין אחד מלאה התנאים נמצאים בו, וכבר ייחס שהמספר נמצוא יחד, אלא שאינו יחד במקומות.
- 50.6 וד בוק — מ מנו. זה תנאי שלישי.
- 50.7 מפני שהם... יש — קצת. למלים אלו אין מובן והן אין מופיעות בכתב היד הערבאים הטובים. עיין הוצאה בוי', עמ' 41, שורות 5–6, והאפרט שם.
- 50.9–11 כי — אריסטו. הוספה ابن רشد.
- 50.9–10 נמצאים — הנש. דומים להקל ה�性.
- 50.10 בין — הרקوت. אריסטו חקר וודחה את הסברה שהמקום הוא ריקות. עיין ס' השמע הטבעי IV, 4, 211, 7 ואילך ר7, 19 ואילך, ופרשיו של ابن רشد לשמע הטבעי המובאים על ידי ולפסון, קר ש קש, עמ' 357–356.
- 50.10–11 כמי — אריסטו. אריסטו כתוב בס' השמע הטבעי IV, 4, 212א, 5–6: המקום הוא... הנבול של הנשם המקיף.
- 51.12 יח. עיין דברי הרלבין המובאים לעיל בהערה ל-50.5.
- 51.22 ושור. ומודד.
- 51.23 ב הנע. ת. בדקף.
- 52.30 ובنمלה. יש כאן גלגולי גרסאות. במקור היווי כחוב *zokazukka*, "נדניד".
- בתרנום ס' המאמרות לערבית כחוב *samsama*, "גרניר שםשם". באורן רשות, בכלל כתבי היד הערבאים, כחוב *samsaka*, "דג", או גם בתרנום באורן רשות לטינית כחוב *misamumis*, "שםם". יתכן שגם רשות כחוב *samsaka*, "גרניר שםשם", כנוסחת תרגום ס' המאמרות לעברית ותרנום באורן רשות לטינית, והשתבשה מלאה זו אל *samsaka* בכתב היד הערבאים של באורן הנמצאים בידינו. ואנטוליו חשב, אולי, שפרק זה מהלה *samsama* הוא, נמלה' הוואיל ויש למלה, שומשניא מובן זה בארמית; עיין מלון ייטרוב, ערך *שומשניא*.
- 52.34–35 וכבר — הנחנים. בגין מתחילה הענין השני משנה ה. עניינים' שהוזכרו למעלה, שורות 26–27, הינו הטענה השנייה; היא מתחילה לכמה חלקים.

- 46.41 ה כמו המתחלק. הוא אשר לא יתכן בו שנקח לו נבול משותף ידבקו אצל חלקיו קצחים בקצת; עיין למטה, 90-49.89.
- 46.43 ומ מה — זה יתר. הרלבג', דף 281, עמ' א', מסביר: "אין זה נס כן סגוללה אמרית לעצם, זה כי מפני שהיא הפחota והיתר בנסיבות נמצאו בלבד בעניינים שיש להם הפק ואומצעי... [ו] יהיו קצת המאמרות אין להם הפק, הוא מבואר שלא ישא על מה שנשאנו עליו בפחות וביתר. ולזה היה ראוי שאמר בזה נס כן אריסטוטליים שבזה הייחוד ישתף וולתו משאר המאמרות".
- 46.44 כ ש אמרנו. לעיל, 75-41.74.
- 46.47 מ אתמול. במקור הערבי של באור ابن רشد כתוב מן גדר, "מהחר".
- 46.48 אם. אנס, הינו אחמול.
- 46.49 יחס. נאקסום. ארسطו ואבן רشد כתובים רק כי "יחס" שהענין הוא כה, בכלל קביה המתעוררת להלן, 57-47.55.
- 46.49-50 הוא — לה פכיהם. כמובן, במנים שונים.
- 46.50 דבר — במתפרק. דבר אחד במספר, רמזו אליו.
- 46.51 כי — השחרות. צבע שהוא לבן אף פעם לא יהיה שחור.
- 46.55 מ פנוי המ אמר ומה שבחה. הקשי הוא שמשפטים ומחשובות, מקבלים ההיפכים" אף על פי שאין במאמר העצם. לדעת מיסיר לייאו, דף 71, עמ' א', נמצאים המשפט והמחשבה במאמר האיכות. אולם סימפליקיטס, עמ' 118, שורה 9, טוען שמשפט המתבטא בדברו נמצוא במאמר הנסיבות, בהחاصر למה שכותוב למטה, 93-49.92: "הדבר, גלי... מעניו שהוא כמו לפי שהוא ישור בחלק منهו".
- 47.57-58 וזה — ח לו. הרלבג', דף 281, עמ' א', מסביר: "והרצון הנה שם הודיע שקבול המתחשה האחת האמת והשקר הוא קבלת ההיפכים, נבדיל קובל ההיפכים בעצם, מקובל ההיפכים במחשבה...".
- 47.58 קובל. בנין אעל.
- 47.58 ה מ אמרים. נรสת אנטוליו הייתה הקובلين, המאמרים, הינו המאמר או התיאו שהעצם מקבל היפכים, והתייאו שהמתחשה מקבלים היפכים. בויז' מכבר את הנרסה הערבית הקובליין, הקובליטים, הינו קובל היפכים על ידי העצם, וקבול היפכים על ידי המאמר והמחשבה.
- 47.64 זה טוב — זה ה פכיהם. אבל יותר טוב שלא נניח שהמאמר והמחשبة מקבלים היפכים כלל. באור אין רשות ברור שיש כאן טענה שנייה החולקת על הראשונה. אולם בדברי ארسطו השרוות הבאות דומות כל כך לשורות הקורומות שיש מפרשים שאם מבחנים בין שתי טענות שונות. עיין למשל ויין, עמ' 19, העירה 1; והתרגם האנגלי בהזאת אוכספוך. מחר חלוקת המשפטים בהזאת מינו פלאלן, ס' המאמרות 4, ב-5-6, נראה שהוא סבור כי יש בדברי ארسطו שתיהן טענות.
- 47.66-67 ה אם — זה מ אמר. השווה ארسطו, ס' מה שאחר הטבע IV, 7, 1010.27-26: "להניד שדונמزا איננו נמצא, או שהבלתי נמצא נמצא, הוא שקר; שהמצא ושהבלתי נמצא נמצא, הואאמת".
- 48.68 כ בר — זה ה פכיהם. הרלבג', דף 281, עמ' א', מסביר: "ולא נצטרך אם כן ליה הייחור השני, ר' אל אמרנו, באשר ישנה בעצמו", [עיין לעיל, שורה 63] כי באמרנו שהאחד ממנו [הינו מן העצם] מקבל היפכים לא ישתחף וולתו משאר המאמרות".
- 48.70 החלק השני. ס' המאמרות 4, ב-20 — 6, א. 35.
- 48.73 הדר אשון. ס' המאמרות 4, ב-20-22.
- 48.74 ה שני. ס' המאמרות 4, ב-22 — 5, א. 14.
- 48.76 ה שיש. ס' המאמרות 5, א. 15-37.
- 48.78 הדר ביע. ס' המאמרות 5, א. 38 — 5, ב. 10.

- 43.96 כ פ' מה שאמרנו. לעיל, 42.75.
- 43.98 ש הדריך נמצא באדם. מין הדריך נמצא במי האוטם.
- 43.99 וכבר — הוא. חלוקת העניינים בברור ابن רشد סוטה מן המקור, כי שם באות שורות אלו בהוכחה נוספת לומר מה שונאמר בשורות הקורנות, ואילו אצל ابن רشد הן מתחילה עניין חדש. ארسطו טוען שכאשר משוחן נמצא בנווש א' אי אפשר שתהיה הנדרתו נשואה על הנושא: הואיל ווגדרת העצמים השניים נשואה על נושאם, אין העצמים השניים בנווש א'. עיין ווייז, עמ' 286, בסוף. לדעת ابن רshed, נראה, אין צורך בהוכחה נוספת לכך שהעצמים השניים אינם בנושא. שכן הוא מתייחס כאן פרק חדש, המראה שיש להבדלים כמה אכונות מסווגות עם העצמים השניים.
- 43.3 אמרנו. לעיל, 33.26.
- 43.4-4 ולזה — נוש א'(2). עיין לעיל, 39.47-48.
- 43.4-5 ושאשר — לא. עיין לעיל, 40.52-53.
- 43.7 על (2) — בגש. הוספה ابن רshed: ההבדל אמן נמצא בנושא, אולם כחלק מהוות ולא כמו שהמקרה נמצא בנושא. עיין להלן 44.10-13.
- 44.10 זה מטנו. נושא הבדלים.
- 44.12 חלק טמונה. חלק ממהותו.
- 44.15 השניהם. הוספה ابن רshed לשם יתר דיקוק. השווה ווייז, עמ' 288.
- 44.16 המסכים מינם שמותם. כמפורט לעיל, 33.18-19, "הדברים שימושיים הם אשר השם להם... אחד בעצמו ומשותף, והנדר הנזון עצם מפני הוראת זה השם אחד גם בעצמו".
- 44.19 אם — בם. גם לעיל, 39.47-48, כתוב בקשר לעצמים השניים כי "סביר..." ישנא שם ונדרם על... הנושא".
- 44.20 וכבר נאמר. לעיל, 35.48-49.
- 44.22 וכמו כן. כמו שהוסר לעיל, שורות 6-8.
- 44.23 ש כבר נאמר. לעיל, 33.18-19.
- 45.25-26 לא — נזorderם. הוספה ابن רshed.
- 45.27 וכבר — אליו. הרלבין, דף 280, עמ' א', מסביר: "הרazon בוה שיחשב שהסוגים והטנים ירו על העצם הרומו אליו מצד מה שהוא רמו אליו, ואין העניין כן".
- 45.29 שייר. בניין הפעלה.
- 45.29-30 ידומו השמות... שהם. ירומה כי השמות....
- 45.30 להדמותם. הויל והם דומים.
- 45.30 להעשותם. הויל ומתחמשים בהם.
- 45.31 ידרו — הזרם. לא ירו על איש אחד מסויים, כי אם על כל אחד מאישי הכלל שעלייהם חל שם זה. ארسطו כתוב כאן, ס' המאמרות 5, 8, ב': *וְעַל־עֲלֵינוּ מָרֹה עַל־אַיִוָה*, והוא מורה על איויה, וכונתו שהעצם השני מודיע מעין תכוונה בנושא. המתרגם הערבי של ס' המאמרות התקשה, בוגראה, בתרגום המלים *וְעַל־עֲלֵינוּ מָרֹה*: והוא כתוב: *בדל על אוי شيء*. הם מורים על אוייה דבר, ואבן רshed הבין שהכוונה היא שהם מורים על אוייה רמו הזרם. עיין גם למטה, 66.48, ובဟURAה, שאף שם נרט הקשי בתרגום המלה *עַל־עֲלֵינוּ* לכך שבן רshed לא הבין את כוונת ארسطו בדיקוק.
- 45.32 כשם. היינו, בנושא השם.
- 45.32 בצדוחו. הוספה ابن רshed.
- 45.34 הפרש. במקור הערבי של ברור ابن רshed כתוב *תמיין*, "פְּרִישׁוֹ". בכתוב יד שבו השתמש *אנטוליו* היה, נראה, הנרצה המשובשת *תמיין*, "הפרשת".
- 45.40-41 שנאמר — הרב. היינו, אם נניח שהמעט הוא במאמר הכמה ושהוא הפק הרבה. למטה, 52.27-28, יוסבר כי לאמתו של דבר אין המעט והרב במאמר הכמה.

ונם כן שהמין איננו רמו אליו, ולזה היו חלקיו לאין תכלית, ואם חלקיו הכל' יקיף בהם מספּר.

39.45 והאדם בסוגנו. לפי ארسطו, גם מזויות המין בתחום הסוג היא אחת ההורות של מזיות דבר בתחום דבר אחר. עין הקטע מס' השמע הטבאי המוכר בהערה הקדמתה: 39.47–57 וטבואר — עצמו. ארسطו כתוב כאן, ס' המאמרות 5, 2, 34–19: [א] במא שנאמר על נושא, הכרחי שם השם ונום הגדרה ינשאו על הנושא... [ב] במא שבנושא, ברבם, גם השם ונום הגדרה לא ינשאו על הנושא; [ג] ובאחדים, אין מן הנמנע שהשם ינשאו על הנושא, אבל אי אפשר שהגדרה תנסה. למשל, הלבן: הוא בנושא, בנשא, ונשא על הנושא, כי אומרים נשם לבן; אבל אף פעם לא חנאה הגדרת הלבן על הנשא.

ابן רشد מודיע במא יוחר ארسطו וסבירו: (א) הן שמות הנקראת של העצמים השניים נשואים על הנושא. (ב) במקרים כנון "לובן", (הינו מקרים שהם תכונות מופשטות), בדרך כלל גם שמותיהם נשואים על גומו אלוי. (ג) בין המקרים הניל, יש כמה יוצאים מן הכלל שהם נשואים על הנושא; אבל גם הגדרת אלה אינה נשואה על הנושא. (ד) שמות של תארירים הנגורים מקרים מופשטים נשוא תמיד על הנושא, וגם הגדרתם נשואה עליו, אולם לא באופן שהוא מודיע את מהות הנושא.

39.47 ממה — הס פר. בראה, הכהנה היה לס' המאמרות 2, 1, 20–22; לעיל, .33.26–27

40.50 הרמו אליו. הוספה ابن רشد לשם יתר דיק.

40.52 מראה יפריד הראות. זאת הגדרת הלבן; עין אפלטון, ט' מ' אום E-D67; ארسطו, ס' הנזוח III, 5, 1119, 30; ס' מה שאחר הטעי X, 7, 1057, 9–8. לדעת אפלטון, ראייה נרמת על ידי קרן היוצאת מן העין, והצבע הלבן מרחיב קרן זו. ארسطו, בראה, הבין את הגדרה בדרך אחרת; עין צלך, פרק ב, חלק ב, עמ' 477, העלה 2, ועמ' 540.

40.53 המעה היבאת האדון. בערבית בחוב דרهم ضرب האמיר, ולפי מלונו של ליאן, ערך ضرب, אווה דינה בדיק מופיעם במלונים ערביים ישנים. ליין סביר כי המלה ضرب, "הכאה", שהוא שם הפעולה, משמש בכתבי זה במקום בינוי פועל, הינו مضروب, "מוכה". לפיכך, פרוש הכתבי הוא: פשב' המעה שהוא מוכה, או נתבעת, על ידי האדון.

40.59 בדרישה ובchaposh. על ידי בדיקת דוגמאות פרטיות.

41.61–62 המראה — הנש. הינו באופן שהוא איננו מודיע את מהות הנש; עין לעיל, .34.33–35.

41.63 אם — אם. העצמים השניים נשואים עליהם, והמרקם נשואים בהם. 41.66 ר' אשוניים. התרזום ציריך להוות יותר ראוים". עיין לעיל, העלה ל-17.38. 41.66–80 לפי — בסוגים. הרלביג, דף 279, עמ' א', מסכם פרק זה במלים אלו: הרצון ממנה הנה לבאר שככל מה שיקרב מהគולים אל האישים הוא יותר אמיתי בשם העצם והنمץ אשר ירחק יותר. ובואר זה שני אדריכים: אם מצד שככל מה שקרב אל האיש יחש רב החודעה במוחו האיש אשר הוא העצם הראשון; אם מצד שישים המין אל האיש הוא בן הסוג ינשא על המין ולא יתחperf' וזה ר' לשנאה האיש על המין.

41.69 ויוחר חזק הראוות. יותר מהאיומה.

41.72 ובזה — המיוחד. כל מיוחד מודיע יותר מה שמודיע הדבר שיתור כולל ממנו.

42.81 שאינם סוגים. הינו שהם מינים אחרונים.

42.85–98 ואינם — בנש. השווה שתי הטענות בפרק ה', לעיל, 41.66–80, ודברי הרלביג המובאים בהערה שם.

- 36.66 ישרף ויחתך. בנין נפעל.
- 36.67 המכחיבות והשוללות. מקור הערבי של בוארaben רשר כתוב:
الموجة والسلبية, המכחיב והשוללה, היינו המשפט המכחיב והמשפט השולל.
- 36.70 אדם לבן. האיש הוא לבן.
- 36.70 יתחברו. בכל כתבי היד הערביים כתוב **بحرث**, **יתחרשו**. בכתב היד
הלטiniים כתוב *accidit*, שיתכן כתרגום **לبحרת**, **יתחרשו**, אבל לא כתרגום **יתחברו**.
- 37.1 השער השני. ס' המאמרות א, 11 — ב, 16.
- 37.3 החלק הראשון. ס' המאמרות א, 11 — ב, 19.
- 37.4 והשנוי. ס' המאמרות ב, 20 — א, 35.
- 37.5 והשלישי. ס' המאמרות א, 36 — ב, 24.
- 37.6 והרביעי. ס' המאמרות ב, 25 — א, 11, 10-1.
- 37.7 וה חמישי. ס' המאמרות ב, 11, 1-10.
- 37.8 והשמיש. ס' המאמרות ב, 11-10.
- 37.11 הדרראשון. ס' המאמרות א, 11-14.
- 37.12 הדרשני. ס' המאמרות א, 14-19.
- 37.13 השלישי. ס' המאמרות א, 19-34.
- 37.15 הדר רביעי. ס' המאמרות א, 34 — ב, 26.
- 38.17 ה חמישי. ס' המאמרות ב, 7-22.
- 38.17 ר אשיוניים. מקור הערבי של בוארaben רשר כתוב **אשי**, ואנטוליו חשב
שלמה זו גנורתן אשי. אך בהקשר זה יש להבין את המלה כגנורתן **שלி**, ולתרומה:
 יותר ראוי. תרגום המשפט **ציריך אפוא להיות**: **המן...** ראוי באשר יהיה עצם יותר מן הסוג.
- 38.18 ר אשוניים. עיין בהערה הקורמת.
- 38.18 ושהעליה בזה. הסבה לשני הדברים.
- 38.20 הששי. ס' המאמרות ב, 22-28.
- 38.22 השבעי. ס' המאמרות ב, 29 — א, 6.
- 38.22 נאותו, **استحققت**, היינו היו ראויים.
- 38.25 השמיני. ס' המאמרות א, 7-15.
- 38.25 על השלווח. סתם, בלי הגבלה או תואר נוסף.
- 38.27 החשיעי. ס' המאמרות א, 15-32.
- 38.29 העשירי. ס' המאמרות א, 33 — ב, 9.
- 38.30 ה אחד עשר. ס' המאמרות ב, 23-10.
- 38.30 אשר ידומה האחו. כן גם בתרגום הלטini. מקור הערבי של בואר
בן רשר כתוב **אלני תועם הבאס** ופרשו: אשר יביאו לידי הבלבול. האחו, פרשו בלבול.
- 38.32 ה שניים עשר. ס' המאמרות ב, 24-32.
- 39.34 ה שלשה עשר. ס' המאמרות ב, 33 — א, 9.
- 39.36 ה ארבעה עשר. ס' המאמרות א, 10 — ב, 19.
- 39.37 ויטעון לוזה. יביא טענות לטובות הדעה הזאת.
- 39.41 אשר קדם רשותו. לעיל, 39-40.
- 39.43-44 על — בכל. בס' השמע החכמי IV, 3, 210, א-14, מאסתו מבחן
משמעות הוראות של המלה **בתוך** (בָּבִין), ואחת מהן היא מציאות החלק בחוץ הכל. השווה גם
פרשו של אמונה לסת' המאמרות, עמ' 29, שורות 5-23, ופרשו של פילופונוס לסת' המאמרות,
עמ' 32, שורות 7-26, שמרחיבים את הרשימה של מאסתו לאחת עשרה הוראות.
הרלבינג, דף 278, עמ' א', מדגיש שהאישים נמצאים במנין רק באופן דומה למציאות
החלק בכל; לאמתו של דבר, אין המין **כל** שהאיש מוהה, **חלק** ממנה, כי הכל, מפני שחלקו
מוגבלים וידועים, יחסר בסור ממנו חלק ולא ישאר כל; אבל המין ישאר מן בסור ממנו האיש.

mbos על דברי אלפראabi בס' המאמרות שלו, עמ' 169, שורות 5-8 בהוצאה הערבית ודף 11, עמ' א' בכתבה היר העברי: "והאיש שני דרכים... [ב] דרך לא יודע מן נושא כלל עצמו ולא דבר יוצא חוץ מעצמו והוא איש העצם".

34.41 ע' ל המנהג הט בעי. עיין לעיל, העירה ל-34-32. נס בקצورو לס' המאמרות, ס' כל מלאכת הנזון, דף 6, עמ' א', ابن רشد כתוב: "והאישים נס כנ' מינים, איש לא ישא על דבר כלל נשיאות על דרך הט בעי והוא איש העצם...".
34.43-47 אבן רشد מוסיף הנדרות כליליות לעצם, למקרה ולכלול, וגם את הבחנתם. כולל העצם מאישו' הבחנתם. איש המקירה מכללו'.

35.48-49 וכאשר — הר אשון. אם ב' נושא על א' בדרך שהוא מודיע את עצמותו נושאנו, ונ' נושא על ב' באותה דרך, או נ' נושא נס על א' בדרך שהוא מודיע את עצמותו של א'.

35.48 נשיאות יודיע עצמו. הוספה אבן רshed לשם יתר דיקוק.
35.49 והוא. היינו'.

35.49 זה הנושא. היינו'.

35.49 הנושא הר אשון. ב'.

35.52-53 והסוגים — במי נ. הרלב'ג, דף 277, עמ' א', טוען שמשפט זה, כמוות שהוא, אינו מדויק. שכבר יחלק החוי למשתרש בארץ ולבתי משתרש בארץ, ויחילך אליו האזומה גם כן. רק אם נוטפי עוד תנאי, והוא כי בבלתי אפשר באללו הסוגים שיכללים סוג אחד, רק או "יהיו המבדילים מתחלפים במין". זאת אומרת שرك לשוגנים שאין קצתם נכנס תחת קצתם, ושאיין להם סוג אחר שייכללם. יש חמיד הבדלים שונים. הרלב'ג, שם, עמ' ב', משור כי במקור היווני לא שכח ארטיסט את התנאי החדשן ואפשר שהמעתיקים והמפרשים החתיאו כוננותו, והשטיטו את התנאי. אולם הסנווריה של הרלב'ג מוטעית; עיין למטה, העירה ל-56-54.
35.52-53 ר' ל' — קצת. אבן רshed מוסיף מלים אלו כפרש למלים. שאין קצתם מסודר תחת קצתם.

35.53 מבדיליהם. ההבדלים שלהם.

35.54 וזה ש. והשווה. בעברית: וְالسابָق.

35.54-56 כי — קצת. מלים אלו רומות כי מן ההכרח שיהיו לשוגנים כאלה הבדלים שונים רק בתנאי שאין ל羣ם סוג אחר שיכללם, כמו שטען הרלב'ג בפירושו המוכא לעיל בהערה ל-52-53. הרלב'ג חשב שהמלים "כי — קצת" שבמוקום זה נכתבו על ידי ארטיסט, ואילו ל羣לה, 35.52-53, השטט התנאי החדשן על ידי "המעתיקים והמפרשים". אולם לפי האמת, הוספו המלים "כי — קצת" על ידי אבן רshed כדי להשלים את דברי ארטיסטו, ש לדעתו היו חסרים נס כאן ונס ל羣לה.

36.60-61 וזה עניינים — ע'ם. ארטיסטו לא הזכיר כאן "עניינים" וכותב: "כל מה שנאמר (וְזִדְסָסָסְעַגְגָג... ע.א) בלי הרכבה מורה אם על עצם...". העניינים הנפרדים' המחכרים על ידי אבן רshed הם, כמובן, המושנים שבסכל האנושי, ואבן רshed רומו כי נושא ס' המאמרות הוא "עניינים". השווה לעיל, העירה ל-38.24.

36.61 ana.iah.

36.62 לו. יש לה, ע.א.

36.63 אדום וחוור. במקור הערבי של באור אבן רshed כתוב: "לבן וכותב".

36.64 אثمانול. במקור הערבי של באור אבן רshed כתוב عام אועל, אשתקר'.

36.64 ואם ש. היינו' אثمانול, היום הקודם, ולא רק הערבית הקודמת. במקור היווני כתוב εὐθέας, בתרגום הערבי של ס' המאמרות ובמקור הערבי של באור אבן רshed כתוב אמשן, ופרש שת המלים הוא אثمانול'.

המחקרים כאן אינם מילים או מושגים, כי אם העניינים אשר הם חוץ לנפש, והם הנמצאות; ולדעתי, הנמצאות מהווים נושא הדיון בס' המאמרות.

33.26-27 ר' ל — מ ע צ מ. חוספת באור של אבן רشد. הוא מסביר שפרש המלים "שינשא על נושא" הוא שירדי השנוא את מהות הנושא, ופרש המלים, "איןנו בנושא" הוא שלא יודיע הנושא כלום חוץ מהמתה הנושא. אמורים אלה ל Kohim כמעט מלה מן אלפראובי שכתב בס' המאמרות שלו, עמ' 169, שורות 17-18 בהזאה העברית ודף 11, עמ' ב', בכתב היד העברי: "וְאַוְרִסְטוֹתָאֵלִים יָקְרָא הַנּוֹשָׂא הַכְּלִילִי, אֲשֶׁר יָדַע עַצְמָה הַנּוֹשָׂא, הַנְּאָמֵר עַל נושא"; ואשר יודיע מנושא מה דבר יוצא חוץ מעצמו, הנאמר בנושא". אלפראובי משוחש בשתי הגרסאות אלו בהסבירו, שם, עמ' 169, שורות 3-4 בהזאה העברית ודף 11, עמ' א', בתרומות העבריות. הכלויות שני דרכיהם: [א] דרך יודיע מנושא כלם עצומם ולא יודע מנושא כלל דבר חוץ מעצמו וזה הוא כולל העצים....". (ההמשך מובא למטה בהערה ל-34.33-35).

33.27-28 ר' ל — ה כו ל. גם זו הוספה אבן רshed. השווה דברי אלפראובי דבר חוץ מעצם וזה הוא כולל העצים....". (ההמשך מובא למטה בהערה ל-34.33-35).

המובאים בהערה הקורמת.

33.28 ה ח' ו ה א ד מ. הינו הסוג ח', והמין אדרט.

33.29 ר' ל — ה נו ש א. אלה עדין דברי ארסטו, המסביר את המלים, "שהוא בנושא".
33.30 ר' ל — ה ו א (1). פרשו של אבן רshed, וכונתו היא שאין להבין את דברי ארסטו, לא יושא על נושא כלל' בכתבם, כי פרושם רק שאין המקרה האשיש נושא על נושא באופן שהוא מודיע את מהותה. הרלבג', דף 276, עמ' ב', מסביר "שיתכן שנאמר, הבנד שhor' ויהיה נושא עליו", אף על פי שהוא מקרה; אולם, הוא מבואר שאינו נושא עליו מדרך מה הוא. גם כאן דברי אבן רshed מבוססים על דברי אלפראובי. אלפראובי כתב בהחלה ס' המאמרות שלו, עמ' 169, שורות 5-7 בהזאה העברית ודף 11, עמ' א', בכתב היד העברי: "והאשים שני דרכיהם: [א] דרך שיש לו נושא יודיע מנושא מה שהוא יוצא חוץ מעצמו, [ולא יודיע מושא כלל עצומתו], וזה הוא איש המקרה....". (ההמשך מובא למטה בהערה ל-40-41).

33.30 ו זה — א ל יו. הוספה אבן רshed. השווה דברי אלפראובי המובאים בהערה הקורמת.

34.33-35 ר' ל — ה כו ל. פרשו של אבן רshed, וגם הוא מבוסס על דברי אלפראובי. אלפראובי כותב בס' המאמרות שלו, עמ' 169, שורות 3-5 בהזאה העברית ודף 11, עמ' א', בתרגם העברי. הכלויות שני דרכיהם... [ב] דרך יודיע מנושאו עצומתו, ומנושאים... אחרים דברים יוצאים מעצומתו והוא כולל המקרה".

34.33 ש נו י ד ב ר י מ. מקרה ועצם.

34.33-34 יודיע — מהותו (1). הסבר למילים "שינשא על נושא".

34.33-34 מאחד מהם. הינו מקרה.

34.34 ולא — מהותו (2). הסבר למילים, והוא גם כן בנושא.

34.34 ח ל ק — מהותו (3). חלק מעצומתו של [דבר] אשר את מהותו הוא מודיע. משפט זה מזכיר כאשר מקרה שהוא סוג שווה על מקרה שהוא מין, למשל, כאשר "החכמה" נושא על "הספרות" לפי הדומה הניתנת להלן, כי הסוג הוא חלק מעצמות המין. אולם אין המשפט מדויק כאשר מקרה שהוא מין נושא על מקרה אישי, מכיוון שאין המין רק ח ל ק מעצמות האיש, אלא הוא עצומתו.

34.34-35 ו א י ננו — מהותו. המקרה הכללי אינו חלק מעצומתו של [דבר, הינו העצם שבו הוא נמצא] אשר את מהותו הוא אינו מודיע.

34.36 הספרות. מלאכת הספר. בערבית כתוב **الكتاب**, הכתיבה.

34.36 שהספרות חכמה. ועל כן החכמה נושא על נושא.

34.36 והחכמה בנפש. ועל כן החכמה גם ב نفس.

34.38 ח כ טה. צורת הנקבה של חכם.

34.39-40 ר' ל — עצמו... ר' ל — אליו. וזה הוא פרוש אבן רshed, והוא

- 32.8 א' זה — מה כל קים. מה יש לסוגים שונים, הבדלים מוחלטים זהים.
- 32.10 ב' המאמרות 1,ב, 25 — 2,א, 10.
- 32.10 ג' על צד ה מ של. בערבית כחוב מט怯ة, ואנטוליו הבין שהפרש הוא:
- 32.13 ד' נקרים. מלשון, מקרה". בערבית כחוב מט怯ة, ואנטוליו הבין שהפרש הוא: דברים שرك במקורה יש להם שם אחר. לפי שטינשנידר, התרגומים העבריים, עמ' 75, הערכה 196, המלה "נקרים" בהוואה זו מופיעה גם בתרגומו של יהודיה נתן לס' כוננות הפילוסופים של אלנאלוי.
- 32.13 ד' ל' משות פים. הוספה אבן רشد. מחרנים ס' המאמרות לעربית תרגם את המלה הינית *اعماليّة* במלחה בלתי רגיליה: *مت怯ة*, *נקרים*; لكن אבן רشد מסביר שפרש מלה זו הוא *مشكورة*, *מושחות*". כך מסביר ולפISON את ההוספה של פאנינו, במאמרו "The Amphibolous Terms in Aristotle, Arabic Philosophy and Maimonides," *Harvard Theological Review*, XXXI (1938), 168–169
- 32.14 א' נדר — עצמו. הנדרת כל אחד מן הדברים, המודיעה את עצמותו.
- 32.15 ב' והו א. הנדר, ההגדרה.
- 33.16 ה' האדם חטוייר. צייר של אדם.
- 33.20 ו' נדרם יודר. לפי כתבי היד העربיים, התרגום צריך להיות "וירה מהם", וזה גם מחייב יותר לעניין, שהרי השם, ולא ההגדרה, מורה על הנושא.
- 33.22 ח' נגזרים מתוך. הדברים שמותיהם גורמים.
- 33.22 ד' נקר או בשם עניין. מקבלים את שמותיהם מעין אחד.
- 33.23 ב' טו ש. בצורה הדקדוקית.
- 33.23 ו' והנבוּן משם הבינה. זאת הוספה שמופיעה ורק בתרגום העברי.
- 33.23 ז' והצח. בתרגום הערבי של ס' המאמרות ובברור אבן רشد כחוב *الفصيح*, היינו מדבר בלשון צחה. במקורו הינו כחוב *ذَوْعَانَعَمَاعَدَق*, הינו בקי בדקוק.
- 33.24 ח' והעינויים. המעاني. אריסטו לא הזכיר "עוניים" וכחוב רך: מה שנאמר (*عَوَيْسُومَعِيَّذ*), נאמר או בהרכבה או בלי הרכבה". נס למטה, 36.60–61, אבן רشد מוסיף את המלה. עוניים" במקומות שהוא איננה מוכרת כלל במקור. הוא כתוב: "והעוניים הנפרדים שיורו עליהם במילוט נפרדות הם בהכרח מורים על אחד מעשרה דברים". משמע שאבן רshed מבחן בין "מלות", "עוניים" ו"דברים", וכנראה, העוניים הם מושגים בנפש, שמקורם בין הדברים הנמצאים בעולם החיצוני, לבין הכללים והמשפטים המתבאים בדבר. אבן רشد רומז כאן כי, לדעתו, נשא ס' המאמרות הוא "עוניים", והוא מקבל חשיבות על רקע סברות אחרות על אדרות נשא ס' המאמרות. פורפרוס, למשל, הסביר בפירושו לס' המאמרת, עמ' 56, שורה 34 עד עמ' 57, שורה 21, שנשא הספר הוא "מליט" (*نَعْلَمَتْ*) ולא "דברים" (-*عَدَق*). לעומת שורה 9, שורות 18–3, שורט א' אמרו, ומזהו והמאמרות לא חקר אריסטו מלים, נמצאות, או מושגים בלבד, כי אם "מליט" (*نَعْلَمَتْ*) המורים על דברים (*أَعْلَمَعَدَق*) באמצעות מושגים (*مَوْسِعَه*). עיין גם פילופונוס, עמ' 8, שורה 27 עד עמ' 9, שורה 15, החור על דברי אמונה. לפי פרושנו, אבן רشد חולק על שתי הדעות וסביר כי נשא הספר הוא המושגים שבספה.
- פרוש אחר מוצע על ידי הרלב'ג, דף 275, עמ' ב' עד דף 276, עמ' א'. הוא כותב: "שואת המלוכה [הינו ההגון בכלל] חודיע" [א] כונות הדבר ומה שיתחיב ממנו, ותיישר האדם להיות דברו החיצון מסכימים [ב] למה שיוציאר בנפש ושהוא לו כמו שיתבادر בזאת המלוכה; והיהជיאור אשר בנפש לקוחן [ג] העוניים אשר הם חוץ לנפש והם הנמצאים". אולם, לדעת הרלב'ג, ספרי המאמרות ומיליצה והקש", שהם, שלשה ספרי משותפים למלאכות [ההণין], החמש", עוסקים בדברים אלה מבחינות שונות; אריסטו יודיע על חלה [הינו בס' המאמרות] הנמצאות מה הם בעצם לא מה שיירובר בהם... וזכור הנה המוכרבות מצד מה שהם חוץ לנפש לא מצד המיליצה, כי זה העניין יהיה בספר המיליצה". לפי פרוש הרלב'ג, אם כן, "העוניים"

הערות לבואר ספר המאמروת

- 31.2-4 הכוונה — המאמרות אלו משמע שבן רشد מתחילה את באוריו לספריו ההגינוי בס' המאמרות. מכאן מסיק בוין, עמ' א'-א', שבואר אבן רشد לספריו ההגינוי, החל מס' המאמרות, מהוים חטיבה אחת אין הבואר לס' המבואר חלק ממנו. כנראה נוספה הבואר לס' המבואר רק אחר כך, בהתאם לבקשת אנשי מוסריה המוחכמים על ידי אבן רشد, לעילו, 28.2.
- 31.2 באור. בערךית: **تلיחסן**, היינו מה שהחוקרים נהנו לקרא. "בא/or אמצע". עיין מונק, עמ' 431; שטיינשנידר, התרגומם העבריים, עמ' 53-52; בוין, עמ' xxxii. בוין, מער, שם, שהבטוי, "בא/or אמצע" איננו הולם חמיד את טיב הפרושים המכונים **טליחסן**.
- 31.4 על שלשה שערים. דילוט מעיד כי חלוקה ס' המאמרות לשלשה חלקים מוכחת גם בכח היד הערבי היחיד של פרוש אלפרארכי לס' המאמרות; עיין הערת דילוט בתרגומו האנגלאי לס' המאמרות של אלפרארכי, עמ' 43. חלוקה כזו מוכחת גם בהערותיו של אלחסן בן סודאר (במאה העשירית) הנמצאות בגוליותו כתוב היד של התרגם הערבי לס' המאמרות של ארسطו; עיין ג'ור, עמ' 154 ועמ' 364.
- 31.5 השער הראשון. ס' המאמרות 1, 1 — 10, א-א.
- 31.5 הצעה. ההקדמה.
- 31.6 והנובליהם. וההנדורות.
- 31.7 והשער השני. ס' המאמרות 2, 11 — 11, ב, 16.
- 31.7 וירושום. אי אפשר רק לנכח להם, "רשומים". עיין לעיל, הערת ל-5.23.
- 31.8 ויחלק — מינו. כנראה, מוסבות מלים אלו רק על מאמר הכמה ומאמר סוגים שכוללים אותם; אפשר רק לנכח להם, "רשומים". עיין לעיל, למטה, 65.23-82, 49.85-88.
- 31.8 האיכות, אשר שניהם, לפי ארسطו, מתחלקים למספר מינים. עיין למטה, 65.23-82, 49.85-88.
- 31.8 המפורסמות הוא הדבר הנלווי אצל בני אדם כלם או אצל רובם או אצל חכמייהם ומשכיליםם או אצל רובו" (עיין לעיל, הערת ל-6.6). כאן רומו אבן רشد שאין הריאנים בס' המאמרות מבוססים תמיד על עקרונות שאפשר להוכיחם בהוכחות פילוסופיות. להלן הוא מתרץ שני קשיות על דברי ארسطו באמירו שבנלויל קשי העניין לא דין ארسطו בעניין לפיו אמתו, כי אם לפי הדעות המפורסמות; עיין למטה, 56.89-91, ר-1-90.96.
- 31.8 ויתן סגולותיו. ארسطו נוחן את סגולת העצם, למטה, 48.67-68; הכמה, למטה, 54.66; המציגף, למטה, 64.5-6; והאיכות, למטה, 74.43. הוא איננו מציע סגולות לשאר המאמרות.
- 31.9 והשער השלישי. ס' המאמרות 1, 16 — 15, ב, 2.
- 32.3 הדר אשון. ס' המאמרות 1, 1-19.
- 32.4 השני. ס' המאמרות 1, 20 — 21, ב, 9.
- 32.4 כפ' — ב' (2). הכוונה, כנראה, שבס' המאמרות אין ארسطו חוקר תמיד את העניינים לפי אמתם. השווה לעיל, הערת ל-8.31.
- 32.6 השלייש. ס' המאמרות 1, 10-15.
- 32.8 הדרבע. ס' המאמרות 1, 16-24.

- 28.2 מורה סיאה. ניל ועיר בספר: Murcia.
- 28.2-3 היחי מחר של. לא היחי מחר את עצמי לפרש את הספר. 28.3 ש אני — ה מלאכה. הרלב'ג, דף 274, עמ' א' וב', מסבירו: "הרצון בזה שבאות המלאכה [הינו במלאתה ההגノין] חלק משותף לכל המלאכות החמשה [הינו חמשת חלקים הגנוין, שהם המופתית והנצחית וההטאה והלהצה והשיר' כמו שמוסבר בס' כל מלאכת הגנוין, דף ב', עמ' א'], וחלק יחוור בכל אחד מהם ביהود; והוא מבואר שהמשותף לכל המלאכות ראי שיהיה קודם". אבן רشد טוען כי ס' המבוא של פורפוריום איננו מלא אחריו חנאי זה ואינו דין בעניינים המשותפים לכל חלקים ההגנוין, ועל כן הוא אינו יכול לשמש כקדמה לסדר ספרי ההגנוין.
- 5-28.4 כמו — אנשיים. כמו שאנשים חשובים.
- 28.5 מספר המופת. Analytica Posteriora של ארسطו.
- 28.6 מפורסטם. השווה אלפראבי, ס' פרקים ... במלאתה ההגנוין, עמ' 267, שורות 8-7 בהזאה הערבית ודף 218, עמ' א בכתוב היד העברי: "המופרטות הוא הדבר הנגיד אצל בני אדם כלם או אצל רובם או אצל הכל חכמים ומשכילים או אצל רוב מבלחי שיחולק בהם וולחם ...". הגדרה זו לקוחה כמעט מלאה במליה מס' הנצח של ארسطו I, 1, 100, ב'-23.
- 28.6 מספר הנצח. Topica.
- 7-28.6 על — אריסטוטל אליס. לפי נרטת כתוב היד הלטיני מ', הפרש הווא: כדי שיבן על מה יירו אלו השמות כאשר ארسطו דין בהם. עיין באפרת הלטיני.
- 28.8 ואמנם — מנה. מדברי אלפראבי משמע שס' המבוא הוא חלק המלאכת ההגנוין.
- בדומה לו, כותב אבן בנה שלפי אלפראבי, און ס' המבוא הקדמה להגנוין אלא חלק מנוגוף. אחד מנוקיו של אבן בנה הוא שלפבי אלפראבי ס' המבוא רק כספר השני בסדרת ספרי ההגנוין, ואת ס' פרקים ... במלאתה ההגנוין בספר הראשון. עיין D. M. Dunlop, "Al-Farabi's Eisagoge," *Islamic Quarterly*, III (1956), 118.
- הרלב'ג, דף 274, עמ' ב', חולק על אבן רشد וסובר שס' המבוא משמש הקדמה מהאיימה להגנוין הויאל והוא الكرמה לס' המאמרות. הרלב'ג כותב, שבאור אלה השמות ראי שיהיה קודם בספר המאמרות, כי היו אלו השמות נמצאים בכל אחד מהמאמרות, ובמה חשלם הידעעה במאמר מאיר והוא סונג עליון, נשוא על כל מה שחתתו בהסתכמה. ועוד שוה הספק בעצמו יקרה בגדירים וברשומים שנთן אריסטוטליס בספר המאמרות והמליצה והתקשרות, שהם ספריהם משותפים לכל המלאכות החמשה".
- 28.10 הרצון — הנוצרים. הרצון להתקרב אל החוקרים הנזכרים ממורסיה.
- 28.10-11 והצליחם — עלינו. ולהיטיב להם בכל מה שהם חשובים שהוא לטובותם.
- 28.11 מן הרצון והתשוקה. בכלל רצונות ותשוקתם.
- 28.11 נשאני. הרצון להתקרב אליהם ולהיטיב להם ... הניע אותה. בתרגום הלטני שורות אלו משובשות מאד.
- 28.12 והרחבת. ואל הרחבת.
- 28.12 העירוננו. אנחנו הערנו.
- 28.12-13 ובקצתם עיון. כמה דברים זוקקים עוד לעיון, כגון השאלה אם מציאות המינים והסוגים חוליה במציאות האישים (לעיל, 4.9-12); אם מאמר העצם כולל את החומר כשהוא לעצמו, את הצורה כשהיא לעצמה ואת הנמצאים הנבדלים (לעיל, 9.90-91); אם המלאך בעל חי מדבר (לעיל, 9.88-90).

- 23.41 וַיָּרֶא ה. אככל נראה. אף על פי שפורפרוט דחה את האפזרות, יותר מסתבר....
 23.43 23.43 ש הדר בר ים — על י. ה. שהדרים שיחחפו בהבדל ובঙלה, ושהבדל
 והঙלה נשואים עליהם. בקשר למלה *שישתחפו*, עיין לעיל, הערכה ל-19.83.
 23.43 23.43 ינש א. ההבדל והঙלה ינשו על דברים אלה.
 23.44 23.44 חד בר. הדברו.
 23.46 23.46 ואם — בו. לפי התרגום הלטיני יש לפירוש: אפילו אם בעית מן העתים נודרו
 רגלי אחד מן הדברים המתוארים כבעליהם רגליים.
 24.51 24.51 ל פ' — על י. ה. הוספה בן רشد. השווה לעיל, 9.88–90, וההערות שם.
 24.52 24.52 מהם שלא יתהפכו. הבדלים שאינם הבדלי מין אהרון אינם מתחפכים.
 24.55 24.55 שתיה הרוגלים. הבדל של העורב.
 24.55 24.55 ה שחרות. מקרה בלתי נבדל של העורב.
 24.56 24.56 לא יעדף עליyo. איינו יותר כולל מנו.
 24.58 24.58 כי פו — ר ב. ים. מקרה אחד נשוא על מספר מינים.
 25.63 25.63 כ החערב — הם מוציאים. עיין ארسطו, ס' החוש והמוחש, 4, 442,
 13–12: *הצבעים* הם מתחערבות לבן וחוור; *ס' השמע והטבע* I, 5, 188, ב, 23–25:
המוצעים הם מן החפכים; למשל, *הצבעים* [הם] משוחר ולבן".
 25.67 25.67 שכל — חברו. עיין לעיל, 18–15.17.
 25.70 25.70 אפשר — לאחר. המינים שלמעלה מן המין האחרון הם סוגים מסוימים שתחתיהם.
 25.70–71 25.70–71 והঙלה — סגול. הרלבג', דף 274, עמ' א', מעיר: *בוה המאמר*
 טעות בהכרה. וזה שאמ' אמר שהמין אפשר שייהה סוג והঙלה אי אפשר שתיהה סוג, היה זה
 חשוב אמתי. וכן אם אמר שהמן אפשר שייהה מין ליחס האחד זולת היחס שהוא לו מין, והঙלה
 אי אפשר שתיהה סוגלה למין אחר זולת המין שהוא לו סוגלה. והנכון בעינינו שהוא טעות נפל
 בספרים....".
 25.71 25.71 קדם מציאותו. הוכנה, בנסיבות, למציאות המין קודמת בש כל, בדומה
 למה שחייב לטהה, 26.83, שהמינים *קוודמים* *שבכל'* למקרים הבלתי נפרדים. אי אפשר שתיהה
 הוכנה שהמן קודם לסוגלו בט בע, שחררי בהูลות הסגולה עלה המין.
 25.75 25.75 ועוד. עוד דאייה שהמין שונה מן הסוגלה.
 25.76 25.76 שכבר נאמר. למעלה, 7.56–57, 7.63.
 26.77 26.77 ונאמר בונדר הסגול. לעיל, 15.16.
 26.82 26.82 או איד' הו. עיין לעיל, הערכה ל-21.6.
 26.82 26.82 המודגשים. ابن רشد הוסיף את המלה הזאת מכיוון שמדוברים נמצאים רק
 בדברים בעלי חמר. השווה ארسطו, ס' מה שאחר הطبع VI, 2, 1027, 14–18.
 26.83 26.83 קוודמים בש כל. אבל לא בטבע. בדומה לה נאמר לה מעלה, 72–72:
 25.71–97 20.96: המין יקדם מציאותו ומיציאות הסגולה תמשך *למציאות המין*. עיין גם לעיל, 97–20.
 26.85 26.85 בכנס. בא מבחוץ. אין ספק שבערכת היה כחובدخل.
 26.89 26.89 ועוד — נפרד. לא ברור במה משפט זה שונה מן המשפט הקודם, וגם
 בדברי פורפרוטים במקור לא ברור לומר אם זה "כולל" נוסף או רק המשך לכולל הקודם.
 26.89 26.89 כלו ותמי ד. לפי ההנדרה שניתנה למעלה, 15.16, הסגולה נמצאת לכל
 המין ולכדו ובכל עת. משלש הטענות האלה רק הוכנה הראשונה והאחרונה נמצאות במרקחה
 הבלתי נפרד, כי המקרה יכול להימצא במינים רבים.
 26.90 26.90 והמקרה בלח' נפרד. זה צודק, כמובן, גם לגבי המקרה הנפרד.
 26.91 26.91 ולא בunos. ebenus, העץ השחזר.
 27.93 27.93 כפי מה שקדם. למעלה, 19.82–84.
 28.1–14 28.1–14 והנה — יחזקני. סיום בן רشد.
 28.2 28.2 מכת. מאנשי.

- מקבילה לקטיגורייה של האיכות (*ακτινοίας*) ולעומת כמה קטינוריות בשיטה הארسطוטלית; עיין טרנדלנברג, עמ' 228; צלה, כרך ג', חלק א', עמ' 102–103.
- 21.8–9 אחר – עשרה. מתוך חמשה דברים, אפשר ליצור עשרה צורפי זוגות (קומבינציות של זוגות).
- 21.10 והח לו פים אם ארבע ע. אפשר להשווות כל אחד עם ארבעת הנשרים.
- 21.11 הנשניים. שהופיעו פעמיים.
- 22.23 ה כללים. הדריכים שבhn הם דומים אחד לשני.
- 22.24 שנשאו עליהם. עליהם ישאו ההכרל והמן.
- 22.25–26 ב שווה – ב יוחד. עיין דברי הרלב'ן המובאים למטה בהערה ל-13.67.
- 22.25–26 אל א – מ קר. זאת הערתת ابن רشد, וכונתו, שאפשר שינשא הדברו בפחות ויתר אם נניח שהדבר הוא משחו מקרי. השווה למטה, 13.71–72, שם נאמר כי ההבדלים המקוריים הם יקבעו הימרון והחסרונו.
- הרלב'ן, דף ב', מסביר שהדברו בכך, שהוא ההבדל של בני האדם, אינו נשוא עליהם לפחות יותר, כי הוא נמצא בכל בני האדם בمرة אחת. אולם, אם ילקח מדבר בפועל שהוא רק מקרי], לא ישא בשזה.
- 22.28 איזה דבר הוא. עיין לעיל, 6.44–45.
- 22.29 ואם – הبدل. אם לפעמים ניתן המין כתשובה לשאלת איזה הוא, החשובה מהקבלה רק מכיוון שההבדל הוא חלק מן המין, ולכן שימושים במין, ההבדל הוא חלק מן התשובה.
- 22.30 כבר. לפעמים.
- 22.30 כ בר – מ אחד. השווה ארسطו, ס' הגוזה IV, 2, 122ב, 39 – 123א, 1: ההבדל תמיד נאמר בשזה [עם המין], או על יותר מן המין.
- 22.31–32 א מ נס הו. הוא רק. עיין לעיל, הערתת ابن רشد. מינים שאינם מינים אחרים הם גם סוגים, ולכן הם נשואים על המינים שתחתיהם כמוו שההבדלים נשואים על מינים.
- 22.32–34 וזה – ה אחדוני. הערתת ابن רشد. השווה ארسطו, ס' הגוזה VI, 4, 141ב, 28–29: הסוג וההבדל מעלים את המין [יחד עם עצם] וכך הם קודמים למין.
- 23.34 וזה – אחד. הערתת ابن רshed. כאשר הכרל נמצא במין אחד בלבד, כשנעלה המין, עליה ההבדל.
- 23.35–36 בnder האד. לפי זה תהיה הנדרת האדם 'הוא' מדבר בנסיבות'.
- 23.36 ל פ – זה מל א. ابن רshed מעריך שההנחה מתחילה רק לפני ההנחה שהמדובר כולל שני מינים, האדם והملאך. עיין למטה, 9.88–90.
- 23.37–38 ולא – החמור. אי אפשר שעצמותו של פון תהיה סורכבות שני מינים, אף על פי אפשר שתהווה איש מאשים השיכים לשני מינים שונים, כמו הפרדר, המתהווה מסווג וצומור.
- 23.38–42 כמו – הبدل. הערתת ابن רshed.
- 23.39–40 כי – ביניים. השווה ארسطו, ס' מה שאחר הטבע VII, 8, 1033ב, 2: מה שימושי לסוס ולחמור – היוינו סוגם הקרוב – אין לו שם, אבל יתכן שהוא... כמו פרדר".
- 23.40–41 וזה – מין (2). אפילו אם נניח שמיין הפרדר הוא מרכיבת שני מינים, אף הרכבתו שונה מהרכיבת מיין שני הבדלים, שני ההבדלים נמצאים בו בשלמותם.
- 23.41 וזה – אותו. לאחר שפורפוריוס כתוב סתם שלא ירכיב מיין הפרדר ממיין הסוס וממיין החמור (לעיל, שורה 38, ועמ' 19, שורה 1 במקור היווני), משמע שהוא דומה בהחלט אפשרות הרכבת מיין שני מינים.

19.75-76 19.75 אֵם — הַמִּינִים. הערת אבן רشد.
19.76-79 19.76-79 וְרָאוּי — מִינִים. הכלולים הממווצעים בין המין התתחון והסוג העליון
הם נס מינים ונס סוגים. החלופים המנרכבים בין הסוג והמין יחולו על כוללים כאלה רק אם דנים
בכלולים מבחינת היותם סוגים בלבד או מינים בלבד. (כמובן, כאשר משווים שני כוללים אחד
מהם מקיים את השני, ציריכים לדון בעליון יותר בסוג, ובתחום כמין).

בדברי פורפוריים, הערת זו מופיעה מיד אחריו הוכחתה הראותונה המשוחפת לסוג
ולמין. אולם אבן רشد דחה את ההערת לטוף הדיוון מכיוון שהוא מוסב על כל השוואת סוג
עם המין.

19.80 19.80 במציאות — המין. במצביהם הם נשכים אחורי מציאות המין.
19.81 19.81 כשהיה — נמצא (2). וזה נובע מן האמור לעיל, שורה 70: *שהסוג קודם
בטבע מן המין*.

19.81 19.81 הוכח — נמצא (3). האמור באן נובע מן הכתוב למטה, 25.67-68.
שכל אחד מתחף אל חברו, וזה שאם היה האדם נמצא הצחוק נמצא ואם הצחוק נמצא האדם
נמצא.

19.83 19.83 שישתפו בה. אין בטוי זה מחייב לדעת ארسطו. בס' הנצחח V, 4,
182, 36 — 183, 1, ארسطו כותב שאין נשוא הסגולה מתח תפ בסגולתו, כי מה שנמצא
[בנושא] בחשחתות חורם למחות [הנושא], ואין הסגולה חלק מן המחות.

19.84-85 19.84-85 ינשא — המינים. עיין לעיל, שורה 73, ובהערות שם.
20.87-92 20.87-92 ואננס — ח'. אבן רشد מזכיר כאן ומשמש כמה חזותם בדברי
פורפוריים.

20.87-88 20.87-88 בטבע... בטבע. הומפת אבן רshed; עיין לעיל, הערת ל-18.59-60.
20.88 20.88 למיניו שיחלק להם. למינו סוג שאליהם יחלק סוג.

20.90 20.90 על מין אחד. עיין לעיל, 15.16.
20.90-91 20.90-91 שהסגולה — סגולה. עיין לעיל, 15.17.

20.93 20.93 כמו שסדרנו. לעיל, 5.29-30.
20.96 20.96 קודם בטבע. גם כאן אבן רshed מוסיף את המלה בטבע. עיין לעיל,
הערה ל-18.59-60.

20.97 20.97 למד אה. לאבע.
20.97 20.97 וזה — הנפרדים. דברי אבן רshed. פורפוריים כתוב, להפוך, שהמין קודם
למקrho, אפילו אם ילקח מקרה בלתי נפרד. אבל לדעת אבן רshed, נראה, אי אפשר ש*עליה*
מקרה בלתי נפרד מבלי שיעלה המין.

20.98 20.98 שישתפו בו. עיין לעיל, הערת ל-19.88-3.

21.1-3 21.1-3 ואננס — ה*אִישִׁים*. אצל פורפוריים, משפט זה מצין חלוף נוסף בין
הסוג והAKERה. אך הויאל והוא כמעט זהה עם החלוף הראשון שפורפוריים מנה למעלה,
20.96-97, אבן רshed משתמש בו כהסביר למשפט הקודם: המקרים נשאים בפחות ויתר כי הם
נמצאים באנשים על הוכנה הראותנה, ושנויים בפחות ויותר נובעים מן האנשים.

21.3 21.3 ואננס נמצאים *בָּאִישִׁים*. הוספת אבן רshed. מאחר שפורפוריים כתוב
כי *הסוגים והמינים הם קודמים בטבע על האנשים*, משמע שהוא סובר שהם נמצאים מוחן
לאנשים.

21.3-4 21.3-4 וזה — לטבל. הערת אבן רshed. דברי פורפוריים מתקימים רק לפי שיטת
אפלטון עניין מציאות הצורות.

21.6 21.6 איך הוא. פרטאל, כרך א', עמ' 629, מעד שפורפוריים כתוב איך הוא
(*ונאֶזָּאָזָא*) בהשפעת הנטואה. הקטינוריה של איך הוא (*ונאֶזָּאָזָא*) בשיטת הנטואה

18.59–60 ולזה — ה ח (2). עיין למטה, באור ל' המאמרות, 86.42–44: «הקודם בטבע... הוא אשר... שנעללה הקודם נעללה המאוחר וכשנעלה המאוחר לא נעללה הקודם».

הטלה, «בטבע» מוספת כאן על ידי ابن רشد בהתאם למשפט הנ'ל בבאור ל' המאמרות.

עיין שם, העדה ל-42.

18.60 נעה ה מד בר (1). שורי כל המדברים הם בעלי חיים.

18.60 לא יעלה החי. שורי יש בעלי חיים שאינם מדברים.

18.60–61 וזה (2) — המ ק יימ. שלשת החלופים בין הסוג וההבדל שרים רך לנבי ההבדל שמחلك את הסוג: רק הבדל כזה נשוא על פחות מן הסוג, מוקף על ידי, ומאותר ממנו. פורפוריום הבניא את העדרה הזאת אחר החלוף הראשון (עמ' 14, שורות 19–20 במקורה מן היוני), אולם ابن רشد דחה את ההעדרה למקום זה, שהוא מהאים יותר.

18.62 ר' ל — אה. הת. הערת ابن רشد. בונתו היא שאה על פי שהמן מסודר תחת כמה סוגים, יש לו רק סוג אחד בכל שלב. יש לנו רק סוג קרוב אחד, רק סוג עליון אחד, וכן הלאה.

18.63 וה הש כל וקבול ה כ מה. במקור היוני הגרסה היא: «מקובל הscal והחכמה», ובתרגומו ס' המבוא לעברית הגרסה היא: «מקובל החכמה והשכל». אבל הגרסה בתרגום הלטני של באור ابن רشد מסכימה עם הגרסה שבתרגומים העבריים.

18.63–64 ויחד הוא — ל צור. השווה למULAה, 14.96–98.

18.65–66 ואם — אלו. מלים אלו הן שנרכמו, נראה, להוספות המופיעות בכמה כתבי יד עבריים. עיין באפרשת העברית.

18.67 כמו שאמרנו. לעיל, 5.29–30.

18.67–68 וזהם — על ה. כמו שהסוג קודם למינים ולאישים שהוא נשוא עליהם, כן גם המין קודם לאישים שהוא נשוא עליהם. ابن רشد מוסיף כאן את המלה ב ט ב ע על סמך דברי פורפוריום למטה, 21.2–3: «הסוגים והמינים הם קודמים בטבע על האישים». השווה גם למטה, העדרות ל-71 ר-26.83.

לפי הגדרת הקודם ב ט ב ע (לעיל, שורות 59–60, ולמטה, באור ابن רشد ל' המאמרות, 86.42–44) משמע שב歇ולות הסוגים והמינים יעלו האישים, אבל בה歇ולות האישים לא יעלו הסוגים והמינים. ابن רshed מעד למטה, 21.3–4, שדברים אלה מבוטסים על «המאמר בצורות, ר' ל אלו נמצאו הסוגים והמינים חוץ לשכל», כדעת אפלטון.

19.70 שה סוג — המין. השווה ארسطו, ס' הגזוח IV, 2, 123, א'–14: לא נכון הדבר כי «המן קודם בטבע לסוג ומULAה אותו [בה歇ולתו], כי ההפרק הוא הרראה [נכון]». הרלבני, דף 269, עמ' א', מעד כי מן האמור כאן נובע רק שם נמצאו האדים, שהוא מין, מן ההכרח שימצא גם החיה, אבל «לא שיחובי היותו סוג; כי כבר ימצא [הינו יתכן שימצא] האדם בלבד [ולא שום בעל חי אחר], וימצא, במצוותו, החיה שהוא סוג».

19.72 וה מיניהם — המינים. זו חזרה במלים אחרות על המשפט הקודם: «שנעלו הסוגים גלו המינים, וכו'».

19.73 הסוגים (1) — ה הס כ מה. השווה ארسطו, ס' הגזוח IV, 6, 127, ב'–7: «הסוג נשוא על כל המינים בהחכמה»; ולמטה, 44.15–16 (בקשור למאמר העצם).

19.73 ב ד ר ה הס כ מה. זאת אומרת שם הסוג ונם הגדרתו חלים על המין. השווה ארسطו, ס' המאמרות 1, א'–6, 7–6, ובאור ابن רשן רشد, למטה, 33.18–19. אבן רshed כותב שם: «הדברים ששמות מסוימים הם אשר השם להם גם כן אחד בעצמו ומשותף, והגדר הנתון עצם כפי הוראת זה השם אחד גם כן בעצמו».

19.74 בה ק יפם ב. מ. בהיותו יותר כוללים מן המינים.

19.75 בה בד ל. מ. על ידי הוספה הבהיר. ההוביל נמצא בפועל בעצמות המין אבל לא בעצמות הסוג. עיין לעיל, 14.87–90.

לא כל ההבדלים נשואים על מספר מינים, כי הבדל שמהדרש מין אחרון נשוא על מין אחד בלבד.

17.41 **ויכלול הסוג וההבדל.** כאן פורפוריוס מתחילה להשווות כל שנים מתוך חמשת הנושאים.

17.41–42 **ואם הם פחות.** כאשר הבדל מחלק את הסוג, הוא אינו חל על כל המינים שהסוג חל עליהם. השווה ארسطו, ס' הגזוח VI, 1, 121ב, 13–14: *ההבדל נשוא על פחות מן הסוג;* שם, 2, 123א, 6–7: *מורכרת שינשא הסוג על יותרן מן ההבדל.*

17.42 **שב לח, מד בר.** במקומות זה פורפוריוס הביא כדוגמתה את המד בר, הכלול אדם ואל (עופר) לפיה המקור היווני, ואדם ומלאק (מלך) לפיה התרגום הערבי. אכן רושם מביא דוגמה אחרת הויאל והוא סובר כי מד בר נשוא על האדם והמלאך בשחותה, ולכון המדבר, כהבדל שמחיל את סוג החיה, נשוא על מין האדם בלבד. עיין לעיל, 9.88–90, 9.90–92. **וזה – הآخرונים.** העדרת ابن רושם. הבדל המין האחרון יותרם כולל מינו.

17.44 **מדרך – הבדל.** אָלְ... אָלְ... במרה שהוא סוג או הבדל. מילים אלו באות למעט נשואים שחלים על הסוג וההבדל מבלי שייחלו על מה שתחתיהם. היינו נשואים שאינם מודיעים את מהות הנושא. השווה למטה, באור לסת' המאמורות, 35.48–49.

17.45 **אמונויים, עם' 117, מביא שתי דגימות.** המלה סוג נשואה על החיה ולא על מה שתחת החיה, שהרי המשפטuchi הוא משפט צורך ואילו המשפטים 'האדם הוא סוג' או 'סקראט הוא סוג' אינם צודקים. וכמו כן, *בעל שתי הברות*, נשוא על החיה (כי המלה חי' ביוונית היא בעלת שתי הברות), אבל אין כל מה שתחת החיה ועל שתי הברות. בדוגמה השנייה, 'חי' משמש כנושא לפיה מה שנקרו *materialis suppositio*; עיין ה. ניסוף, מבוא לתורת ההגיוון, עמ' יט, הערכה 2.

17.46 **והעשה הדבר.** *וְסִתְמַכֵּא וְעֶלְעָלָה*, *ההשתמש בדברו*. הاشתמשות בדברו – הاشתמשות בדברו נושא על הדבר כשה לו, לנראה, ולא כיותר כוללת ממנו. **בשנעלו.** כשיתקלקו, כשיתבטלו.

17.47 **נעלה מה שתחתיו.** השווה ארسطו, ס' הגזוח VI, 4, 141ב, 28: *הסוג וההבדל מעלים את המין [יחיד עם עצם].*

17.49 **המתפעל לדבר.** במקור היווני, בתרנום ס' המבוא לערבית, ובתרנום הלטני של באור ابن רושם כתוב, המשמש בדברו. בתרנום הערבי של ס' המבוא, הבטוו הוא المستعمل לנטען. ייחן שם ابن רושם כתוב המסתعمل לנטען, וזה השבחש לפני אנטוליו או על ידי אל המתפעל לנטען. *המתפעל לדבר.*

17.51 **ההבדל.** הינו הבדל שמחיל את הסוג.

17.51 **וחמקרה.** להלן, שורה 56, ابن רושם מעריך כי זה אמן ימצא במרקירים שהם יותר מוחדים מוה הסוג.

פורפוריוס מוכיר כאן את המין, הסוג והמקרה רק אגב גדרא.

18.58 **סוג החי.** *הסוג חי'.*

18.58 **בעל ארבע רגליים.** דוגמה נוספת להבדל.

18.58 **האדם.** דוגמה למן.

18.55–56 **ט מה – הסוג (1).** הוספה ابن רושם. מיסיד ליאון, דף 29, עמ' א', מסביר: *ומה אמר, שבו נמצא זה המקרה, ר' ל מהמקרים שהם מוחדים בערך אל סוג אחר [כנראה יש לנוirs: אחד] كانوا מאשר הבריאות והחוליות בערך אל החי.* אמן ביתר המקרים שהם יותר מולאים מוה הסוג לא יצדק זה, *למה שלבונות ישנא על יותר מה שינשא עליו סוג החיה.*

18.57 **בכח.** השווה למיטה, 14.87–91, וההערות שם.

18.58 **שסוגים – הבדלים.** השווה ארسطו, ס' הגזוח VI, 6, 144ב, 10: *הו [הינו הבדל] מאוחר מן הסוג.*

לתוכ הפרש של אלכסנדר על חלוקה זו בס' הנצוח (עמ' 371, שורה 1 ואילך בפרקיו של אלכסנדר) נשתרבבה הוספה, שבה מוכרים דברי פורפוריוס שכאן.

15.15 ה שיבת שערות שיבת.

15.16 ה כולם — ע.ת. להנדרה זו של פורפוריוס יש להוסף עוד תנאי, כדברי ארטיסטו, ס' הנצוח I, 5, 102, 18: «הסנלה היא מה שאנו מורה על מהות הדבר...».

15.17 מדרבה — לו. השווא ארטיסטו, שם, 18–19: «הסנלה היא מה שאנו מורה על מהות הדבר, שחל בדבר לבדו ושותה הפוך עליו».

16.20 והמרקחה — הויתו (2). השווא ארטיסטו, ס' הנצוח I, 5, 102, 4–7: «המרקחה הוא... מה שאפשר שיחול בדבר אחד בעצמו או שלא יחול».

16.20 שידוםה... שידוםה. המלה, «שידומה» מוספת על ידיaben רشد בשני המקרים, בהחאים להסביר ההגדרה למטה, שם כוח פורפוריוס בעצמו כי, אפשר שידוםה עורב לבן, וכושי בלי צבעו...». ההוספה הכרחית כדי שתחול הגדרה על כל מקרה, ותוך הערת פורפוריוס כי מקרה זה, «יחלק לשני חלקיים, נפרד ובבלתי נפרד»; המקרה הבaltı נפרד אף פעם אינו עחב את נושא ואפשר רק, «שידומה... בטולו». ועוד, אל מול האוספה, היתה הגדרה זו וזה עם ההגדרה שבאה מיד אחריה.

16.23 בחלוּף היחס וההבדל. במוד לسان ולהבדל, שבלעדיהם אי אפשר אפילו לדמות את מיצאות המין.

16.24–25 באשר — ימ' צ. כאן פורפוריוס נותן הגדרה שנייה למקרה, שכואורה אינה אלא נושא אהריניא להגדרתו הרואה. אולם על ידי הוספה המלה, «שידומה» להגדרה הרואה,aben רshed מראה את ההבדל ביןין. עיין להלן, שורות 25–26.

16.25 ושהוא — בנוּשא. זאת הגדרה שלישית. השווא ס' הנצוח I, 5, 102, 5: «המרקחה הוא מה שאינו אחד מלאה — לא הגדרה, לא סנה ולא סוג — והוא עומד בדבר».

16.25–26 אם — בלבד. הערתaben רshed. ההגדרה הראשונה (מה שידומה הוויתו ובטולו מבalthי שידומה הפסדר נושאו או הוויתו) חלה לא על המקרה הנפרד בלבד אלא נס על המקרה הבaltı נפרד, כי אפשר לדמות את בטולו בלי בטול נושאו. ההגדרה השנייה (שאפשר בו שימצא לדבר אחד בעצמו ושלא ימצא) אינה חלה על המקרה הבaltı נפרד כי אי אפשר שימצא הנושא בלבדיעדי.

16.27 כל — הנדרתם. יש כאן שbow קטן. במקור היוני כתוב פורפוריוס: עוזיאנְתֵּדָסְמַדְקָעָפָע עַד עַזְעַמָּא. כל המוצעים, זאת אומרת, כל הדברים שהצענו אותם כנושא לדיוון; והתרגום העברי של ס' המבוא מדויק כאן. אולם הנרצה בתרגום הלטני של באורaben רshed מסכימה עם זו של אנטוליו. ברור, אם כן, שבן רshed הוא שינה את דברי המקור או הותעה על ידי כתוב יד משובש.

16.28 בדבריהם — שייח' דום. כאן מתחילה החלק השני של הספר. בחלק זה פורפוריוס מושא כל אחד מחמשת הנושאים עם ארבעת הנשאים על ידי רשם התוו פ'ים או הכוּלְלִים, היינו התקנות המשותפות לכל הנושאים, והחולופים, היינו התקנות המינחרות לכל אחד מהם.

16.29 אם נס. אף על פי שבלם נשואים על רבים, יש שנשואים על יותר ויש שנשואים על פחות.

16.30 ר' ל המין האחרון. הוספהaben רshed. המינים הממוצעים נשואים גם על אישים וגם על מינים.

16.31 על המין. על מין אחד בלבד.

16.33 הסוס הרמוני אליו. סוס שאפשר להציבו עליין, סוס מסויים. ביוונית: *σος πάντα δέ μόνον*.

16.34–35 וזה — אחרים ניס. משפט זה הוסף על ידיaben רshed לשם יתר דיוק.

- 13.74 ממוצעים. מליה זו מוספת על ידי אבן רشد לשם יתר דיווק, מכיוון שלטוג העלון אין הבדל מקרים. השווה למطاה, 81–80.
- 14.79–82 אבל — מחלק. כל זה הוסיף על ידי אבן רشد לשם יתר דיווק.
- 14.82 וכלם יאמר בם. וכולם נקראים.
- 14.86–87 הוא — הסוג. הוא מה שנמצא במין, נוסף על מה שנמצא בסוג. אבן סינא, עמ' 76, שורות 15–19, והרבג', דף 262, עמ' א', מערירים שהכרחי להוסיף להגדרה זו שההבדל הוא ממשו עצמות. פורפוריום בעצמו מוסיף תנאי דומה להגדרה השלישייה, למطاה, 4–15.
- 14.87–90 וזה (2) — ה-ח. השווה ארسطו, ס' מה שאחר הטבע VII, 12, 1037, 18–21: כנראה, אין הסוג לוקח חלק (*ועצגדען*) בהבדלים, שאליו היה כן, היה דבר אחד בעצמו לוקח חלק בהpecificים יחד, הוויל וההבדלים שבהם נברל הסוג הם הpecificים". זאת אומרת, אלו היה הבדל אחד נמצאו בעצמות הסוג בפועל, היה גם ההבדל המקורי נמצא בעצמותו בפועל, והוא שני הpecificים קיימים בנשוא אחד בבת אחת.
- 14.91 ובדבורה זה חולש. השנתו של אבן רشد. כנראה, שההבדל אינו נמצוא בעצמות הסוג אפילו בכך. כך מסביר הרלבג', דף 262, עמ' ב' עד דף 263, עמ' א'. הרלבג' כותב, בין השאר, כי הכה הוא אפשר, וכבר נאמר בnder האפשר בספר ההקש [I, 13, 18–20] שams הונחה ונמצא לא יקרה מהנתנו בטל. והוא מבואר שם יונה של חי מדבר, שקרה מוה שקר וזה שהיה הסום והחומר מרבדרים... ובויות הענן בן הוא מבואר שאין ההבדל לכל הסוג בהמנע [הינו אי אפשרי], ואינו גם כן לכל בחיווב, ולא באפשר. אבל הוא לקצתו בחיווב ולקצתו בהמנע.
- 14.92–93 ב-ה ו-א — ה-ו (2). השווה ארسطו, ס' הגזוח IV, 2, 122, 17, 16–17, האומר שההבדל, אינו מורה על מה הוא, כי אם על איזה (*נד עטסאָן*): ואלכסנדר, פרוש לס' הגזוח I, 5, 31, 47, שורות 14–17 בפרקיו): ההבדל נשוא על דברים ומתחלפים בין... אבל לא במה הוא... אלא... יותר נכון שההבדל נשוא באיזה הוא". אבן סינא, עמ' 76, שורות 21–15, והרבג' דף 263, עמ' א' וב', טוענים שאף להגדרה זו יש להוסיף שההבדל נשוא באופן עצות, כי אחרית תחול ההגדרה נס על המקה. הרלבג' מעיד שם גם כן שהגדרה זו, כמוות שהיא, תלה רק על הבדלי המינים הממווצעים, ולא על הבדלי המינים האחרניים, כי הלו אינם נשואים על "דברים מתחלפים מהם".
- 14.94 מ-ד בר. פורפוריום כתוב, מדבר בקיומתו. אולם אבן רشد השמיד את המלה, בקיומתה, מאחר שהוא שירק האדם הוא. חי מדבר, ולפיכך אין צורך להוסיף עוד הבדל להגדרת האדם כדי להבחין בין לבין המלך. עיין למלعلاה, 9.88–90.
- 14.95 ה-יה זה ב-. הסבה שהגדרה מורכבת משני דברים, הסוג וההבדל, היא....
- 14.96 וה-סוג — ה-ח מד. השווה ארسطו, ס' מה שאחר הטבע V, 6, 1016, 28–26: הסוג, שהוא נשוא להבדלים, הוא אחד... באפן קרוב לאפן שבו החדר אחד".
- 14.97 י-ח. הכלל המורכב מן....
- 14.97–98 ה-ו א — זה צור. הסוג וההבדל מהוים את עצמות (essentia) הדבר, כמו שהחדר הצורה מהוים את עצם (substantia) הדבר הגשמי.
- 15.2 זאת ה-הבדל. הבדיקה בין שני מינים המסודרים תחת סוג אחד.
- 15.12 על ארבעה עניינים. בס' הגזוח V, 1, 128, 34–34, ארטסו כתוב שיש שגולה נמצאת בנושא, בעצמות" וחוי הסגולה. שמבידת [את הדבר] מן הכלל", ויש שהוא, יש שגולה נמצאת בנושא, בכלל עת", וש להיות נמצאת רק, בקטצת העתים". אין חלוקה זו מחייבת לומר לחלוקת של פורפוריום אבל היא דומה לה בחלוקת. שגולה השנייה בחלוקת של פורפוריום היא בה עצם רפוח ובכל עת; השגולה השלישייה היא בעצם ובקטצת העת ים; והשגולה הרביעית היא בעצם ובכל עת.

- 12.51 ב**הבדל** **מה חדש** **המיין**. הוא **הבדל** אשר "יחד עם הסוג, יוצר מין", לפי הנדרת ארسطו, ס' הגזוח VI, 6, 148, ב, 9-8.
- 12.52 **בהתחלפות**. מין האדם נוצר על ידי כך שהוא מתחלף, או נבדל, מיתר בעלי החיים.
- 12.52 **בדבר**. בדבורה.
- 12.54-55 **נמצא** **אחר**. הינו מין חדש.
- 12.57 **על השלווה**. סתום, בלי הוספת תואר.
- 12.58 **חעה לה**. חסלק, חסיר.
- 13.62 **חולקה** **אחרת**. שתי החלוקות מקבילות אחת לשניה בדרך זו:

הבדל הכלול=**הבדל הנפרד**

הבדל המיחד=**הבדל שהוא בלתי נפרד אבל מקרי**

הבדל המיחד מן המיחד=**הבדל שהוא בלתי נפרד עצמאי**

- 13.64 **וקובל** **ה חכמתה | לו**. לمعלה, 5.32, קובל החכמה מתואר בסגנה ולא כהבדל; עיין בהערה שם.
- מתווך כך שפופוריום מוכיר גם דבר וגם קובל החכמה כהבדלים, משמע שהוא מבחין ביניהם. הרלב'ג, דף 261, עמ' ב', מסביר כי "הבדל בין הדבר וקובול החכמה, כי הדבר הוא פועל הצורה האנושית, והחכמה הוא הפעול, ר'ל המושכל".
- 13.65 **בלתי**. נוסף על.

- 13.67 **וההבדלים** — **והיותר**. הרלב'ג, דף 262, עמ' א' ודף 271, עמ' ב', שאל אם משפט זה צריך לובי הבדלי מינים בכל המאמורות או לנבי הבדלי מינים במאמר העצם בלבד. הוא דין בשאלתנו זו בקשר למאמר האיכות שהוא אחר טן המאמורת המקבלים יותר ופחות בלבד. (עמ' 73.32), ומסקנתו היא כי לא ישא הבדל על השחרות שהוא מין בפחות וביותר (עמ' למטה, 73.32). ואת אומרת שמן השחרות, שהוא מין במאמר האיכות, וכמו כן כי הכללים בלתי משתנים". ואת אומרת שמן השחרות, שהוא מין במאמר האיכות, וכמו כן הבהיר החדש אותו, אינם משתנים בפחות ויוטר. רק דגימות של צבע שחור הנמצאות ברכבים אישיים המשתנות בפחות ויוטר; אומרים, למשל, (שם) "שה השחרות הרmono אליו הוא יותר מזה השחרות".

- דברי ארسطו בקשר לשאלתנו זו אינם לנMRI בודרים. בס' המאמרות 8, 10, ב, 34-32, הוא כותב ריק שיש **אנשים** ... [ש] **אומרים** שללא יאמר אך יותר ופחות מכך, ולא בראיות [יותר ופחות] **مبرיאות**. ואת אומרת שאנשים אלה סוברים, כמו שמוסבר למטה, 73.34-35, כי **כשנקחו** ... **האיכותות מופשטות מנושאים** ... [לא] **יקבלו הפחות והיתר**. בס' הגזוח V, 6, 127, ב, 18 ואילך, כשארسطו דין במיניהם וסוגיהם במאמר האיכות, הוא מזכיר, בנסיבותיהם שהם יקבלו דרגונות של פחותות ויתר: **למשל, אם המעללה** [מזה טובה, **הצעקה** **ה**] **מקבלת את** **היתר**, **נס** **הצדיק** **ו** **הצדיק** [יקבלו אותן], כי **אומרים** **שאדם אחר יותרצדיק** **מאדם שני**. אולי היה הרלב'ג מפרש שכונת ארسطו היא ריק שהמעלה או הצדיק באדם פלוני יותר ונודלים מן המעללה או הצדיק באדם אלמוני. אולם בפירושו של הרלב'ג לבאוור ס' הגזוח של אכן רشد לא מצתתי הערכה בעניין זה.

- 13.68 **כמו** — **אחד**. בס' המאמרות 5, 4, 8-9, ארسطו כותב: **אין העצם** [זאת אומרת אישי **מאמר העצם**, טניו, וטוני] **מקבל את היוטר והפחות**. השווה למטה, באור אבן רشد לס' המאמרות, 46.43.

13.72 **ואם**. איפילו אם.

- 13.74 **מהם** — **אותם**. יש כאן הבחנה בין הבדלים **המקיימים** את הסוג על ידי חלוקת הסוג שלמעלה ממנה, לבין הבדלים **המחלקים** את הסוג **לטניו**. רב הבדלים, כמובן, מלאים את שני התפקידים; עיין למטה, שורות 78-79.

10.19 ר' ל נשיות כלל. הוספהaben רشد. כונתו היא שבנשיות חלקית אפשר שניאו המין על הסוגן, כגון במשפט: מקצת בעלי החיים הם בני אדם. 10.19–20 כ' — ב' מ' א. בן כחוב גם למטה, בבאורaben רشد לס' המאמרות, 78–77 הסוגים ינשו על המינים... ולא יהפוך העניין שניאו המינים על הסוגים". (שם מדבר בסוג ובמין שבמאמר העצם).

10.26 ס' גו — מ' ג' י'. אין הפרפרזה שלaben רشد מדויקת כאן, שהר' ג' שם גוון מרגינש' אינו ס' גוandi החי כי אם הנדרת החיה; השווה למיטה, 21–20. דגמה זו היא שלaben רshed; במקור היווני של פורפרורים וכן בתרגום לעברית כחוב רק, גנו... להניד... שAKERAT עצם".

11.32–34 ו' ה — ה' א. הערתaben רshed. בס' המאמרות 2, 1ב, 6–7, ארسطו כתוב: "האשים ומה שהוא אחד במספר לא יאמר על נשוא"; השווה למיטה, באורaben רshed לס' המאמרות, 40–41. בס' המליצה 7, 17, ארسطו כתוב: אני קורא, כולל' מה שיש לו טبع (אקטוף אפס... פ) להנשו על רביבים, ואיש' מה אין לו [טבע זה]; ייחן שעל סמך דברי ארسطו בס' המליצהaben רshed כתוב כאן כי איש' העצים לא ינשו על דבר על המנהג הטבעי".

הבחנה כללית בין "הנשו על המנהג הטבעי" לבין "הנשו על זולתי המנהג הטבעי" ניתנת בס' המאמרות של אלפאראבי. אלפאראבי כתוב, שם, עמ' 26–27 במקור הערבי ודף 30, עט' ב' עד דף 31, עט' א' בכתבת היד העברית: "והנשו על המנהג הטבעי הוא שניאו בלתי העצם [הינו מה שאנו נמצאים במאמר העצם] מן הסוגים העליונים ומיניהם על העצם ומינויו ואישיו, וילק' העצים ומינויו ואישיו נושאים בנוודות לשאר המאמרות... והנשו על זולתי המנהג הטבעי הוא שניאו העצים או דבר מינויו או אישיו על דבר משאר הסוגים... או שניאו האיש על כלל'".

11.33 הרושים — ר' ב' י. וזה אמרורי לפי דברי ארسطו, ס' המליצה 7, 17, א' 39–40, המובאים בהערה הקודמת.

11.34 כ' מו ש' ר' ש' מו ה' א. כמו שפורפרורים רשם אותו.

11.35 א' מ' ד. בשורת הבאות פורפרורים סוטה קצת מן הנושא.

11.36 מס' ג' ל' ו' ת. ב글ון של כתוב י' א' נמצא פומן המפרש מה הן הסגולות הללו: שבע סגולות מה לאדם // יוחד לבדים אינס לבלוּתו// צורה ותבנית מהו (?) וחישו // בשם ומוקם ומן היותו. גם מיסיד לייאן, דף 15, עט' א', מסביר מה הן הסגולות הללו. הוא כתוב, שכבר ספר בואצ'יאו אלה הסגולות ואמר שם שבעה, ר' ל' השם, המקסם, הזמן, החמונה, התאריך, והיחס אל המשפה והתייחסות אל בני העיר, אשר ימנע שככל אלה הדברים ישתקף פרטיו אחד עם חברו. לא הצלחתי למצאו את המקור לדבריו בביבליום. השמות הלטניים של שבע הסגולות הם: *forma, figura, locus, stirps, nomen, patria, tempus* (על פי טריקו, עט' 25, בהערה).

11.36 ח' ב' ו' ר' ע' צ' ו'. בדיקת אותו חברו סגולות.

11.37 סגולות האדם הכוֹל. על הסגלה במובן זה, עיין למיטה, 15.16.

11.38 זה ייחס. והסוגן.

12.47 ב' א' ח' ר' ו' ת. מתחוך כל כתבי היד העבריים שבדקתי, ארבעה נתנים את הנרצה, "באחרות", והשאר, כולל כל המוטמכים, גורסים "באחרות". אף על פי כן קיבלתי את הנרצה, "באחרות" על פי העין ועל ספר המקורות בלשונות האחרות: פורפרורים כתוב *ζηρότετα*; בתרגום ספרו לעברית כתוב *גְּרִירָה*; ובתרגומים באורaben רshed ללטינית כתוב *sicceritas*. קל היה שמליה מורה כמו "באחרות" תשחשש למלה רגילה כמו "באחרות". ב글ון של כתוב י' א' נמצא הינהה "זולתיות", אבל זו, כנראה, הינהה על פי השערה.

12.50 ח' ב' ל' ו'. במקור היווני כתוב *ζηρότετα*, ובתרגומים הלטיניים של באורaben רshed נתנים ופרש שנייהם הוא צבע אפריכחול. כתבי היד של התרגומים הלטיניים של באורaben רshed נתנים שתי נרסאות: *siccitas* (עורוֹן) ו-*cecitas* (יבשות).

- 9.94 כפִי מה שקדם. למטה, 7.68.
- 9.98 כמו יער בבער ב. כמו יער שהוא אבי האמה הערבית. עין לעיל,
הערה ל-17-4.16.
- 9.98-99 ולא — לא כל מ. עין ארسطו, ס' מה שאחר הטבע V, 28, 1024, 15-16:
אין [המאמרות] שבים אחד אל השני, וגם לא אליו דבר אחד.
- 9.99 ל פ' — הדבר ירים. לדעת ארسطו, ס' מה שאחר הטבע III, 3, 998, 20-22,
היה מסתבר ביותר שהמציא ונום האחדר היו "סתומים הראשונים... והתחלות... מכיוון
שיותר [מכל דבר אחר] גם נושא על כל הנמצאים. אבל אי אפשר שהאחד או הנמצא יהיה
סוג אחד לנמצאים...". בהמשך שם ארسطו מסביר מדרוזה כי אין אפשר, והסבירו שונה מהסבירו
של פורפוריוס הניצן למטה, שורות 2-3.
- 9.3 או — השם. מלים אלו מוספות על ידי ابن רشد, בכלל דברי ארسطו, ס' מה
שאחר הטבע IV, 2, 1003, 33-34: "המצא נאמר בהוראות שונות... אבל לא [למריד]
בשותה".
- 9.3 ב הסכמתה. הדברים ששמותם מסכימים הם אשר השם להם... אחד... והגדיר
הנותן עצם כפי הוראת זה השם אחד גם בן בעצמו; עין למטה, באור לס' המאמרות 18-19.
9.3-4 ואלו — בהשכמתה. שהרי "הסוג נשוא על כל המינים בהסתמכת" (ארسطו, ס'
הנוצאות IV, 6, 127, 7-6).
- 9.4-5 השתוֹף — בוגדר. עין למטה, באור לס' המאמרות 15-16: הדברים
শתופים... משותפים הם הדברים שלא ימצא להם דבר אחד כולל ומשותף כי אם השם בלבד,
אבל גדר כל אחד מהם... מייחד במוגדרו.
- 9.5 ב מל' יצח. במלת.
- 9.6-7 האישים — ידיעה. השווה ארسطו, ס' מה שאחר הטבע III, 4, 999,
26-28: "האישים הם מאי תכלית, ואיך אפשר לרשת לרעיון מהו שאין לו תכלית?" כונת המשפט
"האישים הם מאי תכלית" היא ש恒定 אפשר להויסף על מספרם; עין ארسطו, ס' השמע הטבעי
III, 6, 207, 8-7.
- 10.8 בהבדליים. לפי מה שכחוב כאן ממשע שבן רشد מתכוון להבדלים שעל
ידיים מחולקים המינים לאנשים; אחרת אי אפשר להבין כיצד יהיו הבדלים אלה, מאי תכלית".
אולם במקור היווני, עמ' 6, שורה 15, וכן לפן התרגום לעברית, פורפוריוס מתכוון להבדלים
במושג הרגנון, היינו הבדלים שמחולקים את הסוגים למינים. פורפוריוס כתוב, עמ' 6, שורות
16-18: "בשידורדים עד מני המינים... אפלטון דרש שגען [אצל מני המינים], ובעה שאנו
ירודים... [הוא דרש] שנחלק על ידי הבדלים המקיים מינים. הוא פקד שנוועב את מה
שאין לו תכלית כי מוה אי אפשר שתתזהו ידיעה". פורפוריוס רומו, כנראה, לאפלטון,
פ' ל' בוס 16.
- 10.8 עליהם. בלטינית *conveniens*, והכוונה, כנראה, "דרכם", על ידיהם".
- 10.9 ומה — ידיעה. ברבבי פורפוריוס עצמו הקשר בין משפט זה למה שקדם
ברור יותר. עין דברי פורפוריוס המובאים בהערה לשורה 8.
- 10.10 נטץ. אנחנו גזצא (בין נפעל).
- 10.10 נשים — הרבו. נחלק את הסוג האחד למינים רבים.
- 10.11-12 יותר מעט הודהה... יותר דב הודהה. בן נם למטה,
באור ابن רشد לס' המאמרות, 70-69, 41: החשובה במין על השאלה במה הוא יותר שלם
הודעה לאיש הרמה אליו יותר חזק הראויות לו מן התשובה בסוגו.
- 10.17 יחק — רבם. עין ארسطו, ס' הנוצאות IV, 3, 123, 30: " מכל סוג יש
מספר מינים".
- 10.17-18 הסוג — מחתה. עין ארسطו, שם, 2, 122, 5-6: "כל הסוגים שלמעלה
נושאים בהכרח על המין בהמה הוא".

8.76 המ של בזה. בכתבה כתבי יד עבריים מופיעה הדריאנרטה-porphyriana, "הען" הדיע של פורפרויים, המראה כיצד משתף העצם לנשム ולבתי נשם, וכן הלאה.

8.77 שם בעל נפש. אמונוס, עמ' 77, שורות 18-24, מסביר שסוג זה כולל את מין בעלי החיים, מין הצמחים, ומין העсадוף *אָוֹבֵן* הנמצא בין בעלי החיים והצמחים, ומשתף בתכונות אחרות (כונון הספוגים).

8.84 התחם (1). הצלטרופות.

8.87-91 וראוו — הנשם. הערת אבן רshed. ארسطו, ס' הגזוח IV, 3, 123א, 82-83, כתוב: "הואיל ומספר מינים לכל סוג", כאשר כולל מסוימים מהואר בסוג לכלול אחר, צרכיכים לבדוק אם באחת נמצאים לפחות שני מינים תחת אותו כולל; כי אם אין, ברור שמה שמדובר בו איינו יכול להיות סוג כללי". בהתאם לדרישת ארسطו, אבן רshed בודק אם כל מה שפורפרויים מחדרכאן בסוג, הוא באחת סוג.

8.87-88 שעצם — הנבדליהם. אפשר שהעצם היה סוג לנשם רק אם נמצא עוד מין מלבד הנשם. אבן רshed מעלה שתי אפשרויות שימלאו אחריה דרישתו: (א) שנוסף על הנשם, יחשבו גם חמץ וצורה למיני העצם; (ב) שנוסף על הנשם יחשבו גם העצמים הנבדלים, היינו הנמצאים הבלתי נשמיים, לימי העצם.

אין כוונה אבן רshed שיש מקום לפיקפק אם החומר לחוד, הצורה לחוד או הנמצאים הנבדלים הם עצמים, שהרי ארسطו בעצמו כחבי נס החומר, נס הצורה, וגם מה [שמורכב] מהם הם עצם" (ס' מה שאחר הטבע VII, 10, 1035א, 2; ובמקומות אחרים); ובימי הבינים נחשפו העצמים הנבדלים לרשותה וז של העצמים, ואלונאי, למשל, כתוב כי חלוק העצם ארבעה מינים: ההיווי, והצורה, והגשם [היווי מה שמורכב מן ההיווי והצורה], והחלק הנבדל" (כוונת הפילוסופים II, 1, 1, עמ' 82 בהזאה העברית): התרוגות העברי מובא על ידי ולפסון, קר שק, עמ' 575, הוכיח את שאלת מיי העצם בהרחבה). כוונה אבן רshed היא רק שיתכן כי המכון במאמרות הוא ספרית כולל הדרברים המונגים" (למטה, שורה 90). זאת אומרת שערשת המאמרות כוללים רק דברים המורכבים מחומר וצורה, ולכן מאמר העצם כולל את העצמים הנשמיים בלבד ולא עצמים אחרים.

9.88-89 שם — ולט לאך. בעל חי מדבר יכול להיות סוג לאדם רק אם נמצא תחתיו עוד מין מלבד האדם, למשל אם המלאך וגם האדם הם מיini מדבר.

9.89-90 מי — סוג. הדרברים שמשמעותם... משוחפים הם הדברים שלא ניתן להם דבר אחד כולל ומשוחף כי אם השם לבדי" (למטה, באור אבן רshed לט' המאמרות, 32.13-14). אם המלאך והאדם מדברים מדבר אחד הוא מושג במחשבה ועיניו", היינו, בהתקדמות מוחנות שנייהם.

הרבבג', דף 260, עמ' א', מסביר מודע נאמר "המודבר" על האדם והמלאך בשותף השם בלבד: המדבר איןנו נאמר בהסתמכת על האדם ועל המלאך כי האדם הוא אדם מצד שהוא מדבר בכך, שהוא אין הדברו בפועל נמצא בכלל בני האדם, והמלאך הוא מלאך מצד שהוא מדבר בפועל; ועוד שונדר מדבר באדם הוא מושג במחשבה ועיניו", היינו, בהתקדמות מוחנות למסקנות, זהה בלתי נמצא במלאך".

מיסיר ליאון, דף 13, עמ' א', מנסה קשה נוספת על דברי פורפרויוס: אם היה כודק עליו [על המלאך] בשוהו מדבר, היה צורך לעלו גם כן בשוהו כי על כל אשר יنشأ המין ישא הסוג... [ו]ישא עליו גם כן נדר החירות של שהוא עצם נון מרנסי... וזה מבואר הבהיר ר' ל' שהמלאך יהיה נון ומרנסי".

9.90 הדר ברים המורנסים. הם הדרברים הנשמיים, המורכבים מחומר וצורה. אם עשרה המאמרות כוללים את הדרברים המונגים בלבד, הם אינם כוללים את הצורה בפני עצמה, את החומר בפני עצמו ואת העצמים הנבדלים. בס' כל מלאכת הגיון, דף ט', עמ' א', אבן רshed כתוב בפרש שעשרה המאמרות הם "הסוגים היוצרים כוללים לעניינים המוחשיים".

של באור אבן רشد נכנס שניי יותר גודלו: אם מינק נאות לאדרנות", ואין לדעת אם מזא
שניי זה הוא מאנטוליו או אבן רشد עצמו. בכתב יד א' נמצאה נוסחה אחרת: "אולם מינק
יאוות לאכליפא"; עיין באפרטט העברי. לא ברור אם נוסחה זו היא השערה נרידא או הגתה
מניה שתרום מחדש מן העברית; על כל פנים היא דומה מספיק לנרטוס אנטוליו שאפשר ששניהם
היו תרגומים מליליים מן העברית. התרגום הלטני של באור אבן רشد נתן גרסה נוספת:
המין (species) של פראים ראוי לאדרנות"; אולם המתרגם הלטני לא חרגנו כאן את דברי
אבן רشد, אלא העתק מתוך התרגום הלטני של בוטיים למבחן פורפוריום; השווה בויותיס,
עמ' 28, שורה 17.

7.56 ב' לשונם. ביוונית.

7.57–58 7.57 ש האדם — לו (1). הדגמה מראה שהמיוחד יותר (האדם) הוא מין,
והכלל יותר (החי) הוא הסוג.
7.58 ל' מר אה. לצבע.

7.59–61 7.59 ו' אל — תחתינו. ארسطו, ס' הגזוח VI, 4, 141, 27–26, כתב שכאשר
המנח הנדרה. לא עשה את ההגדרה בדברים יותר קודמים וייתר ידועם", הנדרתו לקויה.
כאשר כל אחד משני מונדרים מוגדר על ידי השני אי אפשר שתהיינה שתי ההגדרות מיסודות
על מה שיוחר קודם וייתר ידוע, ואם כן לפחות אחת מהן פסולה.

7.61–62 7.61 כ' י — בטול. הפתרון הוא שכאשר המונדרים הם שני מצליפים, צריכה
הנדרת כל אחד מהם להכיל את השני. ארسطו, שם, 142, 31–28, כותב: "כל הרברים האלה,
היותם הוא זהה עם היוחם מצטרפים. אי אפשר, אפוא, לדעת אחד מבലדי השני, ואם כן הכרחי
שכל אחד יכול בהגדרת השני". עיין גם למטה, באור אבן רشد לס' המאמורות, 97–96.

7.63 ו' בר — ה' א. באוורו של אבן רشد זהה הנדרה שנייה למין, אבל בדברי
פורפוריום היא הופעה בהגדרה שלישית. אבן רشد משמשת הנדרה של פורפוריום האומרת,
עמ' 4, שורות 9–11 במקור היווני: "יש שנוחניים [הנדרת] המין גם כך: מהין הוא מה שמסודר
תחת הסוג ושוכנסו נושא עלייו במה הוא". ברור שבסכת ההשמטה היא שהגדרה וזה מוכיח כל כך
להגדרה הראשונה.

7.63 ב' הוא — והוא. כן כתב אלכסנדר בפירושו לס' הגזוח I, 5, 102, 31
(עמ' 47, שורות 10–12 בפירושו): "המין ... נושא על רבים ומחליפים במספר במה הוא".
7.63 אל א... אלה עדין דברי פורפוריום.

7.67–69 7.67 ו' ראו — הממציעים. זאת הערת אבן רshed, ורצונו להביא סיוע למה
שהוא חhab למעללה, 37–39. נחוץ להבחין בין בחינת המין ובבחינת הסוג בכוללים האמצעיים
שהם למעלה מן המין והתחווון ולמטה מן הסוג העליון. פורפוריום מודה עכשו שרק אם נריד
את המין, בכלל הנכם תחת הסוג", תחול ההגדרה על בחינת המין שבכוללים האמצעיים.
בהתאם לויה אבן רshed טוען שרק אם נריד את הסוג ב.כללי, המקיף במין והמסודר ממעל לו
דרך מה הוא", תחול ההגדרה על בחינת הסוג, ותמעט את בחינת המין שבאותם כוללים.

7.67 א' ר — הממציע. אשר אין המין הממצוע משתתף עם הסוג באותה ההגדרה.
לו: עם הסוג. בו: בהגדרה.

7.68 א' שר תארו לפניו. לעללה, 5.24, בכתבו שהסוג הוא הנושא על רבים
מתחליפים במין דרך מה הוא".

7.69 ב'מו שאמרנו. לעללה, 6.37.

8.70 ב' — חברו. לאחר שהגדכנו את המין כמה שמסודר תחת הסוג, והגדכנו את
הסוג כמה שמסודר למעללה מן המין, אפשר שכולל אחד יהיה גם מין וגם סוג בהצראות אל
דברים שונים.

8.71 ה' אמרות. עשרה המאמרות שנדרו ביחס בס' המאמורות.

8.71 כ' כללים (1). universalia.

8.74 ושהכול. ומבואר גם כן שהכול

הערבית ורף 107, עמ' ב', בכתוב היד העברי, אלפראבי כתוב: «ואמרו בחק [הינו ברשם] הסוג הוא הכלול יותר שני נושאים פשוטים אשר ראוי לענות אותם בכלל לשאל מהו זה אשר נראה או גנישחו».

6.39 **ה מסודר חחתיו המין.** כל כולל שמסודר חחתיו מין, הוא סוג לנבי המין ההוא.

6.39 **הוא.** פורפוריום.

6.39 **לפניהם.** לעיל, 19–18.5, פורפוריום כתוב שהסוג «הוא הדבר שיכנס תחתיו המין». הנדרה זו, כמו הנדרת אלפראבי, מתאימה לכלולים שהם גם סוגים וגם מינים, והוא מצינית את הבדיקה שבזהם סוגים.

6.40 **אמנים... על מין אחד.** על מין אחד בלבד. המלה «אמנים» היא תרגום רגיל למילה הערבית *إنساً* שפוננה, בלבד.

6.43–45 **עיין ארسطו, ס' הנצח I, 5, 102, 18–19:** הסגלה חלה על [הדבר] בלבד... . וITCH חף — הוא א (2). זען אספף עז עז. השווה אלכסנדר, פרוש לס' הנצח I, 5, 102, 18, 47, שורות 14–25 בפרקשו): «ההבדל נם הוא [כמו הsono] נשוא על דברים ומתחלפים מהם אבל לא במה הוא, אליו זהה כן, היותה לשון ולהבדל הנדרה אחת; אלא... יותר נכוון שההבדל שהוא הוא (זען אספף עז עז)... וכן נם אם המקהלה נשוא על דברים ומתחלפים מהם, הוא יתחלף מן הסוג הויאל ואין זה במה הוא». להלן, בדி�ון על מאמר האיקות (*אקטואיסק*), המלה *עטנס* מתרגםות: «איך» (كيف).

6.49–51 **אם — וה מקרים.** בסכום זה פורפוריום מראה כיצד חלקו הנדרת הסוג מבדים אותו מארבעת הנושאים האחרים.

6.49 **ה חלקים.** הפרטמים.

6.49–50 **ובמה — המין.** עיין דברי אלכסנדר המובאים לעיל, בהערה לשורות 36–34.

7.52 **שוה — חסרונו.** אם כן הוא מלא אחורי דרישת ארسطו, ס' הנצח VI, 1, 139, 32–31, כי «הנדרה צריכה להיות מיזודה».

7.52 **לא — חסרונו.** אמוניוס, עמ' 68, שורה 4 ואילך, מסביר שהנדרה בעלת תוספת היא הנדרה בעלת תנאים מיזוריים. הנדרה כזו, «גרם שיחסר» לפחות חלק מן המונדר כי יכול כל המונדר לקיים את כל התנאים. ולהיפך, הנדרה בעלת «חסרונו» היא הנדרה שהסתירים בה תנאים נוחצים, ונדרה כזו, «גרם שיעדר» משחו על המונדר, כי גם דברים שהם מחוץ למונדר קיימו את תנאי הנדרה הלקוייה.

7.52–53 **וכבר — החסרונו.** הערת אבן רشد. לעיל, 6.87 (עיין נם בהערה שם), אבן רشد טוען שההנדרה שפורפוריום מציע כאן פסולה כי היא מבחינה בין הסוג והמין התחthon בלבד ולא בין הסוג והכלולים האמציעים במדה שהם מינים. הנדרה חלה, אם כן, גם על הכלולים האמציעים במדה שהם מינים; זאת אומרת שהיא חלה על יותר מדי. הסבה לכך היא שיש בה חסרונו, היינו שהסתירים בה התנאים הדורושים שימעטו את המיזור.

7.55 **אחד — ה דבר.** ההוראה הראשונה של המלה *σώδος* (סיאן) בזיהות היא הצורה החיצונית של הדבר. כוונת פורפוריוט היא שוואת ההוראה בalthi פילוסופית כמו שתי ההוראות הראשונות של הסוג היו רך, העניים הידועים אצל ההמון» (עליל, 5.20).

7.55–56 **אם — לא דננות.** אmons צורתך מתאימה לכך שאתה אדון. זאת שורה A. Nauck מהואה של אוריפידס שרבו הלך לאבוד: *κτυπεῖν σύνανθεντάδην μεταστρέψειν* (לייפציג, 1889, עמ' 367).

התרגומים מראים גלגול נרטאות. בזיהות כתוב: *τραγορούμ Γραιορούμ Φραγμένα*, אmons חלה, צורה ראוייה לאדנותו. זה מופיע בשינוי קטן בתרגום העברי של ס' המבווא: **اماOLA** **فصوريته مستحقة للملك.** אmons חלה, צורתו ראוייה לאדנותו. בתרגום העברי

- 5.21–22 ה י ח ס — א ח ד. הינו *osōγ̄* בהוראותו הראשונה.
- 5.23 ר ש מ ו ה о. *εἰποδέδωκαστας ἀποδέδωκαστας*. פורפוריוס רומו כאן להבנה בין הנדרה (*σάλος*, *όρος*) ורשות (*όρος*). לפי ארسطו, הנדרה היא „דברו המורה על מהות“ הדבר המונדר (*יעין ס' הנצחח I, 5, 101, ב'*, 39) והוא מרכבתה דראקָה. מסנו והברלים” (*יעין ס' הנצחח I, 8, 103, ב'*, 15). פילוסופים שבאו אחריו ארسطו קראו בשם ר ש. מ, תאודור שאלינו מנייע לדרגת הנדרה, הינו תאור שאנו מורה על מהותה. (פרטנאל, ברכ' א', עמ' 426, 55, שורה 8 ואילך; הרלבג', דף 257, עמ' ב') מطالبמים בשאלת מדוע אי אפשר להנדר את הסוג, אבל דבריהם וdochikim.
- 5.24 ה נ ש ו א — ה ו א (1). הנדרה זו לקווה מלאה במלחה מרסטו, ס' הנצחח I, 5, 32–31. 102 ר ב י מ מ תח ל פ י מ ב מ י נ. מינים שונים.
- 5.25 ש י ו ש ב — ה ו א (1). כן כותב גם ארسطו, שם, 32–35: הנשוא מדרך מה הוא, מה שמתאים שנידר אדם אשר נשאל ממנו, מה זה שמונה כאן.”
- 5.26 ש י ו ש ב. *ἡ μέλλει*, ח' תיתן כתשובה.
- 5.27 א מ ר. פורפוריוס מסביר עכשו את חלקי ההנדרה בשורה 24.
- 5.28 ה נ ש ו א י מ ה א י ש י י מ. כדוגמאות לנשואים אישיים, פורפוריוס, עמ' 2, שורה 18, מזכיר *σκαρατόνων*.
- 5.29 למטה, 11.32–33, ابن רشد טוען כי “אישי העצמים לא יنشאו על דבר על המנהג הטבעי”.
- 5.30 ש י נ ש א ו — מ י ו ח ד. הינו המקרים הכלליים, לא המקרים האישיים הנשואים רק על דבר אחד.
- 5.31 ה א ד מ ו זו ל ת ו. מן האדם ומין או מינים נוספים.
- 5.32 ק ב о л ה ч с т а. הכח באדם לknوت חכמה. גם ארسطו, ס' הנצחח I, 7, 103, 28, הביא את *μέκβηλης κατηματης* כדוגמה לשלגלה. אולם להלן בספר זה, 13.64, קובל החכמה מופיע כדוגמה להבדל. הרלבג', דף 258, עמ' א', מנסה לסליק את הסתירה על ידי הבדיקה בין שני מיני קובל חכמה, אבל הבדיקה דוחקה מאור.
- 5.33 י ת ח ל פ ל א י ש י מ. שונה וモבדל מן האישים.
- 5.34 ל ד ב ר י מ ה נ ש א ר י מ ה א ר ב ע ה. שאר הנשואים וולת הסוג.
- 5.35 א מ — ב מ י נ (1). בדומה להו, אלכסנדר כותב בפרשו לס' הנצחח I, 5, 31 (עמ' 47, שורות 7–8 בפרק זה): “[ארסטו] מבדיל את הסוג מן המינים על ידי הוספה [המלחלים], המתחלפים במנ' [בחנורתו].”
- 5.36 ר ב י מ מ תח ל פ י מ ב מ ס פ ר. אישים שונים.
- 5.37 ק צח מ ל ק צח. אחד מן השני.
- 5.38 ו ז ה — ה א ח ר ו נ. להלן, 8.71–72, פורפוריוס כותב שלמעשה מן המין התחתון ולמטה מן הסוג העליון יש „כללים יאמר שהם סוגים ומינים, סוגים בהצטרכו אל אשר תחתיהם ומינים בהצטרכו אל אשר ממועל להם“. ابن רشد טוען שהנדרת הסוג שניתנה לעיל, 5.24, אינה מבחן בין הסוג לבין הכללים האמצעיים במדה שכחן מן.
- 5.39 א מ ר ו. אמר אותו.
- 5.40 ל מ י נ ה א ח ר ו נ. אבל לא מן המינים האמצעיים, הינו מן הכללים האמצעיים במידה שהם מינים.
- 5.41 ה כ о л л — ה ד ב ר. כאשר יש שני כללים (*universalia*) שאחד מהם כלל בחוק השני, ושניים מתאימים כחטבה לשאלת מה הוא זה הדבר, או יותר כלל הוא סוג לנבי הפחות כלל, והפחות כלל הוא מן לנבי היותר כלל.
- 5.42 כ מ о ש ג ד ר о א ב о н ц р. בס' חמשה פרקים, עמ' 229, שורות 2–3 בהזאה

המציאות", כמו הילין (*עלגלאן*) אביה הילינאים; (ג) החלק, הראשו בהנדרות, היינו החלק שנאמר במה הוא וועלוי חלים החבדלים. ההוراه השניה וההוראה השלישית המופיעות כאן זהות עם ההוراه השניה וההוראה השלישית הניתנות על ידי ארטיסטו.

4.16-17 הוא קבוצת דברים שיש לכל אחד מהם יחס אל דבר אחר, וגם כל אחד משאר אישי הקבוצה. הרגמה הניתנת על ידי פורפוריוס היא ההקלאים, שהם צאצאי הרקלים, *הַרְקָלִים*.

4.16-17 דוגמה מן האגדה הערבית במקום הדומה היוונית. לפי אנדרה ווועם הערבי, לפחות בחילוקו, הוא מבני ערבית בן קחטאן. עיין, למשל, אנטיקוופידיה של האסלמים, ערך "ערבי", ומולונו הערבי של ליאן, ערך "אלעරב".

4.16 י. ח. ס. *סֹעֵג*, סוג.

4.16 אל עבר ב. האמה הערבית.

4.16 אל אד מין, בני האדם. ברור שבערבית היה כתוב לא-דמיין.

5.17-18 וזה לא עשה. אין למלה גensis (סוג) הוראה כואת בערבית, וכטובן גם שמחילה את התהווות הדבר, היינו אבי הדבר או מולדתו.

5.17 והוא לא עשה. אין למלה גensis (סוג) הוראה כואת בערבית, וכטובן גם לא בערבית. אין אומרים בערבית וב עברית שארץ אנדרלים היא סוג האנדוליםים או שאדם הראשון הוא סוג בני האדם.

5.18 אד מ. ארדם הראשון.

5.18 ה. ב. ש. בערבית היה כתוב, כנראה, *البشر*, היינו המין האנושי, בני האדם. וזה השערת שטיינשנירדר, החדרנו מים העבריים, עמ' 76.

5.18-19 וזה לשלי שיי – ה. מין. בהוראות השלישית – ההוarah שבה מעוניינים חוקר מלאתה הגנוון – *סֹעֵג* הוא מה שבו נכללו ומיין.

5.19-20 ואמנם – ה. מון. חוקרי הגנוון השתמשו במלה *סֹעֵג* לצורך הוראה שלישית זו מכיוון שההוראה הפילוסופית דומה לשתי ההואות הראשונות הידועות אצל המתמן.

5.20 וזה – למ. נ. מ. *סֹעֵג* במשמעותו השלישי הוא. התחלה למינים ולכן הוא דומה ל*סֹעֵג* במשמעותו השני. על מלכים אלו, עיר רהלביג, דף 257, עמ' א' וב': אם אמר זה הצד מה שiningחו אפלטון היה זה חוץ מה שהותנה בפתחה והספר, ואם אמר זה הצד הדיעוה הנה הוא צודק לשתי הדעות". כנראה, רהלביג רומו לס' מה לאחר הטבע V, 1, 1012, 84 ואילך, שם מונה אריסטו שש הוראות למלה ה. ח. לה (הַקָּאָפָּה), וביניהם: (א) מה שאינו נמצא בחוק הדבר. ושמננו מתחווה הדבר חלה... וממנו מתחילה התנווה חלה לפני הטבע" כמו הורי הילד; (ב) מה שמננו ידוע הדבר חלה". רהלביג טוען שגם פורפוריוס מתחון שהסוג התחלה למין שהסוג התחלה למין הואריל והוא סבכה שמנעה את המין אל המיציאות, או דעתו היא שהיוצר כולל הוא סבכה למיציאות הפחות כולל; ואולם דעה ומוסרחת על הנחת אפלטון בעין מציאות הצורות. לכן אם פורפוריוס רומו לדעתו זו הוא עבר על הבטחו שלא לחרג מתחום הגנוון אל שיח מה שאחר הטבע (עיין לעיל, 4.9). מאידך, אם פורפורייס מתחון שהסוג התחלה למין רק בזיהויו של המין תלויה בדיעות הסוג (השווה ס' מה שאחר הטבע III, 3, 998-4, 8-4), אז דבריו מובנים לפי כל הרוות.

הרלביג התפלפל כאן קצת. אלו היו היה כונת פורפוריוס רק שהסוג הוא התחלה ל. י. י. ע. ת המין, אין מקום להשות את ההוarah השלישית של סוג להוראותו השניה. הסוג בהוראותו השניה, מובנו התחלה כמו אב או מ. ק. ס. אולם מה שמננו ידוע הדבר חלה" איןנו דומה לאבי הדבר או מקומו. על כן מסתבר שפורפורייס מתחון כאן שהסוג הוא התחלה למין דומה כמו שמננו מתחווה הדבר חלה" כי רק כך תובן ההשואה. להלן יש מקומות נוספים שבהם מושחתים דברי פורפורייס על דעת אפלטון: עיין לעיל, 18.67-68, 21.2-4, ובעהרות שם.

4.3 ש כבר נמדד המנהג. בטוי דומה לוה מופיע באבן סינא, ס' המבוא, עמ' 46, שורה 18. אבן סינא כותב שם שסדר העניינים בספר המבוא שלו יהיה "לפי המנהג הנמשך".

במלים אלו, אבן רشد מתחכו, בנראה, שהוא כותב פרוש לס' המבוא רק בגלל המנהג לכלו אותו בסדר ספרי ההנינוי; אולם לדעתו אין הספר ראוי לפירוש, כמו שהוא כותב למטה, 8.2.8.

4.3 ספר י הדבר. כתבי ארسطו בחורת ההנינוי.

4.4 אמר. פורפוריוס אמר. אבן רشد כותב "אמר" כשהוא חורם למקום אחריו הערכה שלו, או שהוא מתחילה עוני חדש במקור אפילו אם לא העיר הערכה משל עצמו. כונת מונה זה אינה שיבאו דברי המקור בדיק, כי בדרך כלל אבן רshed כותב "אמר" ואו מביא את דבריו המקור בצורת פרפרזה.

4.5 הכרחית. מיסיר לייאון, דף 3, עמ' ב', מעיר כי לפי ארسطו יש מספר הוראות למלה "הכרחי", ותחום מהן הן "רב התועלתי" ומה "שאי אפשר שלא יהיה"; השווה ארسطו, ס' מה שאחר הטבע V, 5, 1015א, 20 ואילך. לדעת מיסיר לייאון הוכנה כאן היא רק שהידיעה הזאת מועילה למדור ספר המתארות, ולא שידעה זו "אי אפשר שלא תהיה" אם אדם רוצה ללמד את ס' המתארות.

4.6 הנדרים. ההגדירות.

4.6 ובח לוקה. הגדרת המין על ידי חלוקת הסוג, לפי שיטת אפלטון.

4.6-7 ואמנם — החמשה. אבן רshed מוצא אי דיק בדברי פורפוריוס, ולכן הוא מעיר שרק במופת משתמשים בכל חמאת הנושאים, ואילו בהרכבת הנדרים ובחולקה יש צרך בשני נושאים בלבד: בסוג ובבדל. אולם מיסיר לייאון בפרשנו למקום זה, דף 3, עמ' ב', עד דף 4, עמ' א', מבין את דברי פורפוריוס בכתבם, ומנסה להראות כיצד כל חמאת הנושאים מועילים בהנדרה ובחולקה.

4.7 חלק הקומות י. הנושאים והנושאים, מהם מרכיבות הקדימות המופת.

4.9 בלחן דבריו. החגורות מחום והניין ונכונות לתוךם מה שאחר הטבע.

4.12 נשמיים (1). הוכנה, בנראה, לדעת הסטואיה.

4.12 הם נבדליים. נבדלים מן הנושאים וקיטים בלי כל קשר אליהם, כרעת אפלטון.

4.12 בלחן נבדליים. כרעת ארسطו.

4.12-13 אבל אמנם החקירה. מילים אלו מוסבות על המלה "שאכוי" בשורה 9;

הפרש הוא: אבל אכויין רק לחקירה. . .

4.13-14 מה (2) — בזכרו. מה שהמשאים נהגים להזכיר.

4.14 המשאים הולכים. Peripatetici.

4.15 והיחס. והסוג. כאן ובמספר מקומות נוספים בס' המבוא, אנטוליו משתמש במלה "יחס" במובן סוג'. לא הצלחתי למצוא סמוכין לשימוש זה אצל מחים אחרים, וגם בספר זה בדרך כלל משחטש אנטוליו במליה הרניתה "סוג". במקור היוני בתחום חמיד *Zousēg*, ובחורים הערבי של ס' המבוא כתוב חמיד גנס, שהם המונחים הרניתים לסוג. הויאל ואור אבן רshed איננו קים במקור הערבי אי אפשר לדעת בודאות אם גם הוא השתמש בשני מונחים למושג סוג. אולם בתרנום הלטני מופיע רק המונח הרנית *genus*, ולכן יתכן שאנטוליו חדש את המונח "יחס".

ఈ הסבר לשימוש זה במלה "יחס", אני יכול להציג השערה בלבד: פורפוריוס מונה שלוש הוראות למלה *Zousēg*, שرك האתronymה שבחן היא סוג במובן הפילוסופי הרנית. המלה "סוג" אינה מחייבת כלל לשתי ההוראות הראשונות, אבל המלה "יחס" מחייבת להן. יתרון, אם כן, שאנטוליו חדש את המונח "יחס" כמנוח שכולל את כל שלוש ההוראות.

4.15 היחס — עניינים. בס' מה שאחר הטבע V, 28, 1024א, 29 — 1024ב, 9, נס ארسطו מונה שלוש ההוראות למלה *Zousēg* (סוג) ביוונית: (א) "התהווות" בלחן פוסקת של דברים שהם בעלי צורה אחת; (ב) מה שטמנו, הינו מקור הדבר, כשהוא מניע רاشון אל

- 1.10 ככלו. *սօսացմք*. עיין לעיל, הערכה ל-3.1.
- 1.11 בחכמה העיונית. בפילוסופיה התיאורטית.
- 1.15 בטענות — החת עאה. בטענות סופיסטיות. ספר "הטעאה" הוא הספר Sophistici Elenchi של אריסטו.
- 1.16 ואמר לו. בפרק אבות, פ'ב, מ' י"ד.
- 1.20 להUCHIK. לחרגנו.
- 1.21 נחת — הח כוננה. משמע שבאותה תקופה עסק אנטוליו בתרגום ספרים אנטולוגיים, ורצה לסייע את העבורה היה לפני שינוי אל תרגום ספרי ההגון. ידוע לנו שאנטוליו תרגם את ס' האלמנטי של פטימיים וגם את הקצור שחבר אלפרוגני לס' האלמנטי. עיין שטינשנירר, התרגומים העבריים, עמ' 528 ועמ' 555.
- 2.22-25 הчик חני — אמונה. שורות אלו בנויות על שברי פסוקים מן הספרים איוב, תהילים, אסחד, שמוט, בראשית, קהילת וישעיה.
- 2.24 מ שא על מש. מא תרגום ספרי ההגון נוסף על מא תרגום ספרי התוכנה.
- 2.26 הם אמרו. ברכות, כ"ה, עמ' ב'. לא ניתן שהתוכנו הרבנים למדע הלוגיקה.
- 2.28 ה指挥ות הנמשכות אחריה. המדעים הפילוסופיים הכאים אחרי ההגון. עיין לעיל, הערכה ל-1.9.
- 2.30 על דרך העיון. באופן תיאורטי.
- 2.30 והשנית. השווה ס' מורה נבוכים, חלק א', פרק לי': הסבה בדברה התורה כלשון בני אדם. ... להיווחה מוכנת להתחילה בה וללמוד אותה הנערמים והנשים וכל העם, ואין ביכלם להבין הדברים כפי אמתם ... וכשייה האיש שלם ... ייען למדרגה שיאמין בדעות האמיתיות הם בדרךי האמונה האמיתית".
- 2.31 מנו. בבא קמא, דף פ'ב, עמ' ב', ומקומות מקבילים.
- 2.33-34 חנוך — ממנה. משל, כ"ב, ו'.
- 2.34 וזה — התורה. לסמך על דעתות התורה" הוא. דבר שיקל עליו. עיין לעיל, הערכה ל-2.30.
- 2.35 המקובלות. דעתות התורה הן בעלות סמכות בנל' הקבלה, או המסתרת, המאוחרת אותן. עיין, למשל, פרקי אבות, פרק א'.
- 2.35-36 כל — צרופה. משל, ל', ה'.
- 2.37 הבנות — הטעונה. ניתן שאנטוליו רומו כאן לדעתו של הרמב"ם בפתחה לס' מורה נבוכים, עמ' ה', שימושה בראשית הוא חכמת הטבע ומעשה מרכבה הוא חכמת האלהות [הינו המטפיסיקה].
- 2.38-39 אם — חמצא. משל, ב', ד'—ה'. גם הרמב"ם, ס' מורה נבוכים, חלק ג', פרק נ'ו, ושמואל ابن חבון, הקדמה לשמה פרק י'ם. פרשו כי פסוקים אלה מתכוונים לפילוסופיה.
- 2.39 הח פוש בה. החקירה ב תורה הטמונה.
- 2.41 להרים ולעלות. על פי שמות, י"ט, כ"ד, זההנים והעם אל ירושו לעלות אל ה'. עיין קלזקין בערכיים הריסה, הרס ד. בגעט, תרבי'ץ, כרך ג' (תש"ב), 172-174.
- 2.42-43 אמר ח'י — בם. אולי לימד הקורא דבר מה מתרגומי, ומתווך כך יתבררו לו הדברים ויכול אפילו לתקן את השניות הנמצאות בו. השורות הבאות מדברי פסוקים מן הספרים שמואל א', קהלה, משל ותחלים.
- 4.1 ס' פרד המבוא. כאן מתחילה פרוש אבן רشد.
- 4.2 בם בוא — הדר ב ר. אכן רشد סובר כי פורפוריוס כתוב את ספרו זה בהקדמה לא רק לס' המאמרות אלא לכל ספרי ההגון. אולם משורה 5 נראתה שפורפוריוס בעצמו התכוון לשימוש הספר בהקדמה ל"לטידית ספר המאמרות" בעקר.

הערות לברור ספר המבוא

- 1.1-3.46 כהוקרמה לתרגומו, אנטוליו מסביר את חשיבותו מקצוע ההגון. בתוך דבריו הוא מביא שני מאמרים מן התלמוד הנראים כמתנגדים למפור ההגון ומנסה להוכיח שהם אינם מתנגדים לו כלל. התחנכותו, והשתדלותו להציג את חווית המקצוע מוכירות קצר את אינרחת התנצלות של ידיעת הבדרש.
- 1.1-3 קול—כל. קטע זה הוא שיר חמוץ במשקל התנויות. על משקל זה, עיין ח. שיטמן, השירה העברית בספרד ופורטוגל, עמ' 725.
- 1.1 קול—של. אלה שמחפשים בינה כמו שאנשים רגילים לחפש כסף ממשיים את קולם וسؤالיהם: "איה המצרף שבו נוכל להתרדר מסינו?"
- 1.1 חופשי בינה בכסף. על פי משליב, ו', וכ'ו, כ'א: מצרף לכיסף וכור להוב". הרבה פחות מסתבר לנקד פצרף על פי מלאכי, ו': "מצרף... כסף".
- 1.2 חכם. מדע. להלן, שורה 9, נראה שהאור ההגוןCMDע איננו מדויק.
- 1.2 דבר. הנין.
- 1.3 בו הנין. שבו אפשר להגנות. עיין משליב, כ'ה, ד'.
- 1.3 ויצא לצורף כל. אנטוליו רוטו לרעה כי ההגון הוא בעין כל, או מבהיר (ויאגעקָה) ללימוד הפילוסופיה. עין צלר, כרך ב', חלק ב', עמ' 187, העלה 3.
- 1.4 מצדף — למנה. המצרף לתבונת היקחה ככיסף והכור לאמונה הקירה כזהב הם מנת חלקה של חכמת הדבר. אולי הכוונה במלה "אמונה" היא לאמונה דתית, המתוארת, לפחות, כזהב וכיוחד יקרה מון התבוננה.
- 5-1.4.1 כי — מארם. בכור זה של ההגון נבדקים משפטיים והוכחות כדי לנلوות אם הם צודקים או לא.
- 1.7 וזה אמרים — מצויריהם. על פי ארسطו, ס' המליצה 1, 16, 3-4, והבאור האמצעי של אבן רشد, שם. אבן רشد כותב שם: "שהתיבות שידובר בהם מורות מחלוקת על העניינים אשר בנפש".
- בשורות הבאות אנטוליו מראה את חשיבותו שלעה מרוכזת בתיאולוגיה, והוכחה למציאות סבה ראשונה בעולם. אנטוליו טוען שהוכחה זו צריכה להתבסס על ידיותם מן העולם. (עיין בהערה הבאה). אולם העולם ירוע לבני אדם רק במושגים טכניים, ומושגים אלה מתבטאים במשפטים. לכן ההוכחה למציאות הסבה הראשונה זקופה להגין שהוא מדע הבוחן משפטיים.
- 1.8 וכל — מציים. השווה דברי הרמב"ם, ס' מורה נבוכים, חלק א', פרק לד': "שאין במציאות זולת השם יחברך ומעשוו כלם... ואין דרך להשינו אלא ממעשוו והם המורדים על מציאותו".
- 1.9 איןנה חכם לעצמה. ארسطו חלק את הפילוסופיה העיונית (התיאורטית) לשישה מדעים, מתמטיקה, חכמת הטבע ומה אחר הטבע, והמפרשים היוונים הסבירו שהגון אינו אחד מן המדעים האלה כי אם המכשיר שלהם. עין צלר, כרך ב', חלק ב', עמ' 182, העלה 5.
- 1.10 אבלו. אצל החכם.

מה שיחוק בעף אם בכלו כמו הכהנות והמעיל ואמל על חלק ממנו כטבعت באצבע וככעל ברגלו, זה העין השלישי הוא המיוודד במאמר לו אצל המפרשים. והרביעי על יחס החלק אל הכל כאמרנו לו יד ולו רגלי. והחמיישי נמשך מנהוג היונים בעשותו והוא יחס הדבר אל הכל שהוא בו, כמו החטה באוצר והיין בחבית, כי כבר נמשך מנהוג שיאמרו החנית לו יין 20 והאוצר לו חטה. והששי על דרך הנקנה כ אמרנו לו ממן ולו אשה ולו בית. אמר אלא שזה העין מעוני לו הוא הרחוק מalto הפנים שיאמר עליהם לו, כי אמרנו לו אשה לא יורה על דבר יותר מן הקربות.

אמר ואפשר שכבר יראה באמרנו לו עניין אחר וולת אלו אשר ספרנים, אלא שהענינים המפורסמים מוהם אלו אשר ספרנים והם ככלל מספיקים.

25 נשלם באור ابن רشد לספר המאמרות בעור האל יתברך ولو תהיה התהלה, ויבא אחרי ספר פאריארמיינאס רצוני לומר ספר המליצה בימה ובישועתו.

16 וככועל בניה || 17 העניין י' עניין ב' המיוודה מיוחדר | והרביעין הרבעיעיב'ו || 18 וללו לו י' והחמיישי החמיישי ב' || 19 (שהוא ב' מונוגט) המנתג בהם || 20 והשני הששי ב' (נאמרנו ב' 21 העניין י' עניין ב' || 22 (ויתר) ב' | מן הקרבות מהרבוי מלהרכבות ב', מן העור י' || 23 אחרין אחד ב' ואלו ה' 25 המאמרות <לארטסוט> | בעור האלן בעורת האל || 26-25 בעור-ובישועחו תהלה לאל ב' שבח לאלה || 25 (ויתברך) י' | תהיה <לבדו> ב' | ויבא י' בא' || 26 פארין באריי | (ספר (1) – לומר) ב' | (בניה ובישועתו) וזה הגרא בלשונם פאריארמיינאס ||

17 המptrים המשתנים: אלמתנירין | החלקן הכלן: אלבלם || 18 הכלן החלקן: אלנו' || 19 בחביתו בהתחנות: טי אלדלם | (וכברנו) || 20 הגננה כ אמרנו הקין כוידיד: אלמלכת מלול זידך | אמרנו חלך:andal || 21 הוא הרחוק מalto אחר אלו: بعد הדקה | ולוזז'ק | אמרנו <באשר: באן> ז' | יורה <בבו: בה> ל' || 22 הקרבות הקשר: אלמקארנת || 25 ابن רشد לספרנו ספר: כתאב | בעור – התהלה ולנות השכל תהלה בלי סוף כמו שהוא ראוי לו יתברך אלה את האדון וגבייא הנכבד ומפשחו וישראל: ולואהב אלעלקל אללחמד בלא נהאיו כמה הוא אלה וצליל אלה עלי אלסיד אלגבי אלכלרים ואלה וסלם חסלימאל בתחלה אלה: בחמד אלה והתחלה לנותן השכל: ואלחמד אלותאכ (sic) אלעלקל' || 25-26 (ויבא –ובישועתו) יבאו אחרי ספר פאריארמיינאס ר'יל המליצה: יתולה כתאב בארי ארמיינאס אי אלעלבארת'ו ונבווא אחרי אם ריצה אלה באור ספר בארארמיינאס ר'יל המליצה יברך את מחמד ומשפחחת מחמד והתחלה לאלה רבון העולמים גנמר: ומתולה אנשאלה תליצין כתאב בארארמיינאס אי אלעלבארת' וצליל עלי מחמד ואל מחמד ואלחמד להה רב אלעלאלמן חמתק' ||

18 י' אצבע || 19-18 בעשותו – שיאמרו' נם כן בדברים שמתיחסים אחד לשני כמו הכלים ומה שבתוכו ומזה הם אומרים || 19-20 החבית – חטה האוצר לו חטה והתחלה לו יין || 20 (נאמרנו) ב' || 23 שכבר יראה || 24 (נמותה) || 25 (באורי) י' | (בן רشد) ב' | (ובעור – התהלה) ז' || 25-26 בעור – ובישועתו לאリストטלייס מחרונם על ידי מגיסטר ויללהם מן לונה בניאטוליה || 25 (ויתברך – התהלה) י' || 26-25 (ויבא אחרי ספר) מחihil על י' || 26 (רצוני – ובישועתו) י' | (ספר (2) י' | בילה ובישועתו נשלם פירוש ابن רشد לספר המאמרות ||

הנחים. והחטאות החלקיות, ההפכים להם המשוחה החלקיות והחטאות החלקיות, כהשתנות ¹⁵⁶ במקום ההפכי לו המשוחה במקום, וכמו שההוויה ההפכי לה ההפסד והצמיחה ההפכי לה ⁵ החסרן. כמו כן יראה שתהיה החטאה במקום ההפכי לתונעה במקום מצד הפוך המקום אשר אליו היהת התונעה. המשל בויה שהחטאה לעמלה הפך לתונעה למטה אחר שמעלה ההפכי למטה. ואמנם החטאה הנשארת מן התונעות אשר ספכנו אותם איש קל שימצא לה הפך לא מצד המשוחה ולא מצד התונעה. וכבר יראה שיחסב שכן לו הפך, אלא אם ישים משים בויה גם כן המשוחה המקבלת אותה היא המשוחה באיכות, והחטאה המקבלת אותה התונעה שתהיה ¹⁰ באיכות ההפכי לאיכות אשר בזאת התונעה, כמו שהשם המקובל לתונעה במקום המשוחה במקומות או התונעה אל הפך זה המקום שהיתה אליו התונעה אחרת. המשל בויה שהשתנות על ¹⁵ אל השחרות ההפכי לו ה השתנות אל הלובן, והמשוחה בלובן.

במאמר לו

ולו יאמר על פנים שש. אחד מהם על דרך הקניין והענין, שנגנחו נאמר שיש לנו ידיעת ¹⁵ ושש לנו חשיבות. והשני על דרך הכמה כי יאמר שיש לנו שער ארכו כך וכך. והשלישי על

³ החלקיות (ו) [<כהשתנות במקומות> (ו) | והחלקיות (ו) – והחטאות (ו) | ההפכים] ההפכיה | והחטאות החלקיות (ו) כי החלוף ^ו || 3–4 והחטאות (ו) – במקומות (ו) | והחטאות החלקיות משנתן ה השתנות במקומות ההפכי לו המשוחה במקומות ^ו || 3 [<כהשתנות> (ו) | ההפכים] ההפכיב | שההויה ^ו | לה (ו) | לו | לו | לה (ו) | לו | 5 החסרונו חסרונו | שתהיה ^ו שתהיה ^ו || 6 [=הטונה] כי התונעה ^ו | להטונה ^ו | להטונה ^ו | ההפכין ההפכ ^ו | [=לטנת] מטה ^ו | אשר ספכנו[S]פכנו | אוטם <והיא ההשתנות> ^ו | שהייא ^ו | וההשתנות ^ו | והיא השני ^ו | איננו ^ו || 8–7 [=לא – הפסן] ^ו | 8 המשוחה ^ו | התונעה ^ו | אורה ^ו | לה ^ו | אם [<כן> ^ו] 9 באיכות ההפכி לאיכות אשר בזאת התונעה ^ו | שתהיה ^ו | לה ^ו | אורה ^ו | המשוחה ^ו | לה ^ו | אורה ^ו | 10 ההפכין ההפכיב | אשר [<בה> ^ו | בזאת] [=זאת ^ו] 12 בלובן אל הלובן ^ו | החלק שתהיה ^ו | 13 במאמריו מאמר ה' המאמר ^ו | לו | בלוי ^ו || 14 על <ששה> ^ו | [=שה] נירה ריבים ^ו | הקניין והענין ^ו | קניין וענין ^ו | לנו | לו | 15 לנו | לו | 16 [...] | והשנין ^ו | והשלישית ^ו | ושית ^ו | לה ^ו | [...] | וארכו ^ו | אורך ^ו | וושלישין השלייב ^ו ||

³ המשוחות החלקיות המשוחה החלקית: אלסכון אלוניו ^ו | 5 ההפci לתונעה ^ו | ההפci לה התונעה: יצדרהא אלחרכה ^ו || 7 אוטם <והיא ההשתנות: והי אלאטחהאללה> ^ו | 9 באיכותו באיך: פי אלכיף ^ו || 10 באיכותו באיך: פי אלכיף ^ו | לאיך: לאלכיף ^ו | בזאת ^ו | ואת: פיהא תלך ^ו || 12 והחטאה גומ כון: איזא ^ו | בלובן <החלק החמיישי אלקסם אללאמס> ^ו || 13 במאמר לו בלוי: פי לה ^ו || 14 פנים שש פנים שונים: אונחה שתי | לנו | לו: לה ^ו || 15 לנו | לו: לה ^ו ||

⁴ והצמיחה ההפci להו ולצמיחה ^ו | 5 להטונה ^ו | 7 אוטם <כהשתנות> ^ו | <היא ההשתנות> ^ו | <כללו היא מקום> ^ו | שימצאו למזה ^ו || 8 וכבר יראהו ^ו אבל דומה ^ו | 9 המשוחה (ו) | המשוחה ^ו || 10 בזאת ^ו בה זאת ^ו || 12 לו ה השתנות ^ו להשתנות | והמשוחה ^ו ואל המשוחה ^ו || 13 נבמאמר לו ^ו || 15 ושש לנו חשיבותו וחשיבות | ארכו אורך ^ו

15. 85 חסרין ולא העתקה אחד мало. ואמנם ההשנות כבר ייחס בה שהיה ושאר התנוועות אשר ספרנו אותם דבר אחד. ואמנם ההשנות נמצאו בכל סוג האיכות הערבה אשר ספרנו או ברובם ולא ישתף בה דבר משאר התנוועות ולא יחויב להם, כי המתוועה באחד מן האיכות לא יחויב בו שיצמה ולא שיחסר וכמו כן בשאר. ואם כן יחויב שתיהה תנוועת ההשנות וילא אחת משאר התנוועות, כי אלו היהת היא ואחת התנוועות דבר אחד או שתחויב לה אחת מן 90 התנוועות, כבר היה מחויב שהיה מה שהשתנה כבר צמח או חסר או התחלף בדרך אחר מדרכי החולף, ולא ימצא הענין כן. ושחויב גם כן הפרק זה, והוא שהיה מה שצמח או המתוועה תנוועה אחרית כבר השנה, ואין הענין כן, כי המרובי כשותבר אליו במלאת הגימטריא הדבר שבו יחדש השטח הנקריא מסומן כבר בסוף אלא שלא חדש בו השנות וכמו כן שאר מה שירץ וזה המירוץ. ואם כן יחויב מוה שתהיינה אלו התנוועות שנמננו הנה 95 מתחלפות קצחות מקטן.

זאת הטענה שעשה אותה הנה היא על דרך העברה כי שם הצמיחה לא יאמר על זה הענין כי אם בהשאלה, ועל דרך האמת כל מה שיצמח כבר השנה וכמו כן כל מה שיתהה. ואמנם אשר לא יחויב שישנה הוא המתוועה במקום. אבל זה כלו בלתי מבואר במקומות זה ולווה הLN על דרך העברה בזה, כי אין כונתו שיבאר דבר אלא שהשתנה בלתי שאר 1 התנוועות.

אמר והנתעשה סתום שהוא הסוג, ההפכי לה המנוח סתום שהוא גם סוג לדברים

85 ההעתקה י' העתקה י' || **וְאַמְנָמֵת – אֶחָד** י' || 86 **וְאַמְנָמֵת** וְאַולְמִי | סוגינו מיני' | הארבעה
היד' י' | ספרנו י' || 87 ברבטנו י' רבביה | בהו בם' || 88 **בְּבוֹן** י' **שִׁיחָסְרִי** | בשאר
המְתוּועָת י' | **שְׁתַהְיָה** י' || 89 אחת י' ואחד י' וואהת ושר ר' | מן > **שָׁאָר** י' || 90 **בְּכָבֵר** י' ב' |
חויב **מָה** י' | אחריו אחד בדרכו || 91 הענין **שְׁתַהְיָה** י' | ושהוחיב | **שְׁתַהְיָה** ד' כיבינרו
שְׁתַהְיָה י' | **שְׁצַמְחֵה** || 92 אליו עליוי' || 93 **הַגִּמְطְּרִיא** הנאמטריאיד | מסומן המוסמן ידו
הירושה | בוניה || 94 שנמננו אשר נמנוי' || 95 שעה' | על דרך הערכות סיטוקית י' ||
97 בהשאלה על דרך ההשאלה י' || 98 (הווא) בינו' || 99 הערכה סיטוקין | שהשתנה סתום שתהנתה ||
2 **שְׁהָוָא** י' | הסוג <דברים המתוועים> י' | **שְׁהָוָא** י' כי היא י' כו

86 **(אותם)** י' || 87 **(דבָרְךָ)** י' || 88 **שְׁצַמְחֵה** שיגטה: אין ימניך || 90 מה שהשתנה בהשתנות: באסתחה לאלה ז' |
אםח אסר: נוֹיֵק || 91 מדריכי מן: מלן | הענין אלא: אלא' | ושהוחיב ל' || 93 השטוח: אלמסתחח || 94 **שָׁאָר** בשאר: פ' סair | זה בוה: פ' הלא' ז' || 95 מקטצת: לבעקל' ביעלאק ||
96 שעה' אותה אשר: אלתמי' | על דרך הערכה נקרית: מתקתק' ז' || 97 נדרך' | כל מה (2) כמו: כמא ז' ||
98 (הווא) ז' | במקומות זה ובה המקומות: פ' הלא אלטוציא' בכם ובה המקומות: פ' מזל הלא אלטוציא' ז'
99 **שְׁיבָרָא**: יברא: יביך || 2 **שְׁהָוָא** ושהוא: ואלו' הו' | סוג הסוג: אלגנס ||

86 האיכות י' האיכות || 87 **נְלָהָטָן** || 88 **וְבָוָן** || 89 אחת (1) כל אחת | שוחיבין היא תהיה אשר תחויב ||
90 התחלף' תנוועה || 91 החולוף' המנוחה | ושהוחיב ואם יחויב || 95 מתחלפות <ר'יל> ז' ||
96 שעה' אותה העשויה || 97 נדרך' | שצמיח' **כְּבָבָעַ** מהתחללה מנימית שהיא כה לנפש' ||
2 ההפכי לה המנוחה הפכי למיטה'

אחד מהם קודם לחברו ולא מאוחר, ולזה כבר יאמר בכמו אלו שהם יחד בטבע. וכבר ¹⁴⁸³ אפשר בכלל אחד מהמינים החולקיים שיחלך גם כן אל מינים אחרים ויהיו גם כן אלו יחד בטבע, חלקוק הホールך אל מה שיש לו שתי רגליים ואל מה שיש לו ארבע רגליים ואל מה שיש לו רגליים רבות ואל מה שאין רגלו לו. ואמנם סוג אלו המינים הם קודמים להם הקדרימה אשר בטבע, זהה שהם לא יתהפכו בהם במציאות, כי כשנמצא השח נמצוא החי וכאשר החי נמצא לא יחויב שייתה השח נמצוא.

אם כן אשר יאמר עליהם שהם יחד בטבע הם כמו שאמרנו שני מינים, אחד מהם הדברים שיתהפכו בחוב אחד מהם עם השני מולות שייתה אחד מהם סבה לשני, והשני המינים שהם חולקים, ר"ל כל אחד מהם חולק לחברו. ואשר יאמר שהם יחד סתם הם אשר

80 הווים בזמן אחד.

המאמר בתנועה

ומיני התנועה שש, ההויה ומקבילתה ההפסד והצמיחה ומקבילתה החסרון וההשתנות והחלוף במקום והוא הנקרא בלשונו העתקה. וכל אלו המינים הששה גלי מענים שהם מתחלפים קצתם לנצח מבלתי השתנות, כי לא יהשוב אחד שהויה הפסד ולא הצמיחה

וז יאמרו י' || 72 (אתחד) ה' | מallow י' אלו ה' || 73 מה (ו) מיב' | מה (ז) מיב' | נהוגים (ז) ברהו' | מה (ז) מיב' || 74 מה' מיב' | רגלו לה' לו רגלו בר' || 75 (בבמ') ב' | (>ונחתה<) י' | וכאשרא' וכשנמצא' ^{ר' 1} נמצאו' ^{ר' 2} || 76 (נמצא (ו) ר' 1) שיהיה' שימצא' | (נמצא (ז) ר' 2) (>הטמ<) י' | (>אשר<) ח' | (כמו שאמרנו י' | מינים (>כמו שאמרנו<) || 78 (>הדברים<) ח' *דברים' השני דברים י' | שיתהפכו' | שחיה' (>מציאות<) י' || 79 המינים' | חולקים' (>לטונג<) ב' | ריל (>כיב<) ב' | חולקו' | שחיה' | לחבירו' את חברו' (>ואין קודם לחברו בחולק<) י' | סתם (>בטוחלט<) ב' || 80 (הויהם) ר' הויהם י' | אחד (>החלק הרבעי<) י' || 82 (>ונצמיחה<) י' הצמיחה ר' || 83 העתקה העתקה' | וכל' וביבלי' | (אללו' ב' המינים' המין' || 84 קצתם' קצת' | לקצתם' מקצת' ב' בקצתם' ב' | מבלתי' מלבד' ב' | הצמיחה' שונצמיחה' י' ||

וז ולוח' וכוכה' וככלוך' | בכמו' מתאליך' || 72 בחולקו' בחולקנו': מול' כסמתנה' || 75 השתו' הנושא' אלסאייח' || 76 השתו' הנושא' אלסאייח' || 77 יאמיר' יאמרו: תקלאל' | (עליהם) || 78 הדברים' שני הדברים' אלשיאן' ל' (אשייאן') | בחוב' (>מציאות' ווד' | עט' מון' || 79 (>הטמ<) ז' | ואשרא' ואל' : ואליכ' || 82 ההפסדו הנוד': אלענאר' ז' || 83 (>בלשונו<) י' || 83-84 שם מתחלפים' התחלפות' טלאלמה' ל' ||

וז ולא מאוחר' ולא מאוחר' || 75 (בבמ') || 77 יאמיר עליהם' יאמרו | מינים (>אשר<) || 78 בחוב' (>מציאות<) || 79 וכל אחד מהט' | (>חולקי' חולקים' || 81 והמאמר בתנועה' || 82 ומקבילה (ו) ר'יל' < | ומקבילה (ז) ר'יל' < || 84 מתחלפים (>ר'יל<) ||

14614 המאוחר נמצא הקודם. המשל בויה שמצוות האדם קודמת למחשבה הצדקה בו שהוא נמצא, וכשנמצא האדם נמצאה בו זאת המחשבה וכשנמצא אותה ואת המחשבה נמצא האדם, והאדם 60 הוא סבת מציאות זאת המחשבה לא המחשבה **למציאות האדם**. וזה שסבת האמת והשקר בדברוראמין הוא מציאות הדבר ונשא לאחד שני המקבילים חוץ לנפש.

וכאשר היה זה ואבן אחר מן הקדימה, הקודם יאמר על חמשה פנים.

המאמר ביחיד

ויחד יאמר על פנים. הידוע יותר מהם והנامر בם סתם הם שני דברים שתיהן היוites 65 בזמן אחד, כי לפי שלא יהיה אחד מהם קודם בזמן נאמר בם שהם יחד בזמן. והשני מה שיאמר בם שהם יחד בטבע, זה על שני דרכיהם. אחד מהם שני דברים שיתהפקו בחיזוק המציאות, ר'ל כי כשהמצא אחד מהם נמצא לאחר מכן אחד מהם סבה למציאות חברו, ככפל והחצי כי כשהמצא הכפל נמצא החצי וכשהמצא החצי נמצא 70 בסם הסוג חלוק ראשן, והדרך השני המינים החלקים לסוג אחד, ר'ל שיחלך הילוק והשתה והחולך כי אלו מיניהם חולקים לחיו שהוא סוג ו אין

58 (בזה) ה || 59 האדם (ו) אדם | נמצאה | נמצאת ביה | (בו) ב | (ואת (ו) ייה | וכשנמצא ביה | (בז) ב' | (ואת (ב) ייה || 60 (ואת) י | המחשבה (ז) > סבה > י | האמתו ה... י | הצדקי... | והשקר... | והכוכבי... || 61 הדברה דברה | נושא הנשוא... י... מוחאר... י | שני משני... || 62 (ויה) י | אומן האמן... | אחד אחד בדרה | הקדימה > גנה > י | פנים > החלק גאנ'... || 63 ביחד... י... אמרו י בעין יחד... י || 64 ביחד והיחד | על > שני... ב' | בם בם... י || 65 היה היה | קודם לשני... י | בם בם... | (ובו)ם (ז) ה || 66 בם בם... | דברים דברים... || 67 כשהמצאו שתחזאי | האחר... י... השני... | מollowת מבלתי... | שהייה > מציאות... || 68 לאחריו למציאות האחר... | המינים... י... מינט... || 70 בם בם... | והשתה... | ושח... | והשחה... | והחולך... || 69 לאחריו | אלו > הם... י | מיניהם המינים... ||

60 סבת מציאותו הסבה במציאות: אלסבב פי ונוד | לממציאות במציאות: פי ונוד || 61 ונושא לאחדו: מוצומא... מוצוף... | לאחדו באחדו || 62 אחריו האחר: אלאלר... | הקדימה הקודם: אלתתקדם... || 63 ביחדו בעין יחד: פי עני מעא... ייחדו ומאה... פנים שני פנים: וזהין... י... שני דברים שני הדברים: אלשיאן... (אסיאן) | הוייטם בהיותם: בכוונתמא... || 65 קודם > לשני: ללהאני... | (בם)... || 66 שני דברים שני הדברים: אלשיאן... י... || 67 האחר... השני: אלתאני... || 68-69 וכשנמצא - היכפל... ||

58 (הצדקה) || 59 (ואת (ו)) || 60 סבת מציאותו הסבה במציאות: י... לממציאות במציאות... י... || 61 ונושא לאחדו: מתואר באחד... || 63 (המאמר ביחד) || 64 על > שלשה > | והגאמרט... | ... | (בם) יחד | הם שני דברים באלה || 65 קודם > לשני... || 67 68 למציאות > האחר... || 69 המינים החלקים לסוג... מזה הדרך הנامر הוא הסבה המתלקת ר'ל מני טון | נרילו ר'ל... ||

המאוחר ואינו מתחפה לו במציאות, ר"ל כי כשנמצא הקודם נמצא המאוחר, אבל כשנעה⁴³ 14
הקודם נעללה המאוחר וכשנעללה המאוחר לא נעללה הקודם, וכך מחד לשלים כי
כשנמצאו הימים נמצאה האחד ואם היה האחד נמצא לא יחויב למציאות השנים. וכל מה
שימצא במציאות דבר אחר ולא ימצא זה הדבר الآخر במציאות הוא ידוע שיאמר בו שהוא
קודם לו.

והשלישי הקודם בסדר כמו שיאמר בחכמויות ובמלאלות, כי הגדרים והרשומים שינויים
בעלי הנימטריא למשמעות קודמים בסדר הלמוד למה שירצטו שיביאו עליין מופת, ובכתב
50 ידיעת אותן הפשטות קודמות ללימוד הכתב, כמו כן פתיות הדברים בדבר קודמות
לרץן המכון בדבר.

הרבייעי הקודם במעלה ובשלמות כי המעללה בטבע יחשב בו שהוא קודם לפחות
מעלה, ולזה נמצוא זאת הסברא משוחפת לכל, עם שוה האופן מן הקידימה חזק ההבדל
לפניהם שקדמו, וזה שווה הצד מן הקידימה הוא מעלה משאר צדי הקידימה.

55 אמר ויסבול שתהייה הנעת הפנימית שיאמר עליהם הקודם כפי תחלה המחשבה אלו
הארבעה, אלא שתנה אופן אחר מאופני הקידימה והוא הקודם באשר הוא סבה לדבר והוא
שיהפוך עליין בחזוב המציאות, ר"ל כי כשנמצא הקודם שהוא סבה למציאות המאוחר וכשנמצא

43 ואינו מתחפה לו במציאות אבל לא יתחפה זה בנישאותו [וכן י' | כשנמצא] כשנמצא [נמצא] ימצא
המאוחר [וכשיעללה המאוחר לא יעללה הקודם] ה' | 44 בקידימתם בקידימתם ה' | כשנמצאו
כשנמצא כי | האחד (1) אחד ב' | אחר (2) ו' אחד ב' | הנآخر (2) כי האחד כי האחד ה' | שיאמרו
שנאמר ב' [**לו**] ה' | והשלישין השלישיביה | הקודם [**לו**] ה' | בחכמתם שווייהם
שיינו ז' | 49 הנימטריא הנימטריא | לחמתותם י' לתמונתו קודמות ב' | שירצטו שירצחה ז'
шибיאו ז' | מופת המופת ה' | וככתבה ז' | 50 אותן אותן האותיות ב' **הכתב** ה' | הכתבה
הכתיבה ז' | פתיחותם פתיחת בניו הצמות ז' | קודמות ב' | 52 והרביעי הריביעי ז' | הקודם
קודם ז' | ישוב נחשב ברכיו | שהוא ז' | נמצאת יריה | הסברא הסבראה ז' | 54 ז' |
55 עליהם אליהם ז' | 56 שהגנו ז' אחד ב' | אחרא אחד ב' | יהו ז' | 57 שיחפסן שיתהפסן ז' אשר
יתהפסן ז' | עליין אליו ז' | סבנה הסבנה ז'

43 כשנעללה נעללה: ארחתפע || 44 נעללה(2) יعلاה: ירתמע || 48 ובלאלותם והמלאות: ואלענאייע
50 בדבריהם: מי אללטב || 52 ובלטמותם והשלמות: ואלכמאל | למוחותם לראשון: עליין
אלול ז' || 53 ולויה ז' וככלך ז' | נמצאו תמצאו: חנד ב' || 54 למפניו למיציאות: ללונדי ז'
[הוא ז' || 55 הקודם] הקידימה: אלתקדם ז' | 57 שהוא סבה נמצאו ז' | סבנה סבנה ז'
57-58 וכשנמצא-הקודם ז'

44 בקידימתם כמו שייקדם || 46 (שיאמר בז' || 49 מופת בז') || 50 הפשטות קודמות או היסודות
קידמת כי היא קידמת | פתיחותם פתיחת || 51 קודמות (2)-בדבורי || 52 ובבטבעו || 53 ולכללו |
חווק || 54 צדי הקידימה צדדייה || 55 תחלה המחשבה האורה והמחשبة || 56 הארבעה
<פניהם> | וזהו (2) || 57 סבנה סבת מציאות המאוחר ||

לבונים השחרות יהיה בלתי נמצא. ועוד כשהיה סקרה חוליה לא יחויב שהיה אפלטון בריא.¹⁴⁴¹
 30 וואי אפשר שהיה סקרה בריא וחוליה יחד.
 אמר וכל שני הפסים מדרךם שהיו בושא אחד כבריאות והחוליה הנמצאים בשם החי,
 והלובן והשחרות הנמצאים בשם סתום, והוישר והועל הנמצאים ב نفس האדם.

ריא וכל שני הפסים אם שייחו בסוג אחד בעצמו כלובן והשחרות שסוגם הקרוב
 המראית, ואם שייחו בשני סוגים הפסים ייושר והועל כי סוג הושיר החשובות וסוג העול
 35 הפתחות והם הפסים, ואם שייחו הם בעצם שני סוגים הפסים אין מועל להם סוג כתוב
 והרע. ירצה שאחד מהם במאמר אחד והآخر במאמר אחר, כי אם היז במאמר אחד היה
 המאמר סוג להם.

החלק השני

המאמר בקודם ומتأخر

40 אמר ויאמר שדבר יקדם לדבר על ארבעה פנים. הראשון שם והמפורטים מהם
 הקודם בזמנם בדרגת מה שנאמר שזה מזולתו ועתיק.
 השני הקודם בטבע, והוא אשר נשען נמצא המאוחר גמור הוא וכאשר נעלם הוא נעלם

29 ניהיה || כשהיה כי | אפלטון | אפלטונו || 31 אמר <ומתגאי>¹ | וכלנו כלוי | הפסים
 הפסים | *(הנה)* י² | [מדרכם] י¹ והחוליה || 32 סתום בשלוח י¹ || י¹ אן פרק אחד עשר: האחד
 עשר י¹ | הפסים י¹ והשחרות י¹ || 34 הפסים י¹ בשני הפסים ||
 עשר י¹ | *(אמר)* הפסים י¹ הפסים י¹ והרע י¹ ורעד י¹ ירצה ורצחה ||
 החשובות י¹ || 35 הפסים י¹ הפסים י¹ והרע י¹ ורעד י¹ ירצה ורצחה ||
 שאחד י¹ | והאחרו והשני והאחד י¹ | אחריו אחד י¹ | היז יהובידו | היה ייהי ב¹ || 38 השני מן
 החלק השלישי י¹ || 39 ומتأخرו ובמتأחרו | ובמتأחריו || 40 דבר יקדמו שכבר יוקדם דברי ||
 41 שנאמר ב¹ שיאמר ב¹ | *(ועתקין)* י¹ ||

30 בריא וחוליה חוליה ובריא: מרילא וזכהאל || 31 *(אמר)* י¹ || 32 האדם <הפרק: אלמסצל>² ||
 33 י¹ אן י... עשר: ... עשר י¹ האחד עשר: אלחדי עשר | כלובן והשחרות כלובן והשחרות: מגל
 אלביב' ואלאסוד || 36 נירצה ז² || *(נירצה - להטמן)* ז² || 36 שאות מהם כשהיה אחד מהם:
 אלו כאן אהודהמא | נאחד || אמן כאשר: מתי || 40 דבר הדברים: אלאסיאק || 41 שנאמרו שיאמר:
 יכול | ועתיק <מזולתו: מן גירה> || 42 השני והשני: ואלהאנגייל³ ||

29 חוליה || בריא | ובבריאי בריאי חוליה⁴ || 31-32 (המי - בנסמו) חי והלובן והשחרות בנסמו ||
 33 (יאן) י¹ | אחד י¹ קרוב⁵ | כלובן והשחרות כלובן והשחרות || 36 גזהר - אחד (2) י¹ | במאמר אחר
 באחר | אמן שניתם כאשר || 38-40 (החלק - אמר) || 40 (שם) מהם יאמיר || 42 השני <יאמר> | הוא (1)
(קדום) י¹ | הוא (2) *(קודם)* י¹ ||

15 פקט, וכך מכך יתיר שני העניינים עליו שקר בעת שהיתה נמצאה ברוחם. אבל המחייבת והשוללת ¹³⁻²⁴ תהיה אחת מהם לעולם אמת והאחרת שקר אם היה הנושא נמצא או בלתי נמצא, כי ארנוט סקראט חוללה סקראט איש חוללה אחד מהם אמת בהכרח והאחר שקר, היה סקראט נמצא או נער.

אם כן בזאת הסגלה נבדלות המקבילות על דרך החיזוב והשלולות משאר המורות 20 המורכבות מן המקבילות האחרות.

ט' אמר והרע בהכרח הפכי לטוב, זה מבואר בחופש חלקי הטוב והרע, כי הבריאות הפוך החולי והועל הפוך היושר ורך הלב הפוך הגבורה וכן כן בשאר. ואמן ההיפכי לרע אפשר להיות שני דברים, אחד מהם הטוב והאחר הרע, כי רך הלבב והוא רע הפוך ההסתכנות והוא רע, והגבורה והוא טוב הפוך לשני העניינים. זה הוא עניין הטובות הממציאות בין הקצוות והוא רע, אלא שהוא אמן ימצא בויה הסוג במעט מן הדברים אבל ברוב הטוב הוא הפוך הרע.

י' אמר וממה שייחד ההפכים, שלא יחויב בהכרח כשהיתה אחד מהם נמצא שיהיה לאחר נמצא, וזה שאם היה חי כלו בריא לא יהיה החולי נמצא, ואם הדברים כלם יהיו

15 פקטו עוריה ... רואה י' | יתינו ... י' | יוכובי' | רקען י' | שהיה בדו | נמצאו' ... י'
נמצא' ... ברכמו' ... י' ישן' והוא ישן וברחמו' שאין מדרכו' שהיה נמצאו בו בחוק ... י' בתוך
הרחים']> שהיה נמצאו]' || 16 אחות' אחד' | מהם' | ואמת' ... י' צדק' | והאחרות' והאמת']'
שקר' ... י' כובי' | אמן' ... י' היה']> שהיה בגדה || 17 סקראט ו' > אימנו']' | איננו']'
צדקי' | שקר' ... י' כובי']> והשלולות' והשלילה]' 20 מן המקבילות' [והאחרות' גדרה
האחרות']' || 21 ט' סרק תשיעי התשיעיה' | בהכרח הפכי' הפכי בהכרח']' 22 ורדן' ורכות' | הלבן
לבב' י' | הפוך']' 23 והאחר' ואחד']' | הלבן' לבב' | רע' | הווא']' 24 העניינים' י' עניינים' בוני']' | הווא']' 25 הקצוות' הקצוות']' | אמן']' | הווא']' 27 ט'
עשירי' העשיריה' | שייחד' שייחדי' | בהכרח']' *הכרח']' כשהיה']' 28 (והיה']' בין']' ניהו']'

19 נבדלו' יבדל: תפארק ל' יפארק | המקבילות' המקביל: אלמתקאבלה' | המורות' המורה:
אלקלא']' 19-20 > הנגורות המורכבות מזו']' || 20 האחרות' הטרק: אלפטצל']' 21 ט' התשיעין
אלתאסעיך' | אמן']' מבואר']' יבניל' התברר: תבין' | הטוב והרעם הרע והטוב: אלשר
ואלביר']' 24 (טוב']' העניינים']' 25 בונה הסוג' בסוג' פ' אלגנס' | במעט' בקהל': פ'
אליסר']' 26 הפוך הרע' הפוך' לרע: אלמתא' ללש']' הטרק: אלפטצל']' 27 ני' העשירי'
אלעלשר']' שייחדו' שייחובי' ילומיך' | שלא יחויב' שאינו' מהויב': אתה ליס ואנבא']'

15 פקטו עור' | העניינים' אלה]' 16 מהיה']' אמרת ר'יל']' מהם' מן המורות' | אמת' | בלתי נמצא' לא']'
17 חוללה](1) – סקראט](3) חוללה – סקראט]' 18 געדר']> המציגות']' יי' > הוא מוכחה באמצעות לפי החלק
האחר']' יי' || 20 והאחרות']' 21 ט' | אמן']' 22 והעלן' והישר']' היגר'](3) | וההיפכון']'
... ע' || 23 דבריהם' המכנים' | והוא]' נום']' 24 לשני העניינים' לשנים' יחד']' 25 הטוב']> אמן']' 27 ני']'
(אמרא')]'

הנפרדת, לא יתוור אחד מהם לא באמת ולא בשקר, כי אמרנו בעל חיים אינם אמת ולא שקר עד שנרכיבתו עט שני ונאמר האדם בעל חיים או לא בעל חיים.

5 וכבר ייחס במקבילים על צד ההפק וההuder והקן שהם משתתפו למחייבות והשוללת שנאמרו על זולתם, ר'יל כשהווים עליהם במלות מרכיבת הרכבה הנדרית, כאמור בהפטים

סקראט חוליה סקראט בריא כי שני מאמרים אלו הפטים, וכאמרנו זיד עור זיד פקר. ואמנם ההפרש בין שני המאמרים אלו ובין המחייבות והשוללת, שהדברים שיוקבלו בוה הצד על דרך ההפקיד לא יהיה אחד מהם אמת או שקר אלא כשהיה הנושא המתואר 10 באחד מהם נמצוא. המשל בוה שאמרנו סקראט חוליה סקראט בריא אמן היה אחד משני המאמרים אמת והאחר שקר כשהיה סקראט נמצוא, אבל ככל לאו שמי המאמרים יחד שקר. והדברים שיוקבלו על דרך ההuder והקן כאמור זיד עור זיד פקר אמן היה אחד מהם אמת לעולם והאחר שקר בשני תנאים, אחד מהם שהיה זיד נמצוא, והוא בעט אשר מדרכו היה לו הראות, כי זיד אם איינו נמצוא היה שקר בו אם שהוא עור אם שהוא

3 אמרתו ... ו' בצדקי' [בשקר] ... ו' בכובי' [בעל חיים] חייו > ולא בעל חיים < ו' או איטי
בעל חיים < ו' או לא בעל חיים < ו' או לא חי' ו' [איינו איננו בו] אמרתו ... ו' הצדקי' [שקר]
... ו' כובי' [4 שנרכיבתו שיררכיבתו] [נעם שנייך עם שם בי'] [בעל חיים (ו)] חייו > עם
שם < ו' [5 ההפק וההuder] ההפקיד וההuderו > [ישתתפו השתתפו]
והשוללה ולשוללה ביה 6 כאמור [באמרנו] **ההפקיד וההuderו** > [7 הפטים] הפטים ב' [פקטו] רואה א' ||
8 ואמנמו בינו | המאמרים | מאמרים ב' | והשוללה ובין השוללה | שיוקבלו שיוקבלו ||
9 התפקידו הפקידו | אחדו האחדו | נעלומתו | אמרתו ... ו' הצדקי' [שקר] ... ו' כובי' [כשהיה]
כשיותה ביה || 10 חוליה || בראיא | חוליה || 11 המאמרים (ו) מאמרים ב' | אמרתו ... ו' הצדקי' |
והאחרו והאחד ב' אויה | שקר] ... ו' כובי' [כשהיה] כשייה ביה | הינו יהוי ב' || 12 שקר] כובים י' |
דרך] צדיה | ההuder והקן העדר וקנין ב' עור > או< ו' פקטו] רואה ג' || 13 אמת לעולם לעולם
אמת בדרשו | והאתרו והאתרו | בשתי ב' 14 זיד אמר זיד עור א' שקר בו אם ... ו' כובי
בו אם י' | נבוי ביר | עור פקח | אם שהוא (ו) או י'

3 אמרתו דבר: שי | נלא (ו) | איינו אמרתו לא יצדיק:ليس يצדك | שקר] יקוב: يكتب || 4 שנרכיבתו
שירכיבתו: יתרכבהז | ונאמרו: פיקולא || 6 כשהנו אמרנו כשהנפכו: אלו קלbatch | במלות
מורכבותם במלת מרכיב: בלפת מרכיב || 7 שני מאמרים אלו שני אלו מאמרים: הלוין קולאן ||
8 ואמנמו: לא כן לכאן || 9-8 בוה הצד זה הצד: הלוילזהה (sic) || 9 ההפקיד: אלמצלדרה (sic) || 10 אמרתו ר'יל:
איין | משני אלו הלוין || 14 כשהיה שימצא: אין יונד | זאמ (ו) | אם שהוא (ו) ושהוא:
ואנה ||

4 או > האדם < || 6 כשהנו אמרו כשהנו אמר | במלות - כהנו אמר מרכיבת הרכבת הנדרה כאלו אמרנו ||
7 זיד (ו) אפלטון | זיד (ו) אפלטון || 11-10 (משני המאמרים) || 11 שני המאמרים השנים || 12 זיד (ו)
אפלטון | עור פקח | זיד (ו) אפלטון י' | (פקח) י' עור מ' || 13 זיד אפלטון || 14 כשהיה שימצא |
(זיד) | זאמ (ו) | עור אם שהוא פקח והוא ||

בטבע ותמיד חום באש. וזה שהלבן כבר יהיה שתוור והשחור כבר יהיה לבן, והאיש הצדיק ^{13a20} כבר אפשר שהוא רשע והרשע כבר אפשר שהוא צדיק. וזה כאשר הועתק, כמו שיאמר ⁹⁰ ארسطו, אל חברת מי שהוא על דעתו יקרות ומונגים טובים, כי חברת החשובים ידריכו האש בדריכם והחויבים ואם הדרכה קטנה. ואם החזיק בתנועה אל החשובות, כל מה שארך בו הזמן תקל עליי התנועה, והוא אם שישיג מן החשובות אל שעור גדור ואם שישיג ממנו אל השלומות, אם לא יענזרהו הזמן. ואמנם זה המין מן העדר והקינן, הקינן הוא שישתנה אל העדר ואילו אפשר שישתנה העדר אל הקינן אחר שאמרנו בהגדתו מולת שיטכן מציאתו ⁹⁵ לו בעצם, כי העור אי אפשר שהוא רואת ולא הנבח בעל קוזחות.

ח' אמר ומון המבוואר שאשר יוקבלו על צד החוב והשולות אינם אחד ממשי המקבילים השלשה, כי המחייב והשולות יחידתו מן השאר שר היה בכרה שהוא אחיד מהם אמת והאחר שקר, ולא היה באהר מן האחרים. המשל בזה בהpecific, הבריאות והחולוי לא יאמր באחד מהם שהוא אמת ולא שקר, וכמו כן הענץ במקבילים על דרך ¹ המctrף כמו הכפל והחצוי, ואשר על דרך הקינן והעדר כמו העורון והראות. ובכלל לפי ² שהוא אלו השלשה אמן ירוו עליהם במלות נפרדות או بما שכח הוראותו כה המלא

88 ותמייד) תמיד בה | כחומר | כחומר | האש ב' | והאיש הצדיק | והצדיק ב' || 89 (אפשר (ו) ב' [ריש] | שהייה (ו) ייהיב | כאשר שכאשר ב' | הועתק | נתתק ב' | כמו >[כמו] ⁹⁰ על ב' | 91 האיש >[ההוא] ⁹¹ בדריכם בדריכם | החשובים ב' | ואם (ו) אם ב' . . . ואפללו ⁹² י' | הדריכה הדריכה בהדריכה | שארך ב' || 92 (בכו) ב' | (אט) ה' | מני אל ב' | (אל) (ו) י' | 93 והקינן ⁹³ י' | שיתנה ⁹⁴ הקינן ⁹⁴ הטעדר (ו) העדר ב' ידו | ואין והעדר אי ב' | (ההעדר) ב' || 95 רואה ולא הנבח ⁹⁵ || 96 ח' טרק שמייני השמייני | ומני מני | אים ח' | 97 והשולות ב' | 98 אמתה . . . צדק ⁹⁶ קרי . . . י' | כובי | זה כוה בוהי | באחד >[ממיין] ⁹⁷ י' | מני מהמיינים ב' | מהמיינים ⁹⁸ בהpecific ביד בהpecificים מני ההpecificים || 99 באחדו אחד ב' | אמתה . . . צדק ⁹⁹ קרי . . . כובי | הענץ הענינים בעניך | במקבילים המקבילים ירוו || 1 המctrף הctrף | והעדרו והעדר ב' | 2 שהוא אלו שאלוי | הוראותו הוראתה ב'

88 באש לASH: לנאר || 89 שהייה (ו) שישוב: אין יעוד ל' || 90 החשובים >[כבר]: קד' | ידריכו תדריך: תאכל'ם יאל'ך || 91 בדריכם החשובים בדרך התבינות: פי טריק אלטצ'יל' || 92 גנדולא' | ממנה מהם: מהמאק || 94 אלף אשר: אלהיך | שאמרנו שכבר אמרנו: קד קלנא' || 95 שהייה שישוב: אין יודע | קוזחות אמר הטרק: קאל אלטצל' || 96 ח' השמייני אלתאמן מ' || (אט) ז' | החוב והשולות השולות והחויב: אלסלב ואלאיאב || 97 ייחדתו ייחדתו: ילבצתם | מן >[בן: בין] || 98 מון האחרים מהם: מנהאל' מנהמא' || 99 לאו ולאו: וליס' || 2 במתה מה: מא ||

88 באש | וכבר (ו) || 90 חברת החשובים ידריכו החברת הטובה או החובה כבר תדריך || 91 בדריכם החשובים בדרך הטובה | החזיקן התחליל | כל מה כל שcn' || 92 שישיג (ו) >[בעצמו] || 93 הוא שיתנהו || 95 לנו || 96 (וח' | נאמר) י' | אחד) מחדר || 97 והשלשה י' השנים י' || 98 זה וה' | מן האחרים י' מהם | בוה >[ר'ל] ¹⁰ י' | בהpecific >[ר'ל] ¹¹ י' | ואשר ובאשר || 2 אמן אשר | במלות נפרדות || במלה נפרדת ||

וכאשר היה זה כן לא ימנעו הפסcis שביניהם אמצעי אחד משני ענינים, אם שמצא אחד מהם לנשא למורי, ר"ל שלא יفرد ממנה כלל, ואם שכבר ימנע הענין השני. ואולם ההuder והקן לא ימצא גם בדבר מלוא הסגולות שנמצאו לימי הפסcis. וזה 75 שהמקבילים על דרך ההuder והקן לא יחויב תמיד שימצא אחד מהם במקבלו, ואולם יחויב זה בעת אשר מדרך המקביל שיקבל אחד מהם. המשל בו הוא אשר מדרךו שיראה כבר ימנע שנייהם, כמו כפיר הכלב שלא יאמר בו שהוא עור ולא רואה. וההפסcis שאין ביןיהם אמצעי לא ימנע הנשא מאחד מהם, ולא בעת מן העתים. אם כן אין ההuder והקן מן הפסcis שאין 80 ביןיהם אמצעי. ואינם גם כן מן הפסcis שיש ביןיהם אמצעי, זה שהוא יחויב שהיה אחד ימצא והוא במין מן הפסcis אשר אין אחד מן הפסcis בהם נמצא לנשא תמיד, כי כבר ימנע הנשא מניהם. ואי אפשר גם כן שאמר בהuder והקן שהם מאשר מדרךם אמצעי ואחד מהם נמצא לנשא תמיד, כי לא ימצא בהuder והקן מה שאחד מהם תמיד לנשא. וכאשר היה זה כן כבר הבהיר שהמקבילים על צד ההuder והקן אינם אחד מימי המקבילים על 85 צד הפסך.

וכבר יובדל גם כן זה המין מן ההuder אשר רשותו לפנים מן המקבילים על צד הפסך, כי הפסcis אפשר שיפול מכל אחד מהם שני אל חבו כשלא יהיה אחד מהם לנשא

72 <זה>^{ר' 2} | ימנעו ימנידי <מן>^ר [<מן>^ר | שביניהם] שיש ביןיהם יה | ענינים <אלו>^ר ||
 73 מהם] שניהם || 74 ואטנטם] אטנטו | ימצאו חמצאידי נמצאה | למניין בימייניג | הפסcis י' |
 הפסcis ב' הפסcis י' || 75 שהמקבילים י' שהמקבילים י' | ההuder והקן | העדר וקן | במקבלו
 במקבילים || 76 אשר מדרךו שדרךו | שיקבל <כל>^ר | <ושארו>^ר <אין>^ר | שיראהו | שלא
 יראהו || 77 כפיר הכלב הטרי | הכלב הארייה | [בז' | וההפסcis] וההפסcis י' || 78 מהם] שניהם י'
 וולאן | לא יה | <אין>^ר || 79 מן הפסcis מההפסcis | שיאו | אשר בז' | יחויב || 81 [<מן>^ר |
 הפסcis] מהאמצעיים | האמצעיים הפסcis שיש ביןיהם אמצעיה | אחד מהם || הפסcis י'
 הפסcis || 82 והקן | והקן | 83 נמצאו | ימצאו | והקן | והקן | תחמיד בז' תחמיד ||
 84 שהמקבילים י' | שהמקבילים י' | ההuder והקן | העדר וקן | <אין>^ר | 85 וההuder | הקן
 וההuder | <הקן>^ר | רשותו ב' | רשותו ב' | 87 מהם (ז) | דבר | ר | אלן על ידו ||

75 שהמקבילים] שהמקבילים: אין אלמתקאבלה || 77 כפיר הכלב] הפסcir: אלרו || 81 הפסcis האמצעיים:
 אלמתוסטאת ; נמצאים] מולדאן || 82 שנארטן] שיאמר: אין יקל ר || זה ק' || 84-85 שהמקבילים –
 צדו בז' || 84 שהמקבילים] המקביל: אלמתקאבלה || 85 הפסcir י' הפסcis: אלמתצראת ||
 87 מכלן כל: כל | שינוי ישנה: גירא ||

73 מהם] שני דברים | לנורין עופד | שלא יفرد ממנה בלחן נפרד || 76 מדרך המקביל שיקבלו מדרךו
 שהמקביל יקבל || 77 והכלבו : | [בז' | 78 ומהם ולא] || 79 גם כן | 80 בנושאים | בוטנו י' באחד מהם ||
 81 הפסcis האמצעיים | מן הפסcis בז' מהם | תחמיד || 82 משיחם] מכל אחד מהם || 83 בהuder –
 שאחד] הקן וההuder ר' לאחד || 85 הפסcir הפסcis || 86 גם כן || 87 ככלאו ר' לא אשר לא ||

ר' ויראה שאין הקבלת ההuder והקנין על צד הקבלת המ策טרף כי הדברים שיווקבו¹⁶ 12b₁₆ על דרך הקנין וההuder לא יאמר מהות אחד מהם בהקש אל השמי כמו שאמר מהות הדברים שיווקבו על דרך ה策טרף, כי לא יאמר שהראות ראות לעורן ולא העורן עורן לראות עד שאמר עורן הראות.

והפרש אחר גם כן זהה שככל שני מ策טרפים כמו שנאמר ישוב כל אחד מהם אל חברו בהפטון, והדברים שיווקבו על צד ההuder והקנין לא ישוב אחד מהם אל חברו בהפטון, זהה 65 שאין הראות ראות לעורן ולא העורן עורן לראות שהוא הקנין.

ז' ויראה גם כן שהמקבילים על דרך ההuder והקנין אינם המקבילים על דרך הפטון מדברים אלו. זהה שככל שני מקבילים על דרך הפטון אם שייהיו מן הפטונים שאין ביניהם אמצעי, זהה המין מן הפטונים ייחדו שלא ימנעו הנושא המתואר בהם מאחד מהם, כמו שנאמר, כמו הבריאות והחוליות שלא ימנעו מאחד מהם גופו בעל חיים. ואם שייהיו מההפטונים שיש ביןיהם 70 אמצעי, וייחד זה המין מן הפטונים שכבר ימנעו הנושא משנייהם, כשהלא יהיה אחד מהם נמצא לא בטבע כמו החום הנמצא באש והקור בשלג, כי האש לא ימנע מן החום ולא השלג מן הקור.

59ו' פרך שני הששי הקבלת(ו) הקבלת(ו) ההuder והקנין ההuder(ו) שיווקבו¹⁷ כי שיווקבו¹⁸ || 60 וההuder(ו) וההuder(ו) | <ובתקשות>¹⁹ || 61 כי <כ"ג> ב' || 62 עד ז' כמור אבלי²⁰ || 63 שככל שני אחד משנה | מ策טרפים המ策טרפים ימי²¹ || 64 ההuder והקנין העדר וקנין²² | נאל חדרוני ייר | בהפטון <אל חברוי>²³ || 65 ולאו ואוני²⁴ | העורון²⁵ | הקנין²⁶ קניינרוי | פרך< י' || 66 ז' שביעי השביעה²⁷ שהמקבילים²⁸ שהמקבילים²⁹ | ההuder והקנין³⁰ | העדר וקנין³¹ | המקבילים³² מקבילים³³ בער | הפטון³⁴ הפטון³⁵ || 67 מדבריהם לדבריהם | <נסנו>³⁶ י' | מקבילים³⁷ המקבילים³⁸ | מן הפטונים הפטונים³⁹ || 68 הפטונים הפטונים⁴⁰ | מאחד⁴¹ באחד⁴² | (כמו שנאמר) ייה | [כמו שנאמר] י' || 69 כמו הבריאות מהבריאות⁴³ | <מאחד>⁴⁴ י' | בעל חיים⁴⁵ (כמו שנאמר) י' | מהפטונים⁴⁶ מהפטונים⁴⁷ ברהו⁴⁸ || 70 ויחיד ויחודר ויחודריה | הפטונים בעלי חיים⁴⁹ האדם⁵⁰ | מהפטונים⁵¹ מהפטונים⁵² ויחודר ויחודריה | הפטונים הפטונים⁵³ הפטונים⁵⁴ הנושא <הנושא>⁵⁵ | משניות⁵⁶ זהה⁵⁷ | בשלואו | יהיה | מצא יירה⁵⁸ || 71 החום⁵⁹ החם⁶⁰ י' | והקור⁶¹ | החם⁶² י' | החום⁶³ החם⁶⁴ ווהשלג⁶⁵ | הקור⁶⁶ הקר⁶⁷ ||

59ו' המשי אלסאדס⁶⁸ | הקבלת(ו) יקובל⁶⁹ | יקובל⁷⁰ || 71 געל-לאו⁷¹ ק' || 72 כי מאשר: מן אין || 60 יאמרו י' יוקבל: תקאבל⁷² || 61 שיווקבו⁷³ שמקביל: אלהי מקאבל⁷⁴ || 64 צדו⁷⁵ דרך: טריקי⁷⁶ | ישוב⁷⁷ כל< י' || 66 ז' השבייע: אלסאבע⁷⁸ | שהמקבילים⁷⁹ שהמקביל: אין אלמתקאבלה⁸⁰ | איןם המקבילים⁸¹ איננה המקבילה: ليست הי אלמתקאבלה⁸² || 67 אם שייהו: בגין יונא⁸³ || 68 בעל חיים⁸⁴ בגין: אלחייאן⁸⁵ || 70 והקור <הנטזא: אלטונזות>⁸⁶ ל'

59 וו' י' שאין הקבלתו שיווקבו⁸⁷ | והקנין <לא> | המ策טרף המ策טרפים || 60 מהות⁸⁸ (<ר' כל>) || 61 (עורון⁸⁹) ערנון⁹⁰ || 62 עד שיאמרו אבל יאמר || 63 שנאמר שאמרם || 66 וו' || 67 נשכל-הפטון⁹¹ || 68 (וותה⁹²) || 69 (כמו⁹³) 70 משניות⁹⁴ מכל אחד משניות⁹⁵

שדרכו תהיה בו, מولת שהיא מציאותו אפשר לו בעתו, כי אם יאמר חסר השנים למי 45 שלא יהיו לו שנים בעת אשר מדרכו תהיה לו שנים, ועור למי שלא יהיה לו ראות בעת אשר מדרכו תהיה לו ראות. ולזה לא יאמר למי שילד מבעל חיים לא בשנים ולא בראות, כמו כפירי הכלבים, שהוא חטר שנים ועור.

אמר ואין מי שייעדר ממנו הKENIN ואשר ימצא בו הKENIN הוא ההעדר והKENIN. המשל בוה 50 שחראות קניין והעורך העדרו, ואין בעל הראות הוא הראות ולא בעל העורך הוא העורך. ואלו היה הנושא לראות והראות דבר אחד והנושא לעורך והעורך דבר אחד, צדק שינשא הראות על הרואה והעורך על העור והיה נאמר לעור עורך ולרואה ראות. ואמנם כמו שההעדר והKENIN שני מקבילים, כן המתוארים בהם גם כן שני מקבילים, שאם העורך מקבל הראות העור מקבל הרואה, זהה שצד הקבלה בהם אחד.

ה' אמר וכמו כן אין הדבר שישולל ויוחיב הוא המחייב והשוללת, כי המחייב 55 דבר מה חייב והשוללת דבר שולל ואין הדבר שיחייב או שישולל בדבר, אבל הוא ענין תורה עלי' מלאה נפרדת או מה שכח הוראתה הנפרדת. והדבר שיחייב וישולל הוא גם כן יזקbel כתיקבלת המחייב והשוללת. המשל בוה כי כמו שיקבל אמרנו זיד יושב זיד לא ישב, כן מקבל היישבה לבתוי ישיבה.

44 הנסנים שנים בה || 45 שלא יהיה שאין | מדרכו מדרכים | שהיה יהיה יהי | ועורו ועורו ||
45 שילדי || 46 שעורו ולא עורה || 47 המשל והמשל יהיו | בוהו || 48 הדרון העדרון העדרון ||
50 היה יהי | הנושא גושא ייוי | לעורך בעורך העורך || 51 והוא גלאגלה || 52 והוא גלאגלה || 53 והוא גלאגלה ||
54 ראותה הראותה || 55 וזהKenin המקביל (ו) יי | בהתם בתם || 54 חמיישי | אמרו |
פרק חמישי החמישי | אמרו | ששולל ישוחיב וישולל | והוא היא ב' || 54-55 **ונכון** –
דברו (3) יי || 54 המחייב (2) **ההוא** יי || 55 מחייב מחייב | והשוללה והשוללה **ההוא** יי | שולל
שולל | **וישוחיב** יי | ואנו יי | ששוללה ישולל יי | וישוללה **וישוחיב** יי || 56 הוראת הנפרדה
הוראה נפרדה || 57 כהקבלה בהו || 58 שיקבלו שיקבלו | תקבלו תקבלו ||

46 במי במה: פימא | מבעל חיים מבעל החיים: פון אלחיזון | בראותו: בצריך || 47 הכלבים
הכלב: אלכלב || 51 לעורו העור: אללאומי | ולראותה והרואה: ואלבצירם ואלבצירם ||
52 המתוארים המתוארים: אלמתatz || 53 אחד הפרק: אלטצל <2|| 54 חמיישי: אללאמסים ||
ונמצוק || 55 והשוללה והשוללה: ואלטאלביל | ששוללה ישוללה: יסלב || 56 הוראתה הוראתה:
ולאלחה | הוראתה כה: קויה || 57 יזקbel מקבילים: מתקבלים מקאבל <2|| 58 ישיבתה
אללולים הפרק: אלטצל <2||

46 במי במה || 47 כפירי הכלבים הכספי || 48 וממנו || 49 בעל העורך העור || 51 לעורו העור
ולראותה והרואה || 54 (ה) | אמרו | 55 מחייב של מחייב | שוללה של שוללה || 56 הוראתה
הוראות | הוראת הנפרדה || הוראה נפרדת || 57 הוא הם | יזקbel מקבילים || 58 זיד (ז) סקראט |
זיד (ז) סקראט | לבתוי ובלתי ||

ג' ומה שהיה מן ההפכים שלא יمنع הנושא המתואר בהם מאחד מהם הם ההפכים שאין ביכולתם אמצעי, כמו הביריות והחולוי שלא יمنع שם בעל נפש מחד מהם, וכמו הוגו והנפרד שלא ימנע מספר מאשר יתרה באחד מהם. אם כן כמו אלו מן ההפכים הם אשר אין ביכולתם אמצעי.

ואמנם מה שאינו מחייב שימצא אחד מן ההפכים בנושא אותם, הם ההפכים שיש ביכולתם אמצעי. המשל בוה השחרות והלובן הנמצא בנושם כי לפי שאינו מחייב שהיה כל גשם בעל מראה אם לבן ואם שחור, אבל כבר יمنع הגשם משגיהם, והוא ביכולתם אמצעיים, והם הצחוב והירוק ושאר המראים שבין הלבן והשחור. וכך כנ' המשובח והמנוגה לפי שאינו מחייב שהיה כל דבר אם משובח ואם מגונה, נמצאו ביכולתם אמצעיים בהם כן, והוא מה שאינו משובח ולא מנוגה. כי האמצעיים בקצת העניינים יש להם שמות כמו הצחוב והאדום ובקצתם אין 40 להם שמות וידובר על האמצעי בשוללות שני הקצחות כאמרתו לא טוב ולא רע ולא צדיק ולא רשע.

ד' ואמנם ההעדר והקנין ימצאו בדבר אחד בעצמו. המשל בוה הראות והעדרון שימצאו בעין. וזה הסוג מן ההעדר בכלל הוא שיפקד מן הנושא הקנין שדרכו הייתה בו, בעת

30 ג' || סרק שלישי שלישיה | שהיתה שיהיה רוי שהוא | המתואר **<בhcרכח>** || בהם **<בhcרכח>** || מהם **<בhcרכח>** || י' | ההפכים (2) הפסים ב' || מהם **<נִמְצָא>** || כ' | **<כ>** || ה' | **<אלו>** || ה' | **<מִן>** ב' || (אתה) א' | אחדה | הם **<מִן>** || ה' | **<הַנִּמְצָא>** הנמצאים י' | שאיננו שאינו || א' 36 ואם י' | אמצעיים || ז' | **<אנו>** שאינו || ז' | **<שָׁאוֹן>** שאינו || ז' | **<לְאָה>** || ז' | **<בְּשָׁולֹוח>** ה' בשולוח || אמרתו **<בְּמִרְך>** || ז' | לא י' || ז' | רשות | **<זָוְמָנָה>** || ז' | ד' סרק רביעי: הרביעייה | המשל והמשל ה' || 42-43 הראות והעדרון שימצאו העורון והראות שימצאי | העדרון י' העדרון || הוא שיפקדו י' שהוא יפקוד | הנושא נשאי || 43-44 (בעת - בז' ||

30 ג' || השליש: אלתאלת' || כ' | **<נִשְׁמָת>** || 31 נשים הנשים: אלנסט' || בעל נפשו בעל הנפש: אלתאנטס || 32-34 הם - ההפכים (1) **<הם>** ההפכים: הי אלתי ليس בינה מא茅וטס וاما מא ליס ואונגן (sic) יונד אחד אלמתלאדרון || 35 והלובן ז' | הנמצאים הנמצאים: אלטונדרון || 36 משניות <כ'': אל'> || 37 והירוקו והאדום: ואלאדרון || 38 ואם א' או ק' || יש להם: אם: אמרא | הצחוב והאדום האדום והצחוב: אללאדרון (אלאלדרון) ואלאצטר || 40 וילהתון | וידוברו ויסומון: פיעזין | האמצעיים האמצעיים: אלאוסט' | בעולות השוללות: אלסללב' || 41 רשות **<הטרק>** אלצל' || 42 ד' הרביעי: אלראבעיך | הראות: אלעלמי (בעצמו: בעינה) || 43 והעורון: ואלבצר' וחותמים: ואלערם' || 43 שימצאו אמנם יונדאיל' א' אנטה צ' חונדאיך | בכללו הכלל: פאלטמלת' | שדרכו: אלתי מן שאנהא ? ||

30 ג' || 32 שלא שמהם לא || 34 שאינו שבהם אית' || 35 הנמצאים הנמצאים || 36 משניותם <כ'': י' | היה | אמצעיים והם אמצעי והוא || 38 נמצאו נמצאו | אמצעיים ום כנ' אמצעי || 39 כי האמצעיים ולאמצעיים | יש ימצאו | הצחוב והאדום הירוק והצחוב || 40 שמותם שם | האמצעי האמצעיים || 42 (ד' י' || 43 שימצאו אמנם ימצאו ||

הشمני יודיע בו ההפרש שבין המחייב והשלול ובין השלשה הנשארים, ריל העדר
15 והקנין ושני המceptors ו שני הफכים, ויתיר בוה ספק שקרה בהפרשים נמן בוה.
התשייע יודיע בו שכבר יהיה אחד הPCI לאחד וככבר יהיה אחד הPCI לשנים.
העפרי יודיע בו שלא יחויב בשני הפלכים כנמצא אחד מהם שהיה אחר נמצא,
והיא הסגלה שנמצא במצטרף.
האחד עשר יודיע בו שכלי שני הפלכים אם שייהו בסוג אחד ואם שייהו בשני סוגים הפלכים
20 ואם שייהו הם עצם שני סוגים הפלכים בלתי נוכנים תחת סוג.

7.1.a' אמר והקבילות ארבעה מינים שוי המceptors ו שני הפלכים והעדר והקנין
והחייב והשלול. והמשל למceptors הכפל והחצוי, והמשל להפלכים הטוב והרע, והמשל
להעדר ולקנין העורק והראות, והמשל למחייב והשלול את אמרך זיד ישוב זיד איןנו ישב.

ב' וההפרש בין שני המceptors ובין שני הפלכים, אחד מן המceptors איזה שהודמן
25 מהם יאמר מהותו בהקש אל חברו אם בעצמו ואם באיזו מלה הזרומה מלאות היחס, כמו
הכפל שיאמר בהקש אל החצוי, ואמנם הפלכים לא יאמר מהם אחד מם בהקש אל השני
אבל יאמר מהותם אחד מהם הPCI למהות השני, כי לא יאמר הטוב טוב לרע אבל הPCI לו
ולא הלבן לבן לשחור אבל הPCI לו. אם כן שני מינים אלו מן הקבילות מתחלפים
בהכרה.

14 השלשה) שלשה רהוי || 15 (והקנינו) | המceptors מceptors | (הפלכים) הפלכים | ספק ||
הספק נרחי | שקרה שיקנה | 16 (ובו) | היה (ו) (<הPCI> ד') | היה (ו) (<הPCI> ד') || 17 (הפלכים)
הפלכים ב' | (האחרן) האחד || 18 (ה Sanglah) Sanglah | שנמצא' הנמצאת' || 20 עצמן
בעצטמי | הפלכים (<עלוניים> ד') | טוֹן (טונג) טונג (<הפרק> ב') || 21 (א') הרשוני | ארבעה
ד' ב' | הפלכים ב' | (והעדר) ב' והעדר ב' || 22 (והמשל (ו) המשל רחוי || 22-23 והמשל להעדר
ולהעדר ב' || 23 (ו) והראות) והראות' (ו) והשלולות' ולשלולות' (ו) אמרך זיד איןנו זיד איןנו זיד
[עומד] || 24 ב' סרך שני השני אמרה' (הפלכים) הפלכים || 25 באיזו באיזו' (הפלחים) ממלוחו
במלוחו רחוי ||

14 ובין השלשה) והשלשה: ואלטלאת' || 15 ספק (<מה: מא>) ק' | 17 שלאו' לי' כי:安娜' || 20 סוכן
(הפרק: אלטאל' || 21 (א') הרשות: אלטאל' ק' || 22 (למורים) למטרף: אלטאל' ||
23 יושב (2) (<הפרק: אלטאל' ק' || 24 (ובו) השני אלטאנמי' | ובין שני הפלכים ו שני הפלכים:
ואלטאנדיין | (ונז) || 26 השני אחר: אלטאל' ק' || 27 אבל (ו) (<אמנם: אומא> | כי באשר:
באנו'ק | יאמר (2) (<כפי: אין> || 28 שני מינים שני שורות: אלטאנק || 29 בהכרח (<הפרק:
אלטאל' ק' ||

14 ובין השלשה) והשלשה || 19 (שיהיו (2)) || 21 (א') || 23 (ו) סקראט | זיד (ו) סקראט || 24 (ובו) |
ובין שני הפלכים ו הפלכים | שהודמן' שיהיה || 26 אחד ר'יל' || 27 אבל (ו) (<אמנם> י'

השער השלישי

המאמר במקבילות

- ומה שידובר בו בזה השער נכלל באחד עשר פרקים.
הראשון ימנה בו מיפוי המקבילות ויזדיע אחד אחד מהם על דרך המשל.
השני יתן ההפרש בין המקבילות על צד המctrוף והמקבילות על דרך ההפוך.
השלישי יודיעו בו שהדברים ההפכים שני מיניהם.
הרביעי יודיעו בו טبع הדברים שזוקבלו על צד ההעדר והקנין, ויזדיע בו שהדברים בעלי ההעדר והקנין אינם ההעדר עצמו והקנין, ושאלו יזוקבלו גם כן כמו שזוקבלו ההעדר והקנין.
החמישי יודיעו בו שהדברים המתויבים והשלולים אינם הגוראה המחייבת והשוללת, ושאלו גם כן יזוקבלו כמו שתוקבלנה המחייבת והשוללת.
השישי יודיעו בו ההפרש שבין הקנין וההעדר ובין שני המctrופים.
השביעי יודיעו בו ההפרש שבין ההעדר והקנין ובין שני ההפכים.

1 השלישי >זה השער יחלק לחמשה חלקים החלק הראשון< י² 2 המאמר במקבילות כמאמר מקבילות = מאמר המקבילות || 3 (בבז' ב' השער) החלק י² 4 (נאותר 2(ז') | (מהטמ' י' | (המשל' משל ב' || 5 (צד' י' | דר' || 6 שזוקבלו שזוקבלו : || 7 (ההעדר והקנין) העדר וקנין : || 7 (ויזדיע – והקנין (ז') || 7 (בבז' ב' || 8 (ההעדר (ז') העדר ב' | (והקנין (ז') וההעדר (2(ז') הקנין וההעדר | (והקנין (2(ז') | (זוקבלו י' יוספכו י' | (בן->זוקבלו< י' | (כמתו י' | שזוקבלו שתוקבלנה י' || 11 (ושאלו – והשוללים י' || 12 (הקנין ההעדר | (וההעדר | (וההעדר – וההעדר – והקנין | (הקנין וההעדר י' || ההפכים ב' ||

1 השלישי >החלק הראשון: אלקסט אלאול< 2 || 3 שידובר >(בז': בה< 2 || 4 ויזדיע >(בז': פיה< 2 || 5 יtan >(בז': פיה< י' | (המקבילות) המקביל: אלמתקאבלה | (המקבילות) והמקביל: ואלמתקאבלה || 8 עצמוני בעזמו: בעינה 2 || 12 ובין שני המctrופים) ושני המctrופים: ואלמלאפין || 13 ובין שני ההפכים) ושני ההפכים: ואלצדין ||

2-1 והשער – במקבילות || 3 (בז' בהם || 8-7 שהדברים בעלי שדררי || 10 שהדברים המתויבים והשלולים) שדררי החיזב והשוללות || 11 (שתוקבלנה) שתוקבלנה || 12 (ובין שני המctrופים) והმctrופים || 13 (ובין שני ההפכים) וההפכים ||

הbaar האמצעי של אבן רشد

11611 אמר ואמנם שאר המאמרות אשר ספרנו, והם מאמר מתי ומאמר אננה ומאמר לו, לא
 70 יאמר בם יותר ממה שהמשלט בו בוה הספר בראשתו כי הם פשוטים, כאמור כי לו זורה
 על המונען והמולבש והאגה כאמור פלני בשוק ושאר מה שהמשלט בם, כי זה המאמר
 באלו הטעמים מספיק כפי המכון הנה.

69 מאמרן ממאמר: | ומאמר אננה ואגה | ומאמר לו ולוי || 70 מושרים מבוארים י | כאמורן
 כאמור י | כי [> * < *] ה | וו המולבש] ועל המולבש י | והאגה ואגה י | כאמורן כאמור י |
 [> מה< י ||

70 ספרנו: עדר� || 70 בם (> ההגנה דבר: האגנה שי) || וו המולבש] ולהלבוש סרין:
 ואלמתסלח | והאגה ואגה: אין י | שהמשלט המשיל: תמליל ישל: ימליל || נ המכוון)
 הכוונה: אלמקנד ז ||

71 והם | לאו ולא || 71 (> 70 [כameron - בשוק]ameron - בשוק) || 70 כי (2) (> יש לו) י ||
 וו המולבש - פלני ולהלבוש שרין וכameron סקראט י | מה שהמשלט שמשלו | כי אם כן |
 המאמר (> באלו) ||

החלק החמישי

המאמר באשר יפעל ויפעל

אמר וכבר יכל יפעל ויפעל ההפור והיוותר והפתחות, כי יתחם הפני ליתקרר ^{וננו} 59 ויתקרר הפני ליתחם ויתענגן הפני ליתעננה, ואם כן יהיה זה הסוג מקבל ההפור, ומקבל הפתחות והיתר כי אמרנו בדבר יתחם כבר יהיה יתר ופתחות כי הדבר יתחם יותר ופתחות כמו כן יתענגן יותר ופתחות.

אמר זהה הנעת מה שנאמר אותו בזוה המאמר בזוה המקום.

החלק השישי

במאמר המצח

65

אמר וכבר נזכרו הדברים בעלי המצח בשער המctrף ונאמר שהם הדברים שנותם גורמים ממאמר המctrף כמו השוכב והמייסב, כי השכיבה וההסבה ממאמר המctrף והשוכב והמייסב מזה המאמר.

58 *(המאמר) ב' || 59 59 ויפעלן ויתפעלן* | *ההפור* | *והיוותר* | *ויתקרר ב' || 60 ליתעננה*
ליצטער ב' | התענן | *ההפור* | *ההפור ב' | דבר ר' | יתחם (ו) שיתחם ב' | יתרן יתר נ' ||
*62 ליתענן ז' יתעננה ז' <יהיה ז' | יתרן יתר נ' || 63 בזוה המקום בזוה הוא ז' בזוה והיה ז' 65 המצח
<מאמר המצח ב' || 66 (מאמר) ב' | נזכרן ז' נזכרן || 68 המctrף מctrף ב'**

מתחלפים בעצם: הלא הוא מעני מא תאוול הלא אלמוֹזע עליה ابو נזר וטהר כלatoms אריסטו אנהא לישת מן אלמְזָאָקָּפָּא אלא בנטסה פקט או' ليس יתמהן אלונחו ולמוסיקי אַזְאָמָּתָא לאצט בהא אלא מן קבל נטסה וללך מא יכול אריסטו טי הלה אלأشיא אנהא לישת מן אלמְזָאָקָּפָּא בלאתאה ואנהא אנמא צארת מן אלמְזָאָקָּפָּא מן קבל אגוה אציף אליהא מא הוא מזאָקָּפָּא בלאתאה סה מזאָקָּפָּא באלערץ ולא יבעוד אין יכון שי ואחד תחת נסין אוחדהתם באלאתאה ואלאכבר באלערץ וגאנמא אלדי יבעוד כמה יכול אריסטו אין יכון שי ואחד הוא מזאָקָּפָּא טי נסין מלחולין באלאתאת > || 58 באשר יפעלן ביפעלן: טי יפעלן || 59 ובכלי באשר: באזק . . . ז' | ליתקרר לאשר יתקרר: לאן יברדר' || 60 ליתעננה לאשר יתעננה: לאן יתאדי || 61-62 <(כבי (ז)-ופחות> ז' || 61 הדבר <כבדר: קדר' || 62 כן <כבדר: קדר' | יתעננה יתעננה: יתאדי || 63 שנאמר אותו שתאמיר אותו: תקולה ז' וגאנמא: אלמוֹזע ל' || 66 (מאמר) ז' 67 המctrף ז' המctrף
הctrפות: אלאַזְאָמָּתָא ז' 68 והמייסב <הוא: הוא> ז' <וותוא: והוא> ז'

57-58 *החלק – ויפעלן* || 59-60 יתחם – ויתקרר יתקרר || 60 ויתקרר הפני ליתחמתו ז' ||
61 יתחם (ו) יחם || יתחם (ז) יחם || 62 יתענן יתעננה || 63 בזוה (ו) מזה || 64-65 *החלק –
הctrף* || 66 (הדברים (ז))

ר' ואמנם סגלו האמתית אשר לא יאמר על זולתו הדומה ובלתי דומה.

ר"א אמר ואין ראוי שישופך על זה המאמר ויאמר שהוא כון הנה אל ספירת האיכות, 45 וכן דברים רבים מן המציגרף כמו הכנין והענין שנמה בסוג הראשן בזה המאמר והוא נכון במצטרף, כי הכניןאמין הוא כן לדבר וכמו כן הענין, כי אמן יתכן שימנו אלו מן המציגרף בסוגיהם ולא במניהם. כי הידיעה והוא סוג הדקדוק והדינין יאמר בctrוף אל הידען, אבל הדקדוק לא יאמר בctrוף אל דבר וכמו כן הידען, אלא אם כן יאמר בctrוף מדרך סוט ר"ל שהדקוק הוא ידיעה לידען שהוא ידעת אחרונת הדבר.

50 וכאשר היו אלו המינים אינם מן המציגרף ואמנם הם מן האיכות, והם אמן היו מיין איכות מפני סוגם, הוא מבואר שסוגם הוא מן האיכות. וזה שהדקוק והדינין אמן היה כל אחד מהם נמצאו מאשר הידיעה איכות, אבל קרה לסוגם שהוא הידיעה שהיה לו שם אחר מאשר הוא מצורף ולא יהיה לו שם מאשר הוא איכות, בהפק מה שקרה למינום מאשר תחתיו, 55 ר"ל שיש להם שמות מאשר הם איכותם כמו הדקדוק והדינין ואין להם שמות מאשר הם מצטרפים. ואינו רחוק מהיות הדבר האחד מנוי בשני מאמרים ושני סוגים, אבל בשני צדדים לא בצד אחד, כי זה הוא הבטול.

43 י"ג העשורי (> אמר<) י"ג | אמר<) נאמר<) הדומה<) || 44 י"א) האחד עשר | ראוי (>שימאר<) י"ג | שישופך<) י"ג | (>הנה<) י"ג | אל על ידיהו | האיכות<) ב' || 47 הידיעה<) החכמה<) י' || 48 הידיעת<) החכמה<) י' (>מדרך<) סוג<) י' | הדינין<) הדינים<) י' || 49 הידיעה<) הידיעה<) החכמה<) י' | לידען<) לחכום<) י' | (>ידיעת<) חכמת<) י' | (>חכמת<) הדיבור<) תקון<) הדיבור<) י' || 50 ואחר<) י' ומשער<) ובאשר<) || 52 (מהם<) י' | משער<) (>הוא מצורף<) י' | (>היא<) החכמה<) י' | (>סוגם<) לשונו<) | שהוא<) אשר<) הוא<) | (>הידעה<) (2) החכמה<) י' | (>היה<) שהיה<) י' | (>אחר<) י' || 54 ומאשר<) הם איכות<) י' || 55 ואיננו<) ואינו<) | האחד<) אחד<) | (מנוי<) מצוי<) | (שניהם<) בשאר<) | (מאמריהם<) המאמורת<) | (צדדים<) צדדין<) || 56 הבטול<) שקר<) י' ||

43 י"ג העשורי: אלעשרה מ' | זולתו (>היא: פה<) | (>הומה<) הדומה: אלשביה (>הפרק: אלטצל<) מ' || 44 י"א) האחד עשר: אלחזרי עשר מ' | (>זה<) שהוא (>כבר<) קד<) מ' || 45 בזה<) מוה: מן הלה | והוא<) הו' ל' || 47 לא<) לא | (>הדקוק<) לדקדוק: ללנוח<) || 48 (>מנין<) מ' || 51 האיכות<) האיך<) || 52 (>אחר<) || 55 ואיננו<) י' ולא<) | מהיו<) שיהיה<) און<) י' || 56 והוא<) מון<) | (>בטול<) זה<) הוא<) עני<) מה שלפיו פרש אבו נצר את המקום הזה אבל הפסיק בדברי ארسطו והוא שאים מן המציגרף כי אם בסוגם בלבד מפני שלא יובן מן הדקדוק והמוסיקי האוצרות מיוחדת להם כי אם מפני סוג ווללה מה שיאמר ארسطו באלה הדברים שאים מן המציגרף בעצם ושהם אמן היו מן המציגרף מפני השctrוף מה שואה מצטרף בעצמו אם כן הם מצטרפים במקורה ואינו רחוק שיהיה דבר אחד תחת שני סוגים אחד נמצוא בשני סוגים בעצם והאחר במקורה ואמן מה שרחוק כמו שאמר ארسطו הוא שיהיה דבר אחד נמצוא בשני סוגים

43 י"ג י' | (>הומה<) הדומו<) הדומו<) הדומו<) || 44 (י"א) י' | (>הוא<) כו<) (>הכהנה<) שמנתו | בזה<) מוה | והוא<) כמו כן<) הם<) | (נכnet) נוכנים<) || 46 (שמנתו<) שמנת<) י' | אלתו<) זה<) || 47 לא<) לא | (>יאמר<) || 51 הוא<) והוא<) ואמן<) | (>אמנו<) ר' || 52 נמצוא (>באיות<) י' | (>אחר<) || 53 מצורף<) מן הctrוף<) ניהיה<) לו<) | (>איכות<) מן האיכות<) || 54 (>ר'<) || 55 מצטרפים<) מצורף<) | מהיו<) שיהיה<) || 56 בצד אחד<) בצד אחד<)

בזה כי הצדיק לפני שהוא הרע והצדיק הוא באיכות היה הרשע באיכות, כי לא 10
30 תואמת שנאמר שהרשע בכמה ולא במצטרף ולא במאמר אחר, וכזה יראה הענין בשאר
ההופיע הנמצא באיך.

ט' אמר וכבר יקבל האיך הפחות והיתר, שכבר יהיה צדיק יותר מצדיק ולבן חזק
לובן מלבן, לפי שנשי אי אלו הדברים יקבלו הפחות והיתר. אמן אין זה בכלל בקצתם.
וממה שישופך בו כשליקחו אלוי האיכות מופשטות מעשיהם האם יקבלו הפחות
35 והיתר, שאנים ימאנו והוראו שלא יהיה צדיק יותר מצדיק ובריא יותר מביריא וכמו כן בשאר זה הסוג
וזאנם מה שאפשר שייהי צדיק יותר מצדיק ובריא יותר מביריא וכמו כן בשאר וזה הסוג
שהוא הענן. ואמן המשולש והמרובע לא יקבלו הפחות והיתר כי אין משולש יותר משלול
ולא מרובע יותר מרובע, כי כל מה שהוא נכנס תחת גדר המשולש הוא משולש על גדר שוה
40 וכמו כן מה שהוא נכנס תחת גדר המרובע הוא מרובע על דרכו שוה, ומה שלא יכול תחת
ונדר הדבר לא יאמר בהקש אלין, שכן לאחד שיאמר שהמרובע יותר עגול מן הארוך.
ובכלל אמן תואמת ההקש בדברים שהם ננסים תחת גדר אחד. וכך אשר היה זה כן אין כל
איכות מקבל הפחות והיתר, ואין דבר מalgo אשר זכינו סגלה אמיתת לאיכות.

29 הצדקו | והצדיקו | והוא יהיה | היה הרשע יהיה || 30 (שנאמר) "ה
שרשען הרשען | אחין אהדי | וכוכו | וכובני || 31 ההופיע והמציאו ההטוכם הגמצאים ||
32 ט' התשיעי || 32-33 חזק לובן יותר, [זימר] ר' מלבן <מלבד> י' |
שנשאי שנשאי | אין לא יהיה | בקצתם במקצתם || 34 ומבה | מנשאייהם מנשאייהן ||
36 שאפשר <להיות> י' | צדיק צדקי || 37 שהוא י' הווי | והמרובע <ושאר התמונות> י' |
38 שהוא ננטנו השותהו || 39 נדר בניה || 39 נן <כל> י' | המרובע המשולש המרובי
משלשן מרובי | נדר (2) דרכ בניה || 40 אלין <למי> י' | (שנאמר) י' | שהarovnu המרובי
אלין שאנן || 41 (איך) גגה אק י'

30 (שנאמר) שיאמר: אין יכול י' || 32 (ט') התשיעי: אלחאסע י' | (האיך) י' | ולבן <מה: מא> י' || 33 (לובן) י'
והיתר [<כפי כבר יהיה צדיק יותר מצדיק: פאגה כד יבן עדיל אכךר מן עדיל<] י' || 34
<כפי: אנה> י' || 34-35 הפחות והיתר היתר והפחות: אלאכךר ואלאקל' י' || 37 והמרובע <ושאר
התמונות: וטאיר אלאשכאל> | הפחות והיתר היתר והפחות: אלאכךר ואלאקל' י' || 38 (כלו) |
שהוא ננטנו שנטנו: דבל | <עול נדר שוה> י' || 39 שהוא ננטנו: דבל | המרובע <וקבל
אותו: וקובלה> | ומה: מא י' || 40 ובכלל אמננו ובגד שהוא: ואבלגא אנטאה י' | שם ננסים
הגנסים: אלדאבלת || 42 (איכות) האיכות: אלכיפיתא | הפחות והיתר היתר והפחות: אלאכךר
ואלאקל | זכרנו וכרכ: זכר | לאיכות <הפרק: אלטצע> י'

32 (ט') || 33 (לובן) י' | בקצתם בקצת || 36 מה שאפשר אפשר | מצדייקו י' צדיק | מבריאו י' בריא ||
37 שהוא יש זה י' | הענין לענן | והמרובע <ושאר התמונות> || 38 (כלו) || 39 המרובע <מקובל
אותו> י' <ומקיים אותו> י' | דרך <שהוא מרובי> י' | <הוא מרובי> י' | שווה ומה בשוה מה ||
40 (הדבר) | מן הארוך מארוך מצד אחר || 41 (אמנם) י' בשוה ||

15 ^{10a29} המשללים הראשוניים. זהה על דרך הנורה ברבים כפי הלשון היוונית, כמו הלבן הנמר שם הלובן או השר הנמר שם היישר. ואנוג הור מהם לא ימצא בלשון היווני לאיכותות הנלקחות מופשטות מן הנושא שם יגור מהם שם לאלו האיכותות מאשר הם בנשא. המשל בזה שהשומות המנתחים אצלם לדברים הנכונים באשר יאמר בכח טבעי ולא כח טבעי לא היו נמרים בדבר, כמו המפוז והמוכרבר כי השמות המודרים על אלו העניות אצלם אינם נמרים לא מפוז ולא מכרBOR כמו שהוא בלשון הערב. ואינו רוחוק שימצא בלשון העברי פועלות שאן להם מקורו. ואולי קרה בלשון יוני שתהיה לאיוכות מאשר היא מופשטת מן הנושא שם, ויהיה שם זאת האיךות מאשר היא בנשא נמר שם אחר. המשל בזה שם יאמרו מהיתרן חשוב ולא יתר.

ח' אמר וכבר ימצאו באיך הפק. המשל בזה שהצדיק הפק הרשות והלבן הפק ²⁵ השחרות. וכמו כן ימצוא בדברים בעלי האיךות. המשל בזה שהצדיק הפק הרשות והלבן הפק השחור. אמן לא ימצא ההפרק בכל האיךות ולא בכלל בעלי האיךות, כי אין לירוק ולא לצחוב הפק ובכלל האיךות הממווצעות. ועוד כשהיה אחד מן ההפכים איוכות, ההpecific השני יהיה איוכות, וזה גליי בחתוף. המשל

15 המשללים הראשוניים המשל ¹ המשלים ראשונים י | זהה וחם י | המורה מורה י || 16 או >הצח הנמר שם האיךות או¹⁰ י | שם מין שם י | הורן היורי | היווני יונייבר || 17 מן הנושא מושאים י | ימורן נמר בהי || 18 הנכנים תחת הסוגו י | באשר י | יאמר <בו> י | בכתה כחר | בחן בכחיו || 19 המשפט והמכרכר הרצוי והאבקוי || 20 מפוזר מפוזר מרצוחו י | נולאי | מכרBOR י | ומוכרבר י | מכרכרי אבקות י | הערבן ערבהו | ואיננו ואיטו | הערבני הערבה | פעלתו מעולות ח' || 21 ואולאי אולאי | לאיךותה האיכות בה || 22 ואנת זאה זאה זאה | זאה זאה | זאה זאה || 23 יתרן מהחשיבות זרוי ולא חשוב י | 24 ח' השמייניה | ימצאו י | יאמיר יידחו י | 25 האיךות האיךות בד | והלבן והלבן || 26 האיךות (1) י | איךות זה | האיךות (2) זה | איךות זה || 27 ולא לצחוב ולצחוב | האיךות הממווצעות י | 28 בשתייה כשיהיה ביה | איוכות (1) איוכות (1) איוכות (1) ניהיה י ||

15 המשללים הראשוניים המשל הראשון: אלמלל אללאו || 16 הלובן >והצח הנמר שם הצחות; ואלבלייג אלמשתק מן אסם אלבלאגה¹¹ | או הישרנו והישר: ואלעדרל | שם שם: אסם ק || 17 שם (1) שם (2) שמות: אסם אל' | ימורן אסם כן ימור: פישתק | שם (2) שמות: אסמא || 20 מפוזר מהפוזר: מן אלחדר ל' מן אלחדר | מכרכר | מהכרכר: מן אללכו י | מהכרכר: מן אללכו י | >הערביין¹² י | 21 מקורן מקורות: מצאדר | יונט היהו: אליאנגאי || 22 מהיתרן בrichtrun: טי אלטציגליהק¹³ || 23 ולא לא: לא לא: לא || 24 ח' זא' השמייניה: אלתאמן י | שהצדיק הצדיק: אלעדל || 25 ימצאו גם כן: איזא¹⁴ | הרשען לרשות: ללנאייר י || 26 השחור אמן לשהר ואמנם: לאסוד ול לנן || 27 לצחובן לך נוחות: לך צדר י | האיךות לאיךות: לכלכימתה י | 28 איוכות (1) איך: כיפא | איוכות (2) איך: כיפא ||

16 או הישר והצח הנמר שם הצחות והישר | לאו הוא שלא | לאיךות >הmesholoth< | (ונגלחותה)¹⁵ || 17 מהם מפטו | שם (2) של זה השם י | שם שלוי || 18-17 שהשמות המונחים שםות הנשאים || 18 נולא כח טבעי ולא כח טבעי י | 20 שהוא שם || 21 מקורן ואולי קרה¹⁶ מקורות ר' ל' שמות כל שכן | שתהיה לאיךות ושייהו איךות י | שייהי איךות י | היא מופשטת¹⁷ הэн מופשטות || 23 ולא לא || 24 (זחן) | שהצדיק הצדיק || 26 נבעליין || 27 לצחובן לאדום | האיךות לאיךות || 28 איוכות (1) איך | איוכות (2) איך ||

והעות ומה שידמה לאלו, כי יאמר בדבר כשיתואר באחד מאלו איך הוא. זהה שכבר יאמר^{10a12} 1 בדבר שהוא מושלש או מרובע בתשובה איך הוא, ושהוא ישר ומעות, כמו כן התאר.

ר' ואמנם הספוני והמקשי, והחולק והעו כבר ייחסב שני אלו נכנים תחת זה הסוג,
אלא שיתור נראה שיחשב שני סוגים אלו הם חוץ ללה הסוג, וזה שכבר הוא גלו שכל אחד
מהם הוא יותר ראוי שהיה ונכנס במאמר המצב מאשר הוא בזה המאמר. זהה שהספוני
5 והמקשי אומם ירו על הנחתה מה לחלקם כי אמונם יאמר מקשי למי שחלקו קרובים קצטם
מקצת וספוני למי שחלקו רוחקים קצטם מקטצת, וכזה החלק יאמר למי שחלקו שווים בשטחו
לא יעדיף קצטם על קצצת ויאמר עז במי שחלקו בלתי שווים אבל יעדיף קצטם על קצצת.
אמר ואולי כבר יראה שהנהaicיות אחרות ואמנם אלו אשר ספרנו הנה מזה סוג
הגעת מספרם הוא זה המספר.

10 ירצה שאותם האיכותות הםaicיות שישאל בעבורם במלת איך במיניהם והם הדברים
שהם צורות מיניות או נמשכות לצורות המיניות, ואלו האיכותות הם אשר ישאל בעבורם
באישים והם העניינים המשיגים לצורות מצד החומר והדברים החמורים. זה מבואר מן ההפרש
בין שני מיניהם אלו מן האיכותות.

ך' אמר ובעליaicיות הם שיירו עליהם בשמות המורים עלaicיות עצם, והם

99 כשיתוארן שיתואר נהי | יאמր (2) נאמר ב' | ושהוא ז' שהוא י | ומעותה || 2 ו' הששייה
> אמר > ז' ה | הספוני | והמקשי | והחולק | והעיר י | והעו | ובלתי חולק | והנחות ד' ה' |
והחולק ז' | שני > סוגים > ב' || 4 המצב > הנטה | ניר' [הנטה] | 5 קצטם | 6 נלטם | י'
> [קצטם] | י' | מקטצת (2) מקטצת | וכזה | ובזה ב' || 7 יעדיף | יעדיף בה' | עז' | שעיר י | במי
למי ב' | שווים > בשטחו > ב' | [אבל ז' || 8 ואולי כבר] וכבר ייד' | אחרות > לוות אל' > י' | [<אל'> י'
אל' ב' || 9 (הווא) ב' || 10 (aicיות) ב' || 11 המיניות מיניות | אשר ישאל | ישאל ב' | בעבורם
> במלת איך > ב' || 12 באישים > במלת איך > י' | מצד מנייהו | החמורים ב' || 13 מיניהם
מני' ב' האיכותaicיות ב' || 14 ז' השביעי | האיכותaicיות ב' | עצמן י' עצמן ||

99 בדבר מהדבר: מן אלשייך || 1 ומעותה ומנתני || 2 ו' הששייה: אלסדרס ה' הפרק: אלפצל' ||
והחולק והעו והחולק: ואלפלשן ואלאמלס || 3 שני - המתן: בשני סוגים אלו שניותם: פ' הlein האלנסון
างהמא | שכבר הוא ז' הנחתה הנחתה: אנה || 5 הנחתה הנחתה: וצע' | למן למה: למא | החלק
> אמר: אגמא > י' במתה: פ' י' || 7 יעדיף | יעדיף | על (ז' מן: עז' | במי במתה: פ' ימא |
יעדיף | יחלק: יפצל' | || 8 אמר ואולין אמרו אולי: קאלאו לעלה ז' | ספרנו: ספרנו:
עדגנא ל' || 9 מסטרם במתה שנמה: بما עדד מא' || 10aicיות האיכות: אלכיפתא || 11 בעבורם י'
במה: בחה ז' ולחטם: ניראה || 13 מיניהם המינים: אלגונין || 14 ז' השביעי: אלטאבע ה' הפרק: אלפצל' ||

99 מאלו מזה || 1 בתשובה אל השאלה || 2 ו' | והחולק והעו והחולק || 3 שני סוגים אלו | בטוגים
אלו שניותם || 4 והוא (2) || 5 (אמנם ז') | הנחתה הנחתה | למן למה: 6 למן במתה | במי במתה | בשטחו
בעצם || 7 במי במתה | 9 הגעתה והגעתה | הוא | כמו || 10 (הםaicיות) || 12 מצד' ובעבור || 14 נ' ||

בשם ההתפעל. והמשל בזה שהירוקות והאדמים כשהיו לט בטבע ובבריאה נאמר גם באיש אין הוא, ואם האדים מבריה מבריה מפחד לא יאמר באיש גם אין הוא, זה שלא יאמר بما שזה עניין אדרומי ולא יrisk ואמנם יאמר התאדים או הירוק בלבד 90 ובכל הפעולות בלבד. ואם כן יחויב שיקראו כמו אלה הפעולות בלבד, ואם אמן התחלפו 95 בארכיות ההשאות וקצרו.

ועל זה המשל יאמר במקרי הנפש ארכיות הפעולות למה שהיה מהם בטבע ועומד, והפעולות למה שהיו מקרים ולא היו לאדם בטבע ובמוג. המשל בזה חסר השכל והכעס, כי מי שיש לו שני עניינים אלו בטבע יאמר בו שהוא כעס וזהו חסר השכל ולזה יקרו כמו אלה ארכיות הפעולות, וכי קרה לו הטע מפני עזץ מצער נפל עליו לא יאמר בו משגע ולא חסר השכל ואמן יאמר בו כעס וחסר שכלו. ואם כן יחויב שיאמר בכמו אלו הפעולות לא הפעל, זה שדרך זאת המלה יאות לעולם בדבר העומד.

ה' אמר וסוג רביעי הוא התמונה והתואר הנמצאים באחד אחד מן הדברים והירוש

87 ההתפעלן הארכות הפעולותיה ^י הפעולותיה ^ו | והמשלן המשלן | שהירוקות ^ו
שהירותם ביה | כשהיו כשהם ב- | ובבריאתו י' ובמנוג' ז' וביצירה ^ו | ^ווכבר ^ו | ^ווכבר ^ו ||
88 באיש (ו) ^וכבר ^ו | קרה ^ו ל- | ווהירוקות ^ו והירוקות ^ו | באיש בם באיש ביה || 89 התאדים או
אדרום ^ו | הירוק ^ו המrisk ^ו וירוק ^ו || 90 ואם - לדב (ב) ז' אלה אלויה ^ו | והתחלפו ^ו י' תחלפו ^ו
נהחלפו ^ו || 92 במקרי בטקראה יהו | הפעולות ^ו הפעולות ^ו הפעולות ^ו הפעולות ^ו || 95-92 ולמה -
הפעולות ^ו || 92 שהיה ^ו שהיה ^ו | וועוד ^ו עומד ^ו וקיים ^ו || 93 והפעולות ^ו והפעולות ^ו והפעולות ^ו ||
שהיו ^ו | מקרים בז' הייה ^ו | הייה ^ו | והכעס ^ו וכעס ^ו || 94 וכוב ^ו | השכלן ^ו שכלא ^ו ||
95 אלה ^ו אלובי ^ו | מצער ^ו מעצב ^ו | נטול ^ו שנפל ^ו | משגע ^ו משועב ^ו כעס ^ו || 96 כעס ^ו השתגע ^ו גידיה ^ו
שיאמרו ^ו שנאמר ^ו | הפעלה ^ו הפעלה ^ו || 97 הפעלה ^ו הפעלה ^ו | שדר ^ו ||
שימוש ^ו | זהה ^ו שותה ^ו | העומד ^ו הקים ^ו || 98 ה' החמייש ^ו והירוש ^ו כמו היושר ^ו ||

87 ההתפעלן הארכות הפעולות: אלכיפיס אלאנטעליל ^ו | שהירוקות והאדמים ^ו האדרים והירוקות:
אלחמרות ואלצטרת ^ו | ובבריאת ^ו ואלבלת ^ו | ובכללו: ואלבלת ^ו | נאמר ^ו בנו: טינא ^ו |
בם: אם: אמר ^ו 88 יאמר ^ו נאמר: נקל ^ו || עניין עניין: אללה ^ו | ואללה ^ו | יrisk ויאדרום: מצר ^ו יrisk ויאדרום: אדרום ויאדרום | החדרם אדרום: אדרום ויאדרום: ויאדרום || 90 הפעולות (ו)
הuttle: אנטעליל ^ו הuttle: אלטעל ^ו | התחלפו ^ו תחלפו ^ו | יתחלפו ^ו || 93 מקרים מקרים:
ערצא ^ו 94 חזרו ^ו באשר הוא: באנה ^ו || 95 מצער ^ו מוציא: מלובז ^ו משגע ^ו כעס: נזוב ^ו עזוב ^ו || 96 בו
<שהוא: ana> | וחסר ^ו ופעם: וחארת ^ו 96-97 והפעולות לאו ^ו || 97 הפעלה ^ו הפעלה ^ו: אונטעליל ^ו | זהה
המחלן ^ו אללו המלים: הלה אלטעל ^ו || 98 ה' החמייש: אללאמס ^ו | הואה ^ו והוא ^ו | נפז ^ו ||

87 ההתפעלן הפעולות ^ו נאמר ^ו כבו ^ו || 90 שיקראו ^ו שיקרא ^ו אלה ^ו וה ^ו 93 שהו ^ו מקרים
שקרו ^ו || 94 נשותא ^ו | ושותה ^ו | נכם ^ו || עניין מצער נפל ^ו צער מחודש ^ו משגע ^ו כעס ^ו || 96 שיאמרו
שיאמרו ^ו בכם אללו ^ו אללו מה דומה באלו ^ו אללו ומה דומה לאלו ^ו אללו או מה שדומה לאלו ^ו |
הפעלה ^ו הפעולות ^ו || 97 הפעלה ^ו ארכיות הפעולות ^ו הפעולות ^ו שדר ^ו שתרמת ^ו || 98 ה' החמייש ^ו
(אמרו ^ו | ואמר ^ו | והחדרם והבריאה ^ו

57 מהתפעל אבל מפני שהם ייחדו במרגניותם הפעולות. המשל בזה שהמתיקות בדבש ⁶⁶ והמידות באלווי אמונה ונאמר גם ארכיות התפעליות לא מפני שההתפעל חדש בדבר מן המתיקות ולא בלענה מן המרירות, אבל מפני שהם ייחדו הפעולות בלשון, וכזה העני בחום ובקור עט חוש המשוש. ואננו המין השלישי שהוא המראים לא יאמר גם ארכיות התפעליות על זה הצד כי המראים לא ייחדו הפעולות בראות, אבל יאמר באלו ארכיות התפעליות 80 מפני שמצוותם בדבר המתוар גם מודח מהתפעלות. זהה לפיה שהוא מן המבוואר שאדמימות הבישן וירוקות הפছן אמנים יתחדשו מהפועל הגיע הדם והרות, כזה יחויב שיחשב כי מי שנברא מתחלה עניינו ובטעב אדרומי או יקרך, שהסבה בזה שמו בתחום הבריאה כבר התפעל וזה הצד מן הפעולות שימוש לו האדרימות הבישן והירוקות בפছן.

ומה שהיה מאלו המקרים עומדים קשי ההסרה הוא אשר יקרה ארכיות התפעליות והוא 85 שאל בעבורו במלת איך במורגן, ומה שהיה מענו מההתרעה מאלו לא יקרה התפעל ולא נמשך המנגנון ששאל בעבורו במלת איך, ולזה יחויב שיזהדר וזה בשם הפעולות בלבד לא

57 [במרגניותם] ... י' בחושטו י' [הפעולות] החפעולות י' || 62 והמרירותו י' וטמירותו י' | באלווי בלאעה י' באלווי בלאובני | בם] בחם י' התפעליות הפעולות י' החפעולות י' | לאו ולאר || ג' בלענה באלוויי | מפני [*שהם* י'] | הפעולות התפעליות י' וכוהו | והעינוי י' עינוי' | בחוטם בתם יירה || 78 ובקרו ובקרי יירה | [בם] התפעליות הפעולות י' || 79 הפעולות התפעליות י' | באלו ובקרו | ובקרי יירה | [בם] התפעליות הפעולות י' | מה י' || 80 חודש י' יהודשי | מהתפעולות י' מהתפעליות י' | מהתפעולות י' מהתפעליות י' | וזה <כיד>⁷² || 81 שאדמימות הבישן שהאדמימות בביישן | יתחדשו התחדשו | מההפעל מההפעל בירוי | הניעו העיר גנט ביריה הנעה קרה י' | הדם ... דמי להדם לדמי | והרות ורותה י' || 82 מתחלה י' | ובטעב י' בטבע י' || 83 זהו בזיהוי | הפעולות התפעליות | האדרימות אדרימות | ביבין כבשנדי | והירוקות י' | בפחדן הפחדן כפחדן || 84 שהיהו שיהיה כבשנדי | עומדים קיימים י' | התפעולות התפעליות | התפעולות י' || 85 איך [*כלולו* יחויב שיזהדר] י' | במורגן במטורסם י' | שהיהו שיהיה י' | ממחר מ...לי' | התפעל התפעלי י' || 86 שיזהדר שיזהדר בירוי | הפעולות ביה | בלבד י' | בלבד י'

57 [במרגניותם] בחושינו: פ' חואנסו || 62 שההתפעל] הפעולות: אין אנפיאלאן הפעולות: אגפאלאן' | מין ... מטען: ענה ⁷³ || ג' וולא > מן הפעולות: ען אנפיאלאן' > לאני הפעולות: קבל אגפאלאן' | בלענה [*חדש*: חדל] ⁷⁴ | מין מטען: ענה' || 62 ולאן' | בראות בעצב: פ' אלעבא' | יאמרו אמר: קאל' | ארכיות התפעליות ארכיות התפעליות: כיטית אנפיאלאן' || 80 שהואו שהיה: כאן' | שהיתה: באנתק || 81 [*וכוה*] י' | יחויב מוה: וזה מן דלך' | חוויב: וזה' | שיחבנו שוחב: אין עתקדי' || 82 שהסבירה שהבית: אין אלבית' || 83 והירוקות' || 84 וממה שהיתה והיה: וכאנ' | עומדים קשי עופר קשה: תאבטה עסיר | [*והוא*] | התפעולות התפעליות: אנפיאלאן' || 85 במורגן ברונילות: פ' אלמעתאדר | מטען | התפעל התפעלי: אנפיאלאן' || 86 וזה <הסוג: אלנס> ⁷⁵ ||

57 מהתפעל] הפעולות | במרגניותם הפעולות בחושטו הפעליות || 80 שהוא [*כבר*] || 81 הניעוacho || 82 [*כפי מי שנברא*] כי מי שנברא' כי מי שירוץ' | שמונו' שהמנ' || 83 וזה הצד' וזה הצד' || 84 מאלו המקרים מוה המקראה' ממקרי זה | עומדים קשי ההסרה) עופר קשה התנעעה | התפעולות התפעלית || 85 85 ממן' | מאלו מוה | התפעל] התפעלי ||

947

מן לפני שיש לו עניינים מה בנפש או בבעל נפש ומה שהוא בעל נפש, אבל לפני שיש לו כח טבעי או לא כח טבעי. ר"ל שלא כח טבעי שיפעל בקשי ויפעל בקלות, ובכח טבעי שיפעל בקלות ולא ייפעל כי אם בקשוי. המثل בויה שיאמר בראוי מפני שיש לו כח שלא יתפעל אל החולמים והמרקם, ונאמר מפוז וכרכר מצד שני לו כח שיפעל בה בקלות ויתפעל בכבדות, ונאמר חולני מפני שאין לו כח טבעי על שלא יתפעל אל החולמים. וכך הענין בקשה וברך, כי יאמר קשה מצד שני לו כח על שלא יתפעל בקלות ונאמר רק מפני שאין לו כח על שלא יתפעל בקלות.

ר' אמר וסוג שלישי מן האיכות והוא שיאמר לו התפעל והפעלות. ומפני זה, הטעמים 70 כמו המתיקות והמרירות, והמראים כמו השחרות והלבון, והמושגים כמו החום והקור והחלות והזיבש, כי אלו כלם גלי מעניינים שהם ארכיות אחר שכל מי שיתואר באחד מאלו ישאל עליו במלת איך. המثل בויה שאנו נאמר איך זה הדבש במתכוו ואיך זה הבגד לבנה, יושב באשר הוא חוק המתיקות והלבון או בלתי חוק במ. ואמנם נאמר בכמו אלו ארכיות התפעלות לא מפני שהודשו בדברים המתוארים בם

62 בבעל^ו בעל^ב | בבעל^ג (בנפש) נטוש^ו | בעל^ד (בנפש) נטוש^ו | שיש לו (ב) ח' שהוא ה' || (לא-ר'יל) ב' | טביעו (ו) >כאמרך בריא וחולני ומה שדומה לה' || ר'יל ור'יל' | שיפעל (ו) שיפעלו (ו) | בקשינו (ו) בכבדות^ו | ויפעלו (ו) ויתפעל^ו (ו) שיפעלו (ו) || 64 יפעלו (ו) יתפעל^ו (ו) טעלו (ו) | בקשינו (ו) בכבדות יהו (ו) שיאמרו שנאמר ב' בריאו י' בריאו ה' || 65 (והמרקם) ב' כי אם בכבדות ב' | מפוז וכרכר ב' רצץ ואבקר ב' שיפעל שיפעלו (ו) | נבה' (ו) בכבדות בקשוי^ו || 66 עלי' עד' (ו) וכוה' (ו) והענין עניין^ו || 67 מצד (על) כח (ו) כח (ו) (טבעי)^ו ב' | על (ו) ב' בכבדות בקשוי^ו || כאשר לאי' באשר לאיריה (ו) כח (ו) הרבעייה (ו) וחווא' (ו) הוא' (ו) | נלה' (ו) ארכות^ו (ו) | התפעל והפעולות^ו הפעול וההתפעלות^ו התפעלית והפעולות^ו התפעלות והפעולות^ו ... הפעולות^ו והפעולות^ו (ו) זה הסוגן^ו || 70 החום החם (ו) והקור (ו) והקר (ו) | וזה הלחות והזיבש^ו | שייארו (ו) באחד פאלו (ו) באלו^ו || 72 (במחלתו) ב' | נאמרו נשאל^ו | הדבר גדרה' (ו) הבגדו הדבר^ו || 73 באשר הוא (בשהוא^ו) 74 ארכיות הארכיות^ו התפעליות^ו הפעוליות^ו התפעליות^ו (ו) שודשו שיחודשו ב'

62 עניינים^ו עניין: חalarm^ו 63 ר'יל - טביעי^(ב) | ויפעלן^ו ושיפעל: ואן ינפעל^ו | שיפעל^(ב) (דבר: שי<ב>) 64 בראוי [^{או} חולני או מה שדומה לויה מפני שיש לו עין מה בנפש: או ממראך או מאשבה בלבד מן קבל אין לה חalarm מא פיי אלנספס^ו] מ' כח ^{על:} עלי' || 65 מפוז^ו מבחן: מלארל^ו || 66 וגמורו ויאמר: ויקול^ו | אלן^ו: עז' מז' 67 שלא^(ו) אשר: איז' (ו) וגמורו ויאמר: ויקאל^ו | נלה' (ו) שלא^(ב) כ' || 69 ד' הרבעייה: אלראבע^ו | התפעל והפעולות^ו ארכיות התפעלית והפעולות^ו: כימאית אנטעאליה^ו ואנטעאלאת^ו || 70 מהראים: ואלוואן^ו || 71 מין מה: מא^ו | באחדו דבר: בש' || 73 (ובטן) 74 מפוני^ו: פון^ו ||

65 החולמים^ו החולי^ו || 66-67 ויאמר - בקלות^ו ונאמר - בקלות^ו || 69 (נד' אמר) | והוא - והפעולות^ו והם שיאמרו התפעליות והפעוליות^ו || 70 השחרות והלבון^ו הלובן והשחרות^ו || 71 (טענין) || 72 (כטב) || 74 ארכיות התפעליות^ו הארכיות הפעוליות^ו

שהיא מן הדברים הקיימים קשי ההסורה, זה מה שלא יפול על האדם שני חזק מחוליו או זולתו⁴⁸ זה מן הטרדה בעוניים הנופלים شيיחו סבה, עם אורך הומן, לסקלות האדם מן הידיעה 50 ושכחתה. ואולם הענין יאמר מוה הסוג על הדברים ממהרי התגעעה קליה השני כמו הכריאות והחוליו והקור שهم סכת הכריאות והחוליו, שהבריא ישוב מהרחה חוליה והחוללה בראיה כל זמן שלא ייאחו זה ותקשה הרטמו, כי הוא כשהיה הענין כן ראוי לאדם שיקראחו קניין.

אמר ומן המבואר שם הקניין אמן יירנו בו בלשון יוני על הדברים שהם ארכוי זמן 55 בעמידה וקשה תגעה, כי הם לא יאמרו למי שהוא בלתי מסתבר בחכמתה סבור יירוש בו שיש לו קניין, כי מי שהוא על זה התאר יש לו עניין בחכמה אם חשוב ואם פחות. והקניזים הם גם כן בצד מן הצדדים עניינים, ואין העוניים קניינים. ועוד כי הקניזים אמן הם תחילה עניינים, עוד היה בסוף קניינים.

זה הסוג כמו שנאמר הוא התכונות הנמצאות בנפש ובבעל נפש מצד מה שהוא בעל נפש.

ג' אמר וסוג שני מן האיכות הוא אשר בו נאמר בדבר שיש לו כח טבעי או שאין לו כח טבעי בראיא וחולני. זה שלא יאמר בדבר שהוא בראי או חולני ומה שדומה לו

48 *שהיא* שהוא ביה | *זקשי* י' | *קשה* י' | *(ההסתירה)* י' | מה שלא יפול אמן לא יהודש ב' | עלי מני' | *האדם* כי אמן י' | *אמן* י' | *שני* בשינויו | *[חוק]* גדולי' || בעוניים הנופלים ב' | הנופלים בעוניים | *שייחו* הידיעה החכמה | *[וסכלתה]* ל' | *[hoc]* ל' | 50 ואמנם | אמן י' | *(הסוט)* העוניים || 51 והחומר והקורני' והקור והחומר והקרהי' מהרחה חוליה חוליה מהרחה | והחוללה *ישוב* י' | *יאחן* אוחני ייחוקי' ותקשה ויקשה ב' | *הוא* היאני' | כשהיה כשייה ב' | שיקראחו שיקראותו || 52 53 ומני' הומני' || 54 בעמידה כעמידה בקיום' | וקשה וקשה' | *תגעה* ב' | שהוא בלתי שניינו שאיננו טהור טהור טהור מסתבר מסתבר' מתחוקי' | סבור' חוק י' | יירוש בון מורות ב' || 55 *(המ)* ה' הו' | עודן' עדב' || 56-57 גודר-קניתים' || 57 בטוטף | *[קניתם]* י' | *הנמצאות* ב' | ממצאות ב' | ובבעל' ובבעל' ובבעל נפש' ובנפש' י' | *[מה]* ב' || 58-59 60 נ' השלישיה | וסוג שני והסוג השני | *[טוק]* י' | נבו' ב' | שאין לו' לאיר' || 61 כאמראין' כאמראין' | בראי (1) בראיויב' בראיויב' | וחולון' וחולין' וחוללה' או חולני' | *ומה* שדומה לו'ה' ב' | *(בדבר)* י' | בראיויב' בראיויב' | חולון' חולין' ||

49 מ' (2) על: עליך || 51 שהם סבות אשר בסבות: אלתי פי אסבאבי' | סבות: אסבאבל' || הבריאות לבראיות: ללצחתי ל' || 52 ותקשה ויעבר: מיעבר כ' | 53 יונין היגיון: אליגאנ' || 54 שהוא: כאן || 55 שהוא: כאן | על ותנו: בהלה ל' חזוק: שדרת' || משובו חזוק: שרעתה' || מחותן' מחותן': חסית' כ' || 60 נ' השליש: אלתאלת' כ' | וטומ סונג: נסס' || ה' הו' והווא: וו' | נאמרא' תאמר: תקל' כ' | ול' (2) ול' לו' י' | 61 כאמראין' כאמראין': מטל' קולנא' | ומה' או מה' או מא' ||

48 *ההסתירה* התגעעה | יפול' יתחדש | חוק *לטשל'* || 49 *שייחו* הייתה | לסקלות שיטסל' || 50 ושכחתה: ושיכח אותה || 51 סבות || 53 יירנו בון יורה || 54 יירוש בון רגיל' || 55 בחכמה *אבל הוא* י' | מחותן' בבעל עין' י' | 56 *[מן* הצדדים] || 58 (הוא) נ' | (אמרא' י' | ה' הו' והוא | שאין לו' לא' ||

- השי יספק בו בספוג ובמקשי ובחלק ובחלתי חלק אם הם נכונים תחת זה המאמר או תחת מאמר המცב.
- 35 השבעי יודיע בו שהדברים המתוארים באיכותם אשר יורו עליהם בשמות גנורים מהשללים הראשונים המוראים על הנסיבות.
- השミニי יודיע בו שכבר ימצא ההפק באיכות ואמנם בקצתם, וכי כשהיה אחד מן ההפכים באיכות חוויב שהיה ההפק الآخر באין.
- התשעוי יודיע בו שהאיכות כבר קיבל הפחות והיתר ושהוא אישו בכלו.
- 40 העשרי יודיע בו שהדומה ובלתי דומה היא הסגלה שתיחד זה המאמר. האחד עשר יספק בו בדברים רבים נוכרו בזה השער ונוכרו גם כן בצרוף, ויתן מאן יקרה זה להם, ושהוא להם בשני צדדים.

הפרק א' אמר רושם האיכות, התכונות אשר בהם ישאל באישים איך הם, ואלו האיכות יאמרו על סוגים ראשונים מתחלפים. 8625

45 אחד מהם הסוג מן האיכות שיקרא קניין וענין. והקנין ממנו יתחלף לענין באשר הקנין יאמր מוה הסוג על מה שהוא יותר נשאר ויותר ארוך ומן, והענין על מה שהוא קל ההסרה. והמשל בזה החכמתו והיתרונות, כי הידעעה בדבר כנסלים מלאכה יחשב בה

33 ובחלקן) בחלק ב' ובשערו ט' | ובבלתיו ובלחיביה | החלק ובחלקי ט' | אט' זאמ' ביריה || 36 מהמשלים
מההמשלים ז' | הראשונים ז' וזה זאת ב' || 37 בקצתתו י' בקצתו | כשהיה י' ||
38-39 אחד - באיכות) ההפק האחד באין ב' || 38-39 (האהרן) ז' || אימנו אינוי שאינוי ז' || 40 שתיחד ז' ||
41 ניכרו [**ויבנין**] ז' | ויתן ויבנין [**טעם**] ז' || ז' [לهم ז' ז' || 43 המפרק
ההראשון] ביריה | (א') ביה | אמר [**וואקרן**] ז' | רושם ז' ושם ז' | רושם האיכות... ז' והאיכות יאמר עלי ז' |
(האיכות) ז' [**הוא**] ז' | (התקנות) התקונה ז' | בהם בה ז' || 45 ב' השני | מהם [**מן**] ז' |
יתחלף ז' || 47 בזוזי | והיתרונות והמדות הטובות - ומעלות המדות ז' והחשיבות י' > והמדות
הטובות ז' | הידעעה ה... ה... ה. החכמה ז' | כנסלים כשתאותו ז' מלאכה במלואה ז'
המלאכה ז' מלאכתה ז' | ביה בז' ||

33 (**השניים**) ז' | ובמקשי והמקשי: ואלטכאהף | ובחלקן) והחלתי חלק: ואלטסן ז' בחוש: פ' אלטס ז' |
ובחלתי חלקן: ואלטאלס || 36 מהמשלים הראשונים מהמשל הראשון: פן אלטאל אלאול ||
38 באיכות באין: פ' אלכיף || 39 שהאיכותה שהאריך: אין אלכיף ז' || 40 דומה הדומה: אלשביה ל' הדמיון:
אלתשבייה ז' || להם (2) ישותה אט' ז' ואן דליך אמא ז' || 43 והפרק ז' | א' הראשון: אלאול ז' | רושם
ואקרים: ואטמי | ישאלן יונחה: ינאב ז' || 45 ב' השני: אלתאניג ז' [**אמר: קאל**] ז' || 46-47 באשר
הקנין בקנין: פ' אלטלבטה ז' || 46 ויותר ארוני ובורך: ובטל ז' || 48 בה שהיאו [כאלו: כאן] ז' ||

33 ובחלק ובחלתי חלק) ובחלתי חלק ז' || 35 באיכות) באיכות ז' || זה האיכות אלה האיכות
37 כשהיה (**הפרק**) ז' || 40 היא הסגלה שתיחד ז' הנטלה שיתיזו ז' || 43 [**הפרק א'**] אמר ז' | רושם ושם ז' ||
45 ב' ... | (מן) ז' מהם ז' || 47 (כינ') מלאכה במלואה | (בה) ז' ||

החלק הרביעי

המאמר באיכות

20

ומה שיאמר אותו בזה השער נכלל באחד עשר פרקים.
 הראשן יגדור בו וזה המאמר יודיע שיחלך אל סוגים ראשונים.
 השני יודיע בו הסוג מלאו הסוגים הנקרא בשם הקנון והענין, יודיע מה מהם ייחודי שם
 הקנון והוא אשר אמר עליו האיך במפורסם ומה מהם ייחודי בשם הענין, וכי אם נאמר
 25 עלייהם איך להיותם מטבע אחד.
 השלישי יודיע בו הסוג השני מסווג והמאמר כה טבעי ולא כה טבעי.
 הרביעי יודיע בו הסוג השלישי מסווג והמאמר, והוא איכות הפעול וഫולות,
 יודיע למה נקרא איכות הפעול, ויתן ההבדל בין אשר יקרו הפעול ובין אשר יקרו
 הפעולות, וכי שם האיך במפורסם אמם יאמר סתם על הפעול לענן אשר בעבורו יאמר
 30 סתם על הקנון יותר מה שיאמר סתם על הענין.
 החמישי יודיע בו הסוג הרביעי מסווג והמאמר, והוא האיכות הנמצאת בכמה במה
 שהוא כמו.

20 המאמר באיכותו במאמר האיכות כר || 21 ומה מהי | (אותו) ריהוי | נכלל <נככל> י || 22 סוגים ראשונים
 הסוגים הראשונים י || 23 הסוג <הngrא>^י | (הngrא) י | (מה) י | (יחד) מיזחדי י || 24 במפורסם י
 במפורסם | ייחדי | (אט) י || 25 עליהם עלו ז || 26 (זה) ז | (שיאמי) ז | <עליז> ז | (לו) ז
 כב י || 27 (הטומן) ז | <השלישי>^ז | הפעול בה הפעול בה הפעולות ז | והפעולות ז
 והפעולות ז || 28 (בז) ז | נקרו יקרו י | (איכות) איכות ז | הפעול ז | הפעול ז
 הפעולות ז | הפעולות ז | הפעול הבדלן הבדלן | יקרו יקרו מהם י | יקרו יקרו מהם י || 29-30
 29 המועלות הפעולות ז | יאמר סתם ישות ז | הפעול בז הפעול בז הפעול בז || 31 סתם (2) ירו י ||
 ישולח ז || 30 מה שיאמרן משלוחוי | סתם (2) ירו י || 31 (בז) ז | (ווח) ז | הנמצאה <הנמצאה> ז | במה ז
 מה ז מזר ז ||

21 שיאמרן שיאמר אותו: יכול לה' באמרו: בקולה ז || 26 (בז) ז || 27 (הטומן) ז^ז || 28-29 והשלישי
 יודיע ז || 27 איכות הפעול והפעולות האיכות הפעולות והפעולות: אלכיטיה אלאנטעלאליה
 ואלאנטעלאלת || 28 הפעול ז | אנטעלאליה | יקרו ז | מנהא ז | הפעול ובין אשר ז
 הפעולות ואשר: אנטעלאליה ואלתי ז || 29 המועלות הפעולות: אנטעלאלת | הפעול הפעולות:
 אלאנטעלאליה ||

19 והחלק הרביעי || 20 (המאמר באיכותו ז) || 26 כח ז) בכח || 27 האיכות הפעולות והם האיכות
 הפעולות והפעולות || 28 איכות הפעולן איכות הפעולות | הפעול ובין אשר ז הפעולות
 ואשר || 29 הפעולות הפעולות | הפעולן הפעולות || 31 האיכות הנמצאו האיכות הנמצאות ||
 31-32 כמה שהוא כמו

- ח' אמר וmbואר מזה הנדר האמתי בשני המציגרים כי מסגולותם כי כשיידע אדם אחד מהם על השלמות ידע الآخر בהכרה, כי האדם כשיידע שהוא מן המציגרים והיה מהות אחד משני המציגרים אמן המציגאות לו ביחס אל המציגף השני, הוא מבואר כי כשיידע מהות אחד משני המציגרים כבר ידע מהות الآخر, ואם לא, היהת ידיעתו מהות אחד שני המציגרים לא כפי מה שהוא אבל מחשבה או טעות. זה עוד מבואר מפני החפות. המשל 10 בזה כי מי שיידע שהוא כפלו על השלמות כבר יידע הדבר שהוא לו כפלו על השלמות, וכך גם מי שיידע שהוא יותר טוב מאשר יודה טוב ממנה, אלא אם כן תהייה הידיעה דמיין לא על האמת, כי אם לא יידע הדבר אשר בו נאמר בו שהוא יותר טוב כבר אפשר שלא יהיה דבר למטה מענו בטוב והוא אמרו בו שהוא יותר טוב כוב.
- ומזה נראה שהראש והיד איןם מן המציגרף האמתי כי כבר יודע מהות כל אחד מהם 15 מאשר הם בעצם על השלמות מולות שיזודע הדבר שהוא לו ראש ולא הדבר שהוא לו יד. אמר אלא שככל ההגדירה באמת על מה שהוא מצורף משאר המאמורות ומה שאינו מן המציגרף הוא מה שהוא קשה כל זמן שלא יתבונן בו פעמים רבות, אבל הספקם אם אכן בו קושי.

5 ח' השמייה | מסגולותם | מסגולותם יו | (כי(2)ה | (אדט)ה האדם-ביה | אחד) האחדה || 6 ידע יודע ח' שווה | כי זה ב | מהות <כל> י' | 7 המציגרף ביה | (כבי) ה' | כשיידע י' המציגרף ביה | 8 משני מנה | שני מני ב' | 9 שהוא <באמת> ב' | אבל <הוא> ב' | (עוז) ב' | 10 <כבר - השלמות(2)ז> י' | (כבי) י' | 11 שהוא שווה ביה² | יותר (2)ז | טוב (2) ז למטה<ה> || 12 דמיין - האמתה לא אמתתי י' | (בו) ז | לובייחו | (בו) פ' | ייר || 13 (בבו) ז | 14 המציגרף המציגרף | יודע ז | 15 הפט הואר | בעצמו בעצם | 16 ההגדרה המסתטט² י' | באמת באמתות י' | מצורף מצורף י' | שאיננו שאיננו || 17 (מן) ז | המציגרף המציגרף מצורף י' | (הו) ז | הספקות י' | 18 (בבו) ז

5 ח' השמייה: אלתאמני ז | בשני המציגרים לשני המציגרים: למלאני | אדים האדם: אלאנטן || 6-8 (אמנים - המציגרים) ז | 8 במתהות מהות: מאהיה ז | 9 שהוא <עליה> ז | 11 ידע <שהו יותר טוב כבר ידע: אין זה אحسن סקד ערך> ז | 12 (כבר) ז | 16 ההגדרה החתלה: אלחכם | מצורף ז | מן המציגרף: מן אלמלאך ז | 17 שהוא קשה שיקשה: יצבעלי ז שיחלש: יזאף ז

5 ח' | (אמרא) ז | מסגולותם || 6 (הדבר) | המציגרף המציגרים || 9 שהוא <עליז> | מחשבה | במחשבה | טעהו | בטעות || 10 כי מי שיידע ז | מזיהעה | יודע || 11 שהוא | היזיהעה | זאת || 12 טוב <טפט> || 14 המציגרף האמתין המציגרים האמתים || 15 בעצמו עצם || 16 ההגדרה ז לדעת ולhabitz ז

אמר אלא שהוא אם היה שכבך ושלמה הגדרת הדברים אשר מן המctrף כאשר אמרנו שהמצטרפים הם הדברים אשר מהותם יאמר בהקש אל וולתם, כבר יקשה התר זה 95 הספק או יהיה התרו ונמנע, זה שכבך נגלה מעין אלו העצים שהם מהותם יאמר בהקש. ואם היה הרושם האמתי לדברים שהם מן המctrף כי הם שי הדברים מהותם כל אחד מהם יאמר בהקש אל חברו מדרך המציאות לו מהותם שהוא מצורף אל חברו באיזה מן הזדמן מניין הצרוּף, התר הספק ממה שיקל, כי ההגדרה הראשונה תשיג כל מה שנמנה במחלה המצראה מctrף, ואנמנם זאת ההגדרה תשיג מה שהוא מצורף באמצעות לא במחלה המצראה. 1 ואנמנם רצחה בזה במה שחשב שהראש אם היה מורה על העצם, שהוא מצורף אל האדם לא מפני הצרוּף האמתי אבל מפני הצרוּף המקרי, ריל שאינו בעצם הדבר המצורף, והוא שיכללו הירושם הראשון ריל המקרי. ואנמנם אשר הצרוּף בעצם כל אחד מהם הוא כמעט ורב, כי כל אחד מהם בעצם חברו והוא אשר ייכללו הירושם השני ריל האמתי.

93 כאשר בירחו || 94 הדברים [בדברים] בירחו || 95 בהקש <אל זולתם>^י <ואמנס>^ו | ואמו אם || 96 המ ... ר.ף^ז || 97 חבורו^ו <ר'ל>^ח | חבורו⁽²⁾ <לא>^ו | (הודמן)^ב || 98 התר <זה>^ו | שיקל⁽²⁾ <בו>^ב | ההגדרה^ו י' הגדרה^ו | הרושם^א <אמנס>^ב^ב || 99-98 <בחחלה המצראה>^ב^ב || 99 מצורף⁽²⁾ || 99 מצורף^ב מctrף^ב | המctrף^ב אמן^ב בירחו^ו | שהוא מצורף^ב מctrף^ב | ואנמנם אמן^ב בירחו^ו | שהוא מצורף^ב י' מצורף^ו | המctrף^ו || 200 מctrף^ב מctrף^ב מctrף^ב מctrף^ב | מה שיחשב^ב כמי מה שאחשוב^ב במה שאחשוב^ב י' צרוּף⁽²⁾ | המקרי^ו מקרי^ו | שאיננו אמן^ב || 2 הצרוּף האמתי צרוּף אמתיבי | הצרוּף⁽²⁾ י' צרוּף^ב | המקרי^ו מקרי^ו | שאיננו שאינו^ב | המצורי^ו המצורי^ב || 3 שיכללו^ו העצם^ו | ריל המקרי^ו גירוחו^ו ריל המקרי^ו || 4 כמעט במעט^ב י' | ורב <והכפל הוא ככל לחץ>^ו | <ר'ל>^ו ||

93asselmo השלים: ופוא^ל || 94 שמצטרפים[ם] שמצטרף: אין אלמ'אף^ו | מהותם: מהאייתהא | יאמר[ו] תסומן: תעין^ו | יקשה^ו תהשה: תצעב^ו || 95 וווח^ו | מהותם: מהויותם: מהאיתהא || 95-96 ואם היה הרושם[ם] אל וולתו בהקש: אליו ויראה באקלאס^ו || 96 שני הדברים[ם]: שיאן^ו || 97 אל^ו || על: עלייך^ו | חברו⁽²⁾ | חבר: צחוב^ו | מדרך^ו | צחוב^ו | מכך^ו | וכי-כל^ו | כי-כל^ו | כל <מה שהוא: מא הוא>^ו | הctrפות ווד דבר לא ctrפות טהורה (טהורה בלבד^ו) והוא מה שנמנה הרבה פעמים במחלה המצראה מצורף ואנמנם יש ctrפות דבר אחד שהיה קוימה בו עצמו: אלאסָה ושי לא אלאסָה מחלה^ו (מחלה^ו סקט^ו) והוא אלדי רבעם עד פ' באדי אלראי מctrוף ואנמנם לאלאסָה אחד מא חוקמת בה דאתה^ו | אבל זאת ההגדרה אמן תכלל המctrף במה שהוא מצורף בלבד: ואما הלא אלתחידיך פאנמא יחלמן אלמ'אף במא הו מ'אף סקט^ו || 98-99 (מה-מצורף⁽²⁾ וו) || 98-4 <מה-האמתין^ו>^ו || 98 שנמנה^ו שנדר: חדיל^ו || 99 ההגדרה^ו | אמן^ו | ל' (הוא: פאנגה^ו || רצה^ו | מהו^ו | ארצה^ו | אריד הלא^ו | שתחשב: אחסביב^ו | (אטם^ו | העצם^ו עצם: נזהר^ו | מהו^ו | אמן^ו הויל^ו ואנמא הו^ו | אל' אשר: אלתאי^ו || 2 <האמת-צרוּף⁽²⁾>^ו || האמתי אבל מפני הצרוּף: אלחקיקית^ו בל מון קבל אלאלאסָה^ו || 3 שיכללו^ו שיכללו^ו: אלמי תצמונתא^ו שככלתאות: אלמי תצמונתא^ו | הרושם^ו בירושם^ו | המקרי^ו המקרי^ו: אלערץ^ו אללאערץ^ו || 4 ורבו^ו והרב: ואלכטיר^ו ||

93 אשר מן המצראף[ם] המצראף[ם] || 95 אלו העצים מהותם[ם] וזה העצים מהותם^ו || 96 מן המצראף[ם] צרוּפים^ו || 97 שהוא מצורף[ם] מהctrופים^ו | במה שתחשב שהראש[ם] שנחشب שירושם[ם] הרושם^ו | מהו^ו || 2 מפני⁽²⁾ מן^ו || 3 הרושם[ם] הצרוּף^ו | מהו^ו ||

8a6

והקר. ועוד כי ההרגש ימצא עם מציאות החי, אמן המורשת נמצא קודם קודם למציאותו, כי המים והאש ושאר היסודות, מהם קיום החיה והם נמצאים קודם שימצא החיה. ולזה כבר יחשב שהמורשת קודמת למציאות ההרגש.

ומפרשים יתרו זה הספק כי כשלקחו ההרגש והמורשת והידע והדעתם אם בכח 80 ואם בפועל ומצאו יחד וצדקה בהם זאת הסגלה, ואמן ישג הספק כשלקח אחד מהם בכח והאחר בפועל. ואמן לפיה המציאות אשר בכך בלתי מפורסם, הניה התיר והספק אל מקום אחר כי הוא אמן ידבר הנה בדברים אלו מצד הפרטום.

ז' וממה שבו מקום ספק אם בעצמים דבר מצטרף מצד מה שהוא עצם. וזה הספק יקרה בקצת העצמים השניים אבל בראשונים לא יקרה. מה שהוא גלויל שלא יאמר בדבר 85 מהם שהוא מן המצטרף לא הכל ולא החלק, כי לא יאמר בו האדם הרמה אליו שהוא אדם לדבר מה, וכמו כן העניין בחלק הרמה אליו כי לא יאמר ביד מה רמזו אליה שהוא יד אדם מה או סוס מה, אבל יאמר יד אדם או סוס, ובכלל אמן מצטרף אל המין לא אל האישים. וכן יראה העניין ברוב העצמים השניים, כי לא יאמר שהאדם אדם לדבר ולא השור שור לדבר במה שהוא שור וילע עצם, אבל אם היה, מצד שהוא קנון לكونה. ואמן בקצתם כבר 90 ישג בוה והספק זה שהראש יאמר בו שהוא ראש לדבר והוא יד לדבר וכוה מה שדומה לו, והיד והראש אמן יורו על העצם. ולפי זה כבר יחשב שהרבה מן העצמים ננסים במצטרף.

76 מציאותו שימצא החיה || 77 היסודות **<אשר>** || החי (2) **<ולכלל>** ז' | ולזה זה ר' || 78 למציאותו
למציאות במציאות ר' || 79 והידעה י' וה... ה' | והרווען י' וזה... ו... אמן | נמצאים |
כשלקחו | [מהם] || 81 הנית התרן המתין || 82 [בדברים אלו] ז' ו... השבעייה < אמר > י'
שבו שיש בו ב' | [אמ] ו האם ב' י' | 84 יקרה (1) | יאמר <האדם> ד' י' <...> ז' **<האדם>** ה'
85 מהם מה י' **<מה>** ה' || 86-85-86 <שהוא (2)-אלין> י' || 86 לדברין | וכמו כן וכוה י' | רמותו
הרמו | [שהוא] י' שהיא | [אדם] האדם || 87 ייד' | ימ'ינ' ז' **<טטרף>** הצטרף ז' אל (2)
על י' || 88 (<האדם>) ב' || 89 אבל <יהיה> ז' | היה <זה> ז' ר' || 90 זה הספק ספק י' שהראש הכללי י'
שדומה שידומה || 91 והיד והראש... ו' והראש והידי | העצם השם ז' | ולפי זה וכמי זה ז'
92 במצטרף י' במצטרפה ||

77 ולזה <כלו: כליה> || 79 יתרו יראו: יחלון יכבודו: ילון ז' || 80 ישג <זה: הלא> ל' | [והספק] ז'
81 מפורסם <ובונ>: מי וקחה ז' | הנית <ארטוט> ז' | נחרה ז' || 82 [אמנים] ז' המרטום <הפרק:
אלטצל> ז' ו... ו... השבעייה: אלטאבע ז' **<אמר: קאל>** | הספק <אמנים: אגמא> || 85 (<שהוא (1)>) ז'
ולא החלקן והחקלקן: ואלוני || 86 בחקלקן בחקלקן: מי אונאל ז' בחקלקן: מי אונאה ז' ייד' ז' לה לה |
האישים האיש: אלטבל ז' || 88 העצמים עצמים: נואהרכ ז' השור: ללהרכ | [שור] שור ז'
89 ור' לוז | [קנין] ז' 90 זהה <זה> וזהריאש: ואלהראס <ז' ז' זהה> וזהריאש ז'

76 אמן) אם כן || 77 היסודות **<אשר>** | והם שמת ז' הם ז' | כבר כלו אם כן || 77 כשלקחו נלקחו ||
82 [אמנים] || 83 ז' ז' | בעצם || 85 מן המצטרף מצטרף || 87 (<מה (2)>) || 88 ניראה | [נזור] || 90 מה
במה || 91 לוּהָ לאלְהָ | [אמנים] ולפי זה אם כן יהיה על זה כי מן העצמים עצמים

ר' אמר וכבר ייחס שஸגנות שני המצטרפים שימצאו יחד בטבע. זה גליי ברבים, כי הכהל והחץ נמצאים יחד כי שנמצא אחד מהם נמצא الآخر וכשנעהה אחד. אלא שכבר ישיג וזה ספק מפני קצת הדברים המצטרפים, שכבר ייחס שהידעו קודם לירעה, כי הידעעה אمنت יפל בדבר הרבה הדברים אחר מזיאתו ואם עם מזיאתו 65 במעט מזה, ואחר שיהיה זה כן אין ידוע אחד כלל שייהי מזיאתו והידעעה בו יחד בטבע. ועוד שהידעו יראה שהוא קודם בטבע לידעעה, זה כי שנעהה הידעו עלה הידעעה וכשתעלה הידעעה לא עלה הידעו, וזה הוא רושם הקודם בטבע כפי מה שיאמר אחר זה. המשל בו רבו העט שלשתלו בו מי שקדמו מבורי הגימטריא ועד עתה לא הגיעו, והוא אם היה ידוע ידעתו לא נמצאת עד עתה, ואם הוא בלתי ידוע אי אפשר שתמצא ידעתו 70 עוד. ועוד שהאדמים שנעלה, תעלת הידעעה, וכבר ימצא הידעו והאדם בלתי נמצא.

זה הספק בעצמו ישיג החוש והמוחש, כי כבר ייחס שהמוחש קודם מן החוש, כי המוחש שנפקד עמו החוש, אבל שנפקד החוש לא יפקד עמו המוחש. ואולם יחויב כי שנפקד המוחש שיפקד החוש מצד שהוחש והמוחש לא ימצאו כי אם בונשם, וכאשר נעלת המוחש נעלת הנשם וכאשר נעלת הנשם נעלת המרגש והרגש. אבל ההרגש, לא עלה 75 המרגש בהעלותו כי כבר אפשר שיפקד החוי ויהי הנשם המרגש נמצא כמו הנשם החם

61 ר' השמי | שמנלו שמנלו ב' || 62 נמצאים נמצאים | יחד <וכן העבד והאדון> י <וכן האדון והעבד> י (כ' 2) י שהוא י || 63 זהה י | שבר (2) י כבר י | שבר י | שהידעו י | זה... י || 64 לידעעה י | ל... י | הידעעה י | זה... י | ניטלו ה طفل ב | הדברים י | דברים ב | קידמות י || 65 מוה <כמו הברק> י | שיהיה י | כן <אמנו> י | ידועו... י | הידעו י | אחדו אחריו | כללו בכללי | שיהיה (2) | זהה י | זהה י | וזה... י || 66 שהידעו (2) י | ש... י | בטבע לידעעה י | לידעעה בטבע בטהר בטבע ל... י | הידעו (2) י | זה... י | הידעעה י | זה... י || 67 הידעעה י | הידעו י | זה... י | זה... י | והמשל המשלב | מי שקדמו... שקדמו י | הגימטריא | הגימטריא | הניעו הטעוי || 69 והוא אמן ואם | היהו הואי | ידועו (2) י | נדע י... י | ידעתו (2) י | מהו | ידוע (2) י | ... י | ידעתו (2) י | ... י | מהו || 70 הידעעה י | ... י | ימצא נמצאי חמצאי | הידעו י | זה... י || 72 שנפקד החוש | מהוש שנפקד (2) | יפקדו נפקדייהו | עמו המוחש המוחש עמו י || 73-74 <וכאשר - הנשם (2)> י | 74 המוחש המרגש י | המרגישו המרגש י | אבן <שנעהה> בירה ||

61 ר' הפרק השני אלצאל אלסادرס י || 62 הכהל והחץ החץ והכהל: אלנצח ואלנצח || 65 במעט מזה וממעט זה: טאקיל ללק | שיהיתו שיהיה: כאן || 66 קודם תקדם: מתקדם || 67 וכשתעללהו וחעללה: ארתחען | שיאמרן שקדם: טבק י | אחר זה י עמו: מעלה || 72 (<שנפקד (2)>) | נכי || 73 מצדן צד: זהה י | שהוחש והמוחש) שהמוחש והוחש: אין אלמחוס ואלחס || 75 שיפקדו שנירם לו להפקד: אין יפקדה י | כמו קודם: קבל י ||

61 ר' אמר || 63 (הדברים) || 64 קידמות שקדמה || 65 (מוות) | אין | אין | שיהיה (2) | שיהיו || 67 רושם הקודם סימן לקודם || 68 המיעות נמצא || 69 והוא-ידועו (2) כי | ועד עתה || 72 (עמו 2) || 73 ימצאו ימצע || 74 (המרנית) ||

ולא ילקחו בתאר אשר בו הם מצטרפים ומיויחס כל אחד מהם אל الآخر, לא ישובו בהפוך, 7.24
ואם היה להם שם מונה מאשר הם מצטרפים, כל שכן כשהם שם שורה עליהם מדרך
45 שהם מצטרפים. המשל בזה שהעבד אם לא הצרף אל האדון שהוא שם הצרויף אמן
הצרף אל האדם או אל בעל שני رجالים ומה שדומה לו מה מדברים הנמצאים בו, לא ישוב
בהפוך, כי האדם אישו אדם באשר לו עבד ואמן הוא אדון באשר לו עבד. ואם נלקח
האדון תמורה האדם שבו בהפוך.

ה' וייחד זה התאר אשר בעבורו השיגן) היות המצטרפים, כי כשהעלינו שאר
50 התארים המקרים לשני המצטרפים שבם יהיה הצרויף בלתי יש לא עללה היות שבחן שני
המצטרפים, ואם העלינו וזה התאר נעללה היותם. המשל בזה שהעבד כשנאמר בצויף אל
האדון והעלינו מן האדון שאר התארים שאפשר שיוחס העבד אליהם, כמו שהוא אדם או
בעל שני رجالים או וולת זה, ולא עללה ממנה האדון, היות העבד אליו לא עללה. וכשצרכנו
55 העבד אל האדם או אל בעל שני رجالים והעלינו שהוא אדון, נעללה וזה היות כי לא יהיה עבד
ולתו. וזה אשר וכרו הוא בסודו להכרת התאר שבו יהיה היות השור.

אמר ומציאות זה היות שבו יהיה הצרויף יש כאשר היה לשני המצטרפים שם שורה
עליהם מאשר להם זה היות הוא קל. ואמן כשלא יהיה להם שם כבר יקשה זה, והוא צריך
5. שיזא זה התאר בזה הסודו וייחודה לשני המצטרפים שם שורה עליהם מדרך שימצא להם

60 זה היות.

44 היה יש ב | [מנוח] זיאן ב' בשאיין || 46 שדומה ב' בז' הגה ב' בידיו || 47 ואמן
האדון ז' || 48 שב' || 49 ה' החמשה ויתדר בידיה >[היחס] 50 המקרים
המקרים ז' נלשנין ז' היה **ה'** 51 המצטרפים >שבם^ב ה' היות [שבין שני המצטרפים] ז' ||
52 מן האדון מנאדוין ז' שיוחס ביר' אליהם עללה ז' 53 ממנה מוה' || 54 האדם ז'
רגלים ז' או וולת זה ז' ז' שהוא לול' ז' נעללה יעללה ז' היה ז' 55 שאין ז' אם לא יהיה ז' שלא
56 בסודו בסודו ביר' הסודו ז' הישר ז' שיזא ז' 59 שיזא ז' שימצא ז'
שימצא ז' וייחודה שם ז' ז' [שם] ז'

43 בז' בשנייהם: בהמא ז' שם מונח) שמות מונחים: אסמא מוציאת | (הט' ז' שם שורה) שמות שירוי:
אסמא תדריל ז' 46 או אלן ואלן ז' ואלן ז' 48 בהפטוק החרפק: אלפצל ז' 49 ה' החמשה: אלבלאמס ז' ||
השנה השניה: לחקת ז' החתמת: חחקת ז' 51 נאלין ז' נאלין ז' 53 עבדו: עבדה ז' 55 אם כן
כין פאן | התארו לחתמי: לצלתול ז' 56 להכרתנו שיוכר: לחמי ז' ליתמי ז' שבו יהיה ז' שהייתה לו: אלתי
7.25 תכן להא ז' 58 ואנו אבל אן: לאן חיניל ז'

44 להם ז') לכל אחד | כשיין מלאלה שאין || 46 ונמה שדומה ז' ומה שדומה ז' || 47 ואמן – עבד
ואמן האדון באשר לו עבד ז' 49 ה' ז' וייחודה יהיה ז' זה להא ז' בעבורו בעצמו | השיטן משיג ז'
היחס ז' מיחס ז' 51 כשנאמר לא יאמר **<אלא>** ז' 52 והעלינו ז' ואם העלינו ז' || 53 או בעל
בעל ז' או וולת ז' 56 אשר זכרו הנוכרי ז' ... ז' 58 עליהם על כל אחד | להם ז') לכל אחד
59 עליהם על כל אחד | להם לכל אחד ||

ולזה כשלא יהיה לצורך הישר שם יורה עליו מאשר הוא ישר, זה אם לשני המctrופים ²⁶ או אל אחד מהם, כבר יצטרך בהכרה המצטרף שזיה ששנייהם שם או לאחד מהם מדריך שיעשה אותם מצטרפים. המשל בזה שהמניגים אם הctrופ אל הספן לא יהיה צורפו ישר, לפי שאין מצד שהספן ספן הctrופ לו המניג, כי כבר ימצאו ספונים אין מנהיג להם, כמו ³⁰ שהמניג אמנים הctrופ אל הספן מצד שהוא מנהיג. ולזה לא ישוב בהפוך שיאמר שהספן ספן למנהיג, כמו שיאמר שהמניג מנהיג לספן. ואגמם כשהנרגצה כמו וזה שיהיה הctrופ ישר משני הקצוות ולקות בעינן אחד מהם, צרייך שיאמר המניג לספן בעל המניג ואו יצדק שהספן בעל המניג ספן במנהיג, כי כמו שהמניג אמנים הוא מנהיג בספן כן הספן אשר מדרכו שיהיה לו מנהיג הוא ספן במנהיג. והמשל בזה עוד כי כשהctrופ הראש אל ³⁵ בעל הראש היה צורפו ישר וכשהctrופ אל החוי לא יהיה ישר, כי החוי אין לו ראש מדריך שהוא חי אחר שכבר ימצא מבعلي חיים שאין ראש לו. וזה הוא הדרך שריאוי למצטרף שלך בה بما שאין להם שם מן המctrופת, ירצה שינוי להם שם שורה על שני המctrופים מדריך שיהיה צורופים ישר כמו אמרנו בכונף והמניג.

וכאשר היה זה כן אם כן כל המctrופים שנלקחו על היושר, ר"ל מדריך מה שהם ⁴⁰ מctrופים לא מדריך מה שהם תחת מאמר אחר, נמצא לו ואთ הסגלה תמיד והוא שכל אחד מהם ישוב בהפוך אל חברו. ואגמם כשהctrופ אחיד מהם אל الآخر ונלקח כל אחד מהם דרך העברה ובאיוזת תאר הזדמן מן התארים הנמצאים בשני המctrופים המוחיבים לצורוף

²⁶ יורה ביריה || 27 אל אחדו לאחדו | <המצטרף>^{ב'} | המctrופ ^{ב'} | (שם) ה' | מהם שם^{ה'} || בוה [<>ה<] | הctrופ ^{ב'} | הספוני הצפוני^{ב'} | יהיתו היהי || 31 כנראהו כשירצה | [כמו (2)] במקומם^{ב'} | הctrופ^{ב'} || 32 הקצוות^{ב'} קצוות י' | ולקותו וילח' גירה || 33 [כך] | (אמנם) ב' | (והוא) ב' | בספוני לספן ב' || <נכין>^{ב'} | 35 וכשהctrופ^{ב'} | יהיתו היה צורופ^{ב'} | מדריך^{ב'} || 36 מבעלני בעליו | שאין [<>ש<] ב' | ראש לו לו ראש ב' | (והוא) ב' | הדרך הישר^{ב'} | ר' | למצטרף^{ב'} למצוירף^{ב'} || 36-37 נשליך בה במה ב' | שליך בו במה ב' || 37 ירצה ירצה י' ירצה... לוי' | מדריך <מה>^{ב'} | ורואה און המניג^{ב'} || 39 (אם כן) י' | מה^{ה'} || 40 תחת מאמר^{ב'} | אחריו^{ב'} | אחיד^{ב'} | נמצאה^{ב'} נמצאת^{ב'} || 41 בהטך^{ב'} | נלקח^{ב'} | מהם (3) י' מה^{ה'} || 42 <הנתזאים>^{ב'}

²⁷ [בחכרה] 28 אם^{ה'} כאשר: אלא^ק || 30 [מניגו]^ק || 31 [כמו(2)] במשל: פ' מטל | שיהית^{ה'} כי אין^ק || 33 ב' וכנ: וככלך^ק || 34 אל: לא^ק || 36 מבعلي חיים^ק מבעל התי מה: מן אלתויאן מא^ק || 37 במה^{ה'} אם כן מה: פ' מא^ק | (המצטרף-על) ^ק | ירצה ארצתה: עני^ק || 39 נמה שהת^ק || 42 דרך העברת חלק מה: נז מא^ק | ובאיוזה או באיל^ק ||

²⁸ בהכרה המצטרף^ק למצטרף^ק | לשנייהם^ק לכל אחד מהם || 28 שיעשה אותם מctrופים^ק שיכטרפו שני המctrופים | צורופו^ק צורוף^ק || 29 שהספוני^ק שהוא | ימצאו ספונים^ק ימצא ספן^ק להם^ק לו || 30 שיאמר^ק | 31 כמו זה^ק בוה^ק || 32 משנין לשני^ק | (מניגים) מנהיגי^ק || 33 במנהיגו^ק של מנהיג^ק || 34 בנהיגי^ק || 35 וכשהctrופ^ק אבל כשהctrופ^ק || 36 מבעלני^ק בעל^ק | למצטרף... | 37 ירצה שינוי^ק ר' ל' שינוי^ק || 38 צורופם^ק צורוף כל אחד || 40 נמצאה לו נמצאו בעלי^ק ||

בשאר מהם, אם יהיה שמות שני המציגים מתחלפים כמו הכפל והחצי או שהיא אחד מהם 15 גמור מן השני כמו הידעעה והידוע והמוחש, כי כל אחד מלאו יאמר בהקש אל חברו. וכבר יחשב שזאת הסגלה לא חמצא לרבים מן הדברים המציגים בשלא יצטרף הדבר אל חברו צורף ישר, ר'יל בשלא מצא כל אחד מהם מצטרף אל חברו מדרך מה הוא אבל יהיה צורף אחד מהם אל الآخر מדרך מה הוא והאחר במקורה או יהיה כל אחד מהם לא מדרך מה הוא. ומה של בוה אמ הצטרף הכנף אל בעל הנוצה וגאמר בעל הנוצה לו כנף, 20 לא תצדק חשובה זה בהפרק והוא הכנף כנף לבעל הנוצה, כי אין יהס הכנף אל בעל הנוצה מדרך מה הוא בעל נוצה אחר שכבר ימצא מה שיש לו כנף ואין לו נוצה. ואם כן יהס הכנף אישו לו מצד מה שהוא בעל נוצה, וחיש בעל הנוצה אל הכנף הוא לו מצד מה שהוא בעל נוצה, ולזה לא יהיה זה הצורף ישר. וכאשר השתנה זה ונלקח היהס ישר וגאמר בעל הכנף הוא בעל כנף בcone, שב זה בהפרק והוא הכנף כנף לבעל הכנף, או שנאמר בעל הנוצה הוא 25 בעל כנף בנוצה והכנף בנוצה הוא כנף לבעל הנוצה.

14 (מהם (ו) ז | שהיה שיהיה ב') 15 מן השני מהשני ז | הידעעה והידועה ה...ה...ו... הידעעה והידוע ז | בהקש >ב' | חברו >או שיהיו שניהם דומים כמו האח והשותף והידיד ודומיהם< ז | 16 בשלא ז *שלא ז | 17 בשלא ז | 18 מהם (2) >במקראה< ז | 19 אמו ז | כיב ז | הצטרף< ב' | 20 והוא >הנוצה וגאמר בעל< ז | בעל (2) לבעל ז | הנוצה (2) נוצה בירוי ז | גלו ז | גנו< ז | 21 נוצה ז | שבעל הנוצה בעל נוצה לכנף וכן אם האטרוף בעל הנוצה אל הכנף וגאמר בעל הנוצה הוא בעל נוצה ז | שבעל-נוצה< ז | לכנף לא תצדק חשובה זה בהפרק והוא ז | אל הכנף לא תצדק זה בהפרק והוא< ז | לכנף לא תצדק חשובה זה בהפרק והוא< ז | הנוצה (1) נוצה ב') 22 נוצה ז | 23 נוצה< ז | 22 נוצה ז | ויחסו ולא יחס ז | 22-23 >ויחס-נוצה< ז | 22 האו ז | ...ה... ז | (מה (2) ז | 23 נוצה< ז | הנוצה ז | כנף ז | השתנה ז | השתנה ז | הכנף ז | כב' | 24 >גבעל< ז | ז | כנף (ו) הכנף ז | וזה ז | 24-25 שנאמר-הנוצה בעל הנוצה בcone בעל הנוצה בכונף לנוצה בכונף והנוצה בכונף הוא נוצה ז | כב' | 24 כנף ז | כב' | 25 כנף (ו) הנוצה לכנף< ז | והכנף שהכנף< ז | הכנף בירוי ז | בנוצה (ו) >ישוב זה בהפרק< ז | והכנף שהכנף< ז

14 שיהיו שמותו שהיה שם: כאן אשם || 15 חברו חביר: קריינט ז | 16 לא תמצאו בלחן נמצאת: ניר מולדת ז | בשלא כתלא: מתי למ ל' כאשר הציגו למתה: מתי אציתם למ ז | 17-16 יצטרף הדברים שיצרף לדבר: יציף לשיז ז | 17 בשלא ז | לא ימצא ז | ילקח: יולד ל' ז | והוא >מצטרף: מזאף< ז | 18 הוא >מצטרף: מזאף< ז | מהם (2) >כבר נלקח: קד אבל< ז | 19 הוא >מצטרף: מזאף< ז | והמשל המשל: מאלל ז | בעל (2) - כנף הכנף כנף לבעל הנוצה: אלמנאח נאח לדי אליריש >והכנף כנף הכנף לבעל הנוצה: ואלמנאח נאח אלונג (sic) לדי אליריש< ז | 20 והוא - הנוצה (ו) ז | (כנף) ז | 21 לו (ו) מה שיש לו: מא לה< ז | 22 ויחסו ולא יהס ז | 23 ונלקחו< ז | אהד: ואחדאד< ז | 24 וזה ז | (כנף (2) ז | הכנף >כנף: נואח< ז | שנאמר >הוא: הוא< ז | (וואו) ז | 25

14 שיהיו שמותו הייתה שם | מתחלפים המתחלפים || 15 חברו אשר יקשר אליו || 16 בשלא כתלא || 17 חברו (ו) אשר יקשר אליו | כתלא | מציגו צורף >או< ז | 18 והאחרו ושל الآخر | כל אחדו של כל אחד || 19 הצטרף< ז | נאח ז | 19-20 ונאמר - הנוצה || 21 מה הוא ז | ר'יל< ז | 23 זה (ו) של זה || 24 כנף< בcone ז | 25 בטוצה (2) ז | של נוצה ז | בנות< ז |

הם אמנים יאמרו בצרוף. וכך מכך הדומה כי הוא דומה לדבר. וההסבה והעמידה והישיבה ⁶⁶ הם מן המצב, והמצב מן המctrופ בצד מה. ואמנים יסביר ויעמד וישב אינם מן המצב אבל מן הדברים שנזר להם השם מן המצב ר'ל אשר במאמר המצב.

5 ב' וכבר ישיג הענינים המctrופים שיהיו הפטכרים. והמשל בזה החשיבות והפתחיתות מן המctrופ ושניהם הפטכרים ומכך מכך הדעה והסתכלות כל אחד מהם מן המctrופ והם הפטכרים, אלא שהוא לא נמצא לכל הדברים המctrופים כי הכפל אין לו הפך ולא לשלשה הפטכרים הפך.

ג' וכמו כן קצת המctrופים יקבלו הפחות והיתר כי הדומה ובתמי דומה והשו ובלתי 10 שווה כל אחד מהם מן המctrופ וכבר יהיה יותר מדומה ופחות וכמו כן בתמי שווה, וקצתם לא יקבלו וזה כי אין כפלו פחוות ולא יתר מכפלו.

ד' ומסוגנות שני המctrופים שככל אחד מהם ישוב אל חברו ביחס ההפקיד. המשל בזה שהעבד הוא עבד לאדון והאדון אדון לעבד, והכפל כפלו לחצוי והחצוי חצוי לכפלו, וכמו כן

2 וההסבה ר' והישיבה | והישיבה <הם מן המctrופ אבל מיסב וועמוד ווישב> ר || 3 המצב (1) המctrופ חי | יסבו יסובי || 3-4 <(אבל - המצב (1))> ב' || 3 אבל <הט> ב' || 4 להם הטם ב' השם להם ריה | המצב (2) <והם באמת ממאמיר שיפעל או יתפעל> ב' <והם באמת ממאמיר שיפעל ויתפעל> ב' || 5 ב' השני | הפטכרים הסכימים ב' הפטכרים | והמשלו המשל ב' | והפתחיתות <כל אחד> ר || 6 מן המctrופ (1) המctrופין | הפטכרים הסכימים ב' | הידיעת<ה...> ה... ה. החכמה ב' | מן המctrופ (2) המctrופין | הפטכרים הסכימים ב' || 9 ג' השליishiי || 10 המctrופ <כל אחד מהם מן המctrופ> ב' | יותר | 11 פחוות <מכפלו> ב' ר'ה | ...> ב' || 12 ד' הרבייעי | מהם מן המctrופ ב' || 13 (וואו) ב' לחצוי החציבו | לכפלנו כפלנו הפטכלי נו ||

2 יאמרו יאמר כי יכול אין ז' כי <אמנים: אנטא> || 3 נועימד וישב אינטו ז' || 4 המצב (2) וזה באמת ממאמיר יפעל ויתפעל: והי באלהקיקת מוקולות יפעל ויתפעל <ולו> | וזה באמת ממאמיר שיפעל ויתפעל: והי סיב אלחקיקת מוקולות אין יפעל ואן יתפעל <הטרק: אלטצל> ז' || 5 ב' השני: אלתאני ז' אמר: קאל ז' | שיהיו שיבינו אין ילחוך ז' נלו'ז || 8 הפט <הטרק: אלטצל> ז' || 9 ג' השלישי: אלתאלת ז' | המctrופים המctrופ: אלטאלת <כביר: קדר> | דומה: אלשביה || 10 שווה (1) השווה: אלטטאוי | יותר | פחוות: אקל ז' | וווחות ואחר ז' | וכמו כן: ולאין כמו כן: ובליך ז' | בלתי ז' ולא שווה יותר משווה ובתמי: ולא מסאו אכלר מן מסאו וניר ז' השווה ובתמי: אלטטאוי וגיר ז' | שווה (2) השווה: אלטטאוי || 11 מכפל <ולא שווה יותר משווה: ולא מסאו אכלר מן מסאו> ז' | הטרק: אלטצל <ז' || 12 ד' הרבייעי: אלראבע ז' | הפטוון בהפקיד: באלהקאסו || 13 שהעבדו העבד: אלעלבר | ואדרון ז' | נכפלן ז' | לחצוי החצוי: אלנצץ ל' | נחצין ז' ||

2 (<אמנים>) || 3 הם ז' <למצב> | אינם <למצב> ז' | מן המצב) מצבים ז' || 4 שnumer להם הטם הנMRIים או הגחצבים ממשות ז' הגחצבים ממשות ז' || 5 (ב' | ישני ז' בין< בין> | והפתחיתות) כי שנייהם ז' ושניהם הפטכרים וו הפטכרים || 6 שווה ז' כי | ימצא <הפטכרים> ז' <ר'ל הפט<> ז' || 8 (הפט<>) ז' | נו' כן כבר<> ז' || 12 (ד' | חברו <בהקש> ||

השביעי בהנחת מה שאפשר שיטופק בו מעין העצמים אם ימצא בהם דבר מן המctrף, והתר זה הספק בהישרת הרושם הקודם למצטרף ותוקנו בהנחת הדבר הנשך למצטרפים באמת, כי תחלה רשו כפי תחולת המחשבה וכפי המפורסם, כונה ממע להקל בלמוד לפה 90 שהעתיקת התלמיד אל העין האמתי קלה ממה שילומד בו תחלה על העין האמתי.

השミニי כי כשהתגה ברושם המצטרפים התנאי אשר בו יהיה רישום מיוחד בם ומודיע עצם, נמצא כי מסגולותם, כשנידע אחד מהם נדע الآخر בהכרח, וכי בזה יתבואר שאין דבר מן העצם שימנה מן המctrף. וידוע עט זה קשי התר אלו הספקות בזה המקום עם קלות 95 הספק בם בזה המוקם, והסבה בזה כי עיינו הנה בם אמן הוא כפי המפורסם.

א' אמר והדברים המצטרפים הם אשר יאמרו מהויהם ועצמיים בהקש אל דבר 6a36 אחר אם בעצם ואם במליה מלילות היותם כמו אל ומה שדומה לו. המשל בזה שהגדול מהותו אמן יאמר בהקש אל זולתו כי הוא אמן גדול לדבר, וכמו כן הcaps הוא כפל לדבר. והקנין והעין והחש והידיעה מן המctrף, וכל אלו מהותם יאמר בהקש אל דבר 1 אחר, מה שהקנין הוא קנן לדבר והידיעה לידעו והחש למושח. וכמו כן הגדול והקטן, כי

87 מן המctrף מתחלה ויתר כי הותר ב [88 ותחלה] ויתר ב [89 באמת <והוא> ב [90 בזה <זה> ב] 91 וכי ב [92 מתחלה] רשות ב [93 רשות] | רשות] מתחלה ב | וכמי המפורסם] והמפורסם ב [94 קליה] יותר נקל ב | שילמדו] שיהרות י | עלי אל יד ב [95 מטגולותם] מסגולותם ב | כשנודען כאשר נדע ב | נדען] יודעה] الآخر ב [96 <אללו> ב [בזה המוקם] במקום והידיי] 95 הספק] הספ... . . . הספיקות ב | נכני] עיינו] עניין] הדרור ב | הנה בם] בס הגה ב | (ווא) ר' דוא ר' הייאי] 96 א' הראשון] מהויהם ב [מהויהם] 97 בעצם] בעצם... . . . ב [עצמות] הימם] הימם] ב | ומזה או מה ב | לו לה ב | <הגדול> ב [99 והידיעה] י. ו... . . י | (אללו) ב | לדבר] (קנוי) ב | והידיעה לידעו] י. ו... . . י | וכמו [<אללו>] ב | והקטן] והקטן] ||

87 המctrף >או לא: או לא< ב [89 מתחלה רשות אמן רשות אללא | וכמי המפורסם] והמפורסם: ואלמהדור | וממנוא] 90 אל העין לעין: לאלמר | (מתה) מ: מזיל] שילמדו] שיהרס: אין יהג] 91 האמתי >ונאמר שהוא רשות אפלטון: ורק לאנה רשות אפלאטון< ב [92 כי באשר: פ'agna] 93 יתבארו התبار: תבניך] 95 המפורסם >מן המאמր: מן אלטוקלה< ב [הפרק: אלטצלל] 94 א' הראשון: אלאלו] 95 והדברים] והשמות: ואלאסמאלו] 97 בעצם כemo המפע והרב: מטל אלקליל ואלכטיר] 96 כי באשר: בגאה] 99 מהויהם מהויהם: מהאיחהא] 1 אחר >ככליה מלילות היות: בחרף מן חרוף אלנסבאה] 97 הווא] כאשר: מתי] 2-1 >(הגדול - קטן) ב [98] ||

88 ותחלה ויתר | בהישרת] בחורה על [89 מתחלה רשות] כי הרושם הראשון היה | כנה ממנה] שכנותו היא] 90 וממן המפורסם] שילמדו] שילמד] ב [בז] אותו | נעלם] 92 כשהתגהו] כשהתגהו] (התגאי)] 93 עצם] עצם] עיון] (אמנו)] 96 (א') | (דבר)] 98 (אמנו) (2)] 99 לדבר] לאחר]

החלק השלישי

במאמר הרצוף

ואשר ידובר בו בזה המאמר נכלל בשמה פרקים.

הראשון ברושם הדברים המצטראפים וספרתם על צד המשל.
השני באשר כבר ימצא ההפרך בחצרף.

75 החלשי באשר קצת המצטרף מקבל הפהות והיתר.
הרבייעי באשר מسجلות שני המצטראפים שככל אחד מהם ישוב בהתחפף על الآخر
כasher נלקחו בשמותם המוראים עליהם מאשר הם מצטראפים אם היה להם שם או שוחבר להם
שם שאין להם שם.

ה חמישי באשר שני המצטראפים, כשלקחו בשמותם המוראים עליהם מאשר הם מצטראפים
80 ומההפקים, שהתאר אשר בו היה כל אחד מהם מצטרף לחברו ייכר משאר התארים
הנמצאים בשני המצטראפים כי כשנעלו שאר התארים ונשאר זה התאר לא עיללה זה היה
אשר בין שני המצטראפים, וכאשר געלה וזה התאר נעללה היה. ואמנם כשלקחו לא מאשר
הם מההפקים לא יחויב כשנעלו שאר הדברים שבין שני המצטראפים ונשאר זה התאר שייחס
בו אל חברו, שישאר היה.

85 הש夷 כי מسجلות שני המצטראפים, שהם נמצאים יחד בטבע וכשנעלה אחד מהם שיעלה
האחר, ויתיר מה שיקרה בוה מספק.

22 [בتو כי] 74 בהצראף] במצטרף ב || 76 מسجلות] מسجلות ב סגולות דה | נעל האחרינו רהו || 77 נלקחו
ילקוּב | היה] שהיה | לחברו] שימורב ב || 78 כשאנן] בשאנן בירדו || 79 >שאנן< ב' || 80 ומההפקים
>ומתפקידים< ה' | >(היה)< ה' | יותר ביה || 82 זהה> זוה< י' | געלה (2) >זוה< ב' || 83 יחויב >בו< בירדה
>כ'< ביהו | שבין שני אשר בם שני ב... א' אשרי | המצטראפים *מצטראפים במצטראפים י' | שייחסו
אשר ייחס שיחס רהו || 85 שיעלה ב' || 86 האחר האחד י' | ויתיר ביה | בוה מוה ב' מספק
מספק ר' ||

27 החלק) והחלק: ואלאקסם (א'') || 75 נהמצטרף] ק | מקבל יקבל: יקבל ל' תקבל: תקבל ק || 76 וועל
האחרו || 77 נלקחו] לקחנו: אללאק || 79 בשמותם: באסמי' || 81 כי' באשר: בגיןה' ואשר:
ואנה' || 82 זהה התאר געלה ק' || 83 שבין שני המצטראפים שבשני המצטראפים: אלתי פ' אלבלזאטען |
שייחסו: אלתי נסבת ק' || 84 חברו חברו: קרייניה ל' || 85 כי' באשר: פ' אין | נמצאים] ימצעו: יולדאן |
שיעלה געלה: ארחתפע ||

21-26 והחלק - הרצוף] || 72 ואשר - בוהו זהה || 73 הדברים המצטראפים דברי הצליפות | צד
>הראות< || 75 הסחות והיתר) היתר והפותחות || 76 נעל האחרו || 82 התארו >לא< געלה (2) >זה< ||
לאו אלא מאשרי: אלא אשרי | שבין שני شبוני || 84 חברו אשר יחויב אליו || 83

אמרתי ויראה שהיה ההפוך הנה אמן השיג הכמה במה שהוא אנא, לא במה שהוא כמה, ולא גם כן במה שהוא מצטרף, ר"ל מעל ותחת, אבל זה דבר קרה למצטרף כמו 60 שקרה לכמה. ולזה אין ראי מזה שיחסב שישיג המצטרף הפוך.

ר' אמר ומסגולות הכמה שלא יכול הפתחות והיתר, כי אין זה הכמה הרמו אליו בעל 61 שת אמות יותר מזה אחר שהוא גם כן בעל שתי אמות, ולא השלש יותר מן השלש, ולא יאמר גם כן בזמנם מה שהוא יותר מזמן אחר. אלא שתני אלו הסגולות ישתחף לכמה בס העצם, ר"ל באשר אין לו הפק ובאשר הוא 65 לא יכול הפתחות והיתר.

צ' והדבר שהוא מיוחד מן המוחדים בכמה הוא השוה ובתוי שווה, כי מה שווות הכמה לא יתואר בזה. המשל בו שהאריך לא יאמר בו שווה ולא בלתי שווה אבל יאמר דומה ובלתי דומה, זה שאנו חנו נאמר שווה הלובן דומה לוה הלובן ובלתי דומה, ולא נאמר שווה או בלתי שווה אלא במקרה. ואם כן יהיה לפיה המוחך שביחודו הכמה שהוא אם שווה ואם בלתי שווה.

58 אמרתין אמר י' | **שיהיה** שווה | לאו ולא ביה || 59 דברי כבר י' | 60 מזה ממה י' | **שיחסבו** י' ||
61 (ו' י') ב' השוו | והיתר | והיתר | (איין) י' | הכמה | הכותות י' || 62 (האחר) האחד י' | מן השלש ממה שלש ||
63 (מה) י' || 64 ישתחף **גט** כנ' י' | לכמה הכמה י' | העצם י' || 66 (ו' י') השביעי | מן | ... | י' |
המוחדים הסגולות י' | השווה שווה י' || 67 ולא בלתי ובלתי יירה | יאמר (2) **כאיות** י' || 68 שנחננו
[או בלתי שוה] י' | (שווה) י' | נאמר <בו> י' | נאו בלתי י' | ובלתי יירה || 69 (שווה) י' | ניהיה י' | וזה
[יהיה] י' | שביחודו שביחודים י' | הכמה * כמה בכמה י' | ואם בלתי י' | ואם בלתי י' ||

58 >(אננה – שהוא (2)) י' || 59 (>שהוא) י' | זה | לזה: לדלק י' | למצטרפים: למצבאותה י' ||
60 לכמה: אלכם י' | הפטוק: אלטצל י' || 61 (>הפרק: אלטצל) י' | השני: אלסאדס י' | והיתר
ולא היה: ולא אלכך || 62 (>אתות (2)) י' | השלש (ו') שלש: תלאתה | השלש (ו') שלש:
תלאתה | (ו' י') | שווה | (זמן; זמאן) י' | יותר... ל' גודל: כבר י' || 64 באשרו עצמאו: פ' דאתה י' ||
65 והיתר (>הפרק: אלטצל) י' || 66 (ו' י') השביעי: אלסאדס י' | שווה: אלמסאו י' || 67 בו (>שהוא:
אננה) י' || 68 ובלתיו או בלתיו: או ניר | נאמר (2) יאמר: יקעל י' || 69 (ו' י') ואם (2) אום: או י' ||

58 אמרתי ויראה אמר ודומה || 60 (ו' י') | (אמר) י' || 62 (>האחר) | גט ביה || 66 (ו' י') | והדבר
ומה | הוא | **שהוא** || 68 נאמר (2) <כוי> <הוא> י' || 69 (>אלא במרקחה) אלא במרקחה | שהוא י' | שהוא אט'
שיאמר ||

אל שני דברים. ואלו יתואר בזה על דרך ההפוך, ר'יל בעצמו ועל צד מה שיתואר הגשם 56³⁷ בשחווא לבן ושהור, נמצאו שני ההפכים יחד בנשא אחד, והיה אפשר שהיה הדבר שהור
ולבן יחד, וזה בטל. ולזה אי אפשר בשני ההפכים שיחוברו יחד בנשא אחד, ולא משני
צדדים, כמו שאפשר זה בשאר המקבילות.

45 ועוד אלו היה הגדול הקטן היה הדבר הפכי לעצמו, כי הדבר יתואר באשר הוא
גדול וקטן יחד, וכאשר הנחטו שהם ההפכים חובי שיהיו אלו שני התארים שני תארים קיימים
בעצם הדבר האחד בעצמו, והוא היה הדבר האחד בעצמו גודל וקטן יחד, ויחובי אם כן שהיה
הדבר הפכי לעצמו וזה בתכליות הבטול.
וכבר הבהיר מוה שאין הרבה והמעט ולא הגדול והקטן מן ההפכים, אם שקבלנו שהם
50 כמה או לא נקבל זה.

אמר וייתר מה שיחשב שההפוך ישג הכלמה, בסוג ממנו שהוא המקום, לפי שהמקום
העלין שהוא גבוניות הנגלל יחשב בו שהוא הפכי למקום התחתון שהוא אמצע העולם, ר'יל
מקום הארץ שהוא תחתית המים ותחתית קצת הארץ. ואמנם הלכו בסברותם אל שאלה שני
55 מקומות ההפכים לפי שכל אחד מהם בתכליות המרחק מחברו עד שלא ימצא מרחק רחוק
מןנו. ולגלי זה הענין במיציאות תכליות המרחק והם בסוג אחד, אלא שהם ירצו תהה המרחק
המרחק בינו לבין תכליות המרחק והם בסוג אחד, אלא שהם ירצו תהה המרחק
במציאות לא המרחק במהלך.

41 ההפטרכי | בעצמו בעצמו י' || 42 ההפכים הפסים בד' || 43 ניתדו י' | בטלן ... י' שקר י' |
ולזה אי וזה שאי י' | בשני ההפכים לשני הפסים י' | ולאו י' אלא בידיהם לאר || 44 שאפשרו שאי
אפשר ביה || 45 אלו שאלבו י' הגדול נדול ב הקטן הקטן י' היה (2) 46 וקטן וקטן י' |
יחובי י' | אלו שני שני אלו י' נשוי המתארים ביה קיימים <קמיים> י' || 47 בעצם בעצם בעצם י' |
ויהיה - בעצמו ר'ו ויהיה - בעצמו ר'ו | וקטן וקטן י' ויחובי י' | 48 הבטול ... רות י' || 49 וכברנו
תגה כרב' | והקטן והקטן י' || 50 לאו שאלידי' | 51 שהמקומם שמקומם י' || 52 גבוניות נבוניות
... וריתה י' || 53 תחתיתו ... רית י' | וחתיתו וקערורית י' || 54 המקומות מוקומות ב | ההפכים הפסים בינו
עד עלי' || 55 ההפכים בינו || 56 נבוניותו ר'ו | תכליות בתכליות י' ||

41 ואלו || 42-43 שהור ולבן לבן ושהור: אביך ואסוד || 43 ובטלן || 43-44 ולווה - המקבילות י' ||
46 גודל וקטן קטן גודל | אגיר וכביר ל | וקטן י' || 49 הרבה והמעט הגדול ולא הקטן: אלכבר ולא
אלציניר | הגדול והקטן המעט ולא הרב: אלקளיל ולא אלכליר | ההפכים ההפך: אלמלزاد לי' ||
50 זה אמר דבר למה שנקבל: קאל אמר למ נסלם <ט' מ' 53> זה הוא: הו | קצתו קצתו:
לבעץ ? || 55 השאלה הנדרה החחלפו: אַתְלְפּוֹאֵק || 56-57 (>אלא-הפטרכי³⁸)

42 ניתדו | אפשר (>כמו כן<) || 42-43 שהור ולבן לבן ושהור || 43 ולווה | כי י' | וכי י' | משני | שני ||
45 ועוד אלו | הדבר (1) דבר | הדבר (2) דבר || 46 (שני התארים) || 47 בעצמו (1) - בעצמו (2)
ושהייו || 48 הדבר דבר || 49 הרבה - המסתים הגדול והקטן הרבה והמעט הפסים || 50 ונתקבל זה
51 ואמרו י' || 53 תחתיתו גבוניות או קערורות | וחתית קצתו וקצת | האיר <יurther נברון>³⁹ י'
<חתיתו> י' | הלכו בסברותם אלו חשבו || 54 המרחק ר'יל אחד || 56 המרחק בינו לבין
מרחק | המרחק (3) במרקף ||

המתחלק והם שני הפליגים, וכך גם הנadol והקטן מן הכמה הדבוק הם שני הפליגים, לשני עניינים. אחד מהם שאן המעת והרב והקטן מן הכמה אבל הם מן המctrף. וזה שהכמה נמצא בעצמו, והנдол והקטן והמעת והרב אמנים יאמרו בהקש. ולזה הוא אפשר בדבר אחד בעצמו שהיה גודל וקטן ומעת ורב, גדול בctrוף אל דבר וקטן בctrוף אל דבר, עד שאנו נאמר בהר שהוא קטן ובוגר שהוא גדול, עם קטנות הגמליה וגודל ההר. ואלו היה הדבר קטן או גדול בעצמו על שהוא מאור בעצמו, כמו הלבן שיעמוד בנשך, לא היה מתואר ההר בענין מן העניינים בקטנות והגמליה בגודל. וזה אחד מה שגלה ממנה שהכמה אין לו הפק, ר"ל מצד שני אלו ממש אמר זותת אמר הכמה.

וכבר יראה שהנдол והקטן אינם שני הפליגים אם שהנחות ממש אמר הכמה או שלא 35 הנחות, זהה שהדבר אשר לא יושכל בעצמו ואמנים יושכל בהקש אל זולתו אי אפשר שהיה לו הפליגים. וזה שההפליגים הם אשר המctrפות לכל אחד מהם מחברים בתכליית המרחק, ואשר יאמר בהקש אל זולתו לא ימצא לו דבר שהוא מינו בתכליית המרחק, אחר שיאמר בהקש אל דברים מאי תכליית.

וראייה שלישית גם כן, וזה שallow היה הנдол הפק הקטן היה נמצא הדבר האחד בעצמו 40 מקבל הפליגים יחד, כי הדבר האחד בעצמו כבר יתואר באשר הוא גודל וקטן, אמנים בctrוף

26 והם הם ייחוי | **וְ[וּכְמוֹ – הַפְלִיגִים]** | והקטן ביה | הפליגים <כי זה בטול>^{י'} || 27 אבל –
27 המctrף י' אבל – המctrף י' | **וְ[וָה]** | מון המctrף ממהctrף || 28 והקטן והקטן י' זולתו י'
28 זולתו י' || 29 בעצמו עצמוני | **שָׁהָוָה** | וקטן י' | דבר (ז) <אחר>^{י'} || 30 בהר י' ב... י'
ובוגמליה י' וב... י' | **הַגְמְלָה** | **וְ[ה...]** | **הַהֲרֵן** | י' 31 קטן ביה גודל | **קָטָן** ||
32 ממוואר מתרב | **הַהֲרֵן** | י' 33 | בעינוי | **בְּעִינֵי** | **וְ[הַגְמְלָה]** | י' וזה... י' | מטה מטה || 33 המטה
<ראייה שנית>^{י'} || 34 שהנдол שהקטן | והנдол וקייטן | אטו אם בירוי || 34–35 שלא הנחות י'
לא שהנחות י' || 35–37 אי – זולתו [**אֵי – זָוְלָתוֹ**] || 35 שיהיו ביר || 37 שהוא [**חֻזֶּק**] ביה || 38 מאיין
אין לו || 39 שלישית] שנית י' | **הַקָּטָן** | **וְ[וּכְמוֹ]** || 40 וקטן י'

26 הטע וهم: והטא || 28 **וְ[וּתְגָדָל]** והקטן י' | והמעט והרב והמעט: ואלבטיר ואלקליילם ||
29 אתדי האחד: אלואחד | **וְ[גָדוֹל]** (ז) – וקייטן (ז) איזה דבר: אי שיק' || 30 שאנחו <כבר: קד>^{ו'} |
ובוגמליה ובדוג: ומי אלסמכה | **הַגְמְלָה** הדוג: אלסמכה || 31 או גודל וגדול: וכבירא [מעט
ורב בctrוף אל דבר עד שאנו נאמר: קלילא וכתייר באלאאצטט אל שיתני אנה נkol]^{ז'} |
על וועל || 32 **וְ[וּתְגָדָל]** והדג: ואלסמכה | **שְׁנַגְלָה**: טהרה || 33 ממש אמר: מקול**תְּגִיא** ||
36 הפליגים הטק: פלאד ||

26 והם שניים הם || 27 **וְ[וּלָא – מִן]** | הם מון המctrף המctrפים ולא הנдол והקטן || 28 נמצאו י'
נלקח | והמעט והרב והמעט | בהקש <אל דבר> || 28–29 **וְ[וָלוֹת – דְּבָר]** (ז) י' || 28 אפטשרן
כ' || 29 ומעט ורבו רב וממעט || 30 (עדן) | **וְ[הַגְמְלָה]** בשמשות | **הַגְמְלָה** השמשות || 31 הדבר דבר ||
31–32 (בעצמו (ז) – בטදל) || 32 בקטנות ווגמליה בטדל בקטן והמשמות בגודל || 33 שנון אשר |
(מאמר) || 35 הנחות הנקה | **שְׁהָדָר** אשר י' | זולתו [**וּמוֹתָה**] || 35–36 שיהיה לו הפליגים
שדבר יהיה הספר לו || 36 המctrיות או התייה | לככל אחד מהטע להם כל אחד || 37 זולתו
<טען> | **וְ[וּמָנוֹ]** || 40 ובעצמו | וקטן י' או קשן ||

ואם המספר לא ימצא בחלוקת אחד מألو השלשה, ר"ל שיהיו יחד, ושיהיה כל אחד מהם בצד מוגבל, ודבוק בחלק מוגבל. וכך כן העזין בזמן ובדבור, ר"ל שלא ימצאו חלקיהם יחד, אחר שחלקי הזמן וחלקי הדבר אין להם עמידה ולא ישג המתאזר מהם 15 הקודם. אבל אמונם ימצא לחלקיהם והזמן והחלק המספר סדור מה, כי קצת הזמן קודם וקצתו מتأخر, וכך כן במספר כי השנים קודם השלשה, ואם שתיהן בהם הנחת לא.

ד' ואלו הסוגים הראשוניים מסוגי הכמה הם אשר הם באמות וראשונה כמה, ומה שולחתם מהם שישיגו הכמות אמונם יאמר בו שהוא כמה במקורה ושנית, ר"ל במצב אחד מألو מהם כמה באמות. המשל בו שאנחנו נאמר בו הלוון הרמו אלו שהוא גدول מפוני 20 שהוא בשטח גдол, וכך כן יאמר במעשהתו שהוא ארוך מפני שכבר יהיה בזמן ארוך. זה יראה מאשר אלו שאל אחד כמה וזה המעשה היה התשובה בו שהוא מעשה שונה, ואלו שאל כמה זה הלוון נאמר שלוש אמות או ארבע, והוא שהמעשה אמונם גובל ושורר בזמן ולהלבן אמונם נשער בהגעת השטח שהוא שלוש אמות או ארבע. ואלו יהיו כמה בעצם נשערו בעצם.

ה' ומסגולות הכמה שאין הפci לו כלל, אם שהיא דבוק או מתחלק, כי החמשה 25 והשלשה אין להם הפci וכמו כן הקו והשתת. ואין לאומר شيئا כי הרוב והמעט מן הכמה

12 מallow <הענינים>¹¹ || 13 בחלוקת¹² בצד ימין ב...ו | מוגבל⁽²⁾ י' ...ו | <ובדברו>¹³ ||
14 הדבורי ר' הדברי | עמידה <יחד>¹⁴ || 15 הקודם <ולוה אינם נמצאים יחד>¹⁵ || 16 במצבו⁽¹⁾
המספר ר' | באותו בס"י || 17 ד' הריבועי | (המ' 2) בדיוו' הם י' || 20 וזה וזה || 21 אחדו
שואל י' || 22 הלוון י' הלבן | (נאמר) היהת התשובה ר' | ארבע <אמות>¹⁶ | בזמן <בזמן>¹⁷ ||
והלבן י' הלוון י' || 23 בעצם (1) בעצם . . . י' בעצמות⁽¹⁾ || 24 ה' החמשה | ומסגולות | שהיהו
שיהיה ביה ||

12 ימצעו ננד ל' חמצא: תנדך | מallow <הענינים: אלחוואל>¹⁸ | השלשה <כל שכן שיהיו כלם
בב': פלא ען אין חומתם פיה>¹⁹ || 13 היהו | שיהיה: אין יכנין²⁰ || 14 דבוקו וידבקו: ויתצלמו ||
15 הזמן (1) המספר: אלעדד ל' | נוחליך²¹ | (המספר) הזמן: אלטמאן ל' | כי באשר: באזק | וקצתו
וקצתה: ובעהאך²² || 16 שתיהינו אשר: אין | לא <הפרק: אלטצל>²³ || 17 ד' הריבועי: אלראבעע י' ||
19 מallow <שארכנו: אלהי קלנו>²⁴ || 20 יאמרו אמונם נאמר: אונמא קול | שכברו אשר: אני || 21 מאשרו
מן אשר: מנה אננה ז' | שאל אחד ממהן ונשאל אחד מכם: סיל אחדכם ז' | שאל (2) נשאל: סיל ז' ||
22 הלוון הלבן: אלאבי' | שהמעשה המשעה: אלעלם || 23 בעצם (2) <הפרק: אלטצל>²⁵ || 24 ה'
החמשה: אלbamut י' | אמת וטוא ל' | נכין ז' ||

14 אין להם] לאשר לא ימצא || 17 ודי' | (אשר הם) || 18 (<מהה – שהוא>) י' | אמונם יאמר בז' ...ו' || 19 מallow
<שאמרנו בם> || 21 שאל אחדו נשאל | (זהו) | מעשה שנהו || 22 הלוון הלבן | (או ארבעו) ||
23 בהגעת השטח] בהגעה לשטח || 24 (ה') || 25 והשלשה השלשה י' השניים | ואין לאומר شيئا ויאמר ז' ||
אפשר לומר באמותה | הרוב והמעט המיעט והרב || 27–25 (מן – והרב) י'

נمشך כמו לא ואם קצר כמו אל. והוא גם כן מן המתחלק אחר שלא ניתן לחלקיו גבול 4634
95 משותף שידבק קצטם בקצת, וזה שהגורים מתחלקים לפיה שכל אחד מהם אפשר שימושו

אבל הקו והשתח והנשס והזמן והמקום הם מן הדבוק לפיה שכל אחד מהם אפשר שימושו
לו גבול משותף שידבק קצט חלקי בקצת. וזה הגבול, אם בקו היא נקודה ואם בשטח הקו
ואם בנשס השטח ואם בזמן העתה. וזה כי בנקודת ידבקו חלקי הקו ובקו ידבקו חלקי השטח
ובשתת ידבקו חלקי הנשס ובשתת ידבקו חלקי הזמן שם העובר והעתיד. ואם המקום, לפי
1 שחלקי הנשס יתעסקו בו והם ידבקו בגבול משותף, מחייב אם כן שחלקי המקום ידבקו בגבול
משותף גם כן. וכאשר היה זה כן הוא מן הכלמה הדבוק.

ג' ואם הכלמה אשר הוא מקוים מחלקים שיש להם מצב קצטם אצל קצת, הוא הקו
והשתח והנשס והמקום. וענין שהיה להחלקים קצטם במצב קצט הוא שהיה כל חלקי
5 נמצאים יחד, שאם לא היו יחד לא יהיה לחלק מהם הנחה קצטם אצל קצת, ושיהיה איזה
חלק מהם שתקחו תמצאו הצד מוגבל מזה הכלמה אם לעלה ואם למטה, ודבוק בחילק
מוגבל ממנו. המשל בו הוא שכל חלקי הקו (מן שמן) נמצאים יחד (יש להם הנחה קצטם אצל
קצת), וכל אחד מהם מצד מוגבל, וידבק בחלק מוגבל והוא החלק שימש אליו. וכן מכך
הענין בחלוקת השטח וחילקי הנשס וחילקי המקום, כי חילקי המקום נמצאים על מה שהם עליון
10 חילקי הנשס שימלאו המקום, בין שהוא הרקוט או השטח המקיים בנשס מוחץ כפי
מה שיראה ארسطו.

94 לאן אל י' | אלן לא י' | וימצא ר' || 95 קצטם (ו') קצתה | בקצתם בקצתם נ' | קצטם (ז') קצת ז' | מקטצתו |
לקצת ב' || 96 (הט) ב' || 97 שידבק [**א'**] י' | הגבולן שגובל ב' | נהיאן || 98 הקו [**ב'**] י'
99 [**ב'**] י' | העובי העברי || 1 יתעסקו בו י' | יעתקו בו י' | ימלא חוץ ר' י' | יתרידוחו ר' |
ידבקו (ו') [**ב'**] י' | משותף **א**'ם [ב''] י' | נאם [ב''] 2 הידבקו] התמדבקה || 3 ג'] השילishi ||
מצב[n]ה הנהה ב' || 4 לחילקיהם לחילקיו | מצב[n]ה הנהה ב' || (הוואא) | שהיית שיתה ב' || 6 תמצאהו
תמציאו ה' | מוגבל **ממננו** ר' | נושא הכלמה | וידבקו | וידבקו | 9 והענין | נעלין ב' ||
10 שהיהה שיתה ב' | (הוואא) י' | או **הווא** ב' | בנשס [**ו**הווא האור] י' || 11 ארسطו' || ארسطו'
ארצטו' ז' ||

94 (טן) י' | המתחלק מתחלק: מנפצל א' || 97 משותף >או גבולים משותפים: או חדוד משתרכת< ז' |
הקו הוא הקו: טהו אלlett ז' || 98 השטח ואם והוא: מהוז | בנקודת: באילנט ל' || 1 משותף ל'
ונם כן: איזאא' ז' || 2 הדבוק **הטרק:** אלמלצ' ז' || 3 ג' השילishi: אלהאלת ס' || 5-4 (מצב-יחד (ז') ז' ||
5 לחילקן חילק: נזק || 6 למטהו) יתתיק: יינקל' ז' | וידבקו | ויתצל' ז' | שכלו אשר: אןלו' | (טפני
שהם) ל' | טפני שהם ז' || 8-7 ויש-קצתו ז' || 9 נכי חילקי המיקומו ז' | על (<משל: מתאל>) ||

94 גבול >**מה**< ז' || 95 מתחלקים **ר'יל**< || 96 מן (> הכלמה <) | (אפשרו) שאפשרו ז' || 97 לו' להם | זה
הגובלן והגבול || 98 חילקי הקו ש' של הקו | ידבקו (ז') || 99 ידבקו (ז') | (ונם המיקומו ז' ז' || 1 בז'
במקומות ז'... ז' | ידבקו (ז') (> קצטם לקצתה<) || 3 ג' || 5 (מהם) | (קצתם) || 6 (מהם) | מוגבלן מוגדר
ומוגבל || 2 להם) לקו || 10 שיימלאו המקום שיימלא מקום ||

80 החמישי יודיע בו שஸגנות הכמה גם כן شأن לו הפק, יותר הספקות שיחשב בעבורם שימצאו בו הפסלים.

השישי יודיע בו שஸגנות הכמה גם כן שלא יוכל הפחות והיתר כען בעצם. השביעי יודיע בו שסגולת הכמה האמתית אשר לא ישתתק לו בה וולתו היא השווי ולא שווי.

85 הפרק הראשון. אמר זאת הכמה ממעו מתחלך וממנו דבוק, וממעו מה שחלקו לתוכם מצב קצחות וממעו מה שאין להם מצב.

ב' המתחלק שניים, המספר והדבר. והדבוק חמשה, הקו והשיטה והגשם ומה שיזיק בשומים ויקיף בהם, והם הזמן והמקום.

90 ואנמנם היה המספר מן הכמה המתחלק כי הכמה המתחלק הוא אשר לא ניתן בו שנקה לו נבול משותף ידבקו אצליו חלקיו קצחות בקצת. המثل בויה שהעשרה לא ידבק חלקם שהוא החמשה בחמשה השניים שהם חלקם الآخر בגבול משותף, ולא השלשה שהם החלק אחד בשבועה, ואנמנם כל חלקיהם קצחות מקצת. ואם הדברו, גליו גם כן מעניינו שהוא כמה לפי שהוא ישוער בחלק ממעו והוא הפחות מה שאפשר שידובר בו, זהה אם גור

80 שஸגנותו) שטנסנת ב' || 81 ההפטים י' המכים || 82 בעניין העצם ב' || 83 שטנסנתו) שטנסנתה י' || 84 הפטים י' המאים || 85 הפטים י' הפטים י' | נלו' ב' | זולחו <מן המאמרות> י' | היאו הבא ב' || 84-83 השווי ולא שווי השווה ובلتתי שווה י' || 85 הפטון <א,> י' | דבוקו מתפרק ביה | <ונמה שחלקיות> י' || 86 נזקחוטם ביר קצחות י' | <וזצל קצחות> י' || 87 ב' הנסי | המתחלקן | והמתחלקן | והדברו | והאמרו י' || 89 כי הכמה לפי שכמה ב' | נבו ב' || 90 תשעשרה העשרה ב' || 91 וזהו החמשה שהם חמשה ב' [<בשניהם> י' | האחרון האחדה] || 92-91 (החלק האחד) ב' || ואנמנם אבל י' | חלקו חלקייהם ב' || ואטם... ואנמנם י' || 93 מה טמה י' | וזה אטם ואט זה י' | גורו י' חטור י' חטור י' ||

80 גם כן י' || 83-84 הפטון א': אל' || 86 מצב (2) <הפרק: אלטצל-> ב' הנסי: אלתאגיניך | המתחלקן | והמתחלקן: ואלטאנצל || 88 וויקינן וגאה: ולטיפק | והם) והוא: והוא || 89 שנקחו שתקה: אין תאכל'ו שיקח: אין יאל' ב' || 90 תקליטו חלקו: נזהה: חלקים: אנוואך > אחד מהם באהר: אהדרה באלאדר-> ב' | קצחות בקצתו אחד מהם באחרה: אהדרה באלאדר-> ב' || 91-92 (החלק האחד) שבם: אלתי פיהא || 93 ישוער) ימינה: יעד ב' | בחלק ממנו חלקו: תנויתה ב'

80 גם כן || 82 הפחות והיתר והפחות || 83 (האמתית) באמת י' | היאו <שיאמר> <בגללו> מ' || 85 (הפרק הראשון אמר) || 86 (נקצתם) || 87 (ב') | נשנים) שנים ב' || 88 (בנשימים ויקיף) || 89 שנקחו ב' שילקה ב' || 90 חלקו <ריל> || 91-90 תשעשרה - החמשה) כאשר חמישה וחמשה עד עשרה לא ידבקו || 92-91 החלק האחד) בהם || 92 חלקו <ריל של העשרה> | גם כן ||

ויחס נ麝' לשני הדבר שבו המחשבה והמאמר, לא חדש דבר בעצמו. וכאשר היה זה כן כבר חוויב שהיה יחוֹד העצם שהאחד במספר ממעו מקבל ההפכים.

זה הגעת מה שאמר בעצם.

70 החלק השני מן השער השני

המאמר בכמה

ומה שיאמר אותו במאמר זה בכלל בשבועה פרקים.
הראשון יודיע בו חלקי הכמה הנודולים, ושם החלק והדבק, והמצב והעדר המצב.
השני יודיע בו איזה סוג הכמה המפורטים הם ננסים תחת הדבק ואיזה מהם
75 ננסים תחת החלק.
השלישי יודיע בו איזה מallow הסוגים הם גם כן ננסים תחת המצב ואיזה מהם לא נכנס
תחתו.
הרבי עיי יודיע בו שהשבה שנמנעו מסוגי הכמה הם הסוגים הנמצאים המפורטים כמו
בעצם, ושאר מה שייחסב בו שהוא כמה, זה ענין השיטן מצד מציאות allow הסוגים לו.

67 שבו <המאמר אך>² | המחשבה והמאמר) המאמר והמחשבה ב' | חדשן חורי שיין | דבר <אחד>³ |
בעצמו בעצמו יוי || 68 חובי ייחובי | שהאחד >בעצמו< י | ממענו >הוא< י | הנטפים >היפות< י ||
69 שאמרנו שאמרו יוי || 72 וטחה ומפהה י || 73 חלקינו הבדליך' | החלקן הנחלק המחלקלך רוחו |
והדבקן והנדבקן והמתדבק רוחו || 74 סוני' מסוני' | הדבק המתדבק רוחו || 75 החלקן
המחלקלך רוחו || 76 ואיזה ואיזה || 78 הנמצאים המפורטים הנמצאים יי || 79 בעצמן
בעצמות יי | ושארו ושרוי | שיחסבו שיחסבו | זה הוא וזה הוא | עניין העניין ביה | השיטן
שהשיטן יירה ... י אין אמרתו יוי

69 שאמר אותו: קאליה || 70 ומן השער השני יי || 72 במאמר זה בוה המאמר: פ' הלה
אלמקולות || 73 החלק והדבקן הדבקן והחלקלק: אלאתצלאל ואלנטצלאל || 74 ההדבקן ההחלקלק:
אלאגטצלאל || 75-74 (ההדבק-תחתק) י || 75 ההחלקלק הדבקן: אלאתצלאל || 76 (בבוי) | המן הווא:
זה | ננסים: דאכלל | לא יכנסו איזנו ננס: ליט בדאכלל || 78 (בבוי) ובו: ומיה | הנמצאים
המפורטים הנמצאים: אלטשורת אלמולדה || 79 עניין העניין: אלאמאר | השיטן משיטן:
לאחיך לה | מציאות allow מציאות באלה: מודעה פ' הלה יי | לת' כמו התנועה והכבודות והקלות: מטל
אלחרכה ואלקל ואלבטה יי

67 נ麝' ננסים יי | והמאמר או המאמר | חדשן | חדשן: חורי שיין | דבר >מה< || 68 שהאחד
>בעצמו< | (מעטן) || 69 הגעת מה שאמרנו מה שמנע allow דברו الآخرן || 70-71 (החלק-בכמה) יי
במאמר הכמה יי לכמה יי || 72 ושותם שטם יי | החלקן המחלקלק | והדבקן והמתדבק
ובעל המצב והעדר ולא בעל || 74 ההדבקן המתדבק || 75 החלקן המחלקלק || 76 גם כן || 79 ננס
השיטן יי או מחשבה (מציאות) | הסוגים >המצאים< ||

וכבר ישיג בזה החפות ספק מה מפני המאמר והמחשבה, זה שכבר יחשב שהם מקבילים⁴⁸⁻²² 55 ההפכים. זה שהמאמר והמחשبة באשר זיד עומד, אם היה זיד עומד הוא אמת ואם היה יושב הוא כוב, וכבר ימצא המאמר האחד בעצמו מקבל האמת והשקר והם הפכים. זהה אם קובל שהוא מקבל ההפכים, בין שני המאמרים יש חלוף. זה שהמקובל להפכים בעצם אמן 60 יקבל אותם באשר ישנה הוא בעצםיו יוסור אחד ההפכים ויקבל الآخر, אבל המאמר והמחשبة לא יקבלו האמת והשקר באשר ישנו בעצםם ואמנם באשר ישנה הדבר שנתלית בו הממחשبة חזץ לשכל עצמו. המשל בזה שהמחשبة באשר זיד יושב אמן יקבל האמת 65 והשקר פעם לא יתוaro בזה על שהאמת חדש גם בעצםו בעת והשקר בעת אחרת כמו שיחודש הלובן בויד בעת בעצםו והשchorות בעת. ואמנם האמת והשקר במאמר, צרוף מה

56 וזה <שכבר יאמר>^ב | אמרתו || 57 האמתו . . . זדק^י | והשקרו . . . זי' והocab^י || 57-58 אם קובלן^ו עעים^ו שקובל^ו ג' || 58 שהוא^ו [ככי המאמר והמחשبة^ו] | המאמרים^ו י' הקובלנים^ו ה' . . . רים^ו || 59 ויסטרו^ו ויסטר^ו | 60 האמתו . . . זדק^י | והשקרו^ו ו. . . זי' והocab^ו | ישנהה^ו || 61 בז' [<המאמר שנתלית^ו] | בעצמו^ו בנפשו^ו | האמתו . . . זדק^י || 62 זידן^ו זיד' | והשקר^ו ו. . . זי' והocab^ו || 63 באשר^ו באשר^ו || 64 והטבו^ו והיוטר ראויר^ו | שנאמרא^ו שאמר^ו | ההפכים^ו זי' | כשיתאראו^ו <פעם^ו> ב' | באמתו . . . זדק^י | [פעם^ו] ב' | ובשקר^ו ופעם^ו ב' . . . זי' ובocab^ו | פעם^ו בשקר^ו ב' | שהאמת^ו שה. . . זחץק^י | <דבר^ו> י' | בעצמו^ו בעת^ו בעצםו . . . זי' בעצמו^ו בעת^ו <אתחת^ו זיה' | והשקר^ו ו. . . זי' והocab^ו . . . זי' | 65-66 נכמו^ו-בעת^ו)^ו || 66 נבוידן^ו ב' | בעצםו בעצםו^ו זי' | בעת^ו <אחרת^ו זיה' | האמתו . . . זדק^י | והשקרו^ו . . . זי' | והocab^ו ||

55 מקבילים^ו יקבלו: יקבלו^ו || 56 וזה מחשבה^ו או הממחשבה: או אלטנלי^ו | עומד⁽²⁾ | אם היה זיד^ו | אם היה זיד⁽²⁾ | האם^ו והשקר^ו || 57 הוא^ו הם || 58 מקבל^ו קבלות: קובלין^ו | בז' והתבאר: שתבין^ו | המאמרים^ו הקובלנים^ו: אלקבולין^ו המת侃בים: אלמקבולין^ו | בעצם^ו בעצם^ו: פיי אלזואהר^ו || 62 עומד⁽²⁾ זיד^ו | השווא-ההפכים⁽²⁾ זי' || 65 [פעם^ו] זי' | שהאמת <דבר: שי^ו> || 66 במאמר <וממחשבה: ואלטן^ו || [מה]^ו זי' | [מה]^ו זי' |

55 והמחשבה^ו הממחשבה והסבירה^ו || 56 זיד⁽¹⁾ סקראט | זיד⁽²⁾ | האם^ו והשקר^ו || 57 הוא^ו הם | מקבל האמת והשקר^ו אמת וشكرا^ו || 58 זאמנט^ו זי' || 59 ויסטרו^ו ויסטר^ו || 60 והמחשבה^ו או הסבראה^ו <והסבירה^ו> זי' | באשר ישנה^ו בהשתנות^ו | באשר ישנה^ו בהשתנות^ו || 61 זידן^ו סקראט^ו || 62 זידן^ו סקראט^ו | היה^ו <סקראט^ו> || 63 באשר ישנה^ו בתנועה^ו || 65 בז' בהם^ו || 66 שהאמת - ואמנמו^ו כי אמן^ו || 65 חודש^ו דבר חדש^ו | בז' בז' | בעת⁽¹⁾ <מה^ו> | אחרתו^ו מה^ו || 66 בז' זי' | בסקראט^ו | בעת⁽¹⁾ <מה^ו> | בעת⁽²⁾ <מה^ו>

132 הפק הרוב, והגדול הפק הקטן. אמן מני הכמה המתחלק מבואר מעיגם שהם בלתי הפקיים כחמשה ושלשה וארבעה.

ר"ג וממה שייחד העצם שלא יוכל הפקות והיתר. ואין ר"ל שלא יהיה עצם יותר אמיתי בשם העצם מעצם כי זה דבר כבר הנחנוו כשאמרנו שאיש העצם ראשונים בעצמות 45 מכלוליםם, אבל אמן ר"ל שלא ינסה מהין מהם ולא הסוג על האיש יותר מנשיאותו על איש, ולא ינסה עליו בעת יותר ממנו בעט, כי זיד אין יותר חי מעمر ולא זיד היום יותר חי מאתמול, ואם זה הדבר הלבן כבר היה יותר חזק לבן מוה הדבר הלבן וכבר היה היה יותר חזק לבן ממה שהיה ממש.

ר"ד ובבר יחשב שהראשונה מן הסגולות בעצמים הוא שהאחד מהם במספר הוא 50 בעצם המקביל להפקים. וזה מבואר מפני החפש שאפשר שימצא דבר רמו אליו במספר מזולות העצם שיקבל להפקים, כי המראה האחד במספר לא ימצא מקבל הלבן והשחרות ולא המעשה האחד בעצם מתקבל השבח והונאות כמו כן יירוץ העון בשאר המאמורות שאינן עצם. אבל בעצם, האחד בעצם ימצא מקבל הפקים. המשל בזה שזיד הרמו אליו יהיה פעם צדיק ופעם רשות פעם חם ופעם קר.

41 הרבי הרובי | הקטן ב' | מעיגם ב' | הפקים ב' | מכבלים התפרק ר' || 43 43
השלשה עשר | שייחד > מאמר< ב' || 44 דברה הדבר ד' | הנחנוו ב' | כשארכנו ב' |
45 איש ב' אחר< ב' || 46 ממנה מנשיאותו ב' | בעת (2) > אחרת< ב' אחר< ב' | איןנו ב' ||
47 ואם ואמנם ב' | לבני הלובנה | הדבר (2) [בלובון] ב' || 48 לבני הלובנה | שייהה ב' ||
49 י"ד הארבעה עשרה | שהראשונה שהראשון ב' | מן הסגולות המיתדי ב' | שהאחד ב' | שאותה ב' ||
50 בעצם בעינו | להפקים ההפקים ב' || 51 האחד ב' || 54 ומעם (1) פעם ב' ||

41 והגדול הפרק | הקטן לקטן: לצנירק | מבוארן התבאה: תביך || 42 ושלשה וארבעה
והשלשה והארבעה: ואלאלתאות ואלארבעותה: ^{הפרק:} אלאלת< ב' || 43 ייט השלשה עשר: אלאלת
עשר ב' || 44 ראשונים ראיים: אויל || 45 שלאו לא: לאק | האיש שבל' || 46 מעמר – ח' (2) ב' ||
47 מאתמול ממהר: מן ג' || 48 ממה שייהה ממנה: מנה אמש ^{הפרק:} אלפלצל< ב' || 49 י"ד הארבעה עשר:
אלראבע עשר ב' | שהראשונה שהראשיה: אין אויליק || 50-52 ובמספר – האחד< ב' || 51 הלבן
לבן: לאביב' | והשחרות והשורור: ואלאסוד || 52 מכבלי יקבל: יקבל || 53 הרמו רמו: משאר ב' ||
54 פעם (2) ומעם: וחגיא ||

42 חמשה ב' כי חמשה | וארבעה ב' | וארבעה ב' | שמנה ב' | ^{הפקים} ב' | איגם הפקים || 43 נ'ם | וממה שייחדו ומיחורי |
הפקות והיתר) היתר והפקות | אמתן ראי || 44 (דבר) | ראשונים ראיים || 45 (אמתן) | ינסה
המיין מהם ינסה המיעים ממנה || נ'שא ינסה ב' | בעת >אתחת< | יותר (1): כאן מסתומים כי'
ס' | זיד (2) סקראט | מעמרן מאמלון | זיד (2) סקראט || 47 מאתמול ממהר | נכברן | מוה
הדבר הלבן מאחר | וכברן וסקראט || 48 חזק לבן ממה שייהה לבן מן || 49 נ'יז'ן | בעצמתו
בעצם | מהם בעצם || 50 מולתו ממה שולת | (כמספרן) | הלבן והשחרות הלבן והשורור ב' ||
53 בעצמו העצם ב' | שיידי סקראט ||

25 על כל מה שינשאו עליו הוא על דרך נשיות הדברים ששמותם מסכימים לא על דרך 36
שםות נורוים.

ר"א וכבר ישב שבל עצם הוא אמן יורה על העצם הרמוח אליו והוא האש. אם העצים הראשונים הדבר בהם מבואר שהם אמן יורו על האנשים הרמוח אליהם כי מה שירוחם משנותם עליהם הוא דבר אחד במספר. ואם העצים השניים כבר ידומו השמות 30 המרים עליהם, להזכירם בשמות האנשים או להעשות במקומות שםות האנשים, שהם יורו על הרמוח אליו. ואין העין כן אבל אמן יורו על איזה רמוח הזדמן, אחר שהנשא לה השם איט אחד בעצמו כשם המורה בצורתו על העצם הראשון. וזה שוייד ועمر אמן יורו בו על רמוח אליו בלבד, ואמן האדם והחי ובכלל המין והסוג יורו בו על ריבים. והם עם זה הפרשת אלו הרבים מוזלחם לא הפרש שיתה סימן בלבד, במדרגת מה שיפריש הלבן הדבר 35 המתואר בו, אבל הפרש בעצם הדבר. והמין והסוג אמון הנוח שיפרשו הדבר בעצמו מזולתו, אלא שהסוג רב ככלות מן המין זה שם החyi יכול מה שירוחה עליו שם האדם, אחר שהחyi סוג לאדם.

ר"ב וממה שיחיד מאמר העצם שאין הפכי לו כי לא ניתן לאדם ולא לחyi הפכי. אמן זה הייחוד כבר ישתחף לו בו זולתו מן המאמרות. המשל בזה הכמה כי לא ניתן לבעל 40 שתי אמות ולא לעשר ולא לדבר ממה שנינה זה המנגנון הפכי, אלא שנאמר שהמעט בכמה

25 [על (ב) י || 26 שםותם] אשר שםותם | נורוים | משותפים י' || 27 י'א) האחד עשר || 28 בהתו
בנוי || 29 במספר **יכמו** רואון שמען שכל אחד פאלו השמות מורה על אחד במספר י' |
ידומו ידומו || 30 להעשות י' | שם <אמן> י' || 31 (אמן) י' | רמוחו דברי | הזדמן
שיזדמן || 32 הרathan <רמוח> י' | זהה | והוא י' | נכו י' || 33 רמוחו בינה | על <דברים> י'
34 הרבים הדברים | הלבן | הלבן || 38 י'ב) השנים עשר י' | וממה י' || 39 (ב) י' || 40 אלא י'
שלאי | שנאמר] אם נאמר י' אמר י' ||

25 [כל - על (ב) י || לא-גמורים] י' || 26 גמורים] נקרים: אלמתפקות י' || 27 י'א) האחד עשר:
אלחodzi עשר י' | (העצם - אם) י' || 28 מבואר <בן: בן> י' | (אמן) י' || 31 אחריו ואחר: ואל' י' ||
33 רמוחו רמוח: אלמשאר י' || 34 הפרשתו יפרישו: תמי | נשיהית י' || 35 הדבר ו(ו) <הפרק: צחתה> י'
שיפרשו שיזדיעו: ליערטאק ליקראזאק י' || 37 לאדם האדם: אלאנסאן <הפרק: אלמצל< י' || 38 י'ב)
השנים עשר: אלתני עשר י' | העצים העצים: אלנאהר י' || 39 הכמה בכמה: פיי אלכם || 40 לדברו
דבר: שי' | שנאמר] שתאמר: אין תקל י' שיאמר אומר: אין יקול קיאל י' ||

27 י'א) || 30 במקומות] במקומות | 31 (הזרמן) || 32 כהו של השם | על (ו) <אותו> | שוייד ועמר] שסקראט
ואפלטון | (אמן) | (ב) || 33 המין והסוג והמין | והם) אבל הם || 34 הפרשתו יפרישו | מזולתם
<שם חוץ מהם> | סימן <או ציין> || 35 שיפרישו להפרשת || 38 י'ב) | וממה שיחיד ומייחדי | לו
<עצמם> י' || 39 הכמה בכמה ||

ימצא לבדיל גם כן שיצדק שמו ונדרו על הנושא כמו שימצא זה לעצמים השניים, כי המדבר

ונדרו שהוא משיג במחשבה ועין ינשאו על האדם מדרך מה הוא.
ואין לאומר שיטתעה אותו ויאמר שהדבר ובכלל המבדילים נמצאים בנושא והם
10 הדברים שהם מבדילים אותם, כמויות הדבר באדם, כמו שהמקרים נמצאים בנושא,
המציאות הלוון בושם, כי הדבר אמן ימצא בנושא ר'יל באדם על שהוא חלק ממנה ואין
כמהיות הלובן עם הגשם. ולזה אין ראוי שיזובן מאמרתו ברושם המקרים שהם שיאמרו בנושא
הדבר כן בלובן עם הגשם. וזהו אין ראוי שיזובן מאמרתו ברושם המקרים שהם שיאמרו בנושא
שהם בו כחלק ממנה אבל על שהנושא נמצא וולתם.

ר' וממה שיחד העצמים השניים והמבדילים כי כל מה שנשא מהם אמן ינשא נשיאות
15 הדברים המסתכימים שמותם. זה כי כל דבר שנשא מהם אם שנשא על אישים ואם על מיניהם,
לפי שלא ינשאו העצמים הראשוניים על דבר כלל, ואם המין ינשא על האיש כאדם על זיד
והסוגיים ינשאו על המיניהם והאישים. והעצמים הראשוניים כבר יהובי שנשאו עליהם גדרי
מייניהם וסוגיהם כמו שינשאו עליהם שמותם. אם מייניהם זה גליו בהם, ואם סוגיהם מה שקדם
20 זה שהסוג יהובי על המין והמין על העצם הראשון שהוא האיש, וכבר נאמר שככל מה שיאמר
על הנושא הנאמר על הנושא הוא גם כן נאמר על זה הנושא, וזה עניין הסוג עם המין והאיש.
וכמו כן ינשאו גדרי המבדילים על האישים והמיינים כמו שנשאו השמות. וכך היה זה וכן
ותיה שכבר נאמר שהדברים שמותם מסכימים הם אשר השם להם ותനדר כולם ואחד
בעצמו, מהובי אם כן שיהיה ממה שיחד המבדילים והדברים שהם בזה המאמר נשיאותם

9-8 <על – ונדרו>^{ז'} || 8 [הנושא] נושא ב' || 9 משיען המשני ב' || 10 [שהם] ב' | מבדילים ב' |
(אותם) ב' | במציאות ב' || 12 [ימצא] ינשא ב' || 13 מאמרתו מן אמרתו | שיאמרתו
יאמרתו ב' || 14 [ימצא] ימצא בירה וולתם ב' || 15 יין העשיריה | שיחדו י' שיחדו י' || 16 מיניהם
מייניהם י' || 17 ואטס י' || 18 ינשאו ימצאו י' יהובי ב' || 19 כמו [<שינן> י' | סוגיהם י' סוגיה י'
20 וכבר <וכבר> ב' || 21 [הנושא] נושא ב' | נושא ב' | הנושא בירה י' || 22 האיש ב' || 23 והיה והוא י'
כוללן י' הכלולי | ואחד י' || 24 בעצמו בעצמות ב' | והדברים והענינים י' ||

8 [הדבר] הדברו: אלנטק י' || 10 שהדברו] שהדברו: אין אלנטק ב' || 11 אותן להם: להא || 12 הדברו י'
הדבר: אלנטק ב' || 13-14 בושאיהם בשם: טי אהא ק' || 14 כתולק] לחלק: לנ' || 15 יין העשיריה
אלעשרה י' | וממה שיחדו יהודו: יתצח ק' מהם עליהם: עליאה ק' גשא <על דרך: עלי גחו> ||
16 שמותם בשמותם: באסמאוהא ק' || 18 והסוגיהם ואטס: ואטס אלאנטס || 19 אטס ואטס | ואטס ||
מהו מה: פמא ק' || 22 שנשאו <האישים והמיינים כמו שנשאו: אלאנטאץ ואלאנטאע כמא יחמל> ב'
24 מהובי אם כן יהובי אם כן: פיבק | נשיאותם שנשאו אותן: אין יהמלהא ק'

8 ימצא לבדילו ימצעו המבדילים | [הדבר] המדבר י' || 10 ויאמר] במאמר || 11 מבדילים אותן
במציאות] מבדילים כמו שימצא || 12 במציאות] כמו שנמצע || 15 י' || 17 המין ינשא המינים ינשאו |
האיש] האישים | זיד סקראט || 19 שנשאו שנשא י' | שמותם שטמ' י' | סוגיהם <ברור> || 24 מטה
שיחדו מיחורי ||

מطبعו. ואם כן מן המחויב נאמר לאלו עצמים שניים מולחטם משאר המאמרות. זהה אחד מה שיראה ממנו למה התיחסו מני העצמים הראשונים וטוגיהם בשם העצם משאר הדברים הנשואים עליהם.

וכבר יראה בזה הצד גם כן זהה שהקש העצמים הראשונים אל שאר הדברים הוא הקש מיini העצמים וטוגיהם אל מה שולחטם משאר כולל המאמרות. וזה כי כמו ששאר הדברים כלם אם נשואים על העצמים הראשונים או נמצאים בהם, כפי מה אמרנו, כן שאר כולל המאמרות הם נמצאים בעצמים השניים, ר"ל שככליהם נמצאים בכליהם כמו שאישיהם נמצאים באישי העצמים הראשונים. המשל בזה שהדקוק נמצא באדם ובבעל שתי אמות בגשם.

ה' ואשר יכול כל עצם איש היה או כולל, שלא ניתן בנושא. זהה שהעצמים שניים הראשונים ושניים, אם הראשונים כמו שנאמר אינם בנושא ולא על נושא, אבל השניים הם על נושא ואני בנושא. אם כן אשר יכול שני המינים כי הם אינם בנושא.

ט' וכבר אמרנו שאשר ייחד העצמים השניים, שימושו על נושא לא בנושא, ולזה כבר ינשא שם וגורם על נושא מצד מה שהם נשואים על נושא, ואשר בנושא כבר יקרה בקצתם שינוי שם על נושא אבל גורם לא. אלא שהוא שימצא מוה לעצמים השניים אותו מיוחדם כי המבדיל גם כן הוא מה שיאמר על נושא ואני בנושא. המשל בזה המדבר שהוא יאמר על האדם לא בו, אחר שאינו נמצא בו על צד מה שימצא הלוון בנשム, ולזה כבר

91 המחויב הרואירי | נאמרו שנאמר ברכ' || 92 מה' ממה בר' || 94 שהקהן שהיה הקש י' || 96 ב' בתו בה' | כתין כMOV | (מה) ב' | כולל | [ההמצאות] י' || 97 המאמרות <כלם> י' | (השנים) ב' | שינוי ב' || 98 המשל ווומשל' | שהדקוק י' || 99 ח' השמייה | יכול | [בכו] ד' | (היה) י' | 1 אם <המ' ח' || 2 אם' ואם ב' | יכול | המינין || 3 ט' התשייע | וכברן כברן | לאו ולאה || 4 <(שם) י' | (מה) ב' | נשואים ב' נשאים ב' | בקצתם בקצתם | 5 שהוא שימצא שאשר ימצא ב' | (השנים) י' || 6 <(שים'ר) י' | המשל ווומשל' ב' || 7 האדם | אדם ב' | לאו | לו' | שאינו ב' | (מה) ב' ||

92 (הדברים) ל' || 96 <(שער) מ' || 97 המאמרות <כלם: כלהא> || 98 שהדקוק שחזיתה: אין אלמנז' | בנשム | במנשム: טי אלמנז' מ' || 99 ח' השמיינ: אלתאמן מ' || 3 ט' התשייע: אלתאסע מ' | לאו ולאה || 4 נשא (ו) הנושא: אלמוֹזע' || 5 נשא: אלמוֹזע' ||

92 (הדברים) || 93 עליהם של' || 94 (הצד) | נזהה | שהקש <או מצב או שווין> || 95-97 (זהם) מ' || 96 על העצמים הראשונים עלייהם | נמצאים מ' ע' הם מ' || 99 נח' ז' | עצם איש היה העצמים הראשונים היו | כוללם | ימצא מ' || 3 ט' || לאו ואינם || 5 שיטה שמן |壬ישאו שמוותיהם גורם | גדריהם מ' | (מה) מ' | לעצם | לאלה העצמים || 6 גם כן | בטsha <כ' המבדיל> מ' | המדבר <ימר'> מ' | 7 אחר שאינו אשר מ' |壬ישאו מ' |

55 יותר אמתים מן העצמים השניים והמקרים להיות שאר הדברים אם נשואים עליהם או בם, והיה עניין הסוגים אצל המינים הוא עניין כל הדברים אצל העצמים הראשונים, ר"ל שהעצמים הראשונים נשאים לשאר עניינים כמו שהמינים נשאים לסוגים כי הסוגים ינשאו על המינים כמו שיישאו שאר הדברים על העצמים, ולא יתרף העניין שיישאו המינים על הסוגים כמו שלא ישיתר העניין בשאר הדברים בנשיאותם הראשונים ר"ל שלא ינשא העצם עליהם, 80 חייב בהכרח שיהיו המינים יותר אמתים בשם העצם מן הסוגים.

ו' ואם מיini העצמים שאינם סוגים אין קצתם יותר אמתי בשם העצם מקטצט, אחר שאין תשובתו בזידר שהוא יותר חזק הודעה מתשובתו בזה הסוט הנרמו אליו שהוא סוט. וכמו כן העצמים הראשונים אין קצתם יותר אמתי בשם העצמות מקטצט כי אין האדם הרמא אליו יותר אמתי בשם העצמות מזה הסוט הרמא אליו.

85 ז' ואמנם היו מיini העצמים הראשונים וסוגיהם נקראים עצמים שניים יותר מאשר הדברים שיישאו עליהם מצד כי כשוחשב באחד מהם בתשובה מה הוא העצם הראשון הוא מודיע אותו, ואם היהת התשובה מן יותר חזק הודעה, אבל כשוחשב בזה במה שלולת אלו הייתה תשובה בלתי נאותה ולא מיזחת לשאלת. המשל בזה שם השיב אדם בתשובה מה הוא זיך כי הוא אדם, היה יותר חזק הודעה מאשר הוא חי, ואם היו שווים מודיעים מהותו, 90 אבל אם השיב שהוא לבן או שהוא בעל שתי אמות כבר זר ממנו ודבר שהוא חוץ

76 עניין (ו) העניין || זל על <עצמ> בינייה || 78 שיטשו (ו) שיטשו | העצמים <הראשונים> בינייה ||
77 עליהם עלייהו | ההנה בעבר שהיה העיגן כנ' || 80 המינים המינים || 81 ו' השbie ||
82 שואו <שהוא> ב' | הודעה ההודעה י' || 83-84 [מקצת - העצמות] י' || 85 ו' השbie ||
נקראים . . . י' אמר להם י' משאר [<ראשוני>] י' 86 בתשובתו בתשובהו | הראשון [<ביסוג>] י'
>או ב민' י' || 87 הודעה <מן הטענו> ביהו || 88 תשובה ביהו | נאותה נאותה י' || 89 מהותו
אותו ב' || 90 שהוא בשהוא בינו ||

76 והיה היה: באנט (ו) אצל (ו) י' עם: מע י' זל עניין (ו) העניינים: אללאו || 78 העצמים <הראשונים>:
אלאל' || 79 בנשיאותו עטן בעניין על: כי אלחלאל עלייך | עליהם <ולמי> שהיה הדבר כן: פלמא כאן
אללאר כלך' י' || 81 ו' השbie: אללאדרס י' | וקצתם - שאיזו ? || 83 אין (ו) <זה> י' 85 ו' ה
шибיעי: אלסאבע י' | וסוניהם סוניהם: אנטאהאק | יותר משאר מבחן שאר: מן בין סאייר ||
86 הוא (ו) היה: כאן ||

75 אמתיהם ראי | או <שם> || 76 ר'לו י' כי כמו || זל כמו שהminsו י' בין המינים | על המינים י' עלייהם ||
78 שיטשו המינים שיטשו המין || 79 ינשא העצם ינשאו העצמים || 81 ו' מיני העצמים המינים | אמתיהם
ראו י' || 82 בזידר בסקראט || 83 אמתן ראי | 85 (ו') | וסוניהם) וסוני דברים אלה י' | יותר משארן זולת
שר || 86 עליהם מה (ו) תשובה > || 87 (אותו) || 88 בתשובתו מה בזה || 89 ו'זידן סקראט | חי
>כי במשאל על סקראט מה הוא נתן האדם באוטן יותר נאות מן החיה > || 90 השיב (ו) השיב (ו) היה
התה תשובה | זר <לו או> ||

60 שהחי אמן יצדק נשיאתו על האדם מפני שצדק על אדם מה רמח אליז', שאלו לא היה ^{2a37} צודק על אחד מאישי האדם לא צדק נשיאתו על האדם שהוא המן. וכמו כן המראה אמן יצדק נשיאתו על הגוף מפני נשיאתו בגוף מה רמח אליז'. ויתחייב אם כן שהיתה מה זולת העצמים הראשונים אם שיאמר עליהם או בם, ר"ל על העצמים הראשונים או בם. וכאשר היה זה כן אם לא היה נמצאים העצמים הראשונים לא יהיה דרך למציאות דבר מן העצמים ⁶⁵ השנאים ולא מן המקרים.

ה' והמינים מן העצמים הבאים ראשונים באשר יקרו עצם מן הסוגים לפי שהם קרובים אל העצמים הראשונים יותר מן הסוגים. זה כי כשהושב בכל אחד מהם בתשובה מה הוא האיש, שהוא העצם הראשון, היהת תשובה ראייה מצד השאלה ומה הוא, אלא שהתשובה במין על השאלה במה הוא יותר שלם הودעה לאיש הרמן אליז'ו יותר חזק הראיות לו מן התשובה בסוגו. המשל בו אם השיב שיב על שאלת מה הוא סקראט באשר הוא אדם היה יותר שלם הודעה על סקראט מאשר ישיב בו שהוא חי, כי האגשות לסקראט מיותר יותר מן החיים. וכזה עין הכלול עם המיזה. וזה אחד מה שיראה ממנו שהמינים יותר אמיתיים בשם העצמות מן הסוגים.

וראייה אחרת גם כן כי לפי שהיו העצמים הראשונים אמן הד' בשם העצם ובשם הנמצא

60 האדם **<שהוא המן>** ה | שצדק **<נשיאתו>** י | על (2) אליה | ארדו זיד' י | רמוון הרמן י ||
 62-60 **<אליז'ו->** אליז'ו ה || 61 צדק יצדק ב **<מציאתו>** י רמוון הרמוו י ניחובי ין כנ **<יתחביב>** י |
 66 שהיה מה **<שהיה>** ז | זולח שולח ב נירה יי 63 **<נולד>** ז נריל - הראשונים יי 64 יהית' היה ב ||
 68 ה' החמשה ראיים יי || ראיים יי || 67 **<כשהושב>** י || 68 הוא (ז) **<אללא>** ב | תשובה
 התשובה בירה ראייה נאותה יי | הוא (ז) **<מדרך טוט>** י 69 עלן טן | הודהה בהודהה יי אליז'
 יותר נאותה ב | חזק חזקה ב | ראייה ראייה ה... י הודהה יי || 70 על שאלתו
 בשאלת ב | 71 (היתה ב) היהת יי | חי חיינו | מיוחד יוחנן יי 72 מן החיים מהתיות | וכוה
 ובוה | המיזה הממיד ראייה מה מה בה 74 כי... יווה כי | העצם **<העצמים>** י הראשונים יי
 ראשונים ב ||

60 יצדק צדקה || 62 נשיאתו (2) מציאתו: ועודיה || 63 נאו בם (2) ק || 64 (نمיצאים) ק || 65 המקרים
<הפרק: אלפסל-> ז || 66 ה' החמשה אלבלאטס יק | ראשונים ראיים: אויל || 67 העצמים העצם:
 אלנורה ז || 68 הוא (ז) **<זה>** ז || 69 הראיות ראי: מלאימא ז || 70 לנו ז | בסוגו תחמיין:
 תחתה ז || 71-70 **<משמעות->** שיב ז || 71 על סקראט לסקראט | לסקראט: בסקראט:
 בסקראט ז || 72 **<המינים>** שהמן: אין אלנו ז || 74 **<זה: וולך>** העצם: אלנורה ז ||

60 יצדק נשיאתו ימא || 62 נשיאתו (2) מציאתו || 63 העצם הראשונים (1) העצם הראשון | עליהם
 עליו | או **<יהיה>** יי | בם בו | נריל - בם (2) י | העצם הראשונים (2) העצם הראשון | בם (2)
 בו יי בעצם הראשון: || 64 ה' הראשונים היה נמצא העצם הראשון | נדבר מז || 66 (ה') | ראשונים
 או ראיים **<עצם>** עצם שמתים || 71-70 באשר - **<היא>** יותר ראי ישוב אדם מז ||
 72 אמיתיים ראיים || 74 שהי העצם הראשונים שהעצם הראשון | היה היה | ובשם הנמצאים
 והעצמות והגמצאים יי ||

הbaarוד האמצעי של אבן רشد

50 גדר האדם. ואם אשר יאמר בನשא, והם המקרים, ברובם לא ינsha על נשא הרמה אליו לא שמו ולא גדרו, כמו הלובן שהוא לא ינsha על שם שיאמר השם לובן, ולא גדרו גם כן שיאמר שהשם מראה יפריד הדרות. ובבר יקרה בקצת המקומות שינsha השם מבלעדי הגדר, כמו שיאמרו בלשון הערבי המעה הכתאtheadן, כי גדר ההקהא לא ינsha על המעה. ואם כשהורו עליון בשמות הנגורים כבר יצדקו על הנושא שם וגדרם, אבל הגדר לא 55 ינsha על נשא נשיאות מודיע עצמו כמו שיינsha גדרי העצמים על העצמים. המשל בו מה שלבנן הוא בನשא ר'יל בנסח, והשם כבר יתואר בו יונsha עליון ויאמר שהוא לבן, ואמן גדר הלובן לא ינsha כלל על השם מצד מה שהוא מודיע עצמו.

ד' וכל מה זולת העצמים הראשונים שהם האישים אם שיהיו ממה שיאמר על נשא
וזאם שיהיה ממה שיאמר בನשא. זה גלו' בדרישה ובחפשו ר'יל צרכם אל נשא. המשל בו מה

50 [הרומו אליתו] || 52 [שהנתנו] הנשא בז' || 53 [הערבי] הערב ב'גירה || 54 [הנגורים] הנגורים ב' | יצדקו יצדקו ב' ||
55 [נשא] הנשא ב' | שיינsha ב' | שלבנן שלבנן ב'גירה || 56 [שהוא] עליון [ה] || 58 [ד']
הריביעיה | מה <שהוא> ב' | וולתו שולתיריה | שיהיו שיהיו ב' | בנשא >הוא מצטרך
אל העצמים הראשונים< ב' >שהוא צריך אל העצמים הראשונים< ב'

50 ברובם ברוב: פפי אלאכתרי | ינsha א' | יתנו: תעטוי || 57-56 לעל – עצמוני || 50 נשא הנשא:
אלמוציאו || 51 נשם הנשם: אלנטסם || 53 שיאמרו אמרנו: קולנא | המעה: דראם || 55 נשא
הנשא: אלמוציאו | מודיע עצמו לנדורי מודיע: לחודורה מערטאי || 57 נכללאז | עצמוני >בטנע
למלים, ברוב לא יון הנושא השם ולא גדרו' הוא כמו אמרנו ויד לבן מאחר שהוריש באמרנו
לבן: אלוי נמי (sic) אלאכתר לא יעמוי אלמוציאו אלאסמיי (לאסמיי) ולא חורה מטל קולנא
יד אביך אולה דלנה בקולנא אביכ' > >הנשא לא שמו ולא גדרו' הוא כמו אמרנו ויד
לבן מאחר שהוריש באמרנו לבן על האיכות אשר בויד זה את היא ההוראה הרניתה אם כן
לבן: אלמוציאו לא אסמה ולא חזה מטל קולנא ויד אביך אולה דלנה בcoleuna אביך עלי
אלכטוי אלהי טי ויד והי אלדלאללה אלנאלביה פאן אלביב' > איננו שם לויד (ויד) ויד
ואיש גדר שלו אמנים באשר הוריש בשם המר על נשא האיכות (האיך) על צד ההודעה לאוthon
נשא הוא כבר יהיה שם בשביבו ואו נאמר (חאמך) שהגשו יון שם הנושא אבל את הגדר אי אפשר
בעין מן העניינים כי אי אפשר שיהיה גדר הלובן גדר (מחק ל') ויד:ليس باسم לנויד (ויד) ולא חוד לה
סטמא אולה דלנה באלאסם (באסם) אלמשתק עלי מוציאו אלכטיט (אלכטיק) עלי נהיה אלתעריף
לה פאניה כד יוכן אספה לה וחיניל (וח') נקול (תקול) אן אלחטמול יעטி אסם אלמוציאו סטמא אלחד
סלא ימכן פ' חאלמן אלחאול פאניה לא ימכן אין יוכן חד (ח') אלביב' חד (מן נז) ויד > זוהי
האמת בטرسות והטפרק ולא כמו שיש חשבabo נוצר לטמי מה שמי חושב שהוא סטרן המפרשים: הולא הוא
חקיקת חפסיר הולא אלפצל וליטס כמה טן אבו נוצר ממא אטנה חכהה ען אלמסטרן< >הטרק:
אלטצל' > || 58 [ד'] הריביעי: אלראבעי | שהטן אשר: אלתיך | האישים >הראשונים: אלאול< ||
59 [יהיה] שיהיו: חכון | ר'יל > כי: אין< ||

50 יאמיר >שהטן< מני || 51 שמו השם | גדרו הגדר || 52 המקומות הנשאים || 53 שיאמרו אמרנו | כי
אבל || 54 הנגורים >או הגצבים< | נשפטם שמותיהם || 55 מודיע >או מורה על< | על העצמים על
הנשאים האלהי עלייהם: || 56 נשם זה || 58 [ד'] || 59 שיאמר שהוא

השלשה עשר יודיע בו שמנגלוות זה המאמר שלא יוכל הפחות והיתר ושאר המאמרות 35 יקבלו אותם.

הרבעה עשר יודיע בו שהראשונה שבסגולות מאמר העצם שהוא מקבל ההפקים ריטען לה ויתיר ספק שקרה בזה.

החלק הראשון

המאמר בעצם

40 אמר והעצמים שני מינים, ראשונים ושניים. אם העצם המתוואר באשר הוא ראשון, והוא הנאמר עצם באמות ובקדימה, והוא איש העצם אשר קדם רשו, ר"ל שלא יאמר על נשא ואינו בנשא, כמו וזה הרמה אליו והסוס הרמה אליו.

ב' ואם אשר יאמר במ שם עצמים שניים הם המינים שימצאו במ האישים על צד דומה במציאות החלק בכלל, וסויו אלו המינים גם כן. המשל בזה שויד הרמה אליו הוא במין, ר"ל באדם, והאדם בסוגו שהוא חי, וויד הרמה אליו הוא העצם הראשון והאדם הנושא עליו והחי הם העצמים השניים.

ג' ומובואר ממה שנאמר בפתחת זה הספר שאשר ינשאו על נשא, והם העצמים השניים, כבר יחויב בהכרח شيئاו שם וגדרם על זה הנושא. המשל בזה שם האדם יצד על זיד הרמה אליו וכמו כן גדרו, כי אנחנו נאמר בויד שהוא אדם ושהוא חי מדבר שהוא

34 שמנגלוות || 35 יקבלו אותם יקבלות || 36 שמנגלוות י' המקבלו מקבל ב' ||
37 ספק ב' שיקרה || בזה ב' המאמר בעצם || 39 והמאמר בעצמו "א' ב' י' ||
40 (אמר) ב' | והוא) הוא ב' || באמתו אמר ב' | והוא) הוא ברוחו | רשותו רשומו ב' || 42 והסתוטו וזה הסוגה || 43 ב' השני | ואם אם ב' [עצמים] " 44 במציאות במציאות י' שווידן שרואבן ב'
שרואבן או זיד כועמר ר' | הוא העצם הראשון ר' || 45 ווידי זיד כועמר ר' || 46 השלישי ר' || 47 ג' השלישי ר' || 48 האדם
[שהוא]^{א'} || 49 על רואבן ר' | בירה זידן או זיד כועמר ר' || נאמר ברואבן בירה ||
בוייד או בנייד ב' ובוייד ר' | אדם נאמר ב' י' | ושהוא שהוא ||

37 ויטען ומטען: וחתחז ספקו דמיון: שבה ב' || 38 החלק הפרק: אלפצל' הראשוני א': א' ל' || 39 בעצמו:
בעצמים: פ' אלולאהרכ' || 41 קדמן יקרים: יקדם ז' || 42 אלילו (2) הפרק: אלפצל' ב' || 43 ב' השני:
אללאני פ' || 44 דומה) דמיון: תשבה ז' החלק בכלל והכל: ט' אלנו ואלביל ז' | וסוגן סוגן: אונאס ז' ||
46 השניים הפרק: אלפצל' ז' || 47 ג' השלישי: אללהלה ז' | ומובואר: כבו: טיה' ז' || 48 (וונושא המשל
בזה) ז' | שטן שלא שם: אין לא אטם ז' || 49 ושהוא) ונאמר בו שהוא: וגקול טיה' أنه ||

36 שהראשונה שרהורי || 37 להוה עלי זה || 38-40 (החלק - אמר) || 42 (וותה) || 43 (נבי') || 44 דומה במציאות
דמיון מיצאות | זwidן שקראט || 45 זwidן וסקראט | הנושא) נושא || 47 ג' | והם הם || 48 שם
וגדרם) השם והגדר || 49 זwidן סקראט | זwidן בטקראט | ושהוא) ונאמר בו שהוא ||

- ה חמישי יודיע בו שהמן מן העצמים השניים הראשונים באשר יהיה עצם יותר מן הסוג, והעצמים הראשונים והם אשי העצם הראשון הראשונים בוה מן המין, והעהלה בוה מתדמתה, ר"ל שאם האיש יותר אמיתי בשם העצם מן המין כן המין יותר מן הסוג.
- 20 הששי יודיע בו שהעצמים השניים שהם במדרגה אחת אין קצתם הראשונים הראשונים באשר יהיה עצם מקטן, וכך גם כן הראשונים.
- השביעי יודיע בו מה הצד שבו נאותו המינים הנמצאים במאמר זה והסוגים שיקראו עצמים שניים, והם הנושאים על נשא, בלתי הנושאים בנשא, והם המקרים, והצד שבו נאותו האישים שיקראו עצמים הראשונים.
- 25 השמיינית ירושם בו העצם על השלוח אם שהיה איש או כלל, ויביא בו הסגולות המבדילות בין העצמים השניים ובין המקירה בשלוחת.
- התשיעי יודיע בו שאלות אשר בהם יבדלו העצמים השניים מהמקרים ישתתפו בתם המבדילים.
- העשירי יודיע בו שככל העצמים השניים והמבדילים הם מאשר שמותם מסכימים.
- 30 האחד עשר יזכיר בו הספק אשר ידונה האחו העצמים השניים בראשונים ושם מהם אחד.
- השנים עשר יודיע בו שஸגולות זה המאמר שהוא אין מתחפה לו, והוא סגלה ישתחף לו בה זולתה מן המאמרות.

17 <בכו> ה' | יהינו יקראו | מן הסוטן מהסוני || 18 [שאמ]י שכם ב' || 19 האיש כ' | יותר (2) **אמת'ין** ב' | מן הסוטן מהסוני || 20 במדינתה במדינתה || 22 [ונוה] ה' || 23 נאותו יאותו ב' || 25 שהיהה שיהיה ברוחו | כלתו כלליו || 26 המבדילות ב' המובדלות ב' העצמים עצמים העצמים ב' | השניים שניים ב' 27 שאלות שאלות ה' | יבדלו יבדלו ה' | ידונה ידונה ב' | האחו התאחד ב' || 32 שיטנסגולות שיטנסגולות ב' מתחפה ב' המפרק | נלו נדרחו לו ב' || 33 זולתה זולתה ב' ||

17 יודיעו נדריעו: נערף ב' | מני שהם: אלתי היך | ראשונים ראיין: אויל | באשרו אשר: אין ז' | יהינו היה: יכון || 18 ראשונים ראיין: אויל | שאם באשר היה: כי אין כאן || 19 בן המין והמין: ואלנוו | יותרו || 20 יודיעו נדריעו: נערף | ראשונים ראיין: אויל || 22 השבעי והשביעי: ואלטאבע | יודייעו נדריעו: נערף ב' מה הצד בצד: אבלותה ל' שהצד: אין אלותה ק' | באמר וו' בו המאמר: כי הלה אלטאקולו || 23 הנושאים (2) הנושא: אלטאקול ק' | והם (2) ק' נאותו ק' האותות: אסתתקאק ק' 25 ויביא בו הסגולות ויבאו בו הסגולות: ותאייה פיה אלטואץ ק' | נבו מ' | 26 המבדילות המובדלות: אלטפרקלה ק' || 27 שאלות אשר: אין ז' ישתחפו ישתחפו להם: תשארכאה לא' ישארכאה || 30 יזכיר יסיר: يول ל' יילק' | הספקן הדמיון: אלטבהה ז' 32 סגלה ז' לא: ליט' ז' כבר: כד' ק'

17 ראשונים ראיין ראיין | יהינו היה || 18 איש העצם ראשונים האישים ראיין | שאם באשר היה || 19 בן המין והמין || 20 ראשונים ראיין | יהינו היה || 23 הנושאים (2) הנושא | והצד והמנים או הצד ז' || 23-24ubo - שיקראוubo שלפיו יודיע שהאישים יקרו || 24 ירושם (>או יתרاء<) || 26 המקירה המקרים || 27 ישתחפו להם || 30 בו הדרמן או' | ידונה התחלבש מ' ע' . . . > א' > א' מ' נ' || 32 שיטנסגולות שיטנסגולות | והוא סגלה ובודאת הסגלה לא' ע' ||

השער השני

זה השער יחלק אל ששת חלקים.

החלק הראשון ממנו זכור בו מאמר העצם.

והשני מאמר הכמה.

והשלישי מאמר המCENTER.

והרביעי מאמר האיך.

וה חמישי מאמר שיפעל ושיתפעל.

והששי מאמר המצב ומתי זאה ולו.

5

החלק הראשון

זה החלק בו ארבעה עשר פרקים.

10

הראשון יודיע בו שהעצמים שני מינים, ראשונים וטנים, ויספר על כל אחד מהם.

השני יודיע בו מה הם העצמים השניים.

השלישי יודיע בו שהעצמים השניים, והם אשר ינשאו על נשא, ייחד שינשו שם וגדלים על נשאים, ושהוא לא ימצא באשר ינשאו בנשא, והם המקרים.

הרביעי יודיע בו שכל מה זולת העצמים הראשונים הוא נדרך במציאתו אל העצמים

הראשונים.

1 (השער) ה... ו' החלקוי || 2 (השער) ה... ו' החלקי | אל שחה לשחה ב על שחה יריה || 3 (והחלקן) ב | זוכרו
וכר ב | נבו ב || 4 (והשני) השני ב || 5 והשלישי שלישי ב | המCENTERן מצטרח ב || 6 והרביעי רביעיב ||
7 וה חמישין חמישיב | ושיתפעלן י' ושיתפעל ד || 8 (והשוו) שבי' והשוותי | וומתני ה' || 10 החלק יש' ב
ארבעה עשר) י' ב | פרקים חלקיים י' || 11 נעלן ב מה הם העצמים הראשונים ב' | (<כלו>) י' || 12 (ນבו) י'
13-14 (<נישאו - באשר>) י' || 13 (<יחד>) יחויב ב' || 14 (<זוה>) זוה ב' || 15 (<זולח>) זולחת י' ||

3 (מננו) י' 4 (והשני) שני: אלתאני || 5 והשלישי השלישי: אלתאלת || 6 והרביעי: אלראבע ||
7 וה חמישין חמישיב: אללאם | אללאם | (<מאמר>) || 8 (והשוו) השוו: אלטאדים || 10 זהה: והלא
פרקם (<הפרק: אלמצל> ל || 11 (ນבו) י' | שהעצמים) שהעצם: אין אלנהרי | ראשונים | ... ל |
ויספרו: ונספרו: (<הפרק: אלמצל> ל || 12 (<ירדי>) תודיע: תערף | (ນבו) ל' || 13 (<ירדי>) טדייע: גערף || 16-15 (<הוא -
הראשונים>) ? ||

1 (השער) שני י' || 3 (מננו) || 4 (והשני) שני || 5 והשלישי השלישי בשלישי || 6 והרביעי רביעי || 7 וה חמישין
בחמישי || 8 (והשתי) בששי || 9 (והחלק הראשון) || 10 (ນבו) יש לו || 11 (שהעצמים) שהעצם | ראשונים וטנים |
ריל ראשון וטני || 14 (<נישאו>) הם || 15 זולת העצמים הראשונים (<העצם>) לאחר העצם הראשון || 16-15 העצמים
הראשונים) העצם הראשון ||

ה' אמר והענינים הנפרדים שיורו עליהם במלות נפרדות הם בהכרח מורים על אחד מעשרה דברים, אם על עצם ואם על כמה ואם על איך ואם על הצליפות ואם על אנה ואם על מתי ואם על הנחה ואם על לו ואם על שיפעל ואם על שיתפעל. והעצם על דרך משל הוא כמו אדם וסוס. והכמה כאמרך שתי אמות ושלש אמות. והאיך כאמור אדורם ושוחר. וההצליפות ככפל ומחצית. ואני כאמור זיד בבית. ומתי כאמור אתמול ואmesh. וההנחה 60 כאמור מיסב וושוב. ولو כאמור מונעל ומולבש. ויפעל כאמור ישרוף ויחתו. ויתפעל כאמור ישרף ויחתק. וכל אחד מאלו העשרה שנלקחו נפרדים לא יורו עליהם בחיבר ולא בשוללות וכאשר הרכבו קצחים על קצת או יחדש המחייבות והשוללות כאמור זה כמה מה אישו כמה. וכאשר חודשו המחייבות והשוללות נכנס בם האמת והכוכב, כי הענינים הנפרדים לא יוכנס בם האמת והכוכב כאמור אדם בלבד ולבן בלבד, אבל כשהרכבו ונאמר 65 אדם לבן אפשר שהיה וזה המאמר אמת ואפשר שהיה כוכב. אם כן עט ההרכבה יתחברו שני הענינים יחד ר'יל החיבור והשוללות והאמת והכוכב.

66 ה' החמשי ה' נפרדו] הנפרדות י' || 66 דברים <אל> י' || 61-62 <ונם על מטה> י' || 62 ונאם עלן י' | והנחתה ב' מצבי י' || 63 (הואנו) ב' | ושלש אמותו או שלש ב' | אודום לבני י' | ושהורו... י' | וסופר י' 64 וההצליפות והצליפות ב' | י'יד <וועטר> י'דה | בכתם בויתה הבית י' | אתמולן אשתקדר י' | ואמשו י' או אמש י'יה | והנחתה ב' והנחתה ב' י'ז ווישוב י' || וילו ליריה | ויפעלן יטעלן ב' | ויתפעלן יטעלר || 66 עליהם <לא> י' || 67 קצחים ב' | יחדשו יהודשי || 67-68 (כאמרנו - והשוללות) י' || 68 איננו י' | המחייבות המחייבות י' | בם בוי י' האמתה ה... י' הצדק י' || 69 בם בהם י' האמתה הצדק י' | והכוכב י' והשקר י' || 70 אמתה... י' צודק י' || 71 הענינים עניימי | והאמתו והצדק י' ||

66 ה' החמשי אלבאים י' | והענינים והמלות: ואלאלפאט י' | עליהם במלות נפרדו על עניינים: עלי מעאני || 63 שני אמותו] בעל אקרים: זו וראען י' | ושלש ממן: ותלהה י' | אודום ושהורו לבן וסופר: אביך וכאתב י' 64 ואנה: ואלאן י' | אתמולן אשתקדר: עאם אויל || 65 כאמור (ז) כמ' מטל | כאמור (ז) כמ': מטל' | ומולבש | ולבוש שרין: ומחסלח || 67 עלן אל: אליל | המחייבות והשוללות] המחייבות והשוללות: אלמונגה ואלסלאלבהת || 68 (כאמרנו - כמ' זה) י' וזה: הלא | המחייבות והשוללות] המחייבות והשוללות: אלמונגה ואלסלאלבהת || 69 כאמור (ז) כמו אמרנו: מגל קולנא ל' || 70 אם כן עט אם כן הסך: פודה י' | יתחברו יתחדשו: ייחד ||

66 ה' - נפרדו] אמנים המלוות הנפרדות המורות על עין נפרד || 61 מעשרה <ר'יל> ס' י' | הצליפות || אל משחו || נעל (6) - ה'ואנו || 63 אדים שורי י' | וסוסו שורי י' | כאמור (ז) כמו | כאמור (2) כמו | אודום לבן | ושהורו | וסופר י' || 64 וההצליפות והצליפות ואל משחו | כאמור (ז) כמו | נ'יד | כאמור (2) כמו | נאמש || 65 כאמור (ז) כמו | כאמור (2) כמו | ומולבש | ולבוש שרין | כנסלקחו ישרוף ויחתו | לשוף ולהתחר || 66 כאמור (ז) כמו | ישרף ויחתו להתחר ולהשרף | נכנסלקחו נפרדים י'ם י' המאמרות י' || 67 (קצחים על קצת) | יחדשו המחייבות והשוללות] תקרה המחייבות והשוללה | כאמור (ז) כאלו אמרנו 68 זהה | (בם) || 69 יוכנס בם יקבלו | כאמור (ז) כמו | וגמורנו (ז) כמו || 70 ואפשר היהו או | יתחברו יקרה || ול (שנני - ר'יל) ||

ג' אמר וכאשר נשא דבר על נושא נשיות יודיע עצמו, עוד נשא על זה הנושא נשוא 1610
אחר יודיע גם כן עצמו, הוא גם כן יודיע עצם וזה הנושא שהודיעו הנושא הראשון. המשל בזה
50 שהאדם כשןשא על זיד ועمر הודיע עצם וכאשר נשא על האדם נשוא שני שודיע עצמו
כמו חתי, חייב בהכרח שודיע עצם זיד ועمر שהודיעו האדם.

ד' אמר והסוגים המתחלפים שאין קצטם מסודר תחת קצת, ר'יל שאין קצטם נכנס
תחת קצת, מבדיליהם הם מתחלפים במין. המשל בזה שהמבדילים שביהם יחלק החי כמו
החולך והמעופף והשח בלתי המבדילים שתחלק בהם החכמה, כי החי נכנס תחת סוג העצם
55 והחכמה נכנסת תחת סוג האיכות, והאיכות והעצם שני סוגים עליונים אין קצטם נכנס תחת
קצת.

ואם הסוגים שקצטם נכנס תחת קצת לא ימנע שיחשב שכבר יהיו מבדיליהם ממש
אחד. המשל בזה כי החי כבר יחלק במימי ובארצי, יחלק בהם הנזון, והחי מסודר תחת
הנזון.

48 ג' השלישיה | עוזר ועוזר | <ועל(2)> ד' || 49 הנושאינו הנושאו || 50 כשןשא ביריה | על (א)
[<האדם> י' | עצמן] עצמוני || 51 עצמן עצמי י' | נועמרנו י' ועמרנו י' | יהודינו יהודיעו || 52 ד'
הריביעיה | <מוסדר - קצטם> י' || 52-53 (ר'יל - קצת) ב' || 52 נכנסו י' מסודרי || 53 קצת <הגהה> י'
mbdilhem | שביהם אשר בס' ה' כ' החין שהוח' ב' || 55 סוגים <מתחלפים> ב' | עליונים
העלונים י' || 57 ואם... ואמן י' | יהיו <הסוגים> י' מבדיליהם || 58 וכברן ה' יחלק
חקל ב' | ובארציו וארציו | בהם ב' ב' ||

48 ג' השלישי אלתאלת ב' | נוערנו י' || 50 ועמרנו או עמר: או עמרנו י' עצמן עצם: נזהר ב' || 51 שידייע
<הוא: הוא> | יהודינו יהודיעם: אלדי יערכאה | האדם <הפרק: אלטצל> ב' || 52 ד' הרבעיע:
אלראכע' ב' || 54 והשתה והנטע: ואלסהח' ב' || 57 ממי' ... מין מין' || 59 הנזון <והסתה בזה כי
הבדלים שביהם יחלק הסוג העליון הם נשואים בהכרח על הסוגים שתחת הסוג העליון כי הוא נשא
על כל אחד מלאה הסוגים אשר תחתו והוא אשר אלה ההבדלים אשר בהם יחלק הסוג העליון אין
מקיימים לסוגים אשר תחתו יחלקו בהם אלה הסוגים כמו שיחליך הסוג העליון כי הם כאשר נשאו
ולא היו מקיימים היו מחלקים: ואלסבב ט' תלך אן אלטצל אלתי יקסם באה אלנס אלעלאל הי
מחמולת ולא בד עלי אלאננס אלתי תחת אלנס אלעלאל לאה יחמל עלי כל ואחד מן תלך
אלאננס אלתי חחתה פאלא אנתת תלך אלטצל אלתי אנטס (ויקסם) באה אלנס אלעלאל
גיר מקומת לאלאנס אלתי תחתה אנטסת באה תלך אלאננס כמא יקסם אלנס אלעלאל לאנה
אלא חמלת ולם חן מקומת אנת מקסטה ב' <הפרק: אלטצל> ב'

48 ג' אמר || 50 זיד ועמרן סקראט ואפלטן | וכאשר נשאו ונשא || 51 זיד ועמרן סקראט ואפלטן |
שהודיעו יהודיעם || 52 (ד' אמר) || 53 מבדיליהם הטע יש להם מבדילים | שביהם יחלקם המחלקים את ||
54 שתחלק בהם המחלקים את | נכנסו || 55 נכנסות | (שני) || 58 (כין) | כברן אשר ב' י' || 59 הנזון <והסתה
בזה כי ההבדלים המחלקים את הסוג העליון הם נשואים על כל סוג שנמצא תחת הסוג העליון וההבדלים
המחלקים את הסוג העליון ואינם מקיימים את הסוגים הנמצאים תחתו מן ההכרח שהם מחלקים אותם
כמו שהם מחלקים את הסוג העליון <

1a29

ומהם מה שינשא על נושא והוא גם כן בנושא, ר"ל שינשא על שני דברים יודיע אחד מהם מהותו ולא יודיע מן الآخر מהותו, מצד שהוא חלק עצם אשר יודיע מהותו ואינו חלק עצם אשר לא יודיע מהותו, אבל קיומו בנושא. וזה הוא המקירה הכלול בנסיבותו של מהו והנשען על הנסיבות, שאנו חכם השופרונות חכמה והחכמתה בנפש, וכאשר נשענו על הספרות והודיע עצמו כי הוא סוג לו ראוי שינמן בתשובה מה הוא הספרות, וכאשר נשא על הנפש ונאמר הנפש חכמה הודיע ממנו דבר חזק מעצמה.

ומהם מה שלא ינשא על נושא כלל, ר"ל נשאות שידיע עצמו, ואינו בנושא, ר"ל שלא ינשא על נושא להודיע ממנו דבר חזק מעצמו. וזה הוא איש העצם הנרמז אליו כמו זיד ועמר, כי הוא לא ינשא על דבר על המנהג הטבעי לא נשיאות מודיע עצם הנושא ולא נשיאות בלתה מודיע אותן.

ואם כן העצם בכלל בין שהוא כולל או איש הוא שאינו בנושא כלל, והמקירה בכלל בין שהוא איש או כולל הוא שהוא בנושא, והכלל בכלל בין שהוא עצם או מקירה הוא אשר ייאמר על נושא, והאיש בכלל בין שהוא מקירה או עצם הוא אשר לא ייאמר על נושא. עוד ייחלק כולל העצם מאישו באשר כוללו ינשא על נושא ואישו לא ינשא על נושא, ויחלק איש המקירה מכללו באשר הכוללי ינשא על נושא והאיש לא ינשא על נושא.

34 מהותו (2) *«זהה»* י' || 35 כנסנו כהנשא: כנסנו כמו נשאו י' | *שהספרות* || 36 *«נוועל»* י' | *שהספרות* | *נסאווהו* נשאווה ב' || 37 טו לו לו סוגב' | *שיתוך* | *תחשובח* | *נשאו* נשאווה ב' || 38 *מעצמה* מעצם... 1. *מעצמותה* י' || 39 *שידיע* שידיע || 40 על נושא י' להודיעו... וודע יודיע י' | *מןנו* ממנה י' || 43 ואם י' *שהיה* || 44 כלב בדו' | *שאינו* אשר איןנו י' || 43-45 *זהה המקירה - נושא (1)* י' || 45 *זהה הוא* י' || *זהה הוא* נושא (2) י' *חויחליך העצם* בכלל מהמקירה בכלל שהעצם אינו בנושא והמקירה הוא בנושא י' || 46 ייחלק י' | *ינשא* י' ... יאמיר י' ואישו והאיש בורה' | *ינשא* (2) ... ייאמר י' | *געל* (2) י' | *ויחליך* י' | *ויבדל* י' || 47-48-49 *נוועל* י' || 46 אישן כולל ב' || 47 מכללו' מאישו' | *ינשא* (1) ... 1. יאמיר י' | *נושא* (1) הנושא י' | *ינשא* (2) ... 1. יאמיר י' | *נושא* (2) *חויחליך איש העצם מאיש המקירה באשר איש העצם לא ייאמר על נושא ולא בנושא ואיש המקירה יאמיר בנושא* י' ||

34 מהותו (1) מהות: מהות א' || 36 שאנו באשר אנחנו: באנו ל' | *שהספרות* י' שוחכמתה בנו: אלעלם בה י' || 37 הוא י' היה: כאן || 38 הנפש חכמה: פי אלונטס עלים י' | *שםנה* י' || 39 שלא' ולא: ליטס י' || 40 נושא *נשיאות*: חמלא' כ' | להודיעו יודיע: יערף || 43-45 *זהה המקירה - נושא* י' || 44 איש או כוללן כולל או איש: עאמא או שצצא' | *בנושא* ק' יאמיר על נושא: יקאל עלי מזועע' | והכוללן י' והאיש: ואלשצץ' || 45 ייאמר (1) - אישר (2) | לא' ק' | *גיאמר* (2) י' || *זהה העצם* י' || 46 *זהה הוא* כלו'ן כלות: קליה' כלות: קליה' || 47 מכללו' נושא (2) ק' || 47 מכללו' מכללות: מן כלתה' | *נושא* (2) *הפרק: אלפצל* י' ||

34 יודיע (1) | מהותו מצד || 35 כנסאות || 36 כנסנו גאמר | נשאווהו נשא || 37 נלו' || 38 הנפש (2) | בנפש | *מןנו* || 40 *מןנו* | מעצמן מהעצם || 41-42 זיד ועמר סקראט ואפלטן || 43-44 בכלל (1) || *זהה המקירה - נושא* (1) || 45 *בכללו'* || 46 *בכללו'* הכלול | *ינשא על נושא* (2) | *חויחליך איש* || 47 *ינשא על נושא* (2) ||

הנאמר על האדם המצוייר ועל האדם המדובר, כי גדריהם מתחלפים ולא יחבר אותם דבר.¹² כולל ומשמעות כי אם השם בלבד והוא אמרתו גם ייחד ח'. ואם הדברים ששמותם מסכימים הם אשר השם להם גם כן אחד בעצמו ומשמעות, והגדיר העתון עצמן כפי הוראת זה השם אחד גם כן בעצמו. המثال בזה שבעל חיים הנאמר על האדם ועל הסוס, כי שם החיה כולל להם וגדרם יורה על עצם אחד והוא אמרתו שם נזון מריגש שהוא גדר החיה.

ואם הנוראים שמותם הם אשר נקרוו בשם עניין אלא ששמותם מתחלפים לשם זה העניין בשימוש כמו קריית הגבור משם הגבורה והגבען משם הבינה והחזה משם הצחות. והעוניים שיורו עליהם במלות מהם נפרדים ירוו עליהם במלות נפרדות כמו אדם 25 וסוס, ומהם מרכיבים ירוו עליהם במלות מרכיבות כאמור האדם חי והסוס ירוץ.

ב' אמר והונצאים, מהם מה שינשא על נושא ואינו בנושא, ר'יל מהם מה שיזדיע מכל מה שינשא עליו עצמו ומהותו ולא יודיע מהנהשא כלל בדבר יוצאה עצמן. זה הוא העצם הכלול, כמו החיים והאדם כי הם כנסנשו על דבר הודיעו ממנה עצמו לא בדבר יוצאה עצמן. ומהם מה שהוא בנושא, ר'יל שאינו חלק ממנו ולא אפשר שהיה קיומו מבלי הנטשה, 30 ולא ינסה על נושא כלל, ר'יל מדרך מה הוא. זה הוא איש המקירה הנרמז אליו כמו זה השחרות הנרמז אליו זה הלובן הנרמז אליו הנמצא בנשム הנרמז אליו, כי כל מראה הוא בנים.

17 ייחד <אדם שהוא שם>^ב <שם>^ב | חין בעל חיים בזו בעל חיים : || 18 ואם . . . ואמנו^ו | בעצמו <כולל>^ב || 19 בעל בعليיה || 22 ואם . . . ואמנו^ו | נקרוו נקראו אוטם^ב || 23 בשימוש <דקוק>^ב || 24 מה **הלשון**^ב | קרייתו^ו והגבען^ו ובון^ב | הבינה^ב בינה^ב זה הצחן^ו זהחות^ב || 25 ב'ו<נירזק>^ב || 26 ב'ו<נירזק>^ב 27 עליינו אליז^ב ומהותו מהחו^ו | יוצאו^ו חזק^ו . . . | 28 כנסנשו^ו כנסנשו^ב | יוציא^ו חזק^ו <קמננו>^ו || 29 שאינו שאינו^ו || 30 געלנו^ב | נושא <דבר>^ו | הוא (2) <העצם הכלול>^ב ||

16 ועל האדם והאדם: ואלאןטאן || 17 ומשמעותו ישתחף: וישתרך^ב || 18 ומשמעותו ישתחף: וישתרך^ב 19 המשל והמשל: ומלאל^ו | בעל חיים | בעל חיים: אלחיזאן || 20 וגדרם יורה וירוה מהם: יידל מנהמי^ו וירוה בהם: יידל בתמא^ב || 22 עניין <נמצא> בהם: מונד ספיאא^ב || 23 בשימושו בהודעה: מי אלתעריף^ב לבללם את נושא זה העין יחד עם העין الآخر: לתזמנה לא למוֹצָע דלך אללמעני מע אללמעני^ב || 24 נוגבנן שם הבינה^ו || 25 יירזק <הפרק: אלטצל^ב || 26 ב'ו<השנ^י> אללהני^ו || נושא^ו התשא: אלמוֹצָע || 27 (<נמהותנו>^ב ו<נמהות>^ו ו<מהיה^ו>^ב) <ולא-מעצמו>^ב | מנהשא: מנמוֹצָע || 28 עצמו^ו עצמו^ו ועצמותו: נורה וזראה || 29 בנושא <לנומר>^ב | (<אלבחת^ו>^ב | (<ושאי^ו>^ב)

16 הנאמר נאמר^ו | יחבר אותם ימצא להם || 17 (<אמרטן בם ייחדי> || 18 נאם כן^ו || 19 (<שם> | הנאמר) נאמר || 20 וגדרם יורה וירוה | (<אמרטן> || 22 עניין <שבהמ>) || 23 בשימוש <כי> הם כולם את נושא זה העין ייחד עמו^ו | (<קרייתו> | שם (1) מן | נהגבנן שם הבינה^ו | שם (3) מן || 25 (<אמרטן>) כמו^ו || 26 (ב'ו) | (<מהם מה> (2)) || 27 (<מהנושא> || 28 (<קמננו> | עצמו<ו> עצמותו^ו) || 29 שאינו לא כמו^ו || 31 (<הנरמז אלוי (2)> ||

השער הראשון

זה השער בו חמישה פרקים.

הראשון יגיד בו עניינים מה לנמצאות מצד הוראות המלות עליון. השני יגיד בו מה הוא העצם והמקרה כפי עין ואת המלאכה בו, ריל העצם הכללי 5 ואישו, והמקרה הכללי ואישו.

השלישי יודיע בו שהנושא כנסוא על נשוא נשיות שיזדיע עצמו, ונשא על זה הנושא נשוא אחר שיזדיע עצמו, והנושא الآخر יודיע גם כן עצם זה הנושא הראשון. הרביעי יגיד בו איזה מן הסוגים יתכן שישתתפו בהבדלים המחלקיים ואיזה מהם לא יתכן זה בם.

10 החמישי יביא בו חלוק הנמצאות הנפרדות אל המאמרות העשרה על צד המஸל יודיע בו שהחיבר והשוללות לא ישיג הנמצאות הנפרדות שירעו עליהם במלאות נפרדות אבל ישנו המורכבות מצד מה שירעו עליהם במלאות מורכבות.

א' אמר שהדברים ששמותם נקרים ריל משותפים הם הדברים שלא ניתן להם דבר אחד כולל ומשותף כי אם השם בלבד, אבל גדר כל אחד מהם המודיע עצמו כפי מה שירוה 15 עליוו והשם המשותף יתחלף לנדר الآخر, והוא מיוחד במוגדרו. המסל בויה שם בעל חיים

Bekker, Ia!

1 העשייה... 1 החלק י || 2 זה השער] יש זה ה... 1 זה החלק י || 3 ענייטו עניינ' ד | (מהה) 1
לנמצאותו] הנמצאותו הוראתה בה | עליהם עלייהן מה הוא מהותה י || 4 מה הוא מהותה | העצם הכללי... 1
כללי העצם י || 5 ואישו (ו) י ואישור... 1 | והמקרה המקרה | ואישור (2) ואישור || 6 כנסואו כנסיאו י
ונשאו י || 7 עצמו כנהה י | הנושא *שהזדיעו* ב' || 8 שיתתפו לי שיתתפו || 9 וזה בם ||
10 *ובן* י | (אל המאמרותו) | על אל בני | המסל נויו || 11 ישם שיטר | עליהם בם |
אבל... 1 אמן י || 12 עליהן עליהם י | מרכיבות *פרק* י || 13 א' הראשון י | שהדברים
והדברים ביהו || 15 בויה *אדם שהוא* י | בעל בעליך ||

3 יידן נגיד: נבריך || 4 יידן נגיד: נבריך | העצם הכללי כללי העצם: כליל אלנחר || 5 והמקרה הכללי
כללי המקרה: וככל אלערכ || 6 יודיעו נודיע: נערך || 7 זה (2) *הדבר: אלשי* י | (>הנושא
הראשון) י || 8 ייד בו איזה נגיד באיזה: נבריך טי איק || 10 ייבא - הנמצאות תבאו בו חילוקה לנמצאות:
יאתמי טיה תקיסים למלומדאטה י || 11 אשר: אלתאי י || 12 מרכיבות *החלק: אללו* י | (>פרק: אלטצל) י ||
13 א' הרשון: אלאול י || 15 והוא מיוחד ומוחדר: ולאץ ל' ונקו: ולבאץ י | המסל והמשל: ומתקאל י
<שם> י | בעל חיים: אלחייאן ||

2 זה השער || 3 הרשון *מהם* י | הוראות המלות עליהם שירוה עליהם במלאות || 4 (>ב) (2) ||
6 נשיות שיזדיעו בהודעתה || 7 וזה (2) || 12 (מצד מה) || 13 (א' אמרו) || 15 והוא מיוחד במוגדרו
ומייחד בnderו ||

ספר המאמרות

הכוונה במאמר זה באור העניינים שככלו אותו ספרי ארטטי' במלאת הדבר והשלמתם כפי כחנו זה כי מנהשו בשאר ספריו. ונתחיל בספר הראשון מספריו במלאתה זאת שהוא ספר המאמרות ונאמר שזה הספר בכלל יתחלק על שלשה שערם.

5 השער הראשון במדרגת הצעאה למה שירצה שיאמר אותו בזה הספר זה שהוא כולל העניינים שיגהנו ממה שירצה שיאמר בזה הספר מנהג הרשיים המונחים והגובלים.

והשער השני יזכיר בו העשרה מאמרות מאמר מאר וירושום כל אחד מהם ברשומו המזוהה בו וייתפרק אליו מינו המפורטים ויתן סגולותיו המפורטים.

והשער השלישי יודיע בו המשיגים והכוללים והמקרים המשותפים שישין כל המאמרות 10 או רבם במה שהם מאמרות.

1 (ספר המאמרות) ב': <לארטטו עם באור בן רשות> י' <בנ'ה> ב' || 2 במאמר זה במאמרות ב': המאמר ב' בזה המאמר י' במאמר . . . במאמר זה י' | ארטטו' ארטטו' | ארטטו' | <בספר> ל' || 3 <נכחנו> ח' | מנהשו מנהשו | הואה | ואתי || 4 על שלשה | שלשה | שערם . . . ים | חלקים י' || 5 השערו ת. . . ה' | החלק י' | למשה || 6-5 <נזהה - הטטר> י' || 6 שיגהנו שירצו | והגובליהם והנדרים י' | והג. . . י' | 7 והשער | השער בירה וזה . . . ווה חלק י' | העשרה | עשרה | ברשותם ברשותם || 8 סגולותינו סגולותינו סגולתינו | סגולתינו || 9 ווהשער | השער בירה וזה . . . ווה חלק י' | המאמרות מאמר ב' || 10 שהם מאמרות שהוא מאמר ב'

1 (ספר המאמרות) באור ספר המאמרות לאבי אלולידaben רשות: תלבץ כתאב אלמקולאת לאבי אלולידaben רשות > שם אלה הרחמן והרחומם: בסם אלה אלרחמן אלרחמים > יברך אלה את אדוננו מהמד הנביא הנכבד ואת משפחתו ייטרם: צלי אלה עלי סיינא מהמד אללבוי אלכרים ועלי אלה וסלם חסלימא' > יברך אלה את אדוננו מהמד ואת משפחתו ייטרם: צלי אלה עלי סיינא מהמד ועלי אלה וסלם פיי הלה חסלימא' || 2 במאמר זה בזה המאמר: פיי הלה אלקלול || 3 במלאתה הואה בזאת המלאכה: פיי הלה אלצנאהעה || 4 עלו אלי | שערם <אולי: ראשונים> י' || 7 מאמר (ו) מאמרות: מקולאת ל' וירושם וירושם: וירושם || 8 ויהליך אותו וחלוקתו: ותקסימהה א' | ויתחן ונתן: וגעת' י' ||

1 (ספר המאמרות) י' מתחילה פרוש אבן רשות על ספר המאמרות לאристוטליס: מתחילה אבן רשות על ספר המאמרות לאристוטליס מתרוגם על ידי מיניסטר ווילהלם מן לנזה בニアטוליע' || 2 והשלמתם וקניתם || 3 וזה כפי מנהשו ומנהשו || 4 ובכללו' || 5 ווהשער | הראשון <שבהם> || 7 ווהשער | וירושם | על ידי רשותה || 8 ויהליך אותו ועל ידי חילקה | ויתחן ועל ידי נתניה || 9 ווהשער | וגעללים | שישיט כלו 10 מאמרות ינשאו ||

הbaar האמצעי של אבן רshed
על ספר המאמרות לארים טוטלס

והנה שלמו העזים שיכללים זה המבואה. והיה אשר תני עלי אל באורם קצת חברוץ המפולפלים והמשתדרים בעין מכת מודיסיה, ירחם אותם האל, ולולי זה כבר הדמי מתרשך לשני עזים. אחד מהם שאינו לא אראה שוה המבואה הכרחי בפתחית זאת המלאכה לפדי שאי אפשר שהיה מה שנאמר בו מן החלק המשותף לאות המלאכה, כמו שידנו בו 5 אנשים, כי מה שנאמר בו בגדרי דברים אלו אם היה מופת הוא חלק מספר המופת ואם היה מפורסם הוא חלק מספר הנזוצה. ואנכם זכר פורפוריוס דברים אלו על שם פרושים למה שיירנו אלו השמות כאשר עשה אותן אריסטוטאליס בספרו לא על שם גדרים להם, ועל זה הצד אין חלק מזאת המלאכה. ואנכם אכונצ'ר המובן מעשׂו שהוא חלק ממנה. זה ענן אחד מה מה שהיה מרשל אותו מבאו או אצל באור ספרי אריסטוטליס, והען השני שדבר האיש 10 מובן בעצםבו זה המבואה. אמם הרצין על הקרוב על הדורשים הנוכרים והצלחים בטוב בכל פנים מפני ההצלחה, כמו שדרמו עליו מן הרצין והתשקה לחכמתו, נשאנו אל באורו והרחבת הבונה בזה. ובקצת מה שמכיר מדברים אלו בזה כבר העיתו על רבתם, ובקצתם עין ואין זה מקום לדברים אלו.

והאל המפיק רצין והמוחוק יחווני.

נשלם באור ספר המבואה לאבן רshed והתהלך לאל לבחון.

15

1 והנהו ובכאנ', [שלמו] **<אל>** | [חברינו] **<חבירנו>** || 2 המפולפלים המטופלים || המטופלים –
האלן הבוחרים העין מאנשי מודיסיה יוציאים האל בזה || | מודיסיה ביג'ר מודיסיה || האלן
השם || 4 לפמי אחריו || בז (ז) זה (ז) || 5 נבון ב' | בגדרין בגדר ב' | דברים אלו || היה (ז) היה (ז)
הוא || 6 מפורסתם נצוחין | פורטורייאוטם פורטורייאוטם | דבריהם י' דבריהם י' 7 שיירנו > עלויו > || אלו
אליה | באשרו | אחריו | [אשְׁרָה | אריסטוטאליס] אריסטו' | אריסטו' ב' אריסטו' || 8 מזאת המלאכה
מן המלאכה ממנה || אכונצ'ר **<תגה>** || | **<ענן>** || 9 מרשלן מחת' רשלין | מבאו או' |
אריסטוטליס] אריסטו' אב' ארץ' | שדברו | 10 הרצין – בטובו החירות על ההקרבה
לדורשים הנוכרים והקנאותם הטוב או' | על (ז) אל | על (ז) ועל (ז) || 11 >[בכל – האחלחה< || נגינטו]
הণים || 12 מפניא' ב' ה' | מפניא' הרצין החירות או' | להחכמה ב' | נשאי השאי' ||
>לבוי< || 12 הבונה המאמור וההבנה **<הבנה>** | כברי עין וכבריה | העירונתו העירונית העירונית ||
13-12 ובקצתם עין[ג'] || 13-13 ואין – והמוחוקו ואין זה המקום החקירה פאל הדברים והאל המישור
המדריך לנכונה || 13 זה הגה || 14 וזה המוחוקו והמוחוקין | יחווני >יאמצני< || אא'ס< ||
15 נשלום' | נבוארו' || לאבן – בלבדו אשר לפורטורייאוט לחכם המבואר ב' ר' העתקת החכם ר' יעקב
ב' ר' שמושן ב' ר' אנטולי ויל מלשון הגרי אל לשון עברי חם' תיל בריך רחמנא דסיען ב'|R'esh
>נשלם< || והמתהלך והתהלך מהלה || לבוזו עולם >יבא אחריו ספר המאמורות העשרה< ||

וותיה זה הוא | הני עין הגיע || 2 האל >כוה< || 3 מרשל >לעשות זה< | בפתחתו בחלק מני
בעבודתיים בקנותי || 4 שאי אפסר שיהיה שאין | נב(ז) || 5 נבון | מסטרו' מן || 6 על שם טרושיטם כדי
שיובן ס' בדי שיחו י' | למטה מה || 7 עשה אותום עסק בהם || 8 וענן || 9 והען השני והשנ' ||
12 נבוה(ז) || 13 ואין זה זהה || 14 יחווני || 15 נשלום – בלבדו | נשלום באור אבן רshed על פורטורייאוט
חוודה לאלי | נשלום באור אבן רshed על ספר פורטורייאוט | נשלום בשם האל המרchrom פירוש אבן רshed על
ספר המבואה של פורטורייאוט מתורגם על ידי מניסטר ווללהם מן לונה מערבית לטלטזית ||

בזה שהঙלה תתחפה במשא למה שהיא לו סגלה, ואמנם המקרה לא יתחפה לבעל המקרה. ^{8. 1. 22.}

ועוד הסגולות בלתי מתחלפות במשא בפחות ויתר כפי מה שקדם והmarkerים מתחלפים.

אמר וכבר ימצאו לאלו דברים אחרים שיכללו אותם וייחdotsם בלתי אשר ספרנו אבל ⁹⁵ יהיו אלו מספיקים בכונתו הנה מהכרת אלו הדברים והעמידה על שתופם וחלופם.

92 למה » | לבعلו על בעל » | המקרה ⁽²⁾ » ועוד מתחלף הסגלה למקרים שהঙלה בלתי נפרדת והmarkerים מהם נפרדים ומהם בלתי נפרדים » ⁹³ || הסגולות » כי הסגולות כי | במשאו למשאו | ויתר אביה | ⁽¹⁾ [נטה] | מתחלפים ⁽²⁾ עוד הסגלה למקרה לפי שהঙלה בלתי נפרדת והmarkerים מהם נפרדים ומהם בלתי נפרדים » ⁹⁴ לאלו ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ הדברים » | בלתי וולטי » ||

92 לבעל המקרה למה שיקרה לו || ⁹³ ועוד בכיה | בפחות ויתר ופחות | וכי מה שקדם | מתחלפים | אמן כן || ⁹⁴ כאמור | נלאלו || ⁹⁵ הנה באלה | שתופם שתופיהם | וחלוופם | וחלוופיהם ||

תחת היותו שהוא מדרך מה הוא על האישים, ונאמר בגדר הסגלה שהוא הדבר
שתחזק לדבר לבדוק ולכללו תמיד. ב. 21, 1.1

יכולול המן והמקרה שהם יنشأ על רבים. אמר ומה שיכללם עד מעט מאד זה
80 לרבי הרכח שבין המקרה והדבר אשר יקרה לו.
ויחד כל אחד מהם שהמין יنشأ על מה שהוא לו מין מדרך מה הוא והמקרה יنشأ
מדרך איזה דבר הוא או איך הוא. ושלב אחד מן העצמים המורוגשים אמן יש לו מין אחד
ולו מקרים רבים נפרדים ובתמי נפרדים. ועוד כי המינים קודמים בשכל מן המקרים, ואם
הם בלתי נפרדים, זה שיבר ישר הנושא נמצא ואו יקרה לו מה שיקרה, והוא לקרים חדש
85 אחר המינים וטבעם ונכנס עליהם.

וכבר נשאר עליינו שנחאר עניין הסגלה והמקרה. ואשר יכול הסגלה והמקרה בלתי
נפרד שי אפשר שימצא בעל הסגלה או בעל המקרה בלתי נפרד מבתי הסגלה והמקרה,
זה שאי אפשר שימצא האדם מבתי הظוק וכמו כן אי אפשר שימצא הבשי מבתי
השורות. ועוד כמו שהסגלה נמצאת לדבר כלו ומתמיד כן המקרה בלתי נפרד.
90 ויתחלפו באשר הסגלה תמצא למין האחד והמקרה בלתי נפרד ימצא במינים רבים,
כלו אמרת השורות נמצאת לעורב ולכושי ולאבנות ולדברים רבים בלתי מתחלים. והסבה

77 האישים] רבים מתחלים באיש: «ושאר הדומים לוּה»^a | שהיאו ב' || 78 שתחזק גמן גמן
ולדבריו: למן ביה לפון מהר | תמיד > אמר < מהר || 79 שיכללם שיכלול אותם || 80 הרכח ק' |
המקרה המני || 81 על > כל< ח || נאו איך הוּא: | < גלוּז > א' || 83 בשבלו' לשבלו' | מן המקרים
לקרים מקרים: || 84 ישארו יאהי ראי שואה א' | שיקרה > לוּה^b | חדשם ב' חדשם ד' ||
85 אחריך || 86 שנחארו שנברא א' | ואשרו וכארשי ובארה | יכול עניין יראה | הסגלה
ומקרה (2) המקרה ר' | בלתי הבלתי || 87 נפרד (1) > הוּא^c | (> והסגלה פ') ר' | הסגלה פ'
או ולא' | נבלתי ב' הבלתי א' | נפרד (2) ב' | והמקרה הבלתי נפרד^d || 89 השורות ב' שורות ב'
(כמיד) ב' | כמו יכללם שכמוה | כלו ולכלו' | ותמיד תמיד א' | המקרה ב' מקרא ב' | בלתי
הבלתי א' | נפרד (1) האחד ב' | בלתי הבלתי א' | ימצא גמן גמן ב' || 90 אמרתו תאמרא א'
91 נמצא ימצא ב' | ולכושי (> ולפחים) א' | ולבנות ולבנות א' | בלתי מתחלים בלחם א'
מתחלפים א' ב' | בלתי בעלי נפש א'

77 הנושאנו נושא || 79 (עווד) || 82 (רבך) || 83 המינים קודמים המין קודם || 84 הם (>קרים) ||
90 (ימצא) ||

ההבדל לא יוכל היתרין והחסרין והמרקרים יקבלו היתרין והחסרין. ועוד ההבדלים ^{א. 20, 1, 4} ההפכים לא יתרבו שהיה מהם מוצע ומרקמים ההפכים תערבו והוא מהם מוצע כהתערב הלובן עם השחרות שהוא מהם היורק והאדום חולתם מן המוצעים.

ואלו הם הדברים שיכללו ההבדל ושאר הנשארים וייחדום, וכבר נשאר שנאמר במא ^ט וזה יתחלף המין מן הסגלה והמקרה ומה הוא ייכלם, ועוד במא זה יתחלף הסגלה מן המקרה ומה שייכלם.

ונאמר שהמין והסגלה יכלם שכל אחד מתחפה אל חברו, וזה שם היה האדם נמצא ה佐וק נמצא ואם ה佐וק נמצא האדם נמצא. ויכלם עוד שהם ימצאו תמיד לדברים שניאו עליהם.

⁷⁰ יתחלף המין מן הסגלה באשר המין אפשר שהיה יחס לאחר והסגלה אי אפשר שתהייה סגלה לדברים אחרים זולת הדברים שהיו להם סגלה. ועוד כי המין יקדם מיציאותו ומיציאות הסגלה המשך למיציאות המין, וזה שם נמצא האדם ימשך לו שהייתה佐וק ואם נמצא佐וק יחויב שהייתה האדם קודם זה. ועוד כי המין ימצא לנשא שינשא עלי' תמיד ובפעל, והסגלה אמג' נמצא בפעל בעתים מה ובכח תמיד, כי סקרה לועלם אדם בפעל ואינו佐וק בפעל ⁷⁵ לועלם ואמג' הוא佐וק בכח לעולם. ועוד כי הדברים שימצאו גדריהם מתחלפים הם מתחלפים וכבר התבאר שנדרי אלו מתחלפים, וזה שכבר נאמר בגדר המין שהוא המטודר

⁷⁶ ההבדל שתהבדל ^ב | היתרין והחסרין ⁽²⁾ | החסרין והיתרין | ⁽²⁾ ועוד ההבדלים ההפכים לא יהיו בנשא אחד ואם המקרים ההפכים אפשר להיות בנשא אחד יחד ^{בנשא והLOBEN} ⁽²⁾ | ^{בנשא אחד ואם המקרים ההפכים לא יהיה בנשא אחד ואם המקרים ההפכים אחד יחד כמו השחרות והLOBEN} ⁽²⁾ | ^{וגווער ההבדלים ההפכים לא יהיה בנשא אחד ואם המקרים ההפכים אחד יחד כמי השחרות והLOBEN} ⁽²⁾ | ^{וגווער ההבדלים ההפכים לא יהיה בנשא אחד ואם המקרים ההפכים אחד יחד כמי השחרות והLOBEN} ⁽²⁾ | ^{ושאר להיותם בנשא אחד} ⁽²⁾ || ^{62 נמהם (1) "} 63 כהתערב ב" || ^{64 המן הני} | ^{במתה} ^(גאנזאים) ⁽²⁾ | ^{ושאר <עלינו>} ⁽²⁾ || ^{65 ומהו ובמה הי'} | ^{זה יכלם} | ^{שיכלם ב'} | ^{וועודן ב' ועד אי' | ^{במתה} ^(ובמה אי' | יתחלף) ^{חתחלף} ⁽²⁾ || ^{66 שיכלם אמר} ⁽²⁾ | ^{67 שהמץן} | ^{ומפקין} | ^{הטען ר' || 68 ה佐וק (1)} ⁽²⁾ ^{ה佐וק} | ^{וזאת <היה>} ⁽²⁾ | ^{ה佐וק} ⁽²⁾ | ^{69 מן הסגלה מהסגלה} | ^{יחסן טוגן ב'} | ^{לאחרן} ⁽²⁾ | ^{וז סגולת דבריהם סגלה לדברים א'} | ^{הדבר ר' | להטן לו' | ^{סגולת הסגלה} | ^{מציאתו לאחדה} ⁽²⁾ | ^{למציאות הסגלה} | ^{אי'יה [לול]} | ^{ר' 72 חמץ ימשך} | ^{לווה <המן>} | ^{אי' צווק א' שוחק ב'} ^{73 שהייתה} | ^{ימצא איד'} | ^{האדם ב'} | ^{שיניאו א'} || ^{74 (מה) א' | ואינו א' | ואינו א' | ^{75-76 בפעל לעולמו} | ^{לועלם בפעל ב'} | ^{77 בכח חמיד} | ^{לועלם (2)} | ^{חמיד ר' | המ נושאיהם ב'}}}}

⁷⁶ שנדרי שנדרי ||

⁷⁷ ההבדל שתהבדל | ^{הבדלים} שתהבדלים || ^{62 זה והמרקמים} | ^{63 זה והמרקמים - מוצעו} || ^{65 ניתחלף-זה (3)} | ^{67 אחד} | ^(מהם) | ^{68 נמצא (1) יהיה | ואם - נמצא (3) ולההף} || ^{70 (נסולתו) הדברים אלה || 72 לנשא} | ^{לנשאים | עליהם} || ^{74 (בעתים)} | ^{75 (כפי)}

50 p. 10, 1. 10
ויחיד ההבדל שכבר יאמר על מיניהם ובאים כמו הדבר שיאמר על האדם ועל המלאך לפי סברת מי שיראה שהדבר נאמר בהסתכמה עליהם, ואם הטענה תנשא על מין אחד בלבד אמר ויתחלפו הבדלים מן הטענות כי הבדלים מהם שלא יתחפכו והטענות מתהփכות תמיד.

ואם ההבדל והמקרה שהוא בלתי נפרד יכולם שהם ימצאו למה שניאו עלייך תמיד 55 ולכלו, וזה שתי הרגלים נמצאות תמיד לעורב וכמו כן השורות. ויתחלפו באשר ההבדל לא יעדף עלייך הדבר שהוא לו הבדל, ר'יל שלא יעדף בעל ההבדל על הבדל, כמו הדבר שלא יעדף עלייך האדם. אבל המקרים יקיפו מינים ווקפו מפנים, יקיפו מפני שהם נושאים על רבים ווקפו מפני שנושאיהם אינם מיוחדים במקרה אחד אבל כבר ימצאו בהם המקרה ומקבילו, כמו השורות כי הוא יקיף הרבה מן המינים האדם ובלתי אדם, והאדם יקיף השורות לפני שכבר שוחר ובלתי שוחר. ועוד

50 ויחידן ^ו ויחדי ^ו [מיניהם] המינים ב [ה[מיניהם] ר' וועל המלאך] והמלאך ^{א ב ג} [וס לפטן עלייך] בהסתכמה עליהם ^ו עליהם בהסתכמה > או בעל שני רגלים שהוא נמצא במינים רבים ר' [בבלדר] יוכילם עוד שתהבדל והטענה ישאו על דבר מדרך איזה לא מדרך מה הוא < ה] 52 נאמרנו ^ו [הבדלים (ו) – מהם] עוד שתהבדלים מהם מה ^ו [מן הסגולות ^ו והטלות ^ו] 53 תמיד [> יוכילם עוד שתהבדל והטענה ישאו על הדבר מדרך איזה דבר הוא לא מדרך מה הוא] ^ו [ויתחלפו שתהבדל הוא חלק מהות הדבר והטענה איזה חלק מהות הדבר] ^ו [ויתחלפו עוד שתהבדל הוא חלק מהות הדבר והטענה איזה חלק מהות הדבר] ^ו [ויתחלפו עוד שתהבדל הוא חלק מהות הדבר והטענה איזה חלק מהות הדבר] ^ו [אמרנו ^ו ימצאו ^ו נושאו ^ו] 55 הרוגלים רגלים ^ו [יעדף ^ו (ו) יעדף ^ו] ^ו [ללו ^ו] ^ו [אמרנו ^ו יעדף ^ו] 57 יעדף ^ו יעדף ^ו [המקרים > יעדף עליהם הדבר שהם לו מקרים ויתחלפו עוד שתהבדל יקיף ולא יוקף מפני שהוא נושא על מקרים רבים כי האדם יקיף השורות והולבן לטמי שכבר ימצא מה שהוא שוחר ובלתי שוחר אנטם המקרים ^ו [יעדפו על הדבר שהם לו מקרים ויתחלפו עוד שתהבדל יקיף ולא יוקף מהם ^ו [יקיפו ^ו] נפני (ו) ה מינים ^ו מפני ^ו] מפני ^ו [מפנים] מפנים ^ו [מפנים] 59 [כברנו ^ו] ימצאו בהם ^ו [יקיף הרבה] יותר כולל ^ו יותר כובל ממן ^ו ויתריה יבלולו ^ו [מן המינים] מהמינים ^ו [האדם] אדם ^ו [וואהדם ^ו] ימצא ^ו [ממנו ^ו] שוחר ובלתי שוחר ^ו [ויתחלפו שוחר ובלתי שוחר ^ו] ימצאו חלפו במנ אשר הוא לו הבדל אנטם המקירה ימצא חלפו במנ אשר הוא לו מקירה המשל בזוה כי לא ימצא אדם ^ו ייובלתני אדם אנטם המקרים כבר ימצא מה שהוא שוחר ובלתי שוחר ^ו [פדר ובלתי מדבר אנטם במקירה כבר ימצא אדם שוחר ובלתי שוחר ^ו] 60 וועוד – והחדרון (ו) ה]

52 הסגולות ^ו הטענה ^ו 54 עלייך ^ו עליהם ^ו 55 ולכלו ^ו ולכלם ^ו 56 [עליהם ^ו עלייהם ^ו] 59 השורות כי גואו ^ו השורות ^ו 60 אדם ^ו שהוא יותר מפן האדם ובלתי האדם ^ו]

בלתי מדבר נעללה החמור וכשנעלה החמור לא יעללה בלתי מדבר אבל כשנמצא החמור ^{ב. 18. I. 22} נמצא בלתי מדבר. זהה אמן יקרה להבדלים שימצאו ליותר ממין אחד. ויתחלף ההבדל 35 מן המין גם כן באשר ההבדל יורכב עם הבדל אחר בוגדר כמו המדבר והמת הלקוחים בוגדר האדם, לפי סברת מי שיראה שהמדבר יכול האדם והملאך, כי האדם מורכב מן הדבר והמוות, ולא יורכב מין שני מיניהם. ואם היה שכבר יורכב איש מין מסוישני מינים מתחלפים כהרכתה הفرد מסוס ומהמור, אמן לא יורכב מין הفرد ממין הסוס וממין החמור כמו שירכב האדם מכלל המדבר ומכלול המת, כי הفرد מומוצע בין הסוס והחמור והוא 40 מהחלק המשותף ביניהם וזה מין אחר מן הרכבתה וולת הרכבת הבדלים, אם קובל שהוא הרכתה מין עם מין. והיה פורפוריוס דוחה אותן. ויראה שתהיה זאת הרכבתה ממין הרכתת המינים המומוצעים בין הקצוות והוא זולת הרכבת הדבר מן הבדלים.

אמר ויכולול ההבדל והסנהה שהדברים שיתסתפו בהם יונשו עליהם יונשו בשווה, כי המדברים לא יעדיף קצטם על קצטם בוה, ריל הדבר שהוא ננס בשער העצם, וכמו כן 45 ה佐וקים. ויכללם עוד שהם ימצאו לדברים שניאו עליהם תמיד ולכלם. זה שבעל שתי رجالים ימצא תמיד בעל שתי رجالים ואם נעדרו רגליו בעת מן העתים אחד ממה שיתואר בו, כי ענן אמרנו שהוא בעל שתי رجالם תמיד הרצן בו על שהוא נברא ומתובע על שתהינה לו שתי רגליים בלבד. וכן כן ה佐וק ימצא תמיד לאדם לא מצד שהוא יצחק תמיד בפועל אבל מפני שהוא מוטבע ונברא עליו.

33 ^{ונעללה} עליה ב | החמור (ו) החמור | וכשנעלה ב | החמור (ב) החמור || 33–34 נאבל – מדברו ב | 33 כשנמצא] כשמצא איב | החמור (3) החמור || 34 [ליותר] יותר ב | (ז) מין ב | מאישין שני [מינים ואם] אישין ב | 38 מסום] מן הסוטרי | ומחמור ב | וממן החמור ומן החמור || הפרד ^{משני מינים} ב | 40 מהחלקן מחולק ב | אחריו אהדריה | מן הררכבה מההרכבה איה || 41 פורפוריוס פורפוריוס ויראה וידמה || 42 הקצוות ב | ההבדלים המבדלים ב | 43 שיתסתפו שיתסתפו | (בם) א || 44 יעדיף יעדיף אין יעדיטו ב | על קצטם על קצטם ב | נанс א | נושא || 46 רגליים הרגילים רגליים | העתים ^{והה} א | ממה שיתוארו מן המתואר ב | בו ^{שהוא בעל שתי רגליים} ב | 47 חמידי ב | הרצן בו [הרבע] א || 48 [ימצא] ב | [מצדו] ב | 49 עלי ^{ויכללם} עוד שהבדל והסנהה יונשו על הדבר מדרך איה דבר הוא לא מדרך מה הוא א' ^{ויכללם} עוד שהבדל והסנהה יונשו על הדבר מדרך איה הוא לא מדרך מה הוא א' ||

33 וכשנעלה – מדברו ב אבל לא להperf. יי ע || 34 ניקרה] || 35 גומ כו] ההבדל ^{כבר} || 38 מסום] מסותה ^{... י} || 41 ויראה שתהיה וודמה | מבמי שhai א' ^{שהיא למין יי} || 42 בינו מן || 43 נוניאו עליהם || 44 יעדיף – קצטם (2) היה קצטם יותר מדבר מקצת || 45 ויכללם יכללם | ימצאו ^{בשותה} || 46 נעדרו רגליים ישול מרגליים | נטמה] בנו בבעל שתי רגליים || 47 אמרנו ^{כאשר אנחנו אומרים} | נבראו ||

ב. 18. 1. 3

וישאר אחד והוא התחלפו למקורה. וכך כן המקירה יחויב שייוו לו ארבעה חלופים וכבר נזכר עם כל אחד ואחד על כן נפילים ממענו. ואם כן הנה עשרה חלופים נופלים ועשרה נמצאים. ואחד שכבר ספרנו במה זה יתחלף הסוג מן האربעה הנשארים כבר ראוי שנאמר 20 במה זה יתחלף ההבדל מן השלשה הנשארים, ר"ל המין והסגלה והמקירה, ואם כן יהיו מותה שלשה חלופים. עוד נזכיר גם כן במה זה יתחלף המין מן הסגלה ומן המקירה ואלו שן חלופים. עוד נזכיר אחר זה במה זה יתחלף הסגלה מן המקירה והוא חלוף אחד. ואם כן יהיו ארבעה חלופים עשרה, ולזה ימצאו הכלולים בין שנים שניהם מהם עשרה.

ונאמר שהדבר הכלול להבדל ולמין הוא שהדברים שינשאו עליהם ישאו עליהם בשות 25 לא בפחות ולא ביותר, כי לא ימצא אדם יותר מאדם ולא מדבר יותר מדבר אלא אם כן יהיה הרצון בדבר דבר מקרי. ויכללם עוד שהם ימצאו לדברים שינשאו עליהם תמיד, כי סקראט מדבר לעולם וכמו כן הוא אדם לעולם.

ויחד ההבדל שהוא יنشأ מדרך איזה דבר הוא, וייחד המין שהוא יنشأ מדרך מה הוא. 30 ואם היה שכבר ישב על השאלה באיזה במין, זה מצד מה שקרה למין שהיה בעל ההבדל. ועוד כי ההבדלים כבר ימצאו במינים יותר מאחד, כמו צואות בעל ארבע גמלים בעלי חיים רבים מתחלפים במין, והמין אמן הוא באשים אשר תחתוי. וזה החלוף הוא בין ההבדלים והמינים האחרונים. ויתחלף ההבדל מן המין גם כן באשר הוא קודם ממנו, וזה כי כשןעלת

17 אחד <טמא> ידה || 18-17 וכמו – ממנה^ו וכמו – ממנה^ו || 18 עמו עלי^ו | נפילים נופלים^ו | נום כן^ו | (הנה) י- >אלו^ו || 19 מן הארבעה מהארבעה ב' | ראיי [>ש*] ה' 20 ואם כן היה והוא^ו || 21 כן^ו אחר זה י- | יתחלף^ו | מן הסולח מהסולח א' | ומן המקירה והמקירה א' | ואלו והם^ו || 22 זה (2) זיה^ו | והוא^ו והיאיריה^ו | (חולף) בידיה^ו | אחדן אחתיריה^ו | ואם כן הנה^ו || 23 המתחלפים^ו החולופים^ו | ולוח^ו וכוה^ו | הכלולים^ו השתוותים^ו || 24 והוא^ו | (עליהם (2) כ' || 25 ולא ביזור^ו וביתר^ו | ולא ביחס^ו | מדבר^ו | נcum^ו || 26 ניתה^ו י- יהוי^ו | בדבר דבר עזק^ו || 27 והוא^ו || 28 באיזה במין^ו במן באיזה ברכה באיזה המין^ו (>גהה^ו) | נועה ביה [>אחד] * | שקריה^ו | 29 טהיה^ו | ההבדל א' || 30 במצוותם במצוות ה' | נבעל^ו || 31 ורביטם ביד^ו | תחתוי בבלבד^ו | החלוף [>חולוף]^ו | והוא^ו | אשר^ו | ההבדלים לשאים הבדלים למינים אחרים^ו || 32 והמינים^ו ומיעוט^ו | الآחרונים^ו ב' | באשר (>הבדל^ו) ב' | קודם (>בטבע^ו) ב' | ממע (>בטבע^ו) ב'

18-17 וכמו – ממנה^ו || 21 נום כן^ו || 25 בפחות ולא ביזור וסחות^ו | אדם (>אחד) אדם מאחר^ו | (מדבר) מדבר מאחר^ו | מדבר מדבר^ו || 27 וכמו כן הוא^ו || 28 – והוא^ו | ויתחלף^ו כי ההבדל מדרך איזה דבר הוא^ו באיזה | ויחד (2) – מה^ו ואמן המין במה^ו || 29 במין המין^ו זה^ו וזה^ו | למין^ו לו^ו || 32 ויתחלף – המין^ו ויתחלפו אחד לשני^ו | הוא^ו ההבדל^ו | וממנו^ו

1 אדם חוק חייזת מthead ולא סוסthead. ואמנם היה זה כן כי המקרים ימצאו על הכתובת 1,17,1,8 הראשונה באישים והאישים מתחלפים ביתרין ובחרון, אבל הסוגים והמינים הם קודמים בטבע על האישים ואין נמצאים באישים. זה אשר אמרו אמנם יתאמת לפי המאמר בנסיבות, ריל אלו נמצאו הסוגים והמינים חוץ לשכל. ותחלפו הסוגים למקרים גם כן באשר הסוגים 5 ישאו על הדבר מדרך מה הוא והמקרים ישאו על הדבר אם דרך איזה דבר הוא ואם דרך איך הוא, כי אנחנו כשנשאל ממען על הכספי איזה דבר הוא כבר יאמר שהוא שוחר וכאשר נשאל על סקראט איך הוא כבר יאמר צדיק או רשע.

אמר וכבר ספרנו במה זה יתחלף הסוג מן הארבעה הנשארים. ויתחייב אחר שהז אלוה - חמשה שיהיו אלו החלופים בינויהם עשרה, ארבעה ושלשה וחמש ואחד. וזה לפי שהמשה 10 והחלופים ארבעה כבר יחויב שיהיו התולפים עשרים ר'ל מהاكت ארבעה בחמשה, וכאשר הפלנו מהם העשרה הנשים ושארו עשרה. המשל בזה שהסוג יתחלף לשארים הארבעה והבדל יתחלף גם כן בארבעה, אלא שבמה שנותחלף לסוג הוא בעצמו התחלף הסוג מעתם 15 ואם כן ישאר ההבדל מתחלף שלשה ר'ל מהסגלה והמין והמרקחה. וכך גם המין יתחלף מהם גם כן בארבעה. תפיל מהם שניים, והם התחלפו לסוג לפי שכבר נזכר בהתחלף הסוג מתנו והתחלפו גם כן מן הסגלה יחויב שיהיו לו ארבעה. תפיל שלשה הניכרים

1 ימزاו א', ישאו א' || 5 נאמן ב' | נדרן ב' || 6 כברן ב' | יאמר <שהוא> א' | <או> א' | או רשותו ורשע ד' >ויתחלף הסוג למקרה גם כן כאשר הסוג ישא תחלה על המינים ובמציאות המינים ישא על האישים והמרקרים ישאו תחלה על האיש ובמציאות האישים ישאו על המינים^a >ויתחלף הסוג למקרה גם כן כאשר הסוג ישא תחלה על המינים ובמציאות המינים ישא על האישים ובמציאות האישים ישא על המינים^b >ויתחלף הסוג מהמרקחה ישא תחלה על האישים ובמציאות האישים על המינים^c >ויתחלף הסוג מהמרקחה גם כן כאשר הסוג ישא תחלה על המינים ובמציאות האישים על המינים^d || 8 ויתחייב ב' >עוד א' | שהיו ב' | אלהו אלו א' || 9 נאלו א' || 11 >מהטן א' | הארבעה א' ב' בארבעה ב' ארבעה י' || 12 נתחלף י' >מהטן א' | בן >תחלף י' | ב ארבעה י' | שבטה טמה ב' | טמה ב' | שותחה י' התחלף י' || 13 מהסגלה והמין מהטן והסגלה י' || 14 (מהטן א') י' | בן >מהטן י' || 15 והתחלפו והתחלף י' | מן ההבדל מהבדל י' להבדל י' | בתחלף התחלף ב' י' || 16 התחלפו התחלפו י' | הסגלה והמרקחה מהמרקחה והסגלה ב' | הסגלה (2) >עוד א' | יחויב ב' י' | לו לה א' ב' | ארבעה >חולופים א' | תפיל >מהטן א' | שלשה השלשה *

1 מthead (1) >אחרר< || 4 נמצאו >כמו< | למקרים והמינים והמרקרים || 5 נעל הדבר< | ונישאו על הדבר (2) | נדרן || 6 (מדרך) | (אנחנו) | (מנטו) | (דבר) || 8 (אמר) | 9 זהה >כוי< || 11 הארבעה ב' בארבעה || 12 ויתחלף || 13-14 יתחלף – בארבעה יש לו ארבע התחלפות || 15 גם כן || 16-15 והם התחלפו התחלפות || 16 יחויב שיהיו י' ||

p. 16, I. 8

ואמנם מה שיתחלפו בו שהסוג קודם בטבע לسنנות הנמצאות למיניו. זהה שהחוי קודם בטבע לسنנות ולהבדלים שימצאו למיניו שייחלק להם, זהה כי כשנעללה געלו הסגולות וכאש נעלו הסגולות הוא לא עיללה, וכאש נמצאו הסגולות נמצא הוא. ויתחלפו שנית שהסוג ינסה על מינים רבים והסגולה תנסה על מן אחד ר'ל המין שהוא לו סגלה. ויתחלפו שנית שהסגולת מתהפקת במשא על הדבר שהוא לו סגלה והסוג בלתי מתהפק על הדבר שהוא לו סוג. כי יצדך כל אדם צוחק וכל צוחק אדם ולא יצדך כל חי אדם כמו שצדך כל אדם חי.

אמר ואם הסוג והמקרה יכולם שהם ינסאו כמו שספרנו על רבים אם שהייה המקרה מן המקרים הנפרדים או בלתי נפרדים. זהה שההתגועה תנשא על רבים והוא נפרד, או בלתי 95 נפרד כמו שינשא השגורות על העורב והכושי ועל דברים רבים ממה שאינו נפרד מעמו. ויתחלפו הסוג והמקרה באשר הסוג קודם בטבע על מקרהו כמו שמיינו קודם לו, כמו האדם שהוא קודם למראה שנמצא בו והיה קודם לו. זהה מבואר במקרים הנפרדים. ויתחלף עוד הסוג למקרה שהמקרה ינסה על הדברים שישתחפו בו בפחות ויתר ואם הסוג לא ינסה על הדברים שישתחפו בו בפחות ויתר, זהה שકצת האנשים השגורות מקצת ואין

67 נבו^ו ז' בז^ז < אחד מהם^א || 68 לسنנות < הנמצאות^ב ז' [< גולבה^ג] ז' | כשנעללה < חי^ד | כשנעללה < חי^ד | 69 הסגולות^ז ז' | עיללה^ז ז' | יocation נעללה : >ocaשר נמצוא הוא לא נמצאו הסגולות^ז ז' | הוא (ז) | 70 כאש (ז) | 71 כאש נמצאו הסוג איןחויב שימצאו הסגולות^ז ז' [<ocaשר נמצוא הוא לא יחויב מציאות הסגולות^ז ז'] | ויתחלפו [< עוד^ז] ז' | שהסונג^ז ז' [< גינשא-שהסונלה^ז] ז' | 70 שהיאנו שהוואי^ז ז' | שהסונלה^ז ז' | בשותגלה^ז ז' | 71 שהיאן^ז ז' 72 חי(ז) | 73 ועוד שסתוגלה תהייה לכל המין שהוא לו סגלה ולוז לבדו ומתייד ואבל הסוג יהיה לכל המין שהוא לו סוג ומתייד אבל לא לבדו^ז ז' | 74 שספרנו שאמרנו^ז ז' | נאמן^ז ז' | 75 שהיא^ז ז' | 76 מקריה^ז ז' | 77 מקריה^ז ז' | 78 מקריריה^ז ז' | 79 מקריטים^ז ז' | 80 מברית^ז ז' | 81 נפרד^ז ז' | 82 בלתי^ז (ז) | 83 נפרד^ז ז' | 84 מפרת^ז ז' | והכושי^ז ז' | 85 מהבלמי^ז ז' | 86 מטהלקיים^ז ז' | 87 ממנה^ז ז' | 88 ויתחלפו ז' | 89 מטהלף^ז ז' | והמקרה^ז ז' | 90 על < המיטים רבים [< מהבלקים^ז] ז' | 91 מטהל^ז ז' | 92 האדם שהוואן הוא ז' | 93-> 94-> 95-> 96-> 97-> 98-> 99-> 100-> 101-> 102-> 103-> 104-> 105-> 106-> 107-> 108-> 109-> 110-> 111-> 112-> 113-> 114-> 115-> 116-> 117-> 118-> 119-> 120-> 121-> 122-> 123-> 124-> 125-> 126-> 127-> 128-> 129-> 130-> 131-> 132-> 133-> 134-> 135-> 136-> 137-> 138-> 139-> 140-> 141-> 142-> 143-> 144-> 145-> 146-> 147-> 148-> 149-> 150-> 151-> 152-> 153-> 154-> 155-> 156-> 157-> 158-> 159-> 160-> 161-> 162-> 163-> 164-> 165-> 166-> 167-> 168-> 169-> 170-> 171-> 172-> 173-> 174-> 175-> 176-> 177-> 178-> 179-> 180-> 181-> 182-> 183-> 184-> 185-> 186-> 187-> 188-> 189-> 190-> 191-> 192-> 193-> 194-> 195-> 196-> 197-> 198-> 199-> 200-> 201-> 202-> 203-> 204-> 205-> 206-> 207-> 208-> 209-> 210-> 211-> 212-> 213-> 214-> 215-> 216-> 217-> 218-> 219-> 220-> 221-> 222-> 223-> 224-> 225-> 226-> 227-> 228-> 229-> 230-> 231-> 232-> 233-> 234-> 235-> 236-> 237-> 238-> 239-> 240-> 241-> 242-> 243-> 244-> 245-> 246-> 247-> 248-> 249-> 250-> 251-> 252-> 253-> 254-> 255-> 256-> 257-> 258-> 259-> 260-> 261-> 262-> 263-> 264-> 265-> 266-> 267-> 268-> 269-> 270-> 271-> 272-> 273-> 274-> 275-> 276-> 277-> 278-> 279-> 280-> 281-> 282-> 283-> 284-> 285-> 286-> 287-> 288-> 289-> 290-> 291-> 292-> 293-> 294-> 295-> 296-> 297-> 298-> 299-> 300-> 301-> 302-> 303-> 304-> 305-> 306-> 307-> 308-> 309-> 310-> 311-> 312-> 313-> 314-> 315-> 316-> 317-> 318-> 319-> 320-> 321-> 322-> 323-> 324-> 325-> 326-> 327-> 328-> 329-> 330-> 331-> 332-> 333-> 334-> 335-> 336-> 337-> 338-> 339-> 340-> 341-> 342-> 343-> 344-> 345-> 346-> 347-> 348-> 349-> 350-> 351-> 352-> 353-> 354-> 355-> 356-> 357-> 358-> 359-> 360-> 361-> 362-> 363-> 364-> 365-> 366-> 367-> 368-> 369-> 370-> 371-> 372-> 373-> 374-> 375-> 376-> 377-> 378-> 379-> 380-> 381-> 382-> 383-> 384-> 385-> 386-> 387-> 388-> 389-> 390-> 391-> 392-> 393-> 394-> 395-> 396-> 397-> 398-> 399-> 400-> 401-> 402-> 403-> 404-> 405-> 406-> 407-> 408-> 409-> 410-> 411-> 412-> 413-> 414-> 415-> 416-> 417-> 418-> 419-> 420-> 421-> 422-> 423-> 424-> 425-> 426-> 427-> 428-> 429-> 430-> 431-> 432-> 433-> 434-> 435-> 436-> 437-> 438-> 439-> 440-> 441-> 442-> 443-> 444-> 445-> 446-> 447-> 448-> 449-> 450-> 451-> 452-> 453-> 454-> 455-> 456-> 457-> 458-> 459-> 460-> 461-> 462-> 463-> 464-> 465-> 466-> 467-> 468-> 469-> 470-> 471-> 472-> 473-> 474-> 475-> 476-> 477-> 478-> 479-> 480-> 481-> 482-> 483-> 484-> 485-> 486-> 487-> 488-> 489-> 490-> 491-> 492-> 493-> 494-> 495-> 496-> 497-> 498-> 499-> 500-> 501-> 502-> 503-> 504-> 505-> 506-> 507-> 508-> 509-> 510-> 511-> 512-> 513-> 514-> 515-> 516-> 517-> 518-> 519-> 520-> 521-> 522-> 523-> 524-> 525-> 526-> 527-> 528-> 529-> 530-> 531-> 532-> 533-> 534-> 535-> 536-> 537-> 538-> 539-> 540-> 541-> 542-> 543-> 544-> 545-> 546-> 547-> 548-> 549-> 550-> 551-> 552-> 553-> 554-> 555-> 556-> 557-> 558-> 559-> 5510-> 5511-> 5512-> 5513-> 5514-> 5515-> 5516-> 5517-> 5518-> 5519-> 5520-> 5521-> 5522-> 5523-> 5524-> 5525-> 5526-> 5527-> 5528-> 5529-> 5530-> 5531-> 5532-> 5533-> 5534-> 5535-> 5536-> 5537-> 5538-> 5539-> 5540-> 5541-> 5542-> 5543-> 5544-> 5545-> 5546-> 5547-> 5548-> 5549-> 5550-> 5551-> 5552-> 5553-> 5554-> 5555-> 5556-> 5557-> 5558-> 5559-> 55510-> 55511-> 55512-> 55513-> 55514-> 55515-> 55516-> 55517-> 55518-> 55519-> 55520-> 55521-> 55522-> 55523-> 55524-> 55525-> 55526-> 55527-> 55528-> 55529-> 55530-> 55531-> 55532-> 55533-> 55534-> 55535-> 55536-> 55537-> 55538-> 55539-> 55540-> 55541-> 55542-> 55543-> 55544-> 55545-> 55546-> 55547-> 55548-> 55549-> 55550-> 55551-> 55552-> 55553-> 55554-> 55555-> 55556-> 55557-> 55558-> 55559-> 555510-> 555511-> 555512-> 555513-> 555514-> 555515-> 555516-> 555517-> 555518-> 555519-> 555520-> 555521-> 555522-> 555523-> 555524-> 555525-> 555526-> 555527-> 555528-> 555529-> 555530-> 555531-> 555532-> 555533-> 555534-> 555535-> 555536-> 555537-> 555538-> 555539-> 555540-> 555541-> 555542-> 555543-> 555544-> 555545-> 555546-> 555547-> 555548-> 555549-> 555550-> 555551-> 555552-> 555553-> 555554-> 555555-> 555556-> 555557-> 555558-> 555559-> 5555510-> 5555511-> 5555512-> 5555513-> 5555514-> 5555515-> 5555516-> 5555517-> 5555518-> 5555519-> 5555520-> 5555521-> 5555522-> 5555523-> 5555524-> 5555525-> 5555526-> 5555527-> 5555528-> 5555529-> 5555530-> 5555531-> 5555532-> 5555533-> 5555534-> 5555535-> 5555536-> 5555537-> 5555538-> 5555539-> 5555540-> 5555541-> 5555542-> 5555543-> 5555544-> 5555545-> 5555546-> 5555547-> 5555548-> 5555549-> 5555550-> 5555551-> 5555552-> 5555553-> 5555554-> 5555555-> 5555556-> 5555557-> 5555558-> 5555559-> 55555510-> 55555511-> 55555512-> 55555513-> 55555514-> 55555515-> 55555516-> 55555517-> 55555518-> 55555519-> 55555520-> 55555521-> 55555522-> 55555523-> 55555524-> 55555525-> 55555526-> 55555527-> 55555528-> 55555529-> 55555530-> 55555531-> 55555532-> 55555533-> 55555534-> 55555535-> 55555536-> 55555537-> 55555538-> 55555539-> 55555540-> 55555541-> 55555542-> 55555543-> 55555544-> 55555545-> 55555546-> 55555547-> 55555548-> 55555549-> 55555550-> 55555551-> 55555552-> 55555553-> 55555554-> 55555555-> 55555556-> 55555557-> 55555558-> 55555559-> 555555510-> 555555511-> 555555512-> 555555513-> 555555514-> 555555515-> 555555516-> 555555517-> 555555518-> 555555519-> 555555520-> 555555521-> 555555522-> 555555523-> 555555524-> 555555525-> 555555526-> 555555527-> 555555528-> 555555529-> 555555530-> 555555531-> 555555532-> 555555533-> 555555534-> 555555535-> 555555536-> 555555537-> 555555538-> 555555539-> 555555540-> 555555541-> 555555542-> 555555543-> 555555544-> 555555545-> 555555546-> 555555547-> 555555548-> 555555549-> 555555550-> 555555551-> 555555552-> 555555553-> 555555554-> 555555555-> 555555556-> 555555557-> 555555558-> 555555559-> 5555555510-> 5555555511-> 5555555512-> 5555555513-> 5555555514-> 5555555515-> 5555555516-> 5555555517-> 5555555518-> 5555555519-> 5555555520-> 5555555521-> 5555555522-> 5555555523-> 5555555524-> 5555555525-> 5555555526-> 5555555527-> 5555555528-> 5555555529-> 5555555530-> 5555555531-> 5555555532-> 5555555533-> 5555555534-> 5555555535-> 5555555536-> 5555555537-> 5555555538-> 5555555539-> 5555555540-> 5555555541-> 5555555542-> 5555555543-> 5555555544-> 5555555545-> 5555555546-> 5555555547-> 5555555548-> 5555555549-> 5555555550-> 5555555551-> 5555555552-> 5555555553-> 5555555554-> 5555555555-> 5555555556-> 5555555557-> 5555555558-> 5555555559-> 55555555510-> 55555555511-> 55555555512-> 55555555513-> 55555555514-> 55555555515-> 55555555516-> 55555555517-> 55555555518-> 55555555519-> 55555555520-> 55555555521-> 55555555522-> 55555555523-> 55555555524-> 55555555525-> 55555555526-> 55555555527-> 55555555528-> 55555555529-> 55555555530-> 55555555531-> 55555555532-> 55555555533-> 55555555534-> 55555555535-> 55555555536-> 55555555537-> 55555555538-> 55555555539-> 55555555540-> 55555555541-> 55555555542-> 55555555543-> 55555555544-> 55555555545-> 55555555546-> 55555555547-> 55555555548-> 55555555549-> 55555555550-> 55555555551-> 55555555552-> 55555555553-> 55555555554-> 55555555555-> 55555555556-> 55555555557-> 55555555558-> 55555555559-> 555555555510-> 555555555511-> 555555555512-> 555555555513-> 555555555514-> 555555555515-> 555555555516-> 555555555517-> 555555555518-> 555555555519-> 555555555520-> 555555555521-> 555555555522-> 555555555523-> 555555555524-> 555555555525-> 555555555526-> 555555555527-> 555555555528-> 555555555529-> 555555555530-> 555555555531-> 555555555532-> 555555555533-> 555555555534-> 555555555535-> 555555555536-> 555555555537-> 555555555538-> 555555555539-> 555555555540-> 555555555541-> 555555555542-> 555555555543-> 555555555544-> 555555555545-> 555555555546-> 555555555547-> 555555555548-> 555555555549-> 555555555550-> 555555555551-> 555555555552-> 555555555553-> 555555555554-> 555555555555-> 555555555556-> 555555555557-> 555555555558-> 555555555559-> 5555555555510-> 5555555555511-> 5555555555512-> 5555555555513-> 5555555555514-> 5555555555515-> 5555555555516-> 5555555555517-> 5555555555518-> 5555555555519-> 5555555555520-> 5555555555521-> 5555555555522-> 5555555555523-> 5555555555524-> 5555555555525-> 5555555555526-> 5555555555527-> 5555555555528-> 5555555555529-> 5555555555530-> 5555555555531-> 5555555555532-> 5555555555533-> 5555555555534-> 5555555555535-> 5555555555536-> 5555555555537-> 5555555555538-> 5555555555539-> 5555555555540-> 5555555555541-> 5555555555542-> 5555555555543-> 5555555555544-> 5555555555545-> 5555555555546-> 5555555555547-> 5555555555548-> 5555555555549-> 5555555555550-> 5555555555551-> 5555555555552-> 5555555555553-> 5555555555554-> 5555555555555-> 5555555555556-> 5555555555557-> 5555555555558-> 5555555555559-> 55555555555510-> 55555555555511-> 55555555555512-> 55555555555513-> 55555555555514-> 55555555555515-> 55555555555516-> 55555555555517-> 55555555555518-> 55555555555519-> 55555555555520-> 55555555555521-> 55555555555522-> 55555555555523-> 55555555555524-> 55555555555525-> 55555555555526-> 55555555555527-> 55555555555528-> 55555555555529-> 55555555555530-> 55555555555531-> 55555555555532-> 55555555555533-> 55555555555534-> 55555555555535-> 55555555555536-> 55555555555537-> 55555555555538-> 55555555555539-> 55555555555540-> 55555555555541-> 55555555555542-> 55555555555543-> 55555555555544-> 55555555555545-> 55555555555546-> 55555555555547-> 55555555555548-> 55555555555549-> 55555555555550-> 55555555555551-> 55555555555552-> 55555555555553-> 55555555555554-> 55555555555555-> 55555555555556-> 55555555555557-> 55555555555558-> 55555555555559-> 555555555555510-> 555555555555511-> 555555555555512-> 555555555555513-> 555555555555514-> 555555555555515-> 555555555555516-> 555555555555517-> 555555555555518-> 555555555555519-> 555555555555520-> 555555555555521-> 555555555555522-> 555555555555523-> 555555555555524-> 555555555555525-> 555555555555526-> 555555555555527-> 555555555555528-> 555555555555529-> 555555555555530-> 555555555555531-> 555555555555532-> 555555555555533-> 555555555555534-> 555555555555535-> 555555555555536-> 555555555555537-> 555555555555538-> 555555555555539-> 555555555555540-&

70 שהסוג קודם בטבע מן המין. זהה שהמין אמג' יחוּדש כשותר ההבדל בסוג ולזה יהיה הסוגים 15, 1, 17 קודמים בטבע מן המינים, ר"ל כי כשהעלו הסוגים נעלו המינים ולא עלו הם בהעלות המינים, והמינים כשםצאו נמצאו הסוגים וכאשר נמצאו הם לא יחוּב מציאות המינים. ויתחלפו גם כן באשר הסוגים ישאו על המינים בדרך ההסתכמה אבל המינים לא ישאו על הסוגים. ויתחלפו גם כן באשר הסוגים יעדפו על המינים אשר החתיהם בהקיפם בהם והמינים יעדפו 75 עליהם בהבדלים שייחדו אותם. אם כן יעדפו הם מצד הכללות ואלו מצד ההרכבה, ר"ל המינים. ויתחלפו גם כן באשר המין לא יהיה סוג הסוגים בענין מן העניים והסוג לא יהיה מין המינים בענין מן העניים.

וראו שتبין זה ההקש בין הסוגים והמינים מדרך היהת המינים מינים והסוגים סוגים, לא מדרך שיקרא למינים שיהיו סוגים ולסוגים שיהיו מינים.

80 אמר ואם הסוג והסגלה כבר יכולו אותו שהם במציאות רודפים מציאות המין, וזה כי כשהיה האדם שהוא המין נמצא החי שהוא סוג נמצא וכמו כן הוכיח שהוא הסגלה נמצא. ויכללם עוד שהסוג ישא על כל המינים בשוה וכמו כן הסגלה תנsha על כל הדברים שישתחפו בה בשותה, וזה שהאדם חי כמו שהשור חי לא פחות מוה ולא יתר וחיד ועمر צוחקים בשוה ר"ל שלא יתחלפו בוה התאר בפחות ויתר. ויכללם עוד שהסוג ישא בהסתכמה על 85 המינים והסגלה תנsha גם כן בהסתכמה על כל מה שתמצא לו וזה הסגלה, כי הוכיח ונושא בהסתכמה על זיד ועمر כמו שהחיות נשוא בהסתכמה על השור והחמור.

70 שהטוטן בשחטונו "שהחיסן" [נווה] י' | שהמין [הווה שהמין] י' | יחוּדש י' | כשותר כשותר י' | בסוגם ביחסינו י' | היו הוי | הסוגים היחסים י' <יוטר> י' | ור' לר' י' | כשהעלו כשייעלי | נעלו יעלאי | המשון הסוגים י' | 72 והמינים כשםצאו ואמנם כשםצאו המינים י' | הסוגים היחסים י' | 73 בדרך מדריך | ההסתכמה י' | ר' ל' בשם ובנדרכ' י' | 74 יעדטו (ו) יעדיפו (ז) יעדטו (ז) יעדטו || 75 יעדטו המשון המים יעדטו י' | 76 המינים <שהחין מחובר מסווג והבדל> י' | מן העניים מהעניים י' | 77-76 ><והסוג – העניים> י' | 78 המינים – סוגים הסוגים והמינים מינים י' | 79 למיניהם המינים ריה | <ישיהו> י' | ולסוגיהם והסוגים י' | 80 רודפים נמשכים י' | מציאות למצוות י' | וכי י' | 81 כשייה ריה | כן <הסגלה> י' | <ה證明> י' | הוכיח השוק י' | הסגלה י' | 83 לא י' | ולא י' | יתר <מהה> י' | צוחקים י' | שוחקים י' | 84 ויכללם <ויכללם> י' | על <כלל> אריה 85 נבלו י' | שתחטאנו בידיה י' | לנו י' | עליו י' | זאתו אותה י' | 86 שהחיות שהחייא | נשוא <לו> י' | <בה> י' | <בה> י'

70 ור' לר' | ולא – המינים אבל לא להפרק || 72 וכאשר – המינים ולא להפרק || 75 עליהם על הסוגים || 76 ובענין מן העניים | ניהיה (ז) || 78 זה ההקשן אל הักษים | המינים – סוגים והמינים מינים י' | 80 במציאות רודפים רודפים בישות | מציאות <או מהות> || 81 נמצוא (ז) היה || 82 וכמו כן הסגלה והסגלה || 83 חי (ו) – מהה איןנו פחות חי מן השור | ווירד ועמר | סקראט ואפלטון || 85 גם כן || 86 זיד ועמר | סקראט ואפלטון | והחמור | והסוס ||

p. 14, l. 16

ינשא על פחות ממה שנשא עליו סוגandi וכמו כן בעל ארבע רגליים, וכמו כן האדם שהוא תחת החיה, וכמו כן הצוהל שהוא סגולת הסוס נושא על פחות ממה שנשא עליו סוגandi הסוס, וכמו כן העין במרקחה מבואר שהוא נושא על פחות ממה שנשא עליו סוגandi דבר שבו נמצא זהה המקירה. זה אמן ימצא במקירים שהם יותר מוחדים מזו הסוגandi. וייחד הסוג שnit מלבד ההבדל שהוא מופיע בהבדל בכח, כי החיה שהוא סוגandi ממנו מדבר וממנו בלחתי מדבר שהם הבגדלים, אבל הבגדלים לא יקיפו בסוגים. וייחדו שלישית שהסוגים קודמים מן ההבדלים אשר תחתיהם בטבע, ולזה ייעלו ההבדלים בהעלות הסוגים ולא יעלו הסוגים בהעלות 60 ההבדלים, וזה כי כשבנעל החיה נעהה המדבר וכאשר נעהה המדבר לא עלה החיה. זה עין הסוג עם ההבדלים המחלקים לא המקיימים. וייחדו רביעית שהסוג הוא אחד בכל אחד מן המינים, ר"ל שלא ימצא למינים יותר מסווג אחד במדרגה אחת, ואם ההבדל ימצא ממנו יותר מהבדל אחד כמו הדבר לאדם והשכל וקבול ה指挥. וייחדו חמישית שהסוג ידמה לתחר ובהבדל לצורה.

65 אמר וזה מה שישפיך בו הנה מידיעת מה שיכלול ההבדל והסוג ומה שייחדים, ואם ימצא להם דברים כוללים ומיחדים אחרים וולת אלן.

אמר ואם הסוג והמין יכלול אותם כמו שאמרנו שהם ינשאו על רביים, והם קודמים גם כן בטבע לדברים שנשאו עליהם.

ויתחלפו שהסוג מקיף במין ומהן לא יקיף בסוג, וזה שהסוג יותר כולל מהמין. ויתחלפו

53 לעליו סומן: || 54 <וכן>^י | שהואו שמייד ⁵⁵ מבואר <הוא>^ו | סומן ייחסו | שבו נמצא שנטען לוב | נהני | || 56 מוטן מני | הסוג(^ו) ייחסו | ויחד^א | הסוג(^ו) היחסו | || 57 סומן ייחסו | וממנו ממוני | || 58 ויחד^{הו} ויחד^ו | שהסוג(^ו) שיחסים^ו | || 59 ההבדלים >אשר החתיהם^ו | הסוג(^ו) הסוג(^ו) עלה^ב | זהה (^ו) אי ואלו^ג | ענייני^ו || 61 הסומן היחס^ו | <נאלא>^ז | ויחד^{הו} ויחד^ו | שהסוג(^ו) שיחסו | נאחד מני^ב || 62–61 מן הממינים^ו || 62 מסומן מיחסו | במדרגה [<כ>^ח] | אחותו אחד [<א>^ח] | החכמה ⁶³ אחד [<א>^ח] | ויחד^{הו} ויחד^ו | שהסוג(^ו) שיחסו || 64 וההבדל <ידמה>^ו ביריה | לצורה >ויחד^{הו} ששית שהסוג נושא בפה הוא וההבדל נושא אחר ווד ששהבדל יעדיף על הסוג^ו | ויחד^{הו} ששית שהסוג ינשא מדרך מה הוא וההבדל ינשא על דרך מה הוא כובל הוא לא מדרך מה הוא^ו | ויחד^{הו} ששית שהסוג נושא מדרך מה הוא וההבדל ינשא על דרך מה הוא^ו | ויחד^{הו} ששית שהסוג ינשא מדרך מה הוא וההבדל ינשא על סומן^ו | ויחד^{הו} ששית שהסוג(^ו) ינשא מדרך מה הוא וההבדל מחדש נושא בדרכו יעדיף על הסוג^ו | ויחד^{הו} ששית שהסוג(^ו) ינשא מדרך מה הוא וההבדל ינשא על דרך אי הוא לא מדרך מה הוא^ו | מה שיטפוקן^ו יטפוק א' נבון א' מידיעת^ו בידיעת^ו | שיחדם [<ו>^ו] | ימצאו היה שכבר ימצאו^ו || 67 הסוג והמין המין והסוג ב-<גנה>^ו || 69 יותר כולל מהמין כובל יותר מן המין | ויתחלפו <נム כנ>^ו

53 מה – סומן מן || 53–54 [=הסום (2)] | מה שנשא עליון מן || 57 [=ההוא סומן] || 59–60 ולא – ההבדלים^ו אבל לא להפקיד || 62 ר' לוי והוא | למינים (רביבים) || 65 [=אמור] | נהנה | ההבדל והסום הסום וההבדל | ומה שיחד^{הו} ובמה יתחלפו או ייחדו || 66 וולת אלן || 69 ויתחלפו <בונה> | והמין – בסומן אבל לא להפקיד ||

35 הבדלים למינים אחרים. ומثل נשיאות המין האחרון בלבד על האישים נשיאות האדם על 13, 1, 16 זיד וערם ועל כל אחד מאיישי האדם. ומثل נשיאות הסגלה על המין והאישים נשיאות ה挫וק על האדם ועל כל אחד מאיישי האדם. ומثل נשיאות המקהלה בלתי נפרד על המינים ועל האישים נשיאות השחרות על העורב ועל הכושי ועל אישיהם, ומثل הגופר נשיאות התנועה והמעווה על האדם והסוס ועל אישיהם. זהה מה ששיתתו בו מצד הנשיאות 40 ושיתחלפו.

ויכלול הסוג וההבדל שהם יקייפו ביותר ממין אחד. זה שההבדל יקייף במינים ואם הם פחות ממה שקייף בסוג, זה שבلتוי מדבר יקייף במינים רבים ואם הם פחות ממה שקייף בהם חיי שהוא הסוג. זה אמן יתאמת על זולת הבדל המינים האחרונים. ויכלול הסוג וההבדל גם ככל מה ישנא על אחד מהם מדרך מה הוא סוג והוא ישן על מה 45 שתיהן. המשל בוה חיי הוא סוג והstem הנזון ישן עליו מדרך מה הוא סוג והוא ישן גם כן על מה שתחת חיי כמו האדם והסוס, כמו כן המדבר הוא הבדל והעות הדבור ונושא עלייז מדרך מה הוא הבדל והוא ישן על כל אישים המדברים. ויכלול הסוג וההבדל גם כן כי הם כשנעלו ועליה מה שתחתיהם, כי כמו כשהלא ימצא חיי לא ימצא לא סוס ולא חמור רק כשנעלת הדבר לא ימצא דבר מן חיי המתפעל לדבר. זה מה שיכלול היחס וההבדל.

50 ואולם מה שייחד הסוג בלתי הבדל הוא ייחדרו אמן תhalbלה שהוא ישן על יותר ממה ישנא הבדל והמין והסגלה והמקהלה. זה שהחי הוא סוג ישן על האדם ועל הסוס ועל העוף ועל הבהמה, וההבדל ישן על פחות ממה ישנא עלייז חיי, כמו בלתי מדבר שהוא

35 אחרים »בונה ר'יל בלתי מדבר שהוא הבדל כולל מינים^י | [ובבלדי] | האישים >אשר תחחו^ו »[בלבד]^ז | || 36 זייד זיידי זיידי זיידי | [ועמרן] ועמרן ועמרני >ובברר^ט » | אחד מאיישי איש^ב | [נשיאות] מציאות^ו || 37 ה挫וק ה挫וק^א | האדם (ו) כל אדם ביר | בלתי הבדל^א » || 38 ואל האישים^ב והאישים^ג | [נשיאות] >נכוש^ו | הנכוש כושיב^ו || 39 והסוס^ו ועל הסוס^ו | זהה >הווא^א » | שישחתם שישחתו^ו | [כח] » || 41 אחד^ו אחריו^ו | במינים >רבים^ו || 42 בטה[ם] >החי שווא^א » | הסוטי^ו סוטי^ו | [ונגי] | שבלתני^ו כי בלתי^ו | [במינים] מיים^ו | הם הוי^ו | [ובהם] ד בוי^ו | הסוטי^ו | יתאמת^ו יצדק^ו | הבדל^ו הבדלי^ו | האחרונים >זה ר'יל בלתי מדבר הוא כולל מינים^ו || 44 על (ו) כל^ו » || 45 שהחי הוא^ו חיי שהוא^ו | >(הנוקן)^ו בנוון מרניש^ו | [טוג(2)] ה >וחמי^ו בירה^ו || 46 הבדל >וותת^ו » | והעתשות^ו והשתמשות^ו | הדברי הדבר^ו >הוא גדר הדבור^ו || 47 הבדל^ו | אישין איש^ו || 48 כי הם שמים^ו | [מכמו] | [כשלא] שלאה^ו החמי^ו | [לא (2)] אי^ו | [בן] >כבי^ו || 50 שיחדן^ו שיחדר^ו | הבדל^ו הבדל^ו | הווא הנהי^ו | ייחדרו^ו | ייחדרו^ו || 51 ישנא עלייז^ו ביריה^ו | נהממי^ו | וזה^ו | הווא^ו | הווא^ו | ועל הסוס^ו ועל הבהמה^ו | התי הפטוגנידיה^ו | בלתי מדבר ובلتיה ר'ו

35 על האישים^ו || זיד ועמרן סקראט ואפלטון || 44 גומ[ם] קנו^ו || 45 שתחתיו שתחתייהם | הווא (ו) | שהוא^ו || 47 גומ[ם] קנו^ו || 48 כשנעלו כשנעלה כל אחד || 49 נדרב[ם] || 50 והוא ייחדרו^ו || 51 והוא^ו שהוא^ו | הסוס^ו החמור^ו || 51-52 וועל (2) – הבהמה^ו || 52 ישנא עלייז^ו מן | (שהוא^ו) ||

המאמר במקורה

אמור והמקרה הוא מה שידומה היותו ובוטלו מבלתי שידומה הפסד נושא או הינו. 20 p. 12, l. 23
 והוא ייחלך לשני חלקים נפרד ובחלci נפרד, כמו השניה שהוא מקרה נפרד מן החיים וכמו השחרות שהוא בלתי נפרד מן העורב ומן הכווי, זה שכך אפשר שידומה עורב לבן וכושי לבן מבלתי שיחורב מוה הפסד העורב או האדם, בחולוף היותו והבדל.
 אמר וכבר יגידו גם כן המקרה באשר הוא שאפשר בו שימצא לדבר אחד בעצמו ושלא 25 ימצא, שהוא אישו סוג ולא סגלה והוא לעולם עומד בונשא. אם כן הגדר הראשון יכול הנפרד ובלי נפרד והשני יכול הנפרד בלבד.

אמור ואחר שנדרכו כל הדברים אשר קדמה הנדרתם ר"ל הסוג והמין והבדל והסגולה והמקרה, ראוי שנדבר בדברים אשר יכולו אותם ובדברים שיחודם.

ונאמר שהכולו לכלם שהם ינשאו על רביהם. אמן הסוג והבדל ינשאו על המינים 30 והאישים אשר תחתיהם, והמין ינשא על האנשים אשר תחתיו בלבד ר"ל המין האחרון, והסגלה תנשא על המין שהוא לו סגלה ועל האנשים אשר תחת זה המין, והמקרה ינשא על האנשים ועל המינים. ומثل נשיאותו הסוג על המינים ועל האנשים נשיאותו החי על הסוס ועל החמור, שהם מינים, ועל הסוס הרומו אליו. ומثل נשיאותו הבדל על המינים והאנשים נשיאות בלתי מדבר על הטוט ועל הכלב ועל אישיהם. וזה אמן יתאמת בהבROLIM שאינם

20 הוויתו (1) <והפסדו>^ה | מבלתיו | שידומה⁽²⁾ | שידומה⁽³⁾ | המפסדו⁽⁴⁾, ביטול^a || נפרד⁽⁵⁾
 >נפרד<^b | שהוא^c שהיה^d | נפרד⁽³⁾ | מן החיה מהחי^e || 21–22 וכמו השחרות& וכחוות^f || 22 שידומה⁽²⁾
 שידומה^b || 23 שיחויבנו שיקרה^c | מוה <דמוני^d> | העורב^e | האדם^f העורב^b >זה^c ||
 24 אפשרר^a אפשרר^b | נבו^c אבריה^d | ולא^e || 25 איינו^f [=איינו] הבדל^a מין^b | מין^c הבדל^d ||
 הנדר^e בנדור^f || 26 ובלי – בלבד^a ביר^b והשני יכול הבלתי נפרד^c || בלבד^d בלבד^e בלבד^f || 27 שנדרנו^a
 שכבר גדרנו^b | אשר קדמה^c | והמין והבדל^d והבדל^e והמין^f || 28 אשר יכולו אותם^a אשר
 יכולו^b שיכללו^c אותם^d אשר יכולו^e אותו^f || 29 ושיחודם^a [=שיחודם] והאישים^b ועל האישים^c ||
 30 שהוא^d שהיה^e | לו סגלה לו^f || 32 ומשלן^a [=משלן] הסוסים נירה^b || 33 החמור^c הכלבים^d
 והכלבי^e | אישיהם^f || 34 הכלב^a | לאו <והחמור הרומו אליו^b> | והאישים^c ועל האישים^d || 34 ועל הכלבי^e

19 (המאמר במקורה) יי' || 20 (אמר) || 23 לבנו כמו כן | שיחויבנו שידומה | העורב^a האדם^b | האדם^c
 העורב^d | והבדל^e והמין^f || 24 הוא אפשרר^a אפשרר^b || 25 איינו^c [=איינו] הבדל^d מין^e | מין^f הבדל^a
 27 (אמר) || 27–28 הסוג – והמקרה^b אלה החמשה^c || 30 [=ינשא] || 32 [=ומשלן] | האישים <כמו^d> || 33 החמורים^e
 הכלב^f | שם מינים וועל^a ועל אישיהם^b כמו המן על^c | הסוס^d הכלב^e || 34 [=ונשיאות] ||

1 סוג אחד בעצמו, כמו הדבר ובلتוי דבר כי הם כבר יבדלו בין האדם והסוס הנקנים תחתו 19 סוג החיה. ולפי שהיתה זאת ההבדלה כבר תהיה בדברים עצם המינים וכבר לא תהיה והיו ההבדלים הם אשר יהיו בעצם המינים, הוטיפו בזה הנדר שהוא אשר יבדיל בין המינים בשותם ועצם. זהה שמלאתה והוא סגלה באדם ומבדלת בין זולתו ממי נבי 5 בעלי חיים ואננו לא תבדילו מזולתו בדבר שהוא עצמי כמו שיבדל הדבר, ולזה לא יתחלק בו החיה אל אדם ובلتוי אדם כמו שנחלק בדבר ובلتוי דבר. וזה כי כשאמרטן שהחי מטען מה שמצא לו מלאכת המלחות ומטען מה שלא נמצא לו, לא יתחלק בזה החיה אל אדם ובلتוי אדם אחר שזה ההבדל לא יחדש מין תחת הסוג, אבל הדבר הוא חדש האדם כשחלקו בו החיה.

10 זה מספיק בידיעת ההבדל.

המאמר בטגלת

אמר והטגלת תאמר על ארבעה עניינים, אחד מהם מה שיקירה למין מה לבדו אבל לא יקרה לכלו כמציאות הרפואה והגיאומטריה באדם, והשני מה שיקירה למין כלו אבל הוא יותר כולל ממנו כבעל שני רגלים לאדם, והשלישי מה שיקירה למין מה לבדו וכלו אבל בקצת העתים כמציאות השיבה לאדם במציאות הוקנה לו, והען הרבעי והוא שתקרא סגלה באמת הוא הכלול אשר יקרה לכל המין ולבדו ובכל עת כחזקם לאדם, ר'יל הכה על החזקם לאו שהוא יצחק תמיד. זאת הסגלה מדרכה שתתחפף על הדבר שהוא סגלה לו, כי כל אדם חזק וכל חזק אדם וכמו כן כל סוס צוחל וכל צוחל סוס.

1 בעצמו לבד י | דברו הדבר א ב' || 3-2 נוכבר - המינים (1) ה' || 4 הוא היא א' | לבני ובין ב' ||
5 ואננו אמנם א ב' | (תבדילו) ה' | עצמן עצמו ה' | (הדבר) הדבר א' || 6-8 (כמו - אדם) ה' ||
6 ובلتוי (2) ובלתי א' || 7 (מה) (2) ד' | לו (2) ב' | אדם האדם א' ב' || 8 הוא ה' [ההוא ח' האדם]
אדם ב' || 12 ארבעה [^{טניטם}]^{א'} | מהם ^{על'}^{ד'} || מה (2) א' אחד י' || 13 כמציאותם כמו מציאות א' |
הרפואה חכמת הרפואות ב' י' | והגיאומטריאן והנדסה א' והgmtראות ב' גומטריאין | באדם לאדם י' ||
14-13 יותר כוללן כולל יותר ב' || 14 ממנה מאותו המין א' | כבעל כמו בעל ב' | (מה) (2) י' | וכללו
ובכלו | אבלן אמנם ד' || 15 כמציאותם כמציאות ה' השיבה ב' | לבון הוקן ב' | במציאותם ומיציאות א' ב'
בעת ה' והוא ה' || 16 אשר יקרה שיקירה ב' | המין מן ב' | ולבדו לבדו ב' | כחזקם כחזקם א'
כחוך ב' | לאדם באדם ב' || 17 יצחק] מצחק | שהוא (2) שהוא א' | סגלה לו לו סגלה ה'
18 חזק (2) חזק א' | וכמו כן ב' | סוס (1) ^{טוסט} ה'

2 תהיה והיו ה' || 3 (נתם) 5 לא תבדילו אינו מבדייל | עצמן מן העצם שלו || 7 (החוין) 10 נווה-
ההבדלן || 11 (המאמר בטגלת) א' || 12 (נאמר) 13 ניקרתו || 14 נלמן מהו || 15 נלאדם | והוואו א' ||
הוא א' | שתקרא שתקרא || 16 הוא והוא | ר'ילו לפמי || 17 שהוא יצחק תמידו לימי המועל || 18 וכל
חזק אדם ולהפרק ||

p. 10, l. 10

הסוג. אבל הסוג העליון לו הבדלים יתלכו אותו ואין לו הבדל יקיים אותו, כי כל הבדל 80 מקיים הוא מחלק לסוג הדבר אשר יקיים אותו, ולפי שהסוג העליון אין לו סוג לא יהיה לו הבדל מקיים ויש לו הבדל מחלק. ואנמנם המין האחרון יש לו הבדל מקיים ואין לו הבדל מחלק. ולפי שהקיים אמן יהיה למה שתחתו הסוג העליון ולמין האחרון יאמן גם בם מינימ, אם כן מן המחויב מה שנאמר בזה ההבדל ר"ל העצמי שהוא אשר יחדש המין. אמר והצורך בחלוקת הטוגנים ובהרכבת הגדרים אמן אל אלו הבדלים כי החלוקה 85 לא תהיה בהבדלים המקרים ולא ההגדר.

אמר וכבר יגידרו אלו הבדלים בגדרים. אחד מהם שההבדל הוא אשר בו יעדיף המין על הסוג, וזה שההבדל האדם שהוא הדבר, בו יעדיף על החיה שהוא סוג. וזה שזה ההבדל בלתי נמצוא לחיה בפועל כי אלו היה נמצוא לו בפועל נמצוא לו מקבילו, והוא העדר הדבר אשר בו יחולק החיה בכמו אמרנו שהחי ממנו מדבר וממנו בלתי מדבר, ואמן ימצאו במיניהם אשר 90 תחת החיה.

ובדברו זה חולשה.

וכבר יגידרו זה ההבדל גם כן כשהוא הנושא על רבים מתחלפים במין מדרך איזה דבר הוא לא מדרך מה הוא. זהה כשנשאל ממנו על האדם מה הוא אמן נשיב תחללה בסוטו באשר נאמר שהוא חי וכאשר נשאל ממנו איזה חי הוא אמן נשיב בשחוא מדבר, וגדיר האדם אמן 95 ישלם בכלל זה. ואמן היה זה כי לפי שכל הדברים מורכבים מחמר וצורה או מדברים דומים לחמר וצורה, והסוג הוא כמו החמר וההבדל כמו הצורה. ולפי שהיא הדבר כן היה יחד הסוג וההבדל הוא עצם הדבר מדרך שהוא בשכל כמו שעצמו מדרך שהוא חוץ לשכל 60 הוא החמר והצורה.

וכבר יגידרו ההבדלים העצמיים גם כן בשםיהם אשר מדריכם שיבדלו בין הדברים שתחת

80 (הוא) ז | אותו [< כי כל הבדל מקיים הוא מחלק לסוג הדבר אשר יקיים >] ז ו (יש ב') 82-81 < נאמנים - מחלקים > ב' || 81 ואין אבל אין ב' || 83 מן המחויב ב' | ההבדל א' בהבדל א' העצמיי א' || 84 אמן < הוא > א' || 85 המקרים המקרים ב' || 86 יגידרו גדרו ב' || 87 הדבר המדבר גדרה | על (ב) אלין | שוה ההבדל שתהבדל < הוא > א' || 88 כי אלין שאלוב ב' | (לו (א) ב' | בפועל (ב) < היהי > א' | הדבר [ש] ז || 89 בכמו] כמוני || 90 והו הינה | חולשה < אמר > א' || 92 (במיין) ב' || 93 וזה < שאנו > א' (כי) ב' | נמה הוא אמוננו ב' | באשרו כאשר א' || 94 שהוא חי בוי | וח' (ב) ב' | (הוא) ב' < הגנה > א' | בשחוא א' | (אמנים ב) ב' || 95 בכללו בכלו || 96 (הוא) ב' | וההבדל (הוא) א' || 96-97 (כמו (ב)- וההבדל) א' || 96 (היה) א' || 97 (יחד) א' | מזרק (ו) מזרק (ב) || מזרק (ב) מצד א' ||

97 הבדלים יתלכו אותו הבדל מחלק | יקיים אותו מקיים || 80 (לו (ב)) || 81 ו (יש לו הבדל) כי אם 83 (ר'לו) || 86 בגדדים אחד מהם ואחד הגדרים הוא || 87 יעדיף < האדם > || 88 בפועל (ב) < לא > || 89 בכמו אמרנו במשל המונח || 93 זהה < כי > | (באשרו) זים כי ספ' ע' || 94 נאמרו נשיב | (ומנו) | (חי ב) | (בשחוא) || 95 הדברים מורכבים דבר מרכיב || 97 שוא (ז) שהם נ... ז' || 98 החמר והצורה) לחמר וצורה ז' עם חמץ וצורה ז' || 99 מדריכם מטղלטם ||

ולהבדלים חלוקה אחרת זה כי מהם מה שהם כמו המנעה והמנועה והבריאות 6.1.7
והחולוי, ומהם בלתי נפרדים. ואשר הם בלתי נפרדים שי חלקיים אם עצמים ואמ מקרים, 65
והמרקירים כמו השפל באף והעצמים כמו הדבר לאדם וקובול החכמה לו. והעצמים הם
אליו, ואולם אשר על דרך המקרה לא ילקחו בוגר עצם הדבר אשר יنشأ עליו ולא ייחדשו
מן אחר ואנו ייחדשו חלוף בלבד. וההבדלים העצמים לא יקבלו הפחota והיתור זה כי
כמו שאן מין ממיי בעלי חיים אחר כן זה הענן בהבדלי הסוג המחלקים אותו,
ריל שהם לא יنشأ על מה שינשו עליו בפחות וביותר, לפי שהם המשלים לגדדי המינים,
70 המחדשים אותם, הנוגנים להם המיצאות, והמציאות לא ימצא בו יתרון לדברים הנמצאים
כי אין דבר מדברי הנמצאות שיצדק עליו שהוא רב מיצאות מולתו. ואולם ההבדלים
המרקירים הם יקבלו היתרון והחסרון, ואם הם מן ההבדלים בלתי נפרדים, כי כבר ימצא
אף ריב שפל מכך וכמו כן ימצא אף רב גבניות מטה.

וההבדלים העצמים מהם שיקיימו סוגים ממוצעים ומהם מה שיחלקו אותם. המשל 75
בזה חי כי לפי שהוא סוג ממוצע יש לו הבדלים שיקיימו, ר"ל שישלים גדרו ויחדשו, 63-62
והוא בדרך כלל ההון והחשש כי ההון והחשש משלימים לעצם החיה אחר שהחי שם נון
מרניש, ולו הבדלים אחרים שיחלקו כמו המדבר ובלתי מדבר וממנו מדבר ומןנו
בלתי מדבר. וההבדלים המחלקים לסוג הממושצע הם גם כן מקיפים למיניהם אשר תחת זה

62 אחרת **גמלבד הכלול והמייחד מן המיחד** » [גמלבד הכלול והמייחד ומיחד מן המיחד] 1/
63-62 והבריאות והחולוי והבריאות 2/
63 נפרדים 2/
64 והמרקירים **הט** » | והבריאות 1/
65 נמצען 2/
66 ואולם ואנו מין 67 מין
68 בעלה 1/
69 כהה 1/[ויה] א' ב' | הסוט היחס א' ב' | וביתר א' ב' ובירת ר' | לנדרין ג'
בנדיריב 2/
70 המיצאות מיצאות ב' | ז' מיצאות א' ב' | ז' היתרון והחסרון החסרון והיתרון
הפחות והיתר ב' | ואם הם א' ב' | בלתי כתובתי | נכברין 1/
71 א' ב' | ש<ה> 1/
72 אחר א' ב' | ז' 74 וזה הבדלים
<הה> 1/
75 העצמים העצמים | סוגים ממוצעים הסוגים הממושצעים ב' | מה 2/
76 וזה הבדלים
77 ייחדשו » 76 וזהו 2/
78 הט 2/
79 משלימים משלימים | ושם עצם אירה 1/

62 מהם מן ההבדלים » | שהם נפרדים || שהוא נפרד || 63 נפרדים 1/
64 והמרקירים מקריים || מקרים 2/
65 שילקוות והעצמי הוא שילקוות || 66 שימצאו שימצא | וחידשו ויחדשו | שיחלפו 1/
67 שיחלפו ילקחו | יنشأו יنشأ | ייחדשו ייחדשו || 68 חי ממן אחריו מין מאחר | הענן בהבדלי הסוג עין הסוג
הפחות והיתרין היתר והפחות || 69 מהם שחוואו | יنشأו יنشأ | שישאו שישאו || 70 המחדשים אותם המחדשים על ידיהם ||
71 שפל – מאך 2/
72 מאך 2/
73 ופתחת שפל מאחרי | גבניתה ורב שפל מאחרני || 74 וזה הבדלים ניסי והבדלי
הדברים » 75 ניש לנו | שיקיימו מקימים » 76 והוא הם | כי ההון והחושן והם ||

המאמר בהבדל

p. 8, 1. 7

45 אמר ואולם ההבדל יאמר על שלשה עניינים כולל ומיחד ומיחד מן המיחד. ואולם
 ההבדל הנאמר בכללות הוא כל מה שיתחלף בו דבר לדבר או יתחלפו בו עניין הדבר האחד
 בעצמו, כי סקראט יתחלף לאפלטון באחרות אשר בינם בעצם ויתחלפו עניינו בעצמו
 באשר יהיה זמן גער חמן איש ובאשר יפעל דבר בעת ולא יפעלו בעת אחרת. ובכלל כל
 מה שיתחלפו בו העצים או יתחלפו בו עניין העץ האחד בעיטו נקרא הבדל כולל.
 ואולם 50 ההבדל המיחד הוא מה שיתחלף בו הדבר לוולתו במקרה בלתי נפרד כמו הتبול בעין
 ורשות הנגע. ואולם ההבדל שהוא מיחד מן המיחד הוא בשתייה החלוף בהבדל מחדש המין
 כהתחלפות האדם לוולתו מבعلي חיים בדבר, כי הדבר הוא ההבדל אשר חדש מן האדם.
 ובכלל כל הבדל הוא יתחש לדבר אשר ימצא בו חלוף אלא שההבדל הכלול וההבדל
 המיחד לא ייחדו נמצאו אחר ואננס ההבדל האמתי והוא מיחד מן המיחד הוא חדש נמצאו
 אחר. ולפי שהיא כל הבדל אם שיחד חלוף מה ואם נמצאו אחר, נקרוו התחלפות
 המחדשות נמצאות מתחלפות הבדלים מחדשים המינים ונקרוו אשר אין מחדשות נמצאות
 לאחרות הבדלים על השלוות. והמשל בו שהחי כשותבר אליו הדבר חדש נמצוא ומין מן
 המינים, ואם התנעעה כשותברה אל חייו לא תחיד נמצאו אחר אבל תעלת מענו המנוחה
 בלבד. ואם כן הבדלים מהם מה שיחד נמצאו אחר ומה מה שיחד חלוף בלבד.
 60 והבדלים שיחדו נמצוא אחר, בהם תהיה חלוקת הסוגים אל המינים וביהם ישלמו הנדרים,
 ואולם המין الآخر מן הבדלים הוא חדש שני בעניינים בלבד לא עצמי הדברים.

45 (אמר) א' | ואולם) ואננס ב' | עניינים) א' | פנים א' | ומיחד מן) מיחדי א' | ואולם) אמנס א' || 46 (הוא) ד'
 הוא ז' | (בו (2) ה' || באתרו) העיר באתרו ביר' ביר' בולתיות א' || 47 בעט (ו) *<אחרת>* ה' *<זה>* ה' ||
 48 בעט (ו) *<העצים-בו>* ב' | (בעיטן ביר' | נקרו) הנקרא ה' || 49 המיחד ה' | בוט
<כו (ו)> ה' | 50 גגע *<בלוע>* א' ב' | מיחד המיחד א' | בשתייה כשתיה ב' || 51 התחלהות ביה
 עניין ב' || 52 גגע *<בלוע>* ח' | חיים בדבריהם בדברו א' | הדברו א' | חדש א' || 53 (הוא) ב' ||
 מין) ה' | מבعلي מבעל' | חיים בדבריהם בדברו א' | הדברו א' | החדש א' || 54 אחד א' י' | מיחד המיחד א' |
 אחד א' י' | מיחד המיחד א' | (מן) ב' | חדש חדש ב' || 55 אחד א' י' | הבדל י' | מחליק א' י'
 חלוקן חדש א' | ואם *<שיחד>* י' | נקרו) נמצאו י' | 57 שחון החיה | כשותבר שותבר ב' | הדברו
 הדברו | נמצוא *<אחרת>* י' | מה' ב' || 58-59 מ-58 מ-59 המינים א' ב' | והוא האדם א' || 58-59 >אבל-
 אחר< י' || 58 תעלת העלה ה' || 59 הבדלים י' | (אחרת) לבד י' | חלוף חדש מה' ב' ||
 60 (שיחד) ה' | תהיה י' || 61 בעניינים בלבד) בלבד בעניינים ב' בעניינים בלבד י' | הדברים
<גולבה> י' ||

44 (המאמר בהבדל) || 45 ההבדל *<כמו כן>* || 46 ההבדל – הוא) הבדל כולל יאמר || 47 ביהם
<בעצם> || 48 בעט (ו) || 49 הtblול הurlon היובש: י' || 50 הנגע בגע קערור || 53-54 וההבדל
 המיחד) והמיחד || 54 (האמת והוא) || 55-56 נקרוו התחלפות המחדשות נקרו התחלפות המחדשות ||
 56 נמצאות מתחלפות) המין י' | הבדלים מחדשים המינים הבדל מחדשים המינים הבדל מיחד מן
 המיחד י' | אין מחדשות אותו חדש || 57 הבדלים הבדל || 58 נמצוא || 59 נלבדו) *<או שני>* י' ||
 60 המין الآخر המינים האחרים הוא חדש) הם מחדשי טני *<או חלוף>* י' | נלבדו ||

הדבר העלין הכלול ינשא על אשר תחתיו תמיד ולזה ינשא המין על האיש וינשא הסוג על המין ועל האנשים. ואם כן סוג הסוגים ינשא על המין האחרון ועל אישיו זה המין ועל המוצעים אשר בינו ובין המין שהם סוגים בבחינה ומיניהם בבחינה, והסוג אשר לפני המין 30 האחרון ינשא על כל המינים האחרונים ועל אישיהם, והמין האחרון אמור ינשא על האנשים בלבד, והאיש ינשא על אחד בלבד מן האנשים.

זה אשר אמרו אמנו יצדק באישי המקרים אבל אישי העצמים לא ינשאו על דבר על המנהג הטבעי. ולזה היה הרושם הצדוק על האיש הוא אשר לא ינשא על רבים, לא אשר ינשא על אחד כמו שרשמו הוא.

35 אמר ואשר יתוואר בשוהו אחד במדרגת סקראט ואפלטן אמור לו איש לפי שהוא יקיים מסגולות אי אפשר שימצא חבורם בעצמו בעת מן העתים בולותו מן האנשים, כי הכלל שיקיים ממנו סקראט אי אפשר שימצא בזולתו, אבל סגולות האדם הכלול כבר ימצאו ברבים, והם אישי האדם, ולזה ינשאו על כל אישי האדם. אם כן המין יקיף באיש וחיות יקיף במין. ואם כן הסוג ידמה לכל והאיש ידמה לחלק והמין ידמה לכל מצד וידמה לחלק מצד, אם 40 הדמותו לכל שהוא יקיף באיש ואם הדמותו לחלק לפי שהסוג יקיף בו.

אמר וכבר אמרנו מה הוא סוג ומה הוא המין ומה הוא סוג הסוגים ומה הוא מין המינים ומה המוצעים שהם בעצםם סוגים מצד ומיניהם מצד ומה האנשים ועל כמה צדדים יאמר הסוג והמן.

27 ינשא (1) [על המין האחרון] | על (2) אל כי | (>אשר<) | המין (>תמיד<) |
28 ואם כי | 29 אשר (1) שהם | ובין לבין (>זה<) ביד | שהם אשר המי | 30 ועל (>כל<) י' (אמנו) ב'
על (2) (>כל<) ב' | 31 (>בלבד<) ב' | מן האישים מהאישים (>בלבד<) א' || 32 אישים באיש א' | לא (>כ'
לא' א' || היה היה (>היה<) ה' | (והוא) ב' שהוא א' הו א' | (>אשר (1)<) ה' | (>אשר (2)<) ה' || 34 שרשמו
הוא (>רשומו<) 35 בשוואו ר' באשר הוא (>שהוא<) ר' || 36 שימצא ימצאה | (>בעצמו<) י' || 37 סקראט
& אפלטן | 38 (>טלות<) מטלות ב' | (>ימצא<) ימצאו ב' | על (>רבים<) ל' | (>ישן<) איש
מאישיא אחד מאישיריה | (>והיחס<) והיחסנו | 39 (>ירדה<) ירדנה לחלק ולחלק גיריה | 40 לכל (>למי<) ר' | שהוא
כי הוא | (>יקיף<) מקיף ב' | (>הסתומ<) שיחסה | 41 (>הסתום<) ה' | ומה הוא המין | (>המן<) ביריה | טוון סוניגר |
ונמה הוא (3) ב' | מין | ומין מנייגר (>מין<) ה' | המינים המינין | 42 (>הט<) א' (>הט<) א' (>הוא<) ה'
>המינים< א' | מין | ומין מניינ' | צדדים פנים אה'

27 האישים | וינשא הסוטה והסוג | 28 וועל האישים | 30 אישיהם אישי המינים האחרונים | 31 (מן
האישים) מ' | 33 היה הרושם הצדוק הרושם הוא הצדוק | על-אשר (1) שהאיש | אשר (2) שהוא אשר ||
40 (>הדמות<) (2) || 41 (>אמר<) || 42 (>בעצמו<) ||

ב. 6. 1. 15

לא יוכלו בהבדלים אשר יחולקו עליהם המינים האחרונים, לפי שאלה ההבדלים מאיין חכליות ומה שהוא מאיין חכלי לא תקין בו ידיעה. כאשר ירדנו בחלוקת הסוגים אל מני המינים 10 נמצא בוה המשעה נשים האחד אל הרבי וכאשר עליינו אל סוג הפטיגים נמצא בוה המשעה נחבר הרבי אל אחד, זה שכל מה שעלה הסוג היה יותר מעט הودעה וותר רב חבר מאשר תחתיו וכל מה שירד היה יותר רב הודעה ויותר חبور. וכל אחד מהם מחבר ר"ל הסוג והמן אבל הסוג יותר רב חבר והמן יותר מעט. ואם הדברים הנפרדים ר"ל האישים הם בהפק המין והסוג, ר"ל שהם יפרידו מב棐 שיחברו, זה שהם יחולקו המין לעולם כמו 15 החלק האדם אל זיד ועمر. והנפרד יחלק לעולם והכלול יחבר.

אמר ואחר שכבר תארנו מה הוא המין ומה הוא הסוג והסוג אחד למיניהם רבים לפני שהסוג אגנים יחולק לעולם במיניהם רבים, הסוג לעולם יצדך נשיאותו על המין וכן כן סוג הסוגים. ובכלל כל מה שמעל ישא על מה שהוא מתחת אחר שהוא יותר כולל מנו. ואולם המין לא ישא לא על הסוג הקרוב ולא על הסוג הרחוק, ר"ל נשיאותם כללי, כי הוא לא יתפרק 20 על הסוג במשא. וזה שהדברים שנשאו על דברים, אם שייהיו שום לדברים אלו אשר ישאו עליוים, ואם שהם כוללים מהם. כי השום יתפרק במשא כאמור כל סוס צהול וכל צהול סוס, ואם אשר הם יותר כוללים לא יתפרק במשא כען הסוג עם המין, כמו החי שהוא יותר כולל מן האדם כי יצדך כל אדם חי ולא יתפרק וזה ר"ל שצדך כל חי אדם.

והדברים שנשא עליהם המין ישא עליהם סוג והמן בהכרה סוג עד שיכלה 25 המשא אל סוג הסוגים. המثل בוה כי כשצדך אמרנו סקראט אדם יצדך עליו סוג האדם והוא שהוא חי, וכך כן יצדך עליו סוג החי והוא שהוא גשם נון מרגש. וכאשר היה זה כן

8 יכוללו יכולו אמי | יחולקו יבדלו ב' | נלפין | ההבדלים <הם> אינה || 9 שהוא מאיין חכליות שאין חכליות לו א' | הסוגינו הסוג ב' || 10 נשים נשי' ב' שנשים ב' || 11 נחברן נשים' | הרבי | שנחברהו א' | אחדו האחד ב' | רבי' מעת' | חברו' החביר' || 12 מה |>שיהיה< ב' | היה יהיה ב' | הודעה מה' || 12-13 הסוג והמן המן והסוגינו || 13 הסוג->היה< ב' | ואם ואמנם אה' ואולם' |>זהדברים< ב' | והנפרדיהם א' החלקיים א' | האישים א' || 15 זיד' זיד' רואבי' | ועמר' ועמראי' ושמועה' || 16 תארנו בארנו' | ומה הוא הפטיג והפטיג'ריה | והיה היה' || 17 שהפטיג שהחטף' | במשמעותם ליפויים אה' | רבים >תנה< א' | הסוג הימס' || 18 הסוגינו הסוג' | וכל' א' | ואולם' ר' ואמד' ר' || 19 הסוג (א') ב' סוגיה' | הקרווב' | הרחוק' הסוג' (ב') | רלי' ב' | שצדך >מאמר< ב' | הסוג הימס' | דבריהם הדבריםiae' | (אלן) ה' || 22 יותרר (א') ב' | יותרר (ב') ה' || 23 ר' ל' ב' | שצדך >מאמר< ב' | כי' ב' | וחין' ב' 24 שנשא אשר ישא אה' | סוט' יחס' | סוט' ייחס' | הסוט' היחס' || 25 המשל' והמשל' א' | נכי' |uschitzki' | כשבדרקי' | סקראט' אבקרט' || 26 והוא (א') זהה א' | (שהוא) א' | סוט' יחס' | והוא (ב') זהה א' | מרנגי' ז' מרנגי' ב' | היה זה והוא ב' | כן >זה< ב' ||

8 ההבדלים <לאישים> נ' || 11 מאשר' לאשר || 13 ר'יל האישים' || 15 זיד' ועמר' סקראט ואטלטן | והנפרד יחולק' והנפרדיהם יחולקו || 16 (אמר' || 20 לעל הסוט' || 21 (כ' || 22 עם המין' והמן' |>זהם' | עם האישים' מ' || 23 ר'יל-אדם' || 25 כשצדך אמרנו' כשיאמר' || 26 זהה א' ||

נכושים במאמר העצם, והעצמים הנבדלים, וכמו כן שם המדבר סוג לאדם על סברת מי שיראה שהMDBR סוג לאדם ולמלאך. ואולם מישירהה שהדבר בהם בשתוּף השם אישו אצלו סוג, וכמו כן מישירהה שהמכוון במאמרות הוא ספירת כללי הדברים המורוגשים יהיה סוג העלין במאמר העצם הוא השם.

¹⁷ אמר וכבר גדרו סוג הסוגים בשתוא סוג ואינו מין, ויגדרו הם כן בשתוא אשר אין ממשן. ^{5, 1.} לו סוג. ויגדרו גם כן מין המינים באשר הוא מין ואינו סוג, או אשר הוא מין בלתי מתחלק אל מינים, ושוהא נשוא על ריבים מתחלפים במספר מדרך מה הוא, כפי מה שקדם. ואולם המוצעים הם סוגים ומיניהם, סוגים בהקש אל אשר תחתיהם ומינים בהקש אל אשר ממשן להם.

אמר ולא יקרה בכל סוג הנמצאות כמו מה שקרה ביחסי המשפחה. זהה שיתפי המשפחתי יעלו כלם אל אב אחד כמו יערב בערב ולא יעלו סוג הנמצאות אל כלל אחד כולל לכלם, לפי שהנמצא אישו סוג כולל לכל הדברים ולא ימצא להם סוג עליין יעלו כל הסוגים אליו וולתו. ואולם כל הסוגים יעלו אל עשרה סוגים ראשונים והם המאמורות העשרה ואלו אין קצתם נכנס תחת קצת ולא ימצא מאמר שיכללם. זהה שם הנמצא להם הוא נאמר עליהם בשתוּף השם או בצד מצד השות השם לא בהסכמה, ואלו היה הנמצא סוג להם כלל היה שם הנמצא נאמר עליהם בהסכמה. ואחר שהיו סוגים הראשונים עשרה השתוּף ביזיהם

⁵ אמרנו הוא במליצת הנמצא בלבד לא בגדר. אם כן ייחסו היחסים לפני זה היו עשרה, ואולם מיני המינים הם רבים אבל הם בכללים ואינם בולת תכילת, ואולם האנשים שייחלקו עליהם המינים האחוריים הם מאין תכילת ולזה

88 והעצמים ריל העצים א, בידיה הנבדלים נבדלים א, || 89 שיראה (ו) שיאמין | שהדברו ר"ה שהדבר בז' (הוא) א | ולמלאך <כשהתאמר מדבר ממנו אדם מבתי אדם>² | ואולם <למי סברת>³ | שהדברו ר"ה (טירח) ז ספור בז' | כולם ז' בכלל כולם ב' || ובספר העצם בעצם א' | (הוא) ב' (אמרא) ז' ואינו י' ויגדרו והוינה | (אשר) ז' ואין ז' || 93 לו >איין< י' ויגדרו ז' (טירח) 94 מינים המינים מדרך עיל דרכו ז' כמי ז' בักษ(ז) בהצטרכו || 97 (מה) ז' ביחסין בסוגוני בה | המשפחתיו | וזה >וואה< ז' שיחסין ב' שיחסין ב' 98 המשפחתי המשפחתיו כמי >יחס< ז' יערבו ערבי אל ערבה | כללו כליליב⁴ 99 כללו יכללום | לכלם בה איננו ז' 1 הסוגים א', הנמצאות סוג הנמצאות א' | (אל) ז' עשרהו | לשורה ז' 2 קצתם נכון ז' נכונים קצתם | (>ונכון<) ז' קצתם בז' ולא ימצאו איין להם ז' שם⁵ ז' שיביללום | להם ז' ולהם ז' (הוא) ז' 3 השנות השנות ז' סוג להם סוג ב' | (כוללן) ז' 4 הסוגים הראשונים ראשוני הסוגים ז' 6 ייחסו היחסים סוג הסוגים א' ז' סוג הסוגים ז' ואולם ז' ואולם ז' ואמן ז' האחרונים [>למי<] ז'

88 והעצמים ריל העצים ז' |romo שמיים || 89 שיראה (ו) שאומר | בשתוּף >או בהשתתפות< ז' ז' 90 כן >למי< || 91 (בספר העצם) || 92 (אמרא) || 93 הוא (ו) אקי על פ' שהוא | ואינו ז' 97 (אמרא) || 98 יערב בערבי . . . || 99 (כולל ז') | (להם) | (עליהם) | (עליהם) ז' אחר ז' עליון ז' 3 (עליהם) | (סומן) ז' (האחרונים) ||

וכאשר היה הסוג והמין כל אחד מהם נאמר בהצטרכו אל חברו והיה בכל אחד מן המאמרות כוללים רבים קצחים ניכנס תחת קצתה, הוא מבואר שכלל אחד מהם כוללים יאמר שהם סוגים ומינים, סוגים בהצטרכו אל אשר תחתייהם ומינים בהצטרכו אל אשר ממעל להם, והם הכלולים הממווצעים אשר בין הכלול הראשון והאחרון הנמצאים במאמר אחד בעצמו, שהכלול הראשון יאמר לו סוג הסוגים ומינים והוא ממעל לשיאמר בהצטרכו לו שהוא מין, ואנמנם הכלול האחרון יאמר לו שהוא מין המינים לפיו שלא ימצא תחתיו כולל שיקרא בaczterfu לו סוג, ואנמנם אשר ביןיהם יאמר גם שם סוגים ומינים על שתי היותו. המשל בוה במאמר העצם, כי העצם הוא סוג ותחתיו הגשם ותחת הגשם גשם בעל נש ותחת גשם בעל נש חי ותחת חיי המדבר ותחת המדבר האדם ותחתו האדם סקראט ואפלטן ושאר איש האדם. אם כן העצם בוה המאמר הוא סוג הסוגים והאדם הוא מין המינים, ואנמנם הגשם הוא 70 מין לעצם וסוג לנש עם נש והגשם בעל נש מין לנש ומוג לחי וחי מין לנש בעל נש וסוג לחי המדבר וחי המדבר מין לחי וסוג לאדם והאדם מין לחי המדבר ואישו סוג לדבר כי הוא אמן ינסה על חלקים מהאדם ריל האנשים, אם כן הוא מין בלבד. והכלול בכלל אמרם נקרא סוג בהצטרכו אל אשר תחתיו ומין בהצטרכו אל אשר ממעל לו, והכלול העליון לפי שנמצא לו התייחס האחד בלבד והוא התייחס לאשר תחתיו היה סוג בלבד, והכלול האחרון 85 האחרון לפיו שלא ימצא לו כי אם התייחס אל אשר ממעל לו היה מין בלבד, והמווצעים ביזיהם לפיו שנמצאו להם שני התייחסים היו סוגים ומינים.

וראוי שתדע שהעצם אמן שמהו בוה הממשל סוג לנש על הסברא שהחומר והצורה

70 היהו *היז* | אחד (2) *<וְאֶחָד>* || זוג (רביבים) *וְאֶחָד קָצַח* || כולם (2) *<רבים>* || 72 הממווצעים
האמצעיים | אחדן אחריו אחדין | בעצמו בעינו *[וְהִיא]* || 74 ושהכלולן והכלולן | שלאו *וְשָׁלָאו*, שאר
לאו | ימצעו *וְיִהְיֵה <לֹא>* || לו (3) *אֶלְיוֹן* || 75 המינים *<לְבָד>* *וְהַיְה* || 76 לוו *וְלֹוֹו* | *בְּסֶם* *אֵה בְּהָמָם* |
ביחיתו הבהיריה || 77 במאמרם המאמרה | נכי העצמי | נשם *(וְהַנֶּשֶׁם)* | נשם (2) *וְהַנֶּשֶׁם* | נשם (2)
ונשם איה || 78 נשם *וְהַנֶּשֶׁם* | המדבר (2) מדבר | *האדם* (וְהַאֲדָם | סקראט | ואפלטן
ואפלטונו || 79 האדם *וְהַאֲדָם* הממין | *וְהַאֲדָם* (2) בעל (וְהַבָּעֵל) | נשם (1) *וְהַנֶּשֶׁם* |
ונשם איב | נשם (2) *וְהַנֶּשֶׁם* *וְהַאֲדָם* *וְהַמִּינֵּן* || 80 בעל (וְהַבָּעֵל) | נשם (1) *וְהַנֶּשֶׁם* ||
81 המדבר (1) מדבר | זהי מדבר *<וְהַאֲדָם>* | נשם (2) *וְהַנֶּשֶׁם* | זהי *וְהַאֲדָם* | נשם (3) *וְהַנֶּשֶׁם* ||
82 (אנמנם) | חלקים *וְהַנֶּשֶׁם* חלקים | החלקים | האישים | בלבד *וְהַנֶּשֶׁם* | ואנמי ||
אשר (2) לאשר || 84 לסתן *לְמַה* | שנמצאו *שָׁמַצָּא* | שלא נמצאו *לֹא* | בובי *כִּי אָסֵם* || האחדן
אחד איב | התייחס (2) התייחס || 85 לסתן *לְמַה* | להטמן *וְלֹוֹו* | לאשר ממעלן *וְהַנֶּשֶׁם* מה שמעלן |
לו (2) שלוח || 86 לסתן שנמצאו *וְלֹוֹו* | מה שימצא | להטמן *וְלֹוֹו* להם ריבי | התיחסים *וְהַנֶּשֶׁם* התייחסים
התיחסות || 87 שמהו *וְהַנֶּשֶׁם* | המשל *וְהַנֶּשֶׁם* | הסבראו סברת מי שיראה ||

70 זהי וכך שמי *וְהַנֶּשֶׁם* || 74 (נשתואן) || 75 לו שוואן מין סתום מאשר הואין || 77 (כני) || 82 (אנמנם) || 85 התייחס
<אחד ריל> || 86 ביחסם בין שני אלה || 87 סוג לנשם *וְהַנֶּשֶׁם* ||

אמר וכבר יורה שזה הרושם הוא רושם הסוג כי הוא לא ישא תוספת ולא חסרה. וכבר ^{ט. 3. 1. 19} אמרנו אנתנו במה שבזה הרושם מן החסרן.

המאמր במיון

55 אמר והמן יאמր על שני עניינים. אחד מהם על צורת הדבר כמאמר האומר אם מינך נאות לאדנות, זה מיוחד בלשונם. והענן השני, והוא המכון הנה, הוא הכלל הנכנס תחת הסוג אשר גדרנוו לפנים, ר"ל שהוא יותר מיוחד ממנו, כמו שנאמר שהאדם מין לחי וחי סוג לו וכמו כן שהלובן מין למראה והמראה סוג לו.

אמר ואל יקשה אדם עלינו שאנו שגדרכנו הסוג לקחנו בחלוקת גדרו המין כאשר אמרנו כי הוא ינsha על דברים מתחלפים במין, וכאשר גדרנו המין אמרנו שהוא הנכns תחת הסוג ומוסדר תחתיו, כי היחס והמין כל אחד מהם יאמר בהצטרכו אל חברו ודרך הדברים המctrופים שילקה כל אחד מהם בהגדרת חברו מבטלishi שיקרתו מוה בטול.

אמר וכבר רשמו המין בשווה הנושא על דברים מתחלפים במספר מדריך מה הוא אלא שזה הרושם אמונם יכול המין האחרון בלבד, והוא אשר הוא מין לבדו מבטלishi שיהיה סוג, 65 אמונם הגדר הראשון יכול כל המינים, שנאמר בו שהוא המוסדר תחת הסוג והוא מיוחד יותר ממנו.

וראו שיבן מוה שאמרו שהגדר האמתי לסוג אשר לא ישתחף לו בו המין הממווצע, שהוא הכללי המקיף במין והמוסדר ממעל לו מדריך מה הוא לא הגדר אשר תארו לפנים, כי זה כמו שאמרנו ישתחפו לו בו המינים הממווצעים.

52 הסון היחס ^ו ישא <לא> ^ו [חדרון] ח' ^ו 53 (אנחנן) א' [במה] מה א' ב' [שבזה] שיש בוה ^ו 55 (אמר) ^ו עניינים דברים ב' [צורת] תאר ^ו [הדבר] הדבירים ^וותארו ^ו ב' ^ו 55-56 אם לאדנותו ^וอลום מינך יאות לאלכליפאים ^ו 56 לאדנותו אל האדנות ^ו לאדנותר ^ו המכון ^ו בכאן ^ו ^ו הכלל ^ו 57 גדרנהו גדרוהו ^ו [ר'ל] ^ו שנאמר שיאמרין ^ו שהאדם ^ו והחי ^ו הואה ^ו ר' ^ו 58 [כך] ^ו כוכבו כנ' ^ו שהלובן ^ו הלהובן ^ו והמרה ^ו הואה ^ו ב' ^ו 59 אדם עליינו ^ו עליינו ^ו כאשר ^ו אמרנו ^ו שהואה מסדר תחתיו המין ^ו ^ו ^ו ^ו 60 כי הואה ^ו שוואו ^ו אשר ^ו ב' ^ו אשר ^ו ר' ^ו [ינשא-במין] ד' ^ו שהואה ^ו הכלל ^ו ב' ^ו [הנכns] נכס א' ב' ^ו 61 היחס ^ו המכון ^ו והמין ^ו והיחס ^ו ודרין ^ו שדריך ^ו 62 בהגדרתו ^ו גדרוב ^ו בטל א' ב' ^ו 63 רשםו ^ו רשותהו ^ו 64 [הווא] ^ו ^ו שיהיה ^ו שהואה ^ו 65 אמונם א' ב' ^ו כל המינים כלמים ^ו שנאמר רצוני אשר יאמר ^ו שהואה ^ו הכלל ^ו ^ו המוסדר ^ו מסדר ^ו מיחד ^ו 67 מוה ^ו ^ו אמרנו ^ו אשר אמר בינה ^ו שמתוך ^ו יותף ^ו הממווצע ^ו הואה ^ו ^ו 68 הכלל ^ו הכלל ^ו ^ו והמוסדר ^ו המוסדר ^ו 69 זה הוא ^ו ^ו [לו] ^ו ^ו [בז] ^ו בובי ^ו המינים הממווצעים ^ו מינם ממווצעים ^ו אמר ^ו

52 (אמר) ^ו הואה-הואה ^ו לסוג ^ו 53 שבחזה הרושם הוא ישא ^ו 54 והמאמר במיון ^ו 55 (אמר) ^ו [מהם] על ^ו הוא ^ו הדברים ^ו כמאמר האומר שLEFTHE ^ו יאמר ^ו מינך ^ו המין של פרים ^ו 56 נועה מיחדר בלשונם ^ו הואה ^ו והוא ^ו 58 לו ^ו לאדם ^ו ^ו לבן ^ו לבן ^ו 59 ואל-עלינו ^ו אין זה גדרנו ^ו בחלוקת גדרו ^ו 60 שהואה ^ו המין הואה ^וחתת הסון ^ו או תחת הסוג ^ו 61 היחס והמין ^ו 63 ואמרנו ^ו רשםו ^ו נשוא ^ו נשוא ^ו 64 יכול ^ו תחתיו ^ו ^ו 69 ישתחפו ^ו ישתחף ^ו המינים הממווצעים ^ו הממווצע ^ו

p. 2, l. 24

35 הנשאים הארבעה הנשואים על רבים, אם המין באשר הוא יنشأ על רבים מתחלפים במספר כמו האדם שינsha על סקראט ואפלטן המתחלפים במספר, ואם היה שהוא יחxs לאדם והוא יنشأ על האדם והטס והשור שיתחלף קצתם במין, זה שהאדם בלתי הסוס במין.

זה אשר אמרו יתחלף בו הסוג למן האחרון, ולזה היה גדר הסוג האמתי שהוא הכלול משני כולם שראוי שישוב בו בתשובה מה הוא זה הדבר כמו שנדרו אבונצ'ר, או שהוא המשודר תחתיו המין כמו שנדרו הוא לפניים.

40 אמר וזה הסוג כבר יתחלף ממנה הסוג מפני שהסוג אמן תنشأ על מין אחד, והוא המין שהוא לו סגלה, ועל האנשים אשר תחת זה המין, כזוחק שהוא יنشأ על האדם בלבד ועל כל אחד מאישי האדם, אבל הסוג אמן יنشأ על רבים מתחלפים במין.

אמר ויתחלף הסוג מן ההבדלים ומן המקרים הכלולים במה שנאמר בו שהוא יنشأ מדרך מה הוא, כי הבדל והמרקחה יنشأ על הדבר שהם לו הבדל או מקרה מדרך אחרת 45 דבר הוא לא מדרך מה הוא. המשל בו שאנו כשנשאל ממנו על האדם איזה בעל חיים הוא אמרו כי הוא מדבר וכמו כן כשנשאל ממנו על העורב באיזה היה התשובה במרקחה המחויב לו, המשל בו שיאמר איזה חי הוא ויאמר שחור, והמדובר הבדל והשור מקרה. אמן אשר ישב בו בתשובה מה הוא היה, כמו ששאל על האדם מה הוא ונאמר חי. אם כן במה שלוקח בוגר היהום שהוא נשוא על רבים יחלק מדברים החלקיים, ובמה 50 שנאמר בו מתחלפים במין יבדל מן המין והסוג, ובמה שנאמר בו מדרך מה הוא לא מדרך איזה דבר הוא יבדל מן ההבדלים והמרקמים.

34 הנשאים לנטאים | אם <מן> | המין <תגה הוא יתחלף לו> | הוא יنشأ על רבים מתחלפים במין והמין אמן || 35 המתחלפים | שהם מתחלפים | יחסו היהס | לאדם [<הוא יنشأ>] * | (הוא) * || 36 ושורו והחמור | קצתם [<תגה>] * | [לקצתם] * | קצתם * ב' | (<במין ()>) * | שהאדם כי האדרבי || 37 אמרו <אמנים> * | למין מין המין * | الآخرונו אחרוני <בלבד> ב' || 38 כולם <והמסודר ממעל לו> * | וזה * | אבונצ'ר אלפראכבי > ב' || 40 (<כבך>) * | 41 (<שהיא>) אשרי שחורי | כזוחק | יושא נושא * || 42 וועל כלו ובכלו | אבלו ואולס * | הסוג <תגה הוא> * | על [<>...>] * | רבים מתחלפים במין מינים ב' | לעל רבים מתחלפים במספר > י || 43 (<ומן>) * | המקרים * המקרים | יושא <על הדבר> * | וזה || 44 (<הדבר>) דבר * || 45 (<נדבר>) * | שאנונו <כーン> * | 45-46 (<כושנא-כען>) * || 45 (<מן>) * | (הוא) * | אמרנו נאמר * | כי הוא שווא * | מדברי המדבר * | כשנאלן באשר נשל * | (<מן>) * | העורב (<נשאל>) ב' | ויהה * ויהה * ויהה * ויהה * || 47 (<שיאמן>) ה | חי בועל חיים * | ויאמרו וגאמר * | והמודבר הנה המדבר * || 48 אמן * ואמן * | היחסו הסוגו | שיאלו נשאל ב' || 49 (<נשו>) הנשו י' | מדברים * מהדברים * החלקיים * אישים י' || 50 (<בו ()>) ה | יבדלו יבדל * | מן המין ב' | וזה מטהן * | וזה נדבר * | יבדלו יבדלה | מון ב' ||

34 אם <מן> || 36 והטס והחמור | ושורו | (זה-במין) || 38 (<בו>) בהם | (זה) * | (<הדבר>) || 42 רבים מתחלפים במין | מינים רבים במספר י' | רבים במין ובמספר מינים רבים י' || 45 (<נדבר>) | (<מדרך>) | (<המשל בו>) || 46 (<מן>) || 48 (<נשאל>) אם ישאל | וגאמר | יושב || 50 מדרך מה במה ||

אל יערב ואל אדם. והשני על התחלת היות אב היה או מקום, זה לא יעשה, כמו שיאמר ²³ אדם ייחס הבשר והאנדרוס ייחס האנדולוסים. והשלישי אשר יעשוהו אנשי זאת המלאכה והוא הדבר שיכנס תחתיו המין. ואמנם העתיקו לעזין זה שם היחס אנשי זאת המלאכה לתהיתו כמו ²⁰ לשני אלו העניות הידועים אצל ההמן, לפי שזה היחס הוא התחלת למינום אשר תחתיו כמו שהאב והמקום התחלת להישם, והוא גם כן כולל לרבי הנכנס תחתיו כמו שיכלול היחס המיחס אל אב אחד הרבוי אשר תחתיו.

אמר וזה העניין השלישי, והוא אשר בו המאמר הנה, רשותו הראשונית באשר אמרנו בו שהוא הנושא על רבים מתחלפים במין מדרך מה הוא. המשל בוה החיה כי הוא יنشأ על הסוס ²⁵ והחמור והאדם מדרך מה הוא כל אחד מהם, ר' שישוב על כל אחד מהם על השאלהῆ מה הוא, כמו שישאל שואל מה הוא הסוס ומה החמור ותהייה התשובה בכוי הוא חי. והאדם והסוס ותתמור רבים מתחלפים במין.

אמר ואמנם היה הסוג מן הנושאים על רבים, כי הדברים נשואים מהם מה יنشأ על דבר אחד והם הנושאים האישיים, ומهم מה יنشأ על רבים רבים במספר והם הסוגים ³⁰ והמינים והבדלים והסוגיות והמרקם שיגשו על רבים לא אשר יنشأ על אחד מיוחד. הנה של הסוג החי אשר יכול האדם חולתו ושל המין האדם שיכלול ראובן ושמען ושל הבדל הדברו לאדם ושל הסוג קבולה החקמה לו ושל המקרה העמידה והישיבה. אמר והסוג יתחלף לאישים במה שנאמר בו שהוא נשוא על רבים. ויתחלף לדברים

¹⁷ יערבו ערבידה | אדם) אדמאני ארטמי דאמ' | אב היהו היה אב כי || 18-17 <וזה-האנדרוסים> י' ||
¹⁸ אדם) האדים בינה | והאנדרוטו ואנדרוטר האנדולוטים האנדולוטים | האנדולוטים ושהלישן והענן
 השלישי י' השילשי ב' | והוא א' || 19 שיכנס אשר יכנס | לעזין לדבריו | היחסו הסוגו || 20 אלון
 העניים העניים היחסו || היחסו הסוגו || (ויאו) ד' 21 22 אשר הנכנס || 23 נבאשר
 אמרו || (בנו) א' || 24 על (2) <חקליקים מתחי כתו> ב' || נכל אחד מהם (1) | שישוב על כלו ישב בכל א' |
 על (2) אצל א' || 26 שואלו השואל: | (הוא (2) א' | <האדם מה> י' | ומהו או מהו <ויאו> י' | החמור
 או מה האדם א' | בכוי הוא בשחווא א' | נהאדם א' || 27 והחמור <וואדים> א' | נרביטם י' מתחלפים
 ומתחלפים א' || 28 כי הדברים הנושאים לפי שהנושאים | לפי שהדברים הנושאים י' | (הדברים) ה' |
 שיגשו י' || 29-30 <שינשא-ומקרקט> א' || 29 (דברים) ב' | (במסטר) ב' || 30 והמינים
 והבדלים והסוגיות והמינים א' | שינשאו א' | לא אשר יنشأו לא שינשאו ולא ב' ||
 31 האדם א' | שיכללו אשר יכולו | וולתו ב' || 32 והישיבה <הלוון והשחורות> ב' ||
 33 רבים | <ויתחלף אל הנושאים הארבעה הנושאים על רבים> א' | (נדבריהם) ה' אל א' ||

17 זה לא יעשה ובאליה אין עוסקים כאן || 18 והשלישי הואה י' <וזה> י' | יעשוהו עוסקים בו | אני
 ואח בואה | והוא א' || 19 (הדברו) || 23 (בכו (2)) || 24 שהוא הנושא השסוג יنشأ י' | החין שחייב י' | וכי
 הוא | יنشأ י' י' || 26 שישאל שואלו אם ישאל | החמור <ומה האדם> י' | ותהייה תחתו || 28 השוג מן
 הנושאים השוג יنشأ י' || 31 ריאובן ושמען סקראט ואמלטון || 32 החכמתו י' הבחנה י' | העמידה
 החסבה || 33 (שנאמר בכו) י' |

ספר המבוא

הכוונה במאמר זה באור מה שככלו ספר פורפוריוס במבוא אל חכמת הדבר לפי שכבר נמשך המנתג שיפתחו ספרי הדבר ברבו.

אמר שהקדמה בידיעת מה הוא הסוג ומה הוא ההבדל ומה הוא המין ומה הוא הסוגלה 5 ומה הוא המקרה הכרחית בلمוד ספר המאמרות לאристוטליס והוא גם כן מועיל בהרכבת הנדרים ובחלוקה ובמופת. ואמנם אמר זה לפי שהגדרים יחויבו מסווגים והבדלים, ותחלקה

אמנם תהיה לסוגים בהבדלים, ומופת חלקי הקדמוניים הם אלו הנשואים החמשה. אמר ובעבור זה ראוי שانية ספר קצר אכלול בו ידיעת מה שאצל הראשונים בדברים ALSO בקוצר על צד המבוא מבטחי שאכן לחקרות בלתי דבריות אשר בדברים אלו, כמו 10 החקירה על הסוגים והמינים אם הם נמצאים חזץ לשכל כמו שהם בשכל או אמן מציאותם בשכל בלבד, ואם הם נמצאים חזץ לשכל אליו מציאותם אם הם נשימים או בלתי נשימים, ואם הם בלתי נשימים או בלתי נבדלים, אבל אמן החקירה מדברים ALSO עם מה שהוא נמצא מצד מה דבריהם. ואוכר מוחה בלבד מה שנמשך מנהג המשאים הוהלכים בוכרו.

15 אמר והיחס והמין לא יאמר אחד מהם על עניין אחד אבל היחס יאמר על שלשה עניינים. אחד מהם לקהל המיויחסים אל אב אחד כמו שיאמר יחס אלערב ויחס אלאדמין מפני יחס

1 (ספר המבוא) ב-<לטוטיריאוֹשׁ הצורי> || 2 במאמר זה כוה המאמר במאמר זה " | טוטורייאוֹס
פורפורייאוֹס א' פורפורייאוֹס ד' הדברן הדברן ד' 3 שיפתחו <בו> ה' [בכו] ה' 4 ההבדלן המין | ומה (2)
זה | המין) ההבדל ה' | הוא (4) היא || 5 בلمודן בלמידה א' לאристוטליסוֹן להבדלים
לאристוטלאליים ד' לארסטוֹן ה' (הוא) והיא א' | מועילן מועילה א' 6 והבדלים ו' | 7 בהבדלים
בהבדלים ב' || 8 ראייתן שראיתית | ידיעתו הודעת א' | שאצלן אצלן | בדבריהם בגדרוֹן ה' 9 בקצוץ
בקצוץ א' | בלתיו הבלתי א' | אלתו האלו א' 10 על הסוגינו מהסוגינו א' | אותו האם א' | בשכל <אי זה
מציאות מציאות>] ה' | אמן מציאותם אם הם נמצאים ביר' || 11 בלבד א' והוא א' | וכמו
שם בשכלו א' || 12 נשימים ב' | י- נשימים ב' | נשימים (2) | נשימים (3) | נשימים ב'
אם והאם א' || 13 מדברים ב' בדברים ב' | מדברים-גמaza] מעין אלו הדברים מהה נמצאו להם א'
(מה (2) י' ואוכרו א' | בלבדו בפרט א' 14 המשאים המשאים א' <ר'> ב' | בוכרו בוכרכו א'
וז והיחס והסוג א' | יאמר (1) <כל> א' בז' | היחס הסוג א' 16 לקהלן על הקהיל | בכו <מה> א' | אלערב
אלערב א' | אלאדמין] אלאדם ב' אלאדמין ז' אלארמיינ' | יחסם שיחסם ביד ||

1 (ספר המבוא) ג' באור אבן רشد על ספר פורפוריוס מתחילה מתחילה באור אבן רشد על פורפוריוס ב' ||
2 חכמת הדברה החכמה הדברית ז' <או ההיגן> ג' 4 (2) | (הוא (2) | (הוא (3) | (הוא (4) | 5 (הוא (5)
10 הסוגים והמינים) המינים והסוגים || 11 בשכל (2) בו || 13 עם מהו הוא ממה || 14 שנסחן] שהיה |
זהו | 15 יאמר אחד מהם יאמרו סתם | יאמר (2) <שם> || 16 המיויחסים-אחדו או התייחסות
מייחסת מאבות ז' או התייחסות מייחסת אל אב אחד ז' ממצאים המיויחסים אל אב אחד ג' | אלאדמין]
אדם | יחסם <או דמיון> ז' ג' ||

העתקתי יאورو עיני המעניינים בהם ויתקנו המועות בהם ומעט התועלת בחכמה הוא גדול לאוהביה.

45 והבוחן לבבי וצורפו יעורני להפיק רצון מאתו ושגיאות יביני ומנסתרות יקנוי יהיה לרצון אמרוי פי.

43 **המעיינות** העיניים אֵין | (בם) ז | בחכמתה | (זהא) ז || יעורני יעור ליב | ויהיו יהו בה ||
44 מִי >ברינה בא יבא ללמד ספר המבא< ז >והגין לביך< ז ||

בהעתקתה ולמודה לפי שהיא צריכה לספרים רבים ולהתבוננות רב. אכן היציקני רוח אחיה ורשי אלופי ומירדי החכמים והמשכילים אשר בעיר נרבונה ובדרש אשר מלאם לבם לקרבה אל המלאכה הזאת, ולאהבתם אטה שכמי לשאת משא על משא ובכורת הנזון לעוף כה אורע 25 בברק בחכמה התכונה ולערב בחכמה ההינן תהינה ידי אמונה.

ואם יאמר אומר הלא רבודיטו זיל מנעו החכמה הזאת כי הם אמרו מנעו בנייכם מן ההגין, נשיב לו השמע לאוני מה שאתה מוציא פיר, כי הם אמרו מנעו בנייכם ולא אמרו מנעו עצמכם. זה שאות החכמה ושאר החכמות הנשכחות נמנעות מן הנערם לשתי סבות, אחת מהן לפי שהן מושכות לב האדם מdead, ואם יתאנכו הנער בהן לא היה נפשו 30 חושקת בתורה לפי שאין לmodה על דרך העין בדרך החכמות, והשנית כי היה האדם זמן רב בלי תורה ובלא אלהי אמת אם לא היה חונכו בתורה. ולזאת הסבה בעצמה מנעו האדם מלמד את בנו חכמה יונית לפי שצדיק שיתאנכו בתורה לישב דעתו באמנות האל הירושה ולהדריכו במידות הטבות, ואל זה רמו החכם באמרו חונך לנער על פי דרכו גם כי 35 יקץ לא יסור ממנה. זה דבר שיקל עליו בנערותו לסwo על דעתות התורה האמיתית המקובלות לפי שאין צורך בהם לצרוף כי כבר צרוף וכחן נותנם, כמו שאמר כל אמרת אלה צרופה.

ואמנם אחר זה ראוי לכל חכם שיחפש וישרוף הבנת דברי התורה הטעונה ואו יבין יראת ה' ודעת אליהם ימצא, כמו שאמר החכם אם תבקשנה ככסף וכמטמוניים תחפשנה או תבין יראת יי' ודעת אליהם תמצא, ואין החפש בה כחפוש המטמוניים מבלידי החכמה העיונית. 40 ועל זה אמרתי להתאמץ ולהתחזק במלאכה הזאת, ואם ידעת כי לא יאות לאיש כמוני להרים ולעלות אל ההר הגדול הר העתקה כי רב הדרך מני ורבים המכשולים לפניו מהסריך ידיעתי בלשון הערב ומקוצר יד הבני, אמרתי אולי במעט הדבש אשר ימצא בספרי

22 לפי <מה> אי | לספרים בה | ולהתבוננות בה ולהתבוננות | האיקתני הצחתי | רוח [<כטני>] זיל 23 והמשכילים המשכילים בניה | נרבונה ובדרש] נרבונה ובדרש] נרבונה | נרבונה גרבונה || 24 אתה <את> זיל משא(ז) משאיו | ובעורתו ובעזאה ובעורו זיל יעקו | 25 הלא <אמרו> זיל מנעו-אמרו זיל השם השם עבניה | מוצאי | מפיקן | בסידר זיל 26 (מנעו) זיל עצמכם עצמיכם זיל 27 השם השם עבניה | הנערם זיל בהן | בהם בניה | היהתו תולה אי | נטהנו נטהנו זיל 28 העיון הגינוי היוני היי | כדרן כשרין כשרין | והשנית השנית זיל 29 העיון הגינוי היוני היי | כדרן כשרין כשרין | והשנית השנית זיל 30 העיון הגינוי היוני היי | כדרן כשרין כשרין | ובתורה לישב עצמה איגי | נטהנו נטהנו זיל 31 עצמה איגי | נטהנו נטהנו זיל 32 מלמד את בנו מלמודי | (אתה) זיל (אתה) חכמתא | נטהנו נטהנו זיל 33 דעתו זיל דעתו זיל והדריכו זיל נאלכ אללה | זהו ולוה | באמרתו ואמרתי זיל יסוטו ישובי | דעתו זיל דעתו זיל האמתית האלית האלית האלית זיל 35 המקובלות המקובלות זיל נבט נבט זיל בהא בהם | שאמרנו שאמרנו זיל 36 אללו זיל יי' זיל צרופה <מן הוא לכל החושים בו> זיל זיל 37 חכם אדם | ויצרוף זיל 38 הין יי' בה השם השם | [<ככטן>] זיל 39 יראת-חמצאנו וט' א' | החפטש זיל 40 זה זאתה | להתאמץ ולהתחזק להתחזק ולהתאמץ איביה | (הוואת) זיל 41 להרים להרים זיל הרין | (הנגולן) זיל ורבים ורבי | המכשולים המכשולים זיל 42 מהסורי מהסורי | יי' זיל אויליבי | ואולייבי | הדבש <חויה> זיל

קול הופשי בינה לכסף איה מצרף מסג של
חכמת דבר תשיב אומר כור לבין מאו נתן לי
בו הע סיגים מכסף ויצא לצורף כל'.

מצרף לכסף התבונה וכור לזוחב האמונה לחכמת הדבר היא למנה, כי בו יבחן כל
5 אמר המתוκ הוא אם מר הרע הוא אם יפה החזק והוא הרפה אם יקשר ואם יערב המעת הוא
אם ר'.

והמאמרם מורים על העניינים אשר בשכל האדם מצירירים והציוירים ההם נשואים על
הדברים שהם חוץ משלו נמצאים וכל הנמצאים יודיעו למציאם ויודעו כי הוא ברם. לכן כל
הבא לדרוש את ר' באמת הוא צריך לתוכה הוצאה, כי אם איננה חכמה לעצמה אמנה תועלתה
10 גדרולה לצורף כל חכמה, שאין שלמות לחכם ולולתה והוא אצלו כל כלי האומנות אצל האמן.
ואין זאת בחכמת העיונית בלבד כי גם במקומות רבים בטוראה ובמקרא ובתלמוד יש לה מבוא
גדול להתריר ספקות רבות וחאת היא הוכנה הראשונה בחכמת הדבר.

והhocנה השנית כי היא מחדדת השכל ומכשרת הלמוד כסמיים המכשירים האוכל
ומערירים תאوت המזון, והוא תועלת טובה לכל מבקש חכמה, מצורף אל זה שהוא צריכה
15 מאייד לעמוד נגד החולקים הטוענים בטענות השלי ר' להתעטה. וכבר הזהירנו רבותינו זיל
על זה ואמרו הו שקד למוד תורה מה שתшиб את אפיקורוס, ולא על אפיקורוס בלבד היה
כונת הזהרתם כי אם על כל החולקים על האמת. ידוע שאין כה באדם ממנו לעמוד נגד
הפקחים משאר האומות החולקים עליינו אם לא ללמד החכמה הזאת. ומפני שראיתו כי רבו
החולקים הרעים המתפזרים עליינו בדרך המתלוκת והגנוזה, קנאתי בהם אני יעקב בר' אבא
20 מר' בר' שמשון בר' אנטוליו זיל והתעורה תשוקתי להעתיק החכמה הזאת כפי אשר תשיג
ידי. ואמת כי גתתי אל לבי להקל מעלי תחליה עבודה ספרי חכמת התכונה הכבודה

3 הנהו הגה' || 4 [ומצרף לכסף התבונה] כי התבוננה התבוננה האמונה כי אמונה כי היא אזהר
היה כי || 5 [וهو א] (ו) כי | אם (3) ואם כי || 7 העניינים עניינים | (האדם) המ כי | נשואים] נמצאים כי
8 שהם אשר הם | משכלו לשכלו | יודיעו | ירווי יודוי | ויזרווי || 9 והאות כואת | כי
<היא> אי | (אמ) נה ואם איינה איינה || 10 לצורף לצורף || 11 בחכמתו * | גנטו || 12 רבות
נדולות | מהאת זור || 13 הלמודי | הacula לאוכל || 14 טובה גדרלה כי | (חכמה) כי י' אה
שהיאו כי היא | צריכה [<לעט>] כי || 15 הטוענים הטוענים | 16 נואמרנו ביה | הוי הוה | שקדנו
שוקדי | מה] כדי | את אפיקורוס לאפיקורוס אפיקורוס || 17 (כונת) כונת כוות' | (זהירותם)
והזהירותם ביה <זהירותם> | (אמ) נכל | 18 החולקים החולקים * | נשראיתין | כי רבו
שרבו כי || 19 קנאתי (<אני>) כי || 20 והתעורה התעורה | 21 ואמת ואמת | (חכמת) כי ||

הbaar האמצעי של אבן רshed
על ספר המבוा לפורפוריום

X ² XL C ² LCL,	የሎኝ እወራን ዘቅ ጽሁፍ እወል
X ¹ XL C ¹ LCL,	የሎኝ እወራን ዘቅ ጽሁፍ ሰዎች
X ₂ XL C ₂ LCL,	እዎች ጽሁፍ እወል
X ₁ XL C ₁ LCL,	እዎች ጽሁፍ ሰዎች
* * *	እዎች በፊልግዕስ’ ስቅ ጽሁፍ ፈጂዢ እወል
***	እዎች በፊልግዕስ
<[]>	ማዎች ህጻዊ
[< >]	ሙቅድ ሁጻዊ
[]	ሙቅድ ዘቅ
< >	ሁጻዊ
[]	ሀጻዊ
	ወጥ መሬዳን ሰዎች

רשימת כתבי היד

כתביו היד העבריים

כ"י א'	פירנצה, ספריה לורנציאנית 88:45 (לספר המבוא בלבד)
כ"י ב'	מינכן 106
כ"י ג'	לייפציג 41
כ"י ד'	פרמה 2762
כ"י ה'	המבורג 260
כ"י ו'	פריז 925 (לספר המאמרות בלבד).

כתביו היד הערביים

כ"י ל'	לייזן 1691
כ"י פ'	פירנצה, ספריה לורנציאנית 180:54
כ"י ק'	קהיר 4076

כתביו היד הלטיניים

כ"י מ'	ונציה, ספרית סן מרקו VI.53
כ"י נ'	פירנצה, ספריה לאומית, I.III.6
כ"י ס'	וטיקן, ארכיביניטס 221 (בכתב יד זה נמצא רק ספר המבוא והרביע הראשון של ספר המאמרות)
כ"י ע'	ערפורת 2°-318
ט'	ההוצאה של טוריסאנוס, ונציה, שנות 1483

העברית, רשותי את שני הגרסאות בלי לסמן את כתבי היד. המלים הערביות מובאות באותיות עבריות יחד עם תרגומן לעברית.

האפרט הלטיני עורר בעיה מיחודה, כי כתבי היד הלטינניים נופלים מכתבי היד הערביים והערביים. במקומות רבים הם לקויים הן בהשומות, מחתמת סמיות משפטים החזאי משפטים המתחילה או מסתימים באותה מלה (*homoeoteleuton*), הן בטעויות שנגמרו על ידי השימוש הרבה בקצורי מילים. יש כל כך הרבה שבועות, שאילו נרשמו כלם היו מעורפלים את החלופים החשובים. כונת האפרט הלטיני היא לשוף את התרגום ולא את השבועות המקרים שבכתב היד. לכן בכל מקום שנשמרה גרסה הטכסט העברי שלנו באחד מכתבי היד הלטינים, לא הזכרתי את חלופי הגרסאות שבאחרים — והוא שהיה ברור לגמרי שהם טיעיות סופרים. אבל אם היה אפילו שמאן של ספק שאיןם שבועות גריידא, רשותי אותם. כאשר לא נשמר הגוסת העברי המודפס בשום כתב יד לטיני, רשותי את כל הגרסאות שבכל כתב היד, אפילו שהם רק שבועות. גם כל ההגחות שבגלגולנות מובאות באפרט. כאשר כל כתב היד הלטיני הסכימו בחלוף גרסה, הגרסה מובאת בלי ציון כתבי היד, כמו שנוהג באפרט העברי. באורי אבן רشد הי' בין הספרים הראשונים שנדרשו בלשון הלטינית, והם יצאו לאור במספר מהדורות החל משנת 1483.¹⁰⁵ כל הדפוסים שבכתב נותנים גוסת אחד, וכנראה הוועתקו אחד מן השני. גוסת הדפוס לבואר ס' המאמרות¹⁰⁶ שומר, לפעמים, על גרסאות נוכנות החסרות בכל כתב היד הלטיניים, ובמקרים כאלה רשותי את גרסת הדפוס הראשון. אחרת, לא רשותי את גרסאות גוסת הדפוס.

מסבוב טכניות ניתנים חלופי הגרסאות שבאפרט זה בתרגום עברי בלבד.

בஹרות צינתי מקורות לבואר אבן רشد וגם לדברי שני הספרים המבואים על ידו. כאשר דברי אבן רshed דרשו הסבר, נסיתי להסבירם על ידי הכתה פרושים אחרים, כגון הפרושים היוונים לספרי פורפוריוס וארטטו, פרוש מיסיר לייאן,¹⁰⁷ ובעיקר פרוש הרלבג'.¹⁰⁸ בהרבה מקומות סוטה התרגום העברי לסת' המבוואר ולט' המאמרות מן המקור היווני, וסתה זו הביאה את אבן רshed לידי פרוש בלתי צפוי; מקומות אלה מבוארם בהערותי. בסוף הספר הוסיף מלון עברי-ערבי-לטיני-יווני ומלאן יווני-ערבי, המכילים את המונחים הפילוסופיים בטכסט.

¹⁰⁵ עיין לעיל, העירה 99.

¹⁰⁶ הנוסח המודפס של בואר ס' המבוואר אינו ניתן גרסאות בעלות ערך שאין נמצאות בכתב יד מ'; עיין לעיל עמ' יד.

¹⁰⁷ עיין שטיינשנידר, *התרגומים העבריים*, עמ' 81.

¹⁰⁸ עיין שם, עמ' 68-69.

וכל הagationות שבגלוונות חזק מן השנויים בכתב. מבין כתבי היד שהשתמשו בהם, יש שנוטלים לכתב חסר¹⁰³ ויש לכתב מלא, אבל אף אחד אינו מדקיק בכך, ואפילו בכתב יד אחד יכולת מלאה להופיע ביותר מצורה אחת. כמו כן, במידה שמליה להתחלף במלת אחרת, הסופרים מבקרים את הצורה הברורה יותר. לכל הצורות והמלים שכחיבן משנה, בהרاري את הכתב הנפוץ ביותר בכתב היד, והשתמשתי בו בעקביו, בלי לרשם חלופי גרסאות באפרט העברי.¹⁰⁴ לפִי כלל זה הכרעתני גם לטובת הצורות "איה" ו"מה הוא" (ולא "אי זה" או "מהו"), שהן מצויות פעות, והדפסתי תמיד את ראשי התיבות "ר'ל" (רצוני לומר, רצונו לומר) ו"ז'ל" (זכרנו לברכה), ולא שוםראשי תיבות וקצורי מלים אחרים. השנויים היחידים בכתב שהכński לאפרט היו אלה העשוים להוות על הבדל במשמעות (למשל, כשסופר כתב "חם" במקום "חום"), החלופים בשמות פרטיים (פרופורויס, אристוטליס וכדומה).

האפרט העברי הוקן על סמך הטכسط האפרט בהוצאה בויז', ולא בדקי מחדש את כתבי היד הערביים. הסקטי מתון הוצאת בויז' מה היו גרסאותיהם של כל כתבי היד הערביים, ורשמתי את החלופים בין כל אחד מהם לבין הטכسط העברי, וגם את הagationות הנמצאות בהם. בכתורים מסוימים אנטוליו נוגה לשמר על סדר המלים של המקור העברי, ובמקרה שהנוסח העברי לבטוי כזה חולק על הסדר בנוסח העברי, רשמתי את השנויים באפרט. יש בכתב היד הערבי חלוקים בינם לבין עצמם, אבל כל הגרסאות מתאימות לנוסח העברי; שנויים כאלה לא יכולים להתחבט באפרט. בכתב יד קי' נמצאים, לפחות, צורות אחרות שאין להם שם מובן, וגם אלה לא נרשמו. אולם כאשר הctrpolו האותיות למלה, רשמתי אותה כחלוף גרסה, אף אם לא היה לה שם מובן באותו הקשר, ואפילו אם ברור כיצד נוצר השבר. בקיצור, האפרט הערבי מכיל את כל שנויי הגרסאות בין כתבי היד הערביים לבין הנוסח העברי, שאפשר היה לתרגם לעברית. כאשר כל כתבי היד הערביים נותנים גרסה זהה והיא חולקת על הנוסח

¹⁰³ כתב יד ב', למשל, גיטה במיחוד לכתב חסר.

¹⁰⁴ לפי שיטה זו, חמיר בכתב בכתב מלא: עתיד שם הפעל מבניין קל (פרט למקומות אחדים שבהם נוחנים כל כתבי היד את הצורה החסרה); בינוי מבניין פועל; בניין הפעל. את שם הפעלה מבניין פועל תמיד בכתב חסר.

להלן ניתנת רשימת שר המלים שהופיעו לפחות פעם אחת בכתב חסר ולפעמים בכתב מלא. הצורה שקבעתי ושם קדם, והצורה שנדונה רשומה אחריה בסורגים: אוכל (אכל); אוטן (אמון); אומות (אמות); אומר (אמר); אופן (אפן); אורך (ארך); איכיות (אייכיות); איכות (אכות); אמת (אמתית); אפשר (איישר); אחמול (אחתול); בישן (ביבשן); דבר (דיבר); הקש (היקש); התחר (היתחר); התחלפיות (התחלפיות); וולת (ולת); חבר (חיבר); חוויב (חויב); חולוי (חולוי); חולשה (חולשה); חייב (חייב); חמשי (חמשי); חמר (חומן); יחיד (יעיד); בינו (כון); כווננו (כוונתינו); כל (כול); כמוני (כמוני); מבוא (מבוא); מחולקת (מחולקת); מיסב (מסב); מירוץ (מרוץ); מצויר (מצויר); נקרה (נקודה); נשא (נישא); נתלית (נתלה); סגולה (סגולה); סמן (סמן); ספק (ספק); עבודה (עבדה); פעיל (פועל); צורך (צרך); קויים (קויים); קוצור (קוצור); קיים (קיים); רב (רוב); שוה (שווה); תואר (תארא).

קביעת הנוסח העברי

הנוסח העברי לשני הבאות של אבן רشد, המודפס להלן, מבוסס על כתבי היד העבריים, הערביים והלטיניים. כאשר הסכימו כל כתבי היד העבריים אחד עם השני קבלתי את גרסתם המשותפת. במקרים מסוימים היהו חלקים, נגאטי על פי הכללים הבאים: (א) כאשר העידו החקן וקשר הדברים כי גרסת אחד מככבי היד העבריים נכונה, קיבלתי את הגרסה הקיימת. (ב) אם התאימה יותר מגרסה עברית אחת לתקן, החלמתי על פי המקור הערבי והתרגם הלטיני. (ג) במקרים מסוימים שכליים אלה לא הכריעו, אולם ארבעה מתוך חמישת כתבי היד העבריים הסכימו ביניהם, קיבלתי את גרסתם; ולרב, גם כאשר הייתה גרסה זהה לשלהם כתבי היד, ואילו שני כתבי היד הנחותרים היו חלקים אחד על השני, קיבלתי את גרסת השלשה. (ד) כאשר אף כלל זה לא הכריע, קיבלתי את גרסת כתב יד ד'. רק בארכעה מקומות לא נתנו כתבי היד העבריים גרסה מוכננת. בשנים מהם קבועי גרסה מתוך השערה, בעורת הנוסח הערבי והלטיני. בשנים האחרונים נמצאו הוספות בלתי מוכנות בתרגום שלו אנטוליו, ובמקרים רבים השארתי אותן בטכסט מתוך סוגרים.¹⁰¹ מספר סימנים הציבו על כתב יד ד' כמדויק ביותר. הוא חלק על המקור הערבי לבאור ס' המאמרות הרבה פחוות משאר כתבי היד. כאשר יש חלופים בין כתבי היד לבואר ס' המבוा, הוא נותן את גרסת הרוב לעיתים יותר תכופת מן الآחרים. הוא גם היחיד מבין אלה שהשתמשתי בהם שאין בו אף אחת מתשע ההוספות שנשתרכבו לתוך רבי כתבי היד העבריים.

מן האמור יוצא כי למעשה מובס הטכסט המודפס להלן בערך על כתב יד ד', ונתקבעו מתוך גרסאות אחרות לפני השוקלים הנזוכים.

סימני הפטוק והחלוקה לסעיפים הוכנסו על ידי העורך מבלי לשים לב כתבי היד, שאינם אחידים בזה. בצדיהם רשומים מספרי העמודים של ס' המבוा בעריכת בוסה (Bekker),¹⁰² ושל ס' המאמרות בעריכת בקר (Busse).

שלשות האפרטיטים וההערות

לבואר ס' המבוा, שמקורו הערבי אבד, ניתנים כאן שני אפרטיטים, עברי ולטיני, ולבואר ס' המאמרות ניתנים שלשה, לשלש השפות. כל האפרטיטים מכילים גם את חלופי הגרסאות שבכתב היד וגם את ההגנות שבגולונות, אולם הם שונים קצת בתחוםם.

באפרט העברי רשומים כל ההבדלים בין כתבי היד העבריים לבין הנוסח המודפס כאן

¹⁰¹ עיין למטה, 12.47, 50.7–8, 60.49, 69.81, באפרט הערבי, ובהערות.

¹⁰² עיין בביבליוגרפיה.

הוספות המבקרות את אבן רישד על קבלו באורים מאת אלףראבי שאיןם הולמים את דעתו של ארسطו.⁹¹ בזין⁹² הטיק שכח יד ל' הוא הקרוב ביותר למקור,⁹³ ובוואצאו הוא סמך עלייו בערך.⁹⁴

לפי השנתון של המכון לכרכי יד ערביים בקהיר, נמצאה עוד כחבי יד ערביים לאורירים אלה בספרית המג'ליס (הפרלמנט) בקהיראן,⁹⁵ נסיתיה להשיג צלום ממנו אבל לא הצלחתית. מתרגומו הלטיני של ווילהלם מלונה נשתרמו ארבעה כתבי יד, ונוסף עליהם השתמשתי גם בדפוס הראשון של התרגומים. סמנני מקורות אלה הם:

כ"י מ'	ונציה, ספרית סן מרקו, 53.IV. ⁹⁶
כ"י נ'	פירנצה, ספריה לאומית, 6.III.I. ⁹⁷
כ"י ס'	וטיקון, אורהינטס 221 (כתב יד זה כולל רק את הבואר לס' המבוא והרביע הראשוני של ס' המארחות) ⁹⁸
כ"י ע'	ערופרט 318-32 ⁹⁹
ט'	ההוצאה של טורייטאנוס, ונציה, שנת 1483 ¹⁰⁰

טיב המקורות הלטיניים והיחס ביניהם בס' המבוא שונים מטיבם ויחסם בס' המארחות. בכואור לס' המבוא, כתבי יד נ' וס' דומים מאד אחד לשני, כתוב יד ע' מלא שבושים עד כדי כך שהוא כמעט חסר ערך, והגנטה שבדפוס קרוב להיות זהה עם כתוב יד מ'.¹⁰¹ אולם בכואור לס' המארחות, כתוב יד ע' הרבה יותר מדוקין; כל כתבי היד קרובים אחד לשני, פחות או יותר; והם חלוקים על הדפוס, שהוא בעל חכונות מיוחדות ושומר לעיתים על גרסה נconaה החסרה בכתב היד. ארבעת כתבי היד הלטיניים הם בני המאה הארבע עשרה וחמש עשרה.

⁹¹ עיין שם, עמ' 20, שורות 7-8, ועמ' 88, שורה 3, ולמטה באפרט הערבי ל-40.57.¹⁰² .74.56

⁹² שם, עמ' xxvii.¹⁰³ שם, עמ' xxxv.

⁹⁴ עיין שם, עמ' 27 (1957), 27 Revue de l'*Institut des Manuscrits Arabes*, III (1957), 27. לפי התאור שם, נמצאים בכתב יד זה הבאים לס' מאמרות, לס' המליצה ולס' הקаш.

G. Lacombe, *Aristoteles Latinus* (*Pars prior* [Roma, 1939]; *Pars posterior* [Cambridge, 1955]), No. 1611¹⁰⁴

⁹⁶ עיין שם, מס' 1404.¹⁰⁵ עיין שם, מס' 1814.¹⁰⁶ עיין שם, מס' 878.

⁹⁹ Gesamtkatalog der Wiegendrucke, Vol. II (Leipzig, 1926), Nos. 2337, 2338.¹⁰⁷

הקרבה כל כך נדולה שיתכן שהעתק הדפוס הראשון, שיצא לאור בעיר ונציה, ישר מכתב יד מ', הנמצא היום באותה עיר.

פילוסופיות, וכדי להסביר אותה מהן הרא מביא דוגמה מן האגדה היוונית⁸², אבן רشد החליף את הדוגמה שבמקור בדוגמה מן האגדה הערבית, ואנטוליו תרגם את הדוגמה הערבית בדיק⁸³, אולם, כנראה, לא היה מרגומו מוכן די צרכו לקוראים ולטופרים העבריים. כתוצאה לכך רבו הלווי הגרסאות וכמעט כל כתבי יד עברית נותרו גרסה שונה במקצת מן الآخרים. בשלשים ושמונה כתבי היד שבדקתי היו לפחות שלשים גרסאות שונות⁸⁴.

כדי להסביר את מצב כתבי היד, יש להניחס כי הוותקו הרבה יותר טפסים מלאה שהגינו לדינגן, וגרסאות ששתרבבו מן הגלילן או שנוצרו משבושים עבורי אחד לשני. קל לשער כיצד זה קרה. בಗליונות של כתבי יד רבים, כמו כתבי יד ג' וד', יש הרבה הלווי הגרסאות, וביניהם ההצעות הנזכורות לעיל ותקנות על פי השורה. הלווי הגרסאות אלה נכתבו על ידי מגיהים שונים והרבה מהם מסומנים באות נ', היינו "גוסחה אחירינה"⁸⁵. מסתבר שגם בגלيونות כתבי היד שלא הגינו לאילנו היו הנאות דומות. כאשר הוותקו הספרים על ידי סופרים או תלמידים שהיו מעוניינים יותר במצווע מאשר בטוהר הטכסט, הם הכניטו, כנראה, את הגרסאות שמצאו חן בעיניהם, ובדרך זו נתרבו ההבדלים שכחבי היד.

כתב היד הערביים והלטיניים

בז'ז' הוציא לאור את המקור הערבי לבא/or ס' המאמروת על יסוד שלשה כתבי יד:

כ"י ל'⁸⁶ לידן 1691

כ"י פ' פירנצה, ספריה לורנציאנית 180:54⁸⁷

כ"י ק' קהיר 4076⁸⁸

כתב יד ל' ופ' עתיקים ומדויקים, ואילו כתבי יד ק', שהוותק במאה השמונה עשרה, מצוי בשבושים⁸⁹. בכתב יד פ' וק' נמצאות ההצעות חדות בטכסט, ומעניינות במיוחד שתי

⁸² עיין הוצאת המקור היווני של בוסה, עמ' 1, שורות 20-21.

⁸³ עיין למטה, 4.16-17.

⁸⁴ עיין באפרט העברי, שם.

⁸⁵ במקומות אחדים בכתב יד א' מסומנות ההנאות באותיות נא'ג', נד', ניע', נב'ס'. הערה זו נב'ס" מופיעה בגלגולות כתבי יד א' וגם בגלגולות כמה כתבי יד אחרים אצל ההצעות שנכוו והעכשו, ובכמה כתבי יד כתוב אפילו' וו' נוסחת אבן סינא". אולם לא מצאתי אפילו' רמז להצעות אלו בס' אלשפה של אבן סינא, וכמוכן גם לא בס' אל'ג'אות, שהוא רק קצר.

⁸⁶ בז'ז' השתמש בסימנים: L, F, C.

⁸⁷ עיין בז'ז', עמ' xvii-xvi.

⁸⁸ שם, עמ' xiv-xv.

⁸⁹ שם, עמ' xviii-xvii.

⁹⁰ כתבי יד פ' הוא בן המאה הארבע עשרה, בערך, וככתב יד ק' נכתב בשנת 1763; עיין שם עמ' xv, xvii. בז'ז' איןנו מציע חריך לכתב יד ל'.

כאשר גשתי לגולות את הסתעפות כתבי היד, כדי לקבע אילו מהם יותר מוסכמים, התברר שנטוון כזה לא יצליח כאן. לא מצאתי שום סימנים שעלה פיהם אפשר היה להוכיח כי כתבי יד מסוימים נבעו בМИשירים מוזלחתם, ואף לא סימני קרבה בין כתבי יד מסוימים לעמת השאר. ספירת כל המיקומות שבהם כתבי היד שהשתמשו בהם מסכימים וחילוקים לא העלה כלום פרט לכך שכותב יד א' יוצא דופן במקצת בהשוואה אל האחרים. עד כמה שיכלתי לשפט על פי רשימת המיקומות המסופקים שהכתב, כך המכוב גם בין כתבי היד הפחות טובים שלא השתמשו בהם.

אולם דבר מה על אודות היחס בין כתבי היד, ובמיוחד אודות הסכין שביחס זה, התגלה מתוך חישוב הוספות לבואר ס' המבוा, המופיעות בהרבה כתבי יד עבריים. כפי שנזכר לעיל, החלק השני של ס' המבוा דן בשאלת, כמה דומים חמשת גושאי הספר – הסוג, המין, ההבדל, הסגלה והמרקחה – אחד לשני, ובמה הם שונים. צדדים דומים וושוניים אלה נקראים "כוללים" ו"חלופים" בתרגום שלו אנטוליו. במספר כתבי יד עבריים מופיעים, כהוספות, "כולל" חדש אחד⁷⁸, חמישה "חלופים" חדשים⁷⁹, ועוד שלשה "חלופים" שרק חוותם בשינויים קטנים על "חלופים" אחרים.⁸⁰ בדיקת כל כתבי היד הראתה, כי בכתב יד א' ובשוניים אחרים נמצאות כל תשע ההוספות; ובכתב יד ד' ובכמה אחרים מלן חסרות, אבל בשינויים מהחנסה יש שניי בסדר החלופים המקוריים. כמעט כל שאר כתבי היד העבריים חולוקים: מה שנוסף באחד חסר בשני, ולהפך. אפילו כאשר אותו הוסיף מופיעות בשניים או שלשה כתבי יד, הן עשוות להופיע בגרסאות שונות מאד. במקומות זה מצאתי עשרים ושמונייה מחלוקת בין שלשים ושמונייה כתבי היד לבואר ס' המבוा שבדקתי. הענין הסתכם אף יותר, כי בהרבה כתבי יד שבהם חסרות כל ההוספות או רבן, הן מוספות בלבדן על ידי מגיהים שונים. מכיוון שככל המשפטים האלה חסרים במקור היווני של ס' המבוा וגם בתרגומם הלטיני של באור אבן רشد, ברור שהם נשתרבו לו תוך הטפסת מהערות קוראים שרצו להשלים את דברי פורפוריוס ואבן רشد.⁸¹ לכן אפשר להסיק שכותב יד, שבו חסרות ההוספות, יותר קרוב, לפחות בפרט זה, לתרגום של אנטוליו בצורתו המקוריית. אולם בגלל רבוי השינויים אי אפשר היה להסיק מסקנות מרחיקות לכת מזאת.

גם במקום אחר בס' המבוा נמצאים הבדלים גדולים בין כתבי היד. כאשר פורפוריוס מגדר את ה"סוג" הוא מיער שבשלו היגנית יש למלה זו (סְעִיר) גם הוראות בלתי

⁷⁸ עיין האפרט העברי ל-24.53, 23.49, 23.45.

⁷⁹ עיין האפרט העברי ל-24.53, 21.7, 18.64.

⁸⁰ עיין האפרט העברי ל-24.57, 20.92, 24.60, 24.61.

⁸¹ פורפוריוס ואבן רشد רומיים שיש מקום להוספות כאלה, כשهما כותבים, למטה, 95–96: וכבר ימצאו לאלו [הינו לסון, למן, להבדל, לסגלה ולמרקחה] דברים אחרים שיכללו אותם וייחדום בלתי אשר ספרנו אבל יהיו אלו מספיקים בכוונתו הנה מהכרת אלו הדברים והעמידה על שחופם וחלופם". עיין נם 66–65.

על פי המקור הערבי של באור ס' המאמרות, כדי להודיע אילו כתבי יד נשמרו הגרסאות הנראות נכונות. בסך הכל בודקתי, לפחות חלקי, שלשים ותשעה כתבי יד, ומתחום כהרתי ששה: ארבעה כתבי יד שנמצאו בהם באור אבן רشد לשני הספרים, אחד שנמצא בו הבהיר לט' המבוא בלבד, ואחד שנמצא בו הבהיר לט' המאמרות בלבד. הגוסח לכל אחד משני הבהירים המודפסים כאן מבוטס, אם כן, על חמשה כתבי יד. יש לציין כי כתבי היד שנבחרו לצרכי הטכסט הנוחחי עולים בהרבה על אלה שנذחו. כמעט ואינם חלוקים אחד על השני במקומות חשובים, ו גם לא על המקור הערבי של הבהיר לט' המאמרות. כל אחד מהם לחוד היה גוון גוסח ברור וקרוב מאד למקור, כפי שמצויה ההשואה עם המקור הערבי לבאור ס' המאמרות. רב ההבדלים ביןיהם רק בסדר המלים, זכר ונכח, יחיד ורכבים, והו ועתיד, או השטחות והוספות בלתי חשובות, וכדומה. כתבי היד שהשתמשתי בהם, כמו רב כתבי היד שנשתמרו מספרים אלה, הם בני המאה הארבע עשרה או החמש עשרה.

ששת כתבי היד העבריים שנבחרו לצרך הוצאה זו הם:

כ"י א'	פירנצה, ספריה לורנציאנית 88:45 (לט' המבוא בלבד) ²²
כ"י ב'	מינכן ²³ 106
כ"י ג'	לייפציג ²⁴ 41
כ"י ד'	פרמה ²⁵ 2762
כ"י ה'	המבורג ²⁶ 260
כ"י ו'	פריז ²⁷ 925 (לט' המאמרות בלבד) ²⁸

²¹ יוצאות מן הכלל הן חשי הוספות המתוירות למטה.

- A. M. Biscioni, *Bibliothecae Mediceo-Laurentianae Catalogus*²² עיין(Firenze, 1757), 523–524, Plut. 88:45
M. Steinschneider, *Die Hebräischen Handschriften der ... Staatsbibliothek in München* (München, 1895), No. 106
F. Delitzsch, *Catalogus Librorum Manuscriptorum ... in Bibliotheca ... Civitatis Lipsiensis: Codices Hebraici ac Syriaci* (Leipzig, 1838),
בגילויות כתבי יד זה מופיעות הוגנות של מנחים שונים. No. 41
I. B. De Rossi, *MSS. Codices Hebraici Biblioth. I. B. De-Rossi*²⁵ עיין(Parma, 1803), No. 458
בגילויות כתבי יד זה מופיעות הוגנות של מנחים שונים. ו גם הסברים של משה מריאיטי.
M. Steinschneider, *Catalog der Hebräischen Handschriften in der Stadtbibliothek zu Hamburg* (Hamburg, 1878), No. 263
זה טושטו על ידי חממי מים.
H. Zotenberg, *Catalogues des Manuscrits Hébreux et Samaritains de la Bibliothèque Impériale* (Paris, 1866), Heb. No. 925
בגילויות הוגנות של מנחים שונים, וביניהן מילים ערביות אחרות מן המקור. בכמה מקומות בטכסט נמחקו מילים ובמקומן נכתבו מילים אחרות, נראה כדי לקרב את התרגם למקור הערבי.

למרות מספר טעויות ואי דיויקים, תרגומו של אנטוליו מוצלח מאד. כונתו היה שתרגומו ישקף את המקור הערבי, ועד כמה שאפשר אנטוליו מתרגם כל מלה בערבית במליה המקילה לה בערבית, ואף שומר על סדר המלים והתחביר של הערבית. זאת הייתה שיטת התרגום המקובל בימיו, במיוחד משפחת אבן ובון שאנטוליו המתהן בה.⁶⁶ אולם הוא איינו משתמש לשיטה זו, וכאשר הוא מרגיש שתרגומם מלולי יביא לידי משפט עברי קשה או בלתי מובן, הוא משנה אותה. כאשר גדולי המתרגמים התקופתו,acho בכך שהוא ידע למסר משפט בהיר תוך סטיה מינימלית מן המקור. תרגומו קרוב מאד למקור, אבל ברור, ותמיד מובן לכל הרגיל בסגנון התרגומים של אותה תקופה.

כתב היד העבריים

מספר כתבי היד שנשארו בידינו מורה על מدت ההתקינות באבן רشد מצד קוראוי של השפט שבחן נשתרמו ספריו. בערבית לא נשאר אפילו כתב יד אחד מבאור אבן רشد לס' המבוא, ורקים רק שלשה או ארבעה⁶⁷ כתבי יד מן הבואר לס' המאוחרות. כמו כן קיימים ארבעה כתבי יד לטיניים לשני הבאים. אולם יש בידינו בערך חמשים כתבי יד עבריים.⁶⁸ שטיינשנידר מעיר כי מכין כל הספרים האלא-יהודיים שתרגם לעברית בימי הבינים, אין חבר אחר שנשתامر ממנו מספר כה גדול של כתבי יד.⁶⁹ כתבי היד העבריים הוכנו לשימוש תדייר; על כך מעידה העובדה שהרבה מהם מכוסים חולפי גרסאות והסבירים מגוונים. הכתב באחדים איינו של סופר מומחה, ותחנן שלאלה הועתקו על ידי תלמידים לצרף עצם. בערבית נכתבו כעשרים פרושים לבואר אבן רshed,⁷⁰ ואילו בערבית ובטלנית לא ידוע לי על אף פרוש לבאورو. כל זה מחזק את הידעו מכבר, היינו שאם כי אבן רshed כתב ערבית, הוא זכה לקהל קוראים גדול ונולבב במיעוד בין היהודים.

השפעה בכתב היד העבריים עורר בעיה בהכנת הטCAST הנוכחי, כי לא היה מעשי או רצוי להשוו את כלם או אפילו את רכם. נחוץ היה לבחיר את כתב היד הטוביים ביותר, ונлегטי על פי השיטה הבאה: קודם כל שפטתי על פי הרשם הכללי שכח יד עשה תועת קריאה הרוותה, ומזה אפשר היה להסיק הרבה, מכיוון שרבים משובשים מאד וגוזשים גרסאות שאין להן שחר. אבל ידוע כי לפעמים נשמרות גרסאות טובות בכתב יד משובש דזוקא. لكن הכתבי רישימה של מקומות מסוימים וקשיים בכואר ס' המבויא, ובדקתי את כתב היד על פיהם וגם

⁶⁶ הוא היה החנו של שמואל אבן בתון. עיין הקדמה בספרו מלמד התלמידים (ליק, 1866), עמ' 12.

⁶⁷ עיין למטה, עמ' יג-יד.

⁶⁸ עיין שטיינשנידר, החרנו מים העבריים, עמ' 59-60.

⁶⁹ שם, עמ' 59.

⁷⁰ עיין שם, עמ' 65-66.

חשון (שMOVEDה "מחוספס"), לא מצא תרגום מתאים ולכן תרגם אותה על ידי שלילת ההפך: "בלתי חלק", ורק אחר כך עלה במחשבתו תרגום שלדעתו היה יותר מתאים, והוא השתמש במלה "עוז". אולם הוא לא חזר לתרגם הראשון של המלה כדי להתאיםו לתרגום השני. נביא עוד דוגמה. בתחילת תרגום אנטוליו את צורות השרש העברי **חַסְ** בצורות השרש העברי הקרוב (אבל לא זהה) **חוּשָׁ**. למשל, הוא תרגם את המלה **محסوس**: "מוחש", ואת **חסָ**: "חוּשָׁ".⁵⁵ אולם כאשר הוא נתקל בטעוטה העברי במלה **חַסְ**, שהוא **ביגוני פועל, לא רצה, נראה,** לתרגם **ביבוגני** "חש", אולי מכין שיזל "חש" **וראה מיחדמת בכינויים מסויימים.**⁵⁶ במקומו הוא השתמש בביבוגני **"מרגיש"**, מושך אחר.⁵⁷ ומכאן ואילך הוא ממשיך ותרגם את צורות השרש העברי **חַסְ** בצורות הפעל העברי **"רגש"** בהפעיל; הוא מתרגם את **محסוס**: **"מורגש"**, ואת **חסָ**: **"הרוגש"**.⁵⁸ גם במקרה הזה, לא חזר אנטוליו להנigo עיקיבות בתרגום מי, אף על פי שהנדון הוא מונה טכני וה庫רא העברי עלול להתבלבל ולהשב שהוא במקור העברי שני מונחים ולא אחד. מקרים כאלה⁵⁹ מראים שאנטוליו תרגם את הספר ב晦ירות ולא הספיק לחזור עליו לתקנו, ואפלו לא לעשותו עקי.

את הودאת אנטוליו לצורך **"لتיקן וחגיאות"** יש לקשר גם במה שהוא מתאר כ"חדרון ידיעתי בלשון הערב",⁶⁰ כי אפשר באמת להציג על מספר שגיאות בתרגום. למשל, בבאור אכן רشد לס' המאמרות, המלה אובי **חוורת** פעם אחדות במשפטים כגון: **النوع من الجواهر الثنائي أولى بان يكون جوهرا من الجنس.**⁶¹ אנטוליו הבין כי אלה זו פרושה: "**ראשונים**", כאילו היא נגורת מן אובי והוא מתרגם את המשפט הנזכר: "**اله민 من العزميين الشنيين راسونين** באשר יהו עצם יותר מן הסוג",⁶² אף על פי שתרגום זה איפלו עוכר על חקי הדקוק העברי. הוכחנו הוא שהקשר זה המלה נגורת מן השרש ולי. ופרושה: "**يؤثر رأوي**". תרגום המשפט צריך להיות "**اله민... يؤثر رأوي...**". בכלל, אנטוליו מתקשה בתרגום מילים שאין שיכות לאוצר המלים הרגיל של הפילוסופים, כגון **سموت** הצעבים.⁶³

בהערות ציטתי כתיריסר שגיאות בתרגום.⁶⁴

⁵⁵ עיין למזה, 61.71.

⁵⁶ וכן **חַשְׁ** בראשו, **חַשׁ** בו.

⁵⁷ עיין למזה, 61.74, ועמ' 62, שורה 12, בהוצאה העברית של בוין.

⁵⁸ עיין הערתי ל-61.74.

⁵⁹ עוד דוגמאות נתנו בהערות ל-77-77, 69.76, 75.58, 79.39, 84.7.

⁶⁰ עיין למזה, 2.42.

⁶¹ עם' 15, שורות 11-12, בהוצאה העברית של בוין.

⁶² עין למזה, 38.17. טעות זו חorthת: עיין 38.18, 41.66, 46.44. בדרך כלל המתרגם הלטיני מחרונים: **"رأوي", "رأويم"**, אבל במקרה המקורי ל-41.66 כחוב **"ראשונים או رأوي"**. עיין באפרט הלטיני במקומות הנזכרים.

⁶³ עיין הערתי ל-79.39, 79.37, 72.26.

⁶⁴ נסף על המקומות שנזכיר, עיין הערות ל-17.49, 12.50, 33.20, 36.64, 45.34, 69.81, 68.65, 60.49, 46.47

השלימי זה אשלח ידי להשלים המלאכה בעזר העוזר לכל געוז אשר נתן בלב אדונינו האוכזדוך [כך] פרידריך נהיינו הקיסר פרדריק השני, אהוב החכמה ודורשייה, לוון אותו ולכלכל אותו לשבעה...⁴⁹. פרט לעדויות מצומצמות אלו, לא ידוע לנו כלום על הגורמים והתנאים לתרגומים, וגם לא ידוע לנו הרבה יותר על חי אנטוליו ופעולתו בכללו⁵⁰, בכל זאת אנו לומדים מספר עבודות, כגון המאריך והמקום של סיום העבודה ושם הפטرون החשוב של אנטוליו. לא יתכן שאנטוליו כבר נהגה מתמיכת חצר הקיסר בעת שהתחיל בתרגוםו, שайлוי היה כן, אין ספק שהיא מוכיר את דובר בקדומו. בורר, אפוא, כי רק אחרי שהתחיל בעבודתו, התגלל לנפולו ושם קיבל תמייה. הידעעה על שהותו בנפולי מענית, כי גם התרגום הלטיני הוכן שם, אבל אין יסוד להניח שהיא קשורה בין שני התרגומים.⁵¹

לפי דבריו, התיכון אנטוליו „להשלים המלאכה“ ותרגם גם את אורי אבן רشد לשאר ספרי התגינון. יש בידינו הרגומים עבריים לארכעת הבארונים האחים, אבל הם עבודות מהרגומים שהיו דורות אחדים אחריו,⁵² קשה להניח שגם שוגם אנטוליו תרגם את הספרים, אך הם אבדו מיד, ולכן תורגמו מחדש. יש להסיק, אם כן, שאנטוליו לא סימן את העבודה, אולי מכיוון ששיסוע הקיסר נפסק.

אנטוליו הרגייש צרך גם לשוב „בזה בדרך למוד על העתקת הספרים הנזכרים לתקון השגיאות“, ⁵³ אולם מסתבר שלא הספיק לעשות אפילו זאת. במספר מקרים, לאחר שכבר תרגם מלה ערבית במללה עברית מסוימת, הוא מתרגם אותה מלה באותו מובן במללה עברית אחרת. אולי אין לתמה עלי כך גם אצל אחד מתרגמיימי הביניים, שדרכם הייתה לדיק עד כמה שאפשר. אולם יש לשים לב למקרים שבהם מופיעה מלה פעמים תוך עמודים אחדים, ובפעם השנייה אנטוליו מתרגם באופן יותר מהאים. למשל, בפעם הראשונה שהמלים **الخشون** ו**اللامس** מופיעות במקור הערבי, אנטוליו מתרגם: „בלתי חלק“ ו„חלק“, ⁵⁴ אבל אחורי שנים או שלשה עמודים הוא מתרגם „عز“ ו„חלק“. ⁵⁵ כנראה, בפעם הראשונה שהוא נתקל במללה

⁴⁹ מובא מבחר יד פרוי 925, על ידי דוקט. (1848) Literaturblatt des Orients, IX. 195–196.

⁵⁰ על אורות אנטוליו עיין E. Renan, *Les Rabbins Français du Commencement du XIV° Siècle* (Paris, 1877), pp. 580–589. ביבליוגרפיה עליו נמצא בשטיינשנIDER, התרנומים העבריים, עמ' 990.

⁵¹ לא הצלחתי לנلوוה כלום על אורות וילחים מלאה, מתרגם הבארונים לשון לטינית. כתבי היד הלטינים מעיריהם כי הבארונים תורגו על ידי בעיר נפוליאן.

⁵² עיין שטיינשנIDER, התרנומים העבריים, עמ' 62–63. ⁵³ לעיל, העירה 49.

⁵⁴ עיין למטה, 66.33, ועמ' 70, שורות 4–5, בהוצאה העברית של בוין.

⁵⁵ עיין למטה, 71.2, ועמ' 80, שורה 2, בהוצאה העברית של בוין. בהערה שם הראיתי שיש סמכין לשימוש זה במונח „עו“. נס שטואל אבן תובון המקשה בחורנות השרש הערבי **خشن**, ובס' מורה נבוכין, חלק ב', סוף פרק כ'א, הוא מתרגם את המלים **الخشونة** ו**الملasa**: „ החלקות והפכו“.

לפעמים דומים באוריו של ابن רشد לבאים שניתנו בפרשנים היווניים העתיקים לספריו ארטטו, והקבלות כאלה מובאות בהערכות.⁴⁰ אולם אין הוכחות כי תרגומו הפרושים היווניים לערבית בימי הביניים,⁴¹ והධמיון גם מועט מהביא ליידי השערה שאבן רشد שאב מהם במשיריהם. במקומות שהשוויתי את באורי אבן רشد עם אלה של ابن סינה, לא מצאתי דמיון של ממש ביןיהם. לעומת זאת השפעה רבה על ابن רشد נודעה לכתבי אלפראabi בתחום התגיאן,⁴² והוא הפרשן היחיד שנזכר על ידי אבן רشد בשם.⁴³ אלפראabi חבר הקדומות יחדות לתגיאן בכלל, וקצורים לס' המבואה וס' המאמרות.⁴⁴ אבן רشد מתקבל הרבה באורים מן הכתבים האלה, לפעמים גם מביא את דברי אלפראabi מלאה במלה,⁴⁵ ואיפלו כשהוא אינו מקבל את דעתו, הוא מתייחס אליה בכבוד.⁴⁶

תרגוםמו של אנטוליו

בהקדמה ובסיום לתרגום העברי של ספרי התגיאן, יעקב אנטוליו מעיר הערות אחדות המברורות לנו, במקצת, את נסיבות חרגומו. בהקדמה הוא כותב כי בתקופה, שבה התחליל לתרגם את ספרי התגיאן לעברית, כבר היה עסוק בתרגומים ספריים אסטרונומיים, ולא רצה להתחילה בעבודה נוספת. אולם מקרים מנרבונה וכדריש, בדרך צרפת, הפיצובו, וכמו אבן רشد גם הוא נערת לבקשת המקרים; הוא החל את יום העבודה שלו לשנים, ועבד בשני התרגומים בכת אחת.⁴⁷ בלשון מליצית הוא כותב: «אזור בערך בחכמת הተבונה ולעrgb בחכמת התגיאן היהינה ידי אמונה».⁴⁸ אחרי שישם את תרגומו לס' המופת, זאת אומרת, הספר החמיישי בסדר ספרי התגיאן, הוא מברך את היוצר שעוזר לו «להשלים באדר שני בשנת ד' תתקצ"ב [1232 לס"נ] בעיר נפוליא העתקות ספרי חכמה הדבר... והספרים אשר העתקתי חמישה, ארבעה מהם לאירועוטלט... וטרם החלי במלאת הספרים אחרים בחכמת זואת אשוב בזו בדרך למוד על העתקת הספרים הנזכרים לתקן השגיאות כפי אשר אשיג. ואחר

⁴⁰ עיין הערוות ל-53–54, 53.52–59, 54.59, 62.79–81, 92.17.

⁴¹ ה פרס ט של נדים מזכיר את הפרושים היווניים החשובים לס' המאמרות, אבל איןנו כותב שהם חורגומו לעברית. אלהן אבן סואר שבן מן הפרושים האלה אבל, כנראה, דרך הסורית. עיין וולצ'ר, עמ' 72–76. השוויתי את באורי אבן רشد עם באורי אבן סואר

המודפסים בספרו של ג'ור ולא מצאתי שם דמיון ביןיהם.

⁴² עיין שטיינשנידר, אל פאר אב ב', עמ' 17, 44.

⁴³ עיין למטה, 28.8, 6.38.

⁴⁴ עיין בביבליוגרפיה.

⁴⁵ עיין למטה, הערוות ל-40–41, 33.26–27, 67.58, 68.63–64, 74.50–55.

⁴⁶ עיין למטה, 28.8.

⁴⁷ עיין למטה, 1.21–25.

⁴⁸ למטה, 2.24–25.

והוא אף אינו זקור לבואר מכיוון שהוא פשוט כל כך.³⁰ ולכן בתחלה לא הוכחן ابن רشد לחבר עלייו פרוש, ורק אחריו שקובצת מקרים הפצרה בו, הוא חזר ופרש גם אותו.³¹ מדברים אלה אנו לומדים את סדר העבודה של ابن רshed,³² ואפשר גם לשמוע בהם הד של בוז כלפי פורפוריוטש שחשב שדברי ארسطו לא היו שלמים ושвидו היה למלא את החסר.

יחס שונה זה אל פורפוריוטש ואל ארسطו משתקף בהערות שאבן רshed מוסיף לדבריהם. בואר לס' המבוא, הוא אינו מבהיר למתח בקורס על פורפוריוטש ולהציג עלי טעויות. אמנם, מספר מקומות שבהם חולק ابن רshed על פורפוריוטש איננו רב, שהרי לדעתו ס' המבוא פשוט מאד ואינו נוגע בשאלות העוללות לעורר חולקי דעתות. בסך הכל יש שבעה מקומות, שבהם ابن רshed מבקר את פורפוריוטש בפרט או ברמו;³³ מלבד מספר העורות קצרות הבאות לחזק את דברי פורפוריוטש ולהביאם ליתר דיוק.³⁴ בעצם מצא ابن רshed לא פחות נקודות תרפה בדברי ארسطו מאשר בדברי פורפוריוטש, אבל במקום למתח עליין בקורס הוא מתרץ אותן. כדי להזכיר תרוץ שחזור פעמים אחותות.³⁵ כאשר דברי ארسطו בס' המאמרות מתרץ, נראים כסותריות את דבריו במקומות אחרים, ابن רshed מסביר שבס' המאמרות ארسطו לא דן בעניינים לפי אמתם כי אם לפי "המפורסמות", היינו הדעות המקובלות על רב העם, שאיןן תמיד אמתיות לגמרי. בלשונו של ابن רshed, לעיתים ארسطו מוחה "כפי תחולת המשבבה וכפי המפורסים, כונה ממנו להקל בלמוד, לפי שעהתקת התלמיד מן המפורסים אל העניין האמתי קלה ממה שיולד בז חילה על העניין האמתי".³⁶ זאת אומרת, כאשר לא רצה ארسطו לחקיר שאלה מסוימת עד סופה בו במקום, הוא השאיר את ההסביר השלם למקום המתאים בספר אחר או אפילו בחלקים המאוחרים של ס' המאמרות. הגישה הזאת לס' המאמרות מוצדקת, מכיוון שארכטטו כותב בו לעיתים שענין מסוים רק "גראה" (גָּרְאַה) כך או אחרת;³⁷ משמע שאיננו כן באמת.³⁸ גם בשני מקומות בס' המאמרות שבהם ארسطו מעורר, כדרכו, איבעה (אִיבָּעָה) בלי להסביר עלייה, ابن רshed מציע פתרון.³⁹

³⁰ עיין למטה, 10-9.9.28. עיין למטה, 3-1.1.28.

³¹ כנראה, לא נכתבו גם שאר הבאוורים בכתב אחד; עיין בוין, עמ' א.

³² למטה, 7.67-69, 7.52-53, 6.37-39 (כלם דנים בהגדה והכונה של סון); 9.89-90, 23.41-42; 21.3-4; 14.91; 11.32-34; 9.90-91.

³³ עיין הערותיו ל-1.10, 9.3, 4.67-10, ועוד.

³⁴ עיין 62.82 והערותיו ל-31.8, 90.96.

³⁵ עיין למטה, 91-9.89.

³⁶ למשל, ס' המאמרות של ארسطו, 10.10; 14.14; 17.10, 25.

³⁷ עיין עטְאַה מְדֻקֵּךְ (Berlin, 1870), s.v. H. Bonitz, *Index Aristotelicus*

³⁸ באחד המקומות האלה, ברומה למקומות שתארו זה עכשו, ابن רshed מסביר שלא רצה ארسطו להתעמק בס' המאמרות ולפיכך לא פחר את האיבעה במקומות אלא השאיר את פתרונה בספר אחר. הפתIRON המלא, מסביר ابن רshed, למטה, 62.81-82, מתחבב על הבדיקה בין מה שכח ומה שבפעול: אולם, לפי שהיה המכזיות אשר בכח בלמי מפורסם, [ארסטוטליס] הינה התרז וזה הספק אל מקום אחר כי הואאמין ידבר הנה בדברים אלו מצד הפרסום". עיין גם .74.50-55, 54.58-60

הספר כלו על ידי ארسطו ושביל חלקיו מהווים חטיבה אחת. לכן הוא מסביר "שהה הספר בכלל יחול על שלשה שעריהם... הראשון במדרגת ההצעה למה שירצה שיאמר אותו זהה הספר וזה שהוא יכול הענינים شيئا... מגהג השרשים המונחים והגבולים... השני יזכיר בו העשרה מאמרות... השלישי יודיע בו המשיגים הכללים... שישיגו כל המאמרות או רבם".²⁴ לדעת ابن רشد, אפוא, השער הראשון הוא הקדמה לעקר הדיוון, והשער השלישי הוא בעין תוספת באור. במקום שהוא צריך בכך, ابن רشد מחלק שעריהם אלה ל"חלקים", והוא חזר ומחלק את החלקים לפרקים. מספר הפרקים בס' המאמרות, שהוא ספר קצר למדי, מגיע בערך לששים, וכל אחד מהם הוא בממוצע כבן חצי עמוד. כהקדמה לכל חלק, ابن רشد מפרט את התוכן של כל אחד מפרקי. בדרך זו הוא מנתה את הספר לישודותיו הקטנים ביותר ומצין מה היא מטרתו של כל שורה כמעט.²⁵ חלוקתו מסיימת להבנתה מקומות אחדים במקור שביהם אין המבנה ברורו: לפחות אפשר לפירוש משפט או טענה של ארسطו כטיוע למה שקדום או כהחתלה ענין חדש, ומן הזרק שאבן רشد מחלק את הפרקים, מתברר כיצד הוא הבין את קשר הדברים.²⁶ החלוקת חשובה, אם כן, כי היא מגלה את דעתו של ابن רshed על הספר בכלל ועל כל חלק ממנו.

נוסף על הבואר שנייתן בעקביפין על ידי הփרזה ועל ידי חלוקת הספר ופרוטו תכונו, באוריו של ابن רshed ניתנים גם במפורש, בהערות קצרות שהוא מוסיף לדבריו המקור. כדי להבין הערות אלו נכון יש להתעכ卜 על ההבדל שכיסו אל מחבריו שני הספרים המבוארים על ידו.

בחקדמותו לבואר ס' המאמרות, ابن רshed כותב שכוגהו הייתה לבהיר את "הענינים שכללו אותו ספרי ארسطוי במלאתה בדבר... ונתחיל בספר זיהו שון מספרי במלאתה זואות שהוא ספר המאמרות".²⁷ ממשמע שאבן רshed לא התחילה את עבודתו בפרקוש ס' המבואר אלא בפרקוש ס' המאמרות של ארسطו.²⁸ בباءו לו לס' המבואר מתבררת הסבה. שם ابن רshed מסביר שלדעתו אין המבואר של פורפוריוס ראוי לבואר, כי אייננו מօסיף כלום על דברי ארسطו,²⁹

שלא נכתב אף חלק מן הספר על ידי ארسطו; צלך, ברך ב', חלק ב', עמ' 68–69, הנוקט עמדה בינוינו וסביר שחלק מן הספר חובר על ידי ארسطו ולחולק יש מקור אחר; ומינו פלאולו, עמ' 7, המיחס לארכיטטו את כל הספר פרט לשורות אהדות. צלך, שם, נם מביא דעות של חוקרים אחרים.

²⁴ עיין למטה, 10–31.4, ובהערה ל-31.4.

²⁵ הבואר לס' המאמרות הוא היחיד בסדר באורי והנינו של ابن רshed שמחלק את הספר המבואר ופרש את חכמו בדיביקנות כו.

²⁶ עיין, במייחר, למטה, 43.3–9, ובהערה שם, וגם 61–60, 18.60–79, 19.78–79, 47.64, 21.1–3.

²⁷ עיין למטה, 4, 31.2–4.

²⁸ עיין בויז', עמ' ix.

²⁹ עיין למטה, 7–28.5. ابن רshed כותב, 28.8, שלדעתי אלפרארכי משמש ס' המבואר חפיך הכרחי. זאת נם דעתו של הרלבג'ן; עיין בהערה ל-28.8. בזמננו, פרנטל, ברך א', עמ' 622 ואילך, מתקיף את פורפוריוס במלים הרבה יותר חריפות מalone של ابن רshed.

לדבר אחד בעצמו ושלא ימצא, ושהוא איננו סוג ולא הבדל ולא מין ולא סגלה והוא לעולם עומד בitousא".¹⁵ אולם, בדרך כלל, מכיה אבן רشد את דברי המקור בלשון עצמו, וארטוש משלב לתוכם את באוריון. למשל, כאשר ארטוש גיש לפרט את עשרת המאמרות, הוא כותב: "כל מה שנאמר בלי הרכבה מורה אם על עצם ואם על כמה ואם על איך...".¹⁶ בבא/or, מנוסח המשפט כך: " אמר והענינים הנפרדים שיורו עליהם במילות נפרדות הם בהכרח מורים על אחד מעשרה דברים, אם על עצם ואם על כמה ואם על איך...".¹⁷ אבן רشد מרחיב קצת את המשפט שבמקור כדי להבהירו, וגם רומו – אולם בלי לפרש – מה הוא טיבם המהותי של המאמרות: לא מלים גרידא, כי אם "ענינים" המורים על "דברים".¹⁸ קטע זה הוא בחלקיו צטעה מדוקית, בחלקיו פרופרז, ובחלקיו בא/or.¹⁹

באחדים מבאוריון האמציעים של אבן רshed מתחבطا פרושו גם בכך שהוא מחלק את הספר המבואר ומפרט את התוכן של כל חלק.²⁰ ס' המבואר של פורטוריוס לא היה זוקק לחלוקת זאת מכיוון שמכבנהו פשוט וברור. הספר דן בחמשה עניינים: "סוג", "מין", "הבדל", "סגוליה" ו"מקראה", ופורטוריוס מגידר כל אחד מהם ואז מראה במה כל אחד דומה לארכעת האחרים ובמה הוא שונה. לכן טבעי שיתחלק הספר לחמשה חלקיים הדנים בחמשת נושאיו, ולחלקים נוטפים הדנים בדמיון ובבדל שבין כל שנים מתוך החמשה. אבן רshed לא ראה צורך להוסיף על חלוקה זו, ובכתבי היד, אנהנו מוצאים רק כותרות כלליות כגון "המאמר במין", "המאמר בסגוליה", וכדומה, שספקם מזאנן מאבן רshed, מאנטוליו, או מהסופרים. בחלק השני של הבא/or, הדן בדמיונות ובהבדלים, אין אפילו כותרות.

בגמוד לס' המבואר, הרגייש אבן רshed, כנראה, שס' המאמרות של ארטוש היה זוקק לחלוקת. ערך הספר והוא דיוון בעשרות המאמרות, אבל לפני הדיוון המרכזי, הספר עוסק בעניינים כלליים, כגון שמוטת "משמעותים" ושותות "משמעותים",²¹ ואחריו, במושגים שונים כגון "מקבילים", "קודם", "יחד".²² בימינו, חוקרי ספרי ארטוש נוטים להסיק שלא נכתבו שלושת החלקיים בספר אחד, ואולי אפילו לא חוברו על ידי ארטוש.²³ אבן רshed סבור, כמובן, שנכתב

¹⁵ עיין למטה בכרך זה, 25–24.16.

¹⁶ תרגומי משפט זה מן הערבית שהובאת בויו', עמ' 12, שורות 34–35.

¹⁷ עיין למטה בכרך זה, 61–60.36.

¹⁸ עיין למטה, הערכה ל-24–33, ודרבי הרלבן המובאים שם.

¹⁹ לעיתים אי אפשר לקבע עד היכן מופיעים דברי המקור ומהיכן מתחילהם דברי אבן רshed, וכן בנסיבות המודפס כאן לא ניתן להבחין בין המקור והפרפזה. מאותה סבה גם בויו', משך את ידו מהבנה כזו; עיין בווי', עמ' XXX.

²⁰ עיין, למשל, הבא/or האמציעי לס' ההויה והפסד בעריכת קורלנה, והבא/or האמציעי לס' המשע והטבי (בכתב יד). פרנטול, כרך ב', עמ' 381–382, והערכה 291, מצביע על נתית אבן רshed לחלק את החומר שבו הוא דן.

²¹ עיין ס' המאמרות של ארטוש, 1, א', 1 — 3, ב', 24, ולמטה בכרך זה, 13–32.

²² עיין ס' המאמרות של ארטוש, 10, עד סוף הספר; למטה בכרך זה, השער השלישי. W. Jaeger, *Aristoteles* (Berlin, 1955), 45, מצביע על נטיות שונות מובהקות על ידי ארטוש.

בנוגוד לקוצר, שומרים הבאים האמציעים על צורתם המקורית של הספרים המבואים. באורים אלה מוסרים את דברי המקור בஹירות ומשמעותם רק שירות אחדות שבהן חזרו המחברים על דברי עצם. הפרוש מובלע בפרפראזה או ניתן בהערות קצרות שאבן רشد מוסף לדברי המקור.

עדין קיים התרגומים לערבית של ס' המבוא וס' המאמרות שבו השתמש ابن רشد,¹² ומtower השוואת התרגומים הערבי עם הבואר, מתברר כיצד הוא עבד.¹³ הוא רגיל לפתוח חלק חדש במללה „אמר“, הינו, אמר פורפוריוס או ארטסיו, מחברי הספרים המבואים, אבל אין הכוונה בזוה שהדברים מובאים מלה במללה, כי למעשה הם מובאים רק בחלקם בלשון המקור, ובחלקם בלשון ابن רshed. לפעםים הנוסח הנוצר מהרכבה זו קרוב מאד למקור. לדגמה, בס' המבוא פורפוריוס מציע שתי הגדרות ל„מקרה“ במלים אלו: „וכבר יגדרוhow גם כן בזאת ההגדרה: המקרה הוא אשר אפשר בו שימצא לדבר אחד בעצמו ושלא ימצא, או הוא אשר איןנו סוג ולא הבדל ולא מין ולא סגנון והוא לעמוד בនושא“. ¹⁴ ابن רshed חזר על הדברים, כמעט מלה במללה: „אמר וכבר יגדרו גם כן המקרה באשר הוא שאפשר בו שימצא

¹² חרוגומים לערבית לכל השעת ספרי ההגון שמורים בכבבב יד אחד, פרוי מס' 2346. כhab יד זה מתואר על ידי I. Pollak, *Die Hermeneutik des Aristoteles in der arabischen Übersetzung des Ishaq ibn Honein (Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes)*, XIII/1, Leipzig, 1913), xvi-xviii כרך א' (קהיר, 1948), הקדמה, עמ' 20-32. הספרים שבכhab יד זה חורגו על ידי אנשים שונים, ויתכן שהם חורגו יותר מפעם אחת; עיין N. Rescher, *The Development of Arabic Logic* (Pittsburgh, 1964), 29 ותרגומו ס' המאמרות של אסחף בן חינן. ברור שהשתמש ابن רshed בתרגם אלה דוקא, כי בהרבה מקומות שביהם סוטה התרגום מברדי המקוור היווני, ابن רshed חזר בדיק על דברי התרגום.

ע. בדו פירס את התרגום לכל השעת הספרים בשם מנטייק ארסטו (שלשה כרכים, קהיר, 1948-1952). נסף להו, א. אהואני פירס את התרגום לס' המבוא (קהיר, 1952). בכבבב היד של תרגום ס' המבוואה חסרים שני Kapitul, ובדו ואהואני שחוירו את החסר, בתרגומים שלהם. ש. שטרן פירס את התרגום המקוור לשני המקומות האלה על פי הבדיקות של ابن אל-טיב; עיין מאמרנו של שטרן המוכר לעיל, העירה 9.

מלבד הוצאות בדו, התרגום לספר המאמרות יצא לאור שלוש פעמים: (א) בכרך: J. T. Zenker, *Aristotelis Categoriae graece cum Versione arabica Isaaci Honeini* (Leipzig, 1846); (ב) כחלק ממהדורות בויז' לבאוו של ابن רshed (עיין לעיל, העירה 7); (ג) בכרך: Kh. Georr, *Les Catégories d'Aristote dans leurs Versions Syro-Arabe* (Beyrouth, 1948). נ'ור נוחן גם את התרגום הסורי, והגהות אל-חסן ابن סואר הנמצאות בnaliooth כתוב היד הערבי.

בעבורתי השתמשתי בתרגום ס' המבוא בעריכת בדו, ובתרגום ס' המאמרות שפורסם על ידי בויז'.

¹³ עיין נם מונק, עמ' 431-432, ובויז', עמ' זא. יש לציין כי שיטת ابن רshed ב.בוארים האמציעים" משחנה מספר לספר.

¹⁴ משפט זה הורגם על ידי, בסגנון אנטוליו, מן הערבית בעריכת בדו, עמ' 1050, שירות

השלש עשרה תרגום הבהיר האמצעי לשוני הספרים הנ"ל לעברית על ידי יעקב אנטוליוו, ולטינית על ידי ווילהלם מלונה (Wilhelm de Luna),⁸ ותרגומו של אנטוליו הוא שנייתן בכרך זה. כנהוג במהדורות אלו, היוצאות לאור מטעם האקדמיה האמריקנית לימי הביניים, הנוסח שנקבע ונדפס כאן מבוסס על השוואת כתבי יד עבריים, ערביים ולטינים, והוא מלאה באפרט עברית, ערבית ולטינית, הערות מאות העורך, ורשימת המונחים הפילוסופיים המופיעים בטכسط. ככר הכתמי מהדורה אנגלית לספר, ואני מקווה שהיא תצא לאור قريب.

שיטתaben רشد בפירושו

בספרות הערבית הפילוסופית, שקדמה לאבן רشد, מצויים עוד פירושים ועבודים לס' המבוא ולס' המאמרות,⁹ ובכללם ספרי אלפראובי ואבן סינה. ספריהם של אלפראובי ואבן סינה נשתרמו וייצאו לאור.¹⁰ הם שונים בטיבם אחד מן השני, אבל הצד השות שביהם שאיןם פירושים גרידיא, אלא ספרים עצמאיים המיוסדים על דברי פורפוריוס וארسطו ומעובדים את החומר העתיק מחדש. קצورو של אבן רshed לספרי התגיזון, כשאר קצוריו, גם הוא עבד עצמאו. אולם מגמת הקצור הייתה למסר בדיק את דעתו של ארسطו, ואין אבן רshed סוטה מהן בזודיעם; אך הוא סבר שהיה נחוץ לערך את החומר מחדש בשביב הקוראים בדורו.¹¹ הוא מחלק את קצורו לחמשה חלקים המקבילים לתשעת ספרי התגיזון, אבל חלקים אלה אינם מהווים תשעה פרושים נפרדים כי אם ספר אחד שככל חלק ממנו מעוררת באחרים ואיננו מוקן בלבדיהם. אבן רshed אף רגיל להבהיר חומר מר ממוקם למקום ולדון בחומר מספר אחד בחלק מקצורי הדן בערך בספר אחר.

⁸ במאה השש עשרה תרגמו הספרים מעברית ללטינית על ידי יעקב מנטינו, ותרגומו יצא לאור פעמים אחדות החל משנת 1550.

⁹ שטיינשנירר, *התרגומים הערביים*, עמ' 75–78, 137–136, מוכיר כתריסר ספרי מבוא ופירושים לס' מבוא, וכתריסר ספרי מאמרות ופירושים לס' המאמרות. במיוחד כדי להזכיר את המבוא של אל-אברהי, ספר שהיה נפוץ מאד בין העربים, ושדן במושגי הגণון באופן כללי ופשטוט (עיין "Al-Abhārī's *Isāghūjī fī I-Manṭiq*" E. E. Calverley, *Macdonald Presentation Volume* [Princeton 1983], 75–85 אל-טאייב שאיננו הקדמה לפילוסופיה כלה בדגם ההקומות הכלליות שנכתבו על ידי המפרשים היוונים (עיין S. M. Stern, "Ibn al-Ṭayyib's Commentary on the *Isagoge*," *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, XIX [1957], 419–425).

¹⁰ בוגנע למחבי אלפראובי, ולחלק המבוא ולחלק המאמרות של אבן סינה, עיין בביבליוגרפיה שבכרך זה. בספר אל-גנ'את של אבן סינה, ניתן חcn שני הספרים בקשר נמרץ. עיין ס' אל-גנ'את (קהיר, 1913), עמ' 12 ואילך.

¹¹ עיין אבן רshed, ב ל מ לאכת הגינוי, דף ב', עמ' א'. בוגנע לשיטת אבן רshed בקשרו בכלל, עיין אבן רshed, באורכים על ספר ההוויה וההפסה, הוצאת קורלנד, עמ' 102, שורה 19, ועמ' 187–188.

מ ב ו א

בכך זה מוגשת לקורא הוצאה מדעית לשנים מפירושיו הפילוסופיים של ابن רشد. כמעט כל פירושיו חוברו לספרי ארسطו, אולם אחד מן השנים שלפניו הוא פרוש לספר שנכתב על ידי פילוסוף אחר. במאה השלישית לספרה הנוצרית חבר פורפוריוס הזרי הקדמה בספר „המאמרות“ (*Categoriae*) של ארسطו בשם „המבוא“ (*Eisagoge*). הקדמה זו זכתה להצלחה רבה ונתקבלה מתוך סדרת ספרי הגינוי של ארسطו, אותה סדרה הידועה לנו בשם ה„אורוגנון“ (*Organon*), היינו כל ומכשיר ללימוד הפילוסופיה.² ס' המבוֹא נתקבל בספר הראשון ב„אורוגנון“, וס' המאמרות היה השני.

בזמנו של ابن רshed, הכליל ה„אורוגנון“ תשעה ספרים: המבוֹא של פורפוריוס, ספר המאמרות, ספר „המליצה“ (*De Interpretatione*), ספר „ההיקש“ (*Analytica Priora*), ספר „המופת“ (*Topica*), ספר „הנצח“ (*Analytica Posteriora*), ספר „התעתאה“ (*De Poetica*), ספר „ההלאה“ (*Rhetorica*), וספר „השיר“ (*De Sophisticis Elenchis*). ابن רshed חבר „קוצר“³ ובאור-amצעי⁴ לכל תשעת הספרים, ובכך שלפנינו מתפרסם התרגום העברי של הבואר האמצעי לשני הספרים הראשוניים: לס' המבוֹא של פורפוריוס ולט' המאמרות של ארسطו. תאריך חברו הבהיר לשני הספרים האלה איינו ידוע בדיוק, אבל יש ראיות לכך שאבן רshed חבר את הבואר לס' המאמרות לפני שנת 1168⁵, ואת הבואר לס' המבוֹא אחרי הבואר לס' המאמרות.⁶ עד כמה שידוע, לא נשאר שריד מן המקור הערבי של הבואר האמצעי לס' המבוֹא, מן המקור הערבי של הבואר האמצעי לס' המאמרות נשתרמו מספר חבוי יד, שעלה יסודם הוציא מ. בויז' (*Bouyges*) מהדורה מדעית.⁷ במאה

¹ עיין, למשל, ברוקלמן, כרך א', עמ' 462, ונספח, כרך א', עמ' 834. חוץ מן הפרושים לספרי ארسطו, ברוקלמן מונה רק פרוש פילוסופי לאחד מכתבי גליליום (§28), והפרש להנחתה המדינה של אפלטון.

² ספרי ההנחיין ידועים בשם זה רק מן המאה הששית. עיין צ'ילד, כרך ב', חלק ב', עמ' 187, הערכה 3.

³ גם הוא תורגם לעברית בימי הביניים; עיין שטיינשניאדר, התרגומים העבריים, עמ' 54–57. התרגום יצא לאור בשם כל מלאכת הנזון, ריווא דטרינטו, 1559.

⁴ עיין בויז', עמ' iii.

⁵ עיין למטה, עמ' ה–ו'.

⁶ עיין: M. Bouyges, "Notes sur les Philosophes Arabes . . .," *Mélanges de l'Université St. Joseph*, VIII (1922), 13

⁷ *Talkhiq Kitab al-Maqoulat* (Beyrouth, 1932). אחרי שבוחן כבר קבע את הטכסט הערבי שלו, הושווה אותו טכסט עם התרגומים הערבי شبכח ביד פרוי 925 (עיין למטה, הערכה 77), ועם אחד הרigosים של התרגומים הלטניים של ווילהלם מלונה; באפרט שלו רשם בויז' שניוי נרטאות שבשני התרגומים. עיין הקומתו, עמ' cxix–xxii.

תוכן העניינים

עמוד	
מבוא	מבוא
א	א
רישמת כתבי היד	רישמת כתבי היד
לוח הסימנים	לוח הסימנים
1	הבאור האמצעי בספר המבואה של פורפוריוס
31	הבאור האמצעי בספר המאמרות של ארسطו
93	הערות לבאור ספר המבואה
113	הערות לבאור ספר המאמרות
139	ספריו אריסטו המובאים בהערות
140	ביבליוגרפיה
143	מלון עברי-ערבי-לטיני-יווני
156	מלון יווני-ערבי
161	מפתח מראוי המקומות
164	מפתח השמות
מבוא אנגלי	מבוא אנגלי
	ix

לכנת

בשנת ח'צ"א קבלה על עצמה האקדמיה האמריקאית לימי הבינים להוצאה לאור באורי אבן רشد על אריסטוטלס על פי ה"תכנית להוצאה אוצר באורי אבן רshed על אריסטופטולס" שהופיעה ב-427-412 (1931), VI Speculum ובסהדרה חדשה ב-104-88 (1963), XXXVII Speculum. התכנית הזאת מנicha לעורכים לצרף אל הספרים הנערכים על ידם הערות וחקירות ותרגומים באנגלית, נוספת על המבואות והאפרआטים הבקרתיים והמלוניים והמחתחות הדרושים בעריכת כל ספר שבאוצר.

תודתא של האקדמיה למרא דוד בער סטיר על סיועו להוצאה הכרך הזה.

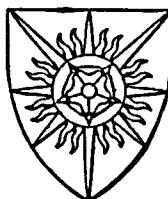
הbaar האמצעי של אבן רshed על ספר המבוא לפורפוריום וספר המאמרות לאристוTELIS

העתיקו יעקב בן אבא מריאנטולו

ערוך בצרוף הערות

בידי

חיים דווידסון

Published by

THE MEDIAEVAL ACADEMY OF AMERICA

Cambridge, Massachusetts

and

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA PRESS

Berkeley and Los Angeles

1969

אוֹצֶר בָּאוּרִי אַבְן רְשֵׁד עַל אֲרִיסְטוֹטֶלֶס

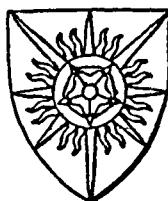
מטעם האקדמיה האמריקאית לימי הבינים
בשיתוף הפעולה האגודה הבינלאומית של אקדמיות

בעריכת

צבי וולפסון

שלמה פינס

זף סטווארט

העתיקות העבריות

ברוך אַ, אָ (האמצעי)

הבאור האמצעי על

1. ספר המבוא לפורפוריום

2. ספר המארחות לאリストטלים

THE MEDIAEVAL ACADEMY OF AMERICA
Cambridge, Massachusetts

אוצר הפילוסופים של ימי הביניים
אוצר באורי אבן רشد על אריסטוטל